

Tartu Ülikool
Haridus-ja sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Erika Prave

**Jõhvi ning Tartu eesti ja vene noorte tõlgendus
pronkssõduri juhtumi kohta**

Magistritöö

Juhendaja: dotsent Triin Vihalemm

Tartu 2010

Sisukord

Sissejuhatus	4
EMPIIRILISED JA TEOREETILISED ALUSED	7
1.1 Eesti- ja venekeelse elanikkonna meediatarbimine	7
1.2. Diasporaameedia	11
1.2.1. Diasporaameedia ja identiteet	14
1.3. Vahekokkuvõte	19
Uurimisküsimused	20
MEETOD	21
EMPIIRILISED TULEMUSED	28
2. Meediakasutuse harjumused	28
2.1. Vene noorte meediatarbimise, infohankimise ja -töötuse praktikad	28
2.3 Eesti noorte meediatarbimise, infohankimise ja -töötuse praktikad	32
3. Refleksioon pronksiöö meediakajastusele	37
3.1. Jõhvi ja Tartu vene noorte kogemused ja hinnangud	37
3.1.1. Jõhvi vene noorte kogemused ja hinnangud	37
3.1.2. Tartu vene noorte refleksioon	42
3.2. Jõhvi ja Tartu eesti noorte kogemused ja hinnangud	47
3.2.1. Jõhvi eesti noorte refleksioon	47
3.2.2. Tartu eesti noorte refleksioon	49
4. Kriisiprotsessi analüüs: põhjused ja lahendused	56
4.1. Vene noorte probleemianalüüs: põhjused ja lahendused	56
4.1.1. Jõhvi vene noorte põhjendused	58
4.1.2. Tartu vene noorte põhjendused	67
4.2. Vene noorte lahendused ja tulevikuperspektiivid	71
4.2.1. Jõhvi vene noorte pakutud lahendused	71
4.2.2. Tartu vene noorte pakutud lahendused	72
4.3. Eesti noorte probleemianalüüs: põhjused ja lahendused	73
4.3.1. Jõhvi eesti noorte põhjendused	74
4.3.2. Tartu eesti noorte põhjendused	79
4.4. Eesti noorte lahendused ja tulevikuperspektiivid	83
4.4.1. Jõhvi eesti noorte lahendused	83
4.4.2. Tartu eest noorte pakutud lahendused	84
5. Kriisiprotsessi visuaalne refleksioon	86
5.1. Eesti noorte kollaažid: kasutatud viited ja kujundid	87
5.1.1. Jõhvi eesti noorte kollaažid	89

5.1.2 Tartu eesti noorte kollaažid	96
5.2. Vene noorte kollaažid	101
5.2.1. Jõhvi vene noorte kollaažid: kasutatud viited ja kujundid	102
5.2.2 Tartu vene noorte kollaažid: kasutatud viited ja kujundid	114
JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON	120
Järeldused.....	120
Diskussioon.....	124
Kokkuvõte.....	126
Summary	128
Kasutatud allikad	131
LISAD.....	134
LISA I Jõhvi eesti noorte fookusgrupi intervjuu transkriptsioonid.....	134
II LISA Jõhvi vene fookusgrupi intervjuu transkriptsioonid.....	141
III LISA Jõhvi noorte ajatelgede joonised	149
IV LISA Tartu vene noorte transkriptsioonid	154
V LISA Tartu eesti noorte noorte transkriptsioonid.....	166
VI LISA Fookusgrupi intervjuudel kasutatud pronksõduri pilt	188

Sissejuhatus

Käesoleva magistritöö teemaks on Jõhvi ning Tartu eesti ja vene noorte tõlgendus pronkssõduri juhtumist. Ehkki pronkssõduri teisaldamisega seonduvatest sündmustest on möödas kolm aastat, on see teema oluline uurida ka aastaid hiljem, sest on jätnud Eesti ühiskonda tõsise jälje. Seda eriti Eesti venekeelse elanikkonna ühiskondlikesse hoiakutesse, need on muutunud skeptilisemaks ja pessimistlikumaks. 2008. aasta „Eesti ühiskonna integratsiooni monitooringu“ põhjal on vähenenud Eesti venelaste usaldus suhtes riigiga. Tõrjutuse ja võõrdumuse süvenemine on toonud kaasa nähtava tagasimineku ka venekeelse elanikkonna lõimumisastmes: suurenenud on mittelõimunute osakaal, vähenenud tugevasti lõimunute osa (Vetik 2008). Samuti on venekeelse elanikkonna suhtumine integratsiooni muutunud palju pessimistlikumaks (Saar-Poll 2007).

Samas on aprillikriisi järelmõjuna tajunud rahvustevahelistes suhetes pinget ning ebasõbralikkust ja vaenulikkust ka eestlased, neist enim kuni 30 aastased inimesed, samuti tallinnased – tegemist on piirkonna ja vanuserühmaga, mida 2007. aasta aprillisündmused kõige rohkem puudutasid (Lauristin 2008).

Eesti Inimarengu aruanne vaatleb 2007. aastat kui teatud pöördepunkti, küsides, kas edasi hargnevad positiivsemad või negatiivsemad sotsiaalsed ja ka poliitilised arengud. Pöördelise tähtsusega sel aastal oli aprillikriisi ajal üleelatud emotsionaalne šokk koos selle lühemate ja pikemate mõjudega (Eesti Inimarengu Aruanne 2007).

Pronkssõduri juhtumit on oluline uurida, sest ta koondab enda alla paljud erinevad rahvustevaheliste suhete ja integratsiooniga seotud probleemid Eestis – eestlaste ja venekeelse elanikkonna erinev meediatarbimine, ajaloomälu, sotsiaalne kapital, sümbolite olulisus ja muu säärane. Kuna selle juhtumi suhtes on peaaegu kõigil oma tõlgendus olemas, siis saab selle baasil erinevaid sihtrühmi hästi võrrelda. Seega, juhtum on sotsiaalselt oluline ja meetoodiliselt informatiivne.

Magistritöö eesmärgiks on võrrelda erinevas etnilises ja infokeskkonnas elavate noorte tõlgendusi 2007. aasta aprillis toimunud ja seeläbi avada erineva informuumi olemust. Tõsiasi, et eestlaste ja mitte-eestlaste maailmapilt on suuresti erinev, kuna nendeni jõuab ümbritsevast maailmast erineva sisuga informatsioon eri allikatest, eri keeltes ja erinevaid meediakanaleid pidi, on üldiselt teada. Eestis on siiani erineva informuumi olemust kirjeldatud peamiselt läbi rahvuslike erisuste meediatarbimises, kuid mina avan seda läbi konkreetse sündmuse prisma.

Käesolevas töös keskendun enam sellele, milliseid suhtumisi ja hoiakuid toob endaga kaasa

eesti ja vene noorte erinev meediatarbimine ning kuidas aprillikriis noorte meediakanalite valikut ning suhtumist ühiskonna kitsaskohtadesse üldiselt mõjutas.

Empiirilise materjali kogumiseks kasutasin kvalitatiivset metoodikat - fookusgrupi intervjuud, kuna see võimaldab valitud uurimisülesande tulemusi laiemalt ning sisutihedamalt analüüsida.

Uurimisobjektiks on kahes Eesti linnas - Tartus ja Jõhvis - elavad eesti ja vene keelt kõnelevad noored. Seega on tegemist erineva rahvastikulise koosseisuga linnadega, mille kultuuriline taust peaks sellest tulenevalt olema isesugune.

Valimisse kuulusid kesk- ja ülikooliealised noored seetõttu, et nad kuuluvad vanusegruppi, mis 2008. aasta „Eesti ühiskonna integratsiooni monitooringu“ järgi tajub aprillikriisi järelmõjuna rahvastevahelistes suhetes pinget ning ebasõbralikkust. Tegemist on põlvkonnaga, kellel puudub otsene side II maailmasõjaga, mille sümboliks pronksõdurit üldiselt peetakse. Lisaks on selles vanuses noorte suhtumisel suur osakaal tulevikku vaadates, sest nende suhtumine kujundab suuresti Eesti ühiskonna homset päeva.

Töö põhiprobleem on järgmine:

Kuidas mõjutab erinev meediatarbimine, ajaloomälu ning päevapoliitilised teadmised Tartu ja Jõhvi eesti ning vene noorte suhtumist Eestis toimunud aprillikriisi.

Magistritöö koosneb viiest suuremast osast. Teoreetiline peatükk avab töö üldteoreetilise konteksti, näidates millised on eesti ja vene keelt kõnelevate inimeste meediatarbimise harjumused. Mis tähendus on diasporaameedial ning milline on selle mõju immigrantide identiteedile ning poliitiliste sündmuste tõlgendamisele.

Metoodika peatükk annab ülevaate uurimisprobleemist ja empiirilise materjali kogumise metoodikast. Peatükis on pikemalt lahti kirjutatud valimi moodustamise kriteeriumid.

Tulemuste osa võtab kokku noorte meediakasutuse harjumused tavapärasel olukorras ning noorte hinnangud pronksioo meediakajastusele. Peatükk annab ülevaate noorte kriisiprotsessi analüüsist, nii noorte suhtumise erisustest ja sarnasustest, kui ka väljapakutud võimalikest lahendustest. Selles peatükis avaldan ka analüüsialuseks olnud kollaažid koos autorite endipoolsete kommentaaridega.

Järelduste ja diskussiooni peatükis arutlen võimaluste ja viiside üle, mis looksid ühiskonnas enam sidusust ning vaatlen seda, kuidas koolis õpitu saab noore inimese maailmapildi

kujunemisele kaasa aidata ning tema analüüsioskust arendada. Samuti arutlen selle üle, millised on noore inimese võimalused ühiskonna diskussioonides osaleda ning oma arvamust avaldada.

Minu magistritöö valmimisele aitasid kaasa mitmed head inimesed, keda tahaksin siinkohal esile tõsta ning tänada:

- juhendajat Triin Vihalemma toetuse, sisulise panuse ja töö süstematiseerimise eest;
- retsensent Ragne Kõutsi sisukate nõuannete eest;
- fookusgruppides osalenud Jõhvi ja Tartu eesti ning vene noori, kellel jagus tahtmist tulla oma vabast ajast fookusgrupi arutlusringi;
- perekonda mõistmise ja toetuse eest.

EMPIIRILISED JA TEOREETILISED ALUSED

Käesoleva magistritöö huvifookuses on muuhulgas eesti ja vene noorte meediatarbimine, seda nii igapäevaselt tavaolukorras kui aprillikriisi ajal 2007. aastal. Samuti annavad noored oma hinnangu kriisaegsele meediakajastustele. Sellekohane analüüs on noortega tehtud fookusgrupi intervjuudest saadud materjali põhjal käesoleva töö empiirilises osas.

Fookusgrupi intervjuudes osalesid erinevates Eesti linnades elavad eesti ja vene noored, seepärast vaatlen töö teoreetilises osas nii eesti- kui venekeelse elanikkonna meediatarbimist ja harjumusi. Samuti heidan põgusa pilgu sellele, milline on Vene meedia osa Eesti ajakirjandusmaastikul. Kuna kaabeltelevisiooni ja SAT TV vahendusel jõuab venekeelse elanikkonnani nende ajaloolise kodumaa meedia ehk diasporaameedia, siis on üks peatükk teoreetilisest osas pühendatud sellele teemale. SAT TV kaudu nii-öelda ajaloolise kodumaa meedia jälgimise puhul on enamik uuringuid tehtud moslemikultuuri ja immigrantide kohta Lääne-Euroopa riikides, nagu Inglismaa, Holland, Belgia. Seda teemat on uurinud näiteks: Sinardet, D., Mortelmans, D. (2006) Between Al-Jazeera and CNN. Indicators of media use by Belgian ethnic minority youth, Sakr, N. (2008). Diversity and diaspora: Arab communities and satellite communication in Europe, Sinardet, D., Mortelmans, D. (2006) Between Al-Jazeera and CNN. Indicators of media use by Belgian ethnic minority youth, Ogan, C. (2001), Communication and Identity in the Diaspora, jt.

Teoreetilises osas annan ülevaate sellest, milliseid järeldusi ja tähelepanekuid on nimetatud uurijad teinud. Kas nende poolt esile tõstetus on sarnaseid jooni mitte-eestlaste diasporaameedia tarbimisega? Kuidas suhtuvad diasporaameediasse noored, ehk kolmanda põlvkonna migrandid, nende hulka kuuluvad ka käesoleva töö tarvis fookusgrupi intervjuus osalenud inimesed.

Diasporaameedia edastab ajaloolisel kodumaa jaoks olulist infot ning omapoolset nägemust erinevatele poliitilistele sündmustele. Kuidas diasporaameedia võib mõjutada venekeelse elanikkonna hoiakuid Eestis toimuvate poliitiliste sündmuste suhtes? Milliseid seoseid võib siin olla suhtumises pronksõduri kriisi?

1.1 Eesti- ja venekeelse elanikkonna meediatarbimine

Mitmed eesti teadlased on uurinud meediatarbimise harjumusi taasiseseisvunud Eestis. Nagu Vihalemm, P., Jakobson, V., Kõuts, R. jt. Uurimused on näidanud, et eestlased ja mitte-eestlased eelistavad jälgida erinevaid infokanaleid (Vihalemm 2004). Isesugune on ka

ajakirjandusväljaannete valik. Infot saadakse ka erinevates keeltes – nii eestlased kui venelased eelistavad infot jälgida oma emakeeles. Eestlased ja venelased jälgivad ka eri riikide meediakanaleid. Omavahel mitte kattuvad infokanalid edastavad tõenäoliselt isesugust infot, ka üksteisele vastukäivat, seega on tõenäoline, et Eestis elavad kõrvu erinevate infopagasitega ja sellest tulenevalt teistsuguse maailmanägemusega inimrühmad. Erisused maailmapildis ei tule üleöö, need süvenevad pikemaajalises protsessis ning meediatarbimise harjumustes. Eesti 2007. aasta Inimarengu Aruande järgi on eestlaste ja mitte-eestlaste eri meediaväljadel viibimine suhteliselt pika ajalooga. Juba 1970ndatel–1980ndatel tehtud meediakasutuse uuringud tõid esile perioodika ja raadio väiksema ning televisiooni suurema osatähtsuse kohalike venelaste elus eestlastega võrreldes (Vihalemm, P. 2008). Need tendentsid on jätkunud ja isegi tugevnenud 1990ndatel (Šein 2004; 202). Vihalemma järgi iseloomustas Eesti venelaste meediakasutust juba 1970ndatel–1980ndatel tugev orientatsioon Moskvas ilmunud niinimetatud üleliidulistele ajalehtedele, ajakirjadele ja Kesktelevisioonile, samas kui eestlased tarbisid peaaesjalikult eestikeelset kohalikku meediasisu ja Soome televisiooni saateid.(Vihalemm 2004.)

Eelpool nimetatud tendentsid eestlaste ja mitte-eestlaste meediakasutuse erinevas iseloomus ning meediaruumide eraldatuses on üldiselt jätkunud ka käesoleval sajandil (Vihalemm, P. 2008) Nimetatud meediatarbimisemustrid on levinud ka noorte hulgas, ehkki võiks arvata, et noored inimesed teevad ise oma valikud ja leiavad enda jaoks sobivad uudistekanalid. Kuna Venemaa telekanalid pakuvad pidevalt erinevaid meelelahutussaateid, kontserte ja filme, siis on ka tõenäoliselt põhjendatud, miks neid kanaleid jälgitakse. Võrdluseks: Eesti telekanalid sarnase sisu või tasemega venekeelseid programme ei paku. Üldse on Eestis venekeelsete meediaväljaannete valik väike.

Sellest, miks venekeelse meedia osa Eestis on tagasihoidlik, kirjutab Valeria Jakobson: „Vahetult pärast Eesti taasiseseisvumist oli Eestis aeg, mil riik oleks võinud venekeelsele elanikkonnale nende jaoks mõistetavas keeles ja vormis infot pakkuda. Seda aga ei toimunud, sest valitsuse seisukoht oli, et need, kes on valinud Eesti elamiseks, tarbivad ka eestikeelset meediat.“ (Jakobson 2002; 116). Seega, võib täheldada, et õige hetk venekeelset elanikkonda nii-öelda eesti meediaruumi kaasata jäi kasutamata. Venekeelsete meediakanalite arendamisele tähelepanu ei pööratud ja vene arvamusiidrid meedias välja ei paistnud. Nad ei ole esile kerkinud ka nüüd, ehkki 90 aastate alguses vormis mõnda aega kohaliku venekeelse elanikkonna hoiakuid ja tõekspidamisi Eestis elav vene intelligents, mida peeti nii-öelda lugevaks eliidiks (Jakobson 2002). Jakobsoni väitel ei olnud venekeelne trükiajakirjandus Eesti

taasiseseisvumise alguses Venemaast mõjutatud, sest suur riik kogus end alles toimunud muudatustest (Jakobson 2002).

Sama autor kirjutab venekeelse meedia arengut Eestis uurides, et 90 aastate algus oli venekeelsete väljaannete jaoks kriisiperiood (Jakobson 2004; 214-215). Autor toob välja selle mitmed põhjused, näiteks omavahendite puudumine. Oluline oli ka venelaste kaasatus Eesti ühiskondlikku ellu või õigmine nendega mitte arvestamine: „Mittekodanikud, kes moodustavad venekeelsete massiteabevahendite põhilise auditooriumi, jäeti kõrvale rahvusriigi ülesehitamise protsessist“ (Jakobson 2004; 214-215). Kõik see lõhkus sellel hetkel olemasolevad kahepoolsed sidemed venekeelse kogukonna ja Eesti riigi vahel. Tagajärjeks oli, et info jõudis elanikkonnani kaudseid teid pidi, venekeelsete poliitikute ja neile lojaalsete ajakirjanike kaudu, kellest said selleks hetkeks venekeelse elanikkonna poliitilise teabe peamised allikad (Jakobson, 2004).

Eesti taasiseseisvumise järel vähenes tugevasti nii Venemaa ajalehtede ja ajakirjade kättesaadavus riigis kui ka huvi nende vastu Eesti venelaste hulgas. Seda suurema tähtsuse omandasid aga Venemaa telekanalid, mis lisaks läänelikule, kuid siiski venekeelsele meelelahutusele pakkusid venepärast maailmanägemist, ühistunnet ja ainet meenutusteks. (Vihalemm 2008; 77). Kui 1994. aastal lõpetati Venemaa telekanalite transleerimine Eestisse, lülitasid paljud eestlased need oma telemenüüst välja. Seega sai alguse olukord, kus venelased ja eestlased asutasid end eri riikide infokanaleid jälgima. Lisaks emakeelse televisiooni eelistamisele, iseloomustab eestlaste meediatarbimist venelastega võrreldes suurem trükiajakirjanduse jälgimine ning ka kohalike sündmuste kohta tahetakse teada kohalikust lehest.

Väljaandes *Mina. Maailm. Meedia*: avaldatud uuringu järgi on venelased tagasihoidlikumad lehe lugejad: nii Eestis ilmuvate kui Venemaa trükiväljaannete lugejaskond suhteliselt väike, vaid kolmandik kohalikest venelastest loeb regulaarselt mõnda üleriigilist päevalehte; eestlastest kolmveerand. Uuring näitas, et Ida-Virumaal loetakse vähe ka kohalikku ajalehte (Mina.Meedia.Maailm, P.Vihalemm, Lõhmus, Jakobson 2004). Venemaa väljaandeid kohalikud venelased eriti ei loe, kuigi tegid seda aktiivselt nõukogude ajal. Kui venekeelset elanikkonda üldiselt iseloomustab palju väiksem ajalehtede lugemine, siis veelgi väiksemad lugejad on 15–19-aastased vene noored: nendest umbes pooled ei loe üldse üleriigilisi päevalehti ja viiendik kohalikke lehti (Mina.Maailm.Meedia 2004). Nimetatud vanusegruppi mahuvad ka Jõhvis fookusgrupi intervjuul osalenud noored ja osad vastanud Tartu vene noortest.

Ka raadiokuulamises on eestlastel ja venelastel erisusi. Emori Raadioauditooriumi Päevikuuringu andmetel kuulavad eestlased raadiot ligikaudu 15 minutit päevas rohkem kui mitte-eestlased. Näiteks kuulasid eestlased läinud aasta sügisperioodil raadiot keskmiselt 4 tundi ja 5 minutit päevas. Seejuures kuulatakse erinevaid jaamu. Eestlastest kuulab valdav osa regulaarselt Eesti raadiojaamu. Kõige kuulatavam jaam on Emori andmetel Vikerraadio. Kolmveerand venekeelsest elanikkonnast kuulab esmajoones kohalikke venekeelseid raadiojaamu, nagu Raadio 4, Sky Radio (TSN Emor 2009).

Televiisor võtab Emori uuringu järgi päevas eestimaalaste elust mitu tundi. Nii veetsid eestlased käesoleva aasta märtsis telerite ees 4 tundi ja 5 minutit ning mitte-eestlased 4 tundi ja 49 minutit päevas. Eestlastel jagunes telekanali jälgimiseks kulunud aeg esmajoones Kanal 2 (27,2%), ETV (24,1%), TV3 (21,6%) vahel ning mitte-eestlastel PBK (30,2%), RTR Planeta Baltic'u (9,1%) ja 3+ (8,5%) vahel (TSN Emor 2010).

Emori andmetel kasutab umbes 70% eestimaalastest Interneti. Ajast, mil Internet Eestisse jõudis, see on umbes paarkümmend aastat tagasi, on selle kasutajate hulk kiiresti kasvanud ning Eesti kuulub Interneti kasutuse osas Euroopa Liidus esikümnesse. Noored inimesed (15-19aastased) kasutavad Interneti kui multifunktsionaalset kanalit aina enam ning seega jälgivad nad traditsioonilist meediat, televisioon sealhulgas, vähem (Vihalemm 2006).

Eesti Inimarengu Aruande järgi ei jälgi üldse eestikeelset meediat või teeb seda väga vähe kolmveerand venekeelsest elanikkonnast. Veelgi suurem on nende eestlaste osakaal, kes ei jälgi üldse Eesti venekeelset meediat ja Venemaa meediat või teeb seda väga vähe. Meediakasutuse sagedusega on tugevas korrelatsioonis ka usaldus eesti- ja venekeelsete kanalite vastu. (Vihalemm,2008). Isesugune on sama autori järgi ka eestlaste ja venelaste erinev suhtumine ajakirjandusse. Eestlaste jaoks on ajakirjandus pigem infoallikas kui meelelahutuslik nähtus. Venekeelne auditoorium ootab meedialt enam meelelahutuslikku informatsiooni, huvi on telekavade, huumoriväljaannete, kuritegevuse, moe, seltskonnaeluga seotud teemade ja muu säärase järgi (Vihalemm 2004;).

Nagu ülaltoodud andmetest näeme, on eestlaste ja kohalike venelaste meediatarbimisharjumused väga erinevad. Venelased pöörduvad uudiste saamiseks sageli Venemaa, see on oma ajaloolise kodumaa, infokanalite poole, eestlased saavad vajaliku info eestimaistest infokanalitest. Seega, on Vene meedial oluline osa Eestis elavate mitte-eestlaste seas. Kuidas see võib mõjutada nende

suhtumist ühiskonnas toimuvasse? Kuivõrd noored analüüsivad seda, mis meedia neile pakub, kuivõrd osatakse küsimusi esitada ja kahelda?

Peeter Vihalemma järgi sõltub meedia usaldamine inimese hariduse ja sissetuleku tasemest. Samuti väidab ta, et Eesti telekanaleid ja eestikeelseid ajalehti usaldab vähem just see osa inimestest, kes tarbib valdavalt venekeelseid massiteabevahendeid. Vihalemma tehtud uuringud näitavad, et venekeelne auditoorium peab ennast juba aastai Eesti elu olulistest poliitilistest, majanduslikest ja sotsiaalelu sündmustest halvemini informeerituks kui eestlased (Vihalemm 2004).

Eelpooltoodud andmed näitavad, et venekeelt kõnelevad Eesti elanikud on end Eesti meediaruumist distantseerinud ning eelistavad valdavalt Vene meediakanaleid. Seega võib siinkohal kasutada diasporaameedia mõistet, see on ajalooliselt kodumaalt edastatav meedia.

1.2. Diasporaameedia

Mõiste *diasporaa* pärineb kreeka keelsest sõnast *diasperein* ja tähistab Eesti Õigekeelsussõnaraamatu järgi muu-usulise enamusrahva hulgas laialipillutatud vähemust. Algselt kasutati seda mõistet väljaspool Iisraeli elavate juutide kohta, kuid viimastel aastatel pruugitakse seda aina enam erinevatest rahvustest migrantidest rääkides. Et käesolevas uurimustöös on kaks fookusgrupi intervjuud tehtud Eestis elava rahvusvähemuse, see on vene keelt kõnelevate inimestega, võib selles kontekstis kasutada ka *diasporaa* mõistet, ehkki üldiselt seda ei tehta. Sest Eestis elavaid venelasi ei saa vaadata kui homogeenset gruppi. Pigem räägitakse Eestis elavatest venelastest või venekeelsest elanikkonnast, koduvenelastest, muulastest jne. Et suur osa nimetatutest vaatab Venemaa infokanaleid, võib meediatarbimise poolest neid diasporaameedia jälgijaiks nimetada küll.

Karimi järgi ei kohelda võõrsil elavaid inglaste või prantslaste rahvusgruppe kui *diasporaad*, kuni nende keel ja kultuur on eelistatud seisus rahvusvahelises meedias ja teistes üleilmastumise mehhanismides (Karim 2003.).

„Diasporaad on sageli kirjeldatud kui kujutletavat ühisomandit,“ kirjutab Karim (Karim, 2003: 2). Kujutletav on ka televiisori vahendusel oma ajaloolisel kodumaal viibimine, sest olgugi, et mõtetes elatakse kaasa diasporaameedias nähtule, asutakse füüsiliselt ikkagi teises riigis. Kujutletavaks ühisomandiks võib pidada ka ühtseid teemasid, mida ajaloolise kodumaa meedia

selle jälgijatele pakub: olles kodumaast eemal, arvatakse, et etnilisus on see ühendav osa, millest saadakse omavahel rääkida.

Seega, võib tõenäoliselt Jõhvis ja Tartus elavaid vene noori vaadelda, kui potentsiaalset diasporaameedia tarbijaskonda. Diasporaameedia on ajaloolise kodumaa meedia, antud juhul eelkõige Venemaa televisioon, mis jõuab Eestisse SAT TV või kaabeltelevisiooni vahendusel ja mille vaadatavust võib eelmises peatükis toodud meediatarbimise uuringute põhjal pidada venekeelse elanikkonna hulgas oluliseks.

Erinevad autorid (Miladi, N. (2008), Ogan, C. (2001), Georgiou, Myria (2001)) tõdevad, et diasporaameedia uurib seda, kuidas migrantide kogukonnad kasutavad nimetatud meediat ära selleks, et säilitada ja arendada sidemeid oma ajaloolise kodumaaga. Samal põhjusel on tõenäoliselt ka Eestis elavad vene noored diasporaameedia tarbijad. Kas selline vahendatud side esivanemate kodumaaga on nende jaoks ainuke kontakt Venemaaga? Miks on Eestis elava noore inimese jaoks oluline diasporaameedia sage jälgimine, ajal, mil nende igapäeva elu kulgeb hoopis teises riigis. Tõenäoliselt on noorte migrantide eesti keele oskus esivanemate keelevaldamisest parem. Seega, peaks neil olema kõik võimalused eestikeelsest ajakirjandusest aru saada. Kuid ometi näitasid eelmises peatükis väljatoodud meediatarbimise andmed, et suur osa koduvenelastest vaatab Vene telekanaleid. Seega ei määra ainult keeleoskus meediakanali valikut.

Kas diasporaameedia jälgimine mitmekesistab noorte maailmapilti ja annab neile vajalikud teadmised ja oskused Eesti ühiskonnas toime tulemiseks? Kas selle jälgimine soosib või pidurdab Eesti ühiskonnas toimuvaga dialoogi pidamist? Kuidas hindavad noored oma vanemate kaabeltelevisiooni programmide valikut või SAT-TV taldriku panemist? Kas nad iseseisvalt, vanematest sõltumatult, teeksid samasuguseid valikuid. Kuidas mõjutaks diasporaameedia kõrval asukoha meedia jälgimine noorte identiteeti?

Immigrantide ja rahvusvähemuste diasporaameedia tarbimist on uurinud mitmed Lääne-Euroopa sotsiaalteadlased, seda moslemikultuuri ja immigrantide näitel. Näiteks on uuritud türklaste diasporaameedia tarbimist Hollandis ja Belgias, India päritolu immigrantide sulandumist Londoni ühiskonda jne. Nimetatud uurimuste tulemusi ei saa alati üks-ühele Eesti tingimustes üle kanda, kuid kindlasti on neis väljatoodud uurimustulemustes palju sellist, mis on sarnased Eestis elavate venekeelt kõnelevate elanike käitumismustritega.

Erinevad sotsiaalteadlased, nagu Sinardet, D., Mortelmans, D. (2006); Sakr, N. (2008); Lee, C. (2004). Miladi, N. (2008). Hargreaves, A.G., Mahdjoub, D (1997), jt. on vaadelnud eelkõige ajaloolise kodumaa televisiooni mõju immigrantidele, sest nagu nende uurimustest lähtub, ei loe rahvusvähemused asukohamaa trükiväljaandeid. Põhimõtteliselt võib siin tõmmata paralleele

Eestis elavate venelaste trükiajakirjanduse jälgimisega – ka nemad ei loe eriti ajalehti, väljaande keelest sõltumata. Kui eelpool nimetatud sotsiaalteadlaste väitel ei loeta asukohamaa ajalehti halva keeleoskuse pärast, siis Eesti venelased ei pea oluliseks ka oma emakeeles väljaantud ajalehtede lugemist.

Etnilist meediat mõistetakse sageli kui diasporaameediat, eriti kultuuriliste teemade osas, mis võivad vähemusrühvuste esindajatele korda minna. Kuidas iganes, eelpool nimetatud uurijad tõdesid, et üldise globaliseerumise ajal on olemas "globaliseerinud etniline meedia" mis toob migrantidel otseinfot kodumaalt. „Araablased elavad meiega, aga õhtul lähevad nad koju. Satelliidi taldrükud toovad nendeni Jumala, venna naaberriigist ja oma valitsejate hääle,“ vahendab Naomi Sakr ühe prantsuse ministri tabavat väljendit antud teema kohta (Sakr 2008; 290).

Lee (2004) arvas, et erinevate meediakanalite vaatamine peaks diasporaameedia jälgijatest kasvatama meediakriitilisi vaatajaid, sest neil on võrdlusmomendid ajaloolise kodumaa meedia ja asukohamaa meedia vahel. Paraku ei ole see sageli nii, sest ajaloolise kodumaa meedia, erinevalt „klassikalisest“ vähemuste meediast, ei astu reeglina otsesesse dialoogi diasporaad võõrustava ühiskonnaga üldiselt. Samas ei saa ka väita, et diasporaameedia peab ainult monoloogi. Sest olgugi, et jälgitakse ajaloolise kodumaa TVd, ei seisku samal ajal aeg ega muutu automaatselt ruum vaataja ümber, igapäevased kontaktid asukohamaaga on reaalsus, mis tähendab suhtlemist teise kultuuriga.

Diasporaameedia ei jaga üldjuhul samu teemasid ja suhtumiste süsteeme, mis asukohamaa meedia, ehkki mõnikord nende kahe meedia teed ristuvad. Ajaloolise kodumaa meedia jälgimine satelliit- või kaabeltelevisiooni vahendusel ei eelda kindla võrgustiku olemasolu, mis ühendaks vähemusrühvide liikmeid ja intellektuaalseid liidreid, nagu see on vähemusmeedia puhul.

Ajaloolise kodumaa meedia jälgimisega võidakse väljendada poliitilist ja kultuurilist riigitruudust oma ajaloolisele kodumaale. Näiteks, Türgis on satelliittelevisiooni vaatamise pärast tõstatatud mitmeid sellekohaseid probleeme Madalmaades (Milikowski 2000). Samas on mitmed autorid avastanud, et kellegi ajaloolise kodumaa meedia eksponeerimine avaldab positiivset mõju sotsiaalkultuurilisele integratsioonile Madalmaades, andes ainet Türgi ja Hollandi ühiskonna võimaluste võrdlemiseks (Ogan 2001). Küllalt sarnaselt arutlevad Hargreaves ja Mahdjoub - ajaloolise kodumaa televisiooni vaatamine ei provotseeri rahulolematust hetke asukohamaaga, pigem seob etnilise rahvuse vähemust omavahel ning loob suurema mitmekesisusega vaadetemustrid, kui see oli varem (Hargreaves & Mahdjoub 1997,473).

Eestis on tõenäoliselt sarnane situatsioon - suur hulk siinsest vene kogukonnast jälgib naaberriigi, Vene Föderatsiooni, telekanaleid, kuid eelistab elada Eestis. Kas see tähendab samaaegselt ka rahulolu asukohamaaga?

Vene diasporaa meediaruumil Eestis on mõned spetsiifilised aspektid. Üldjuhul ei jaga ajaloolise kodumaa ja praeguse elukohamaa meediaruum sarnaseid teemasid ja suhtumiste süsteemi, ehkki aegajalt kahe meedia teed võivad ristuda. Kuidas iganes, Eestil ja Venemaal naaberriikidena on pigem palju ühist, see on tingitud osalt ühisest minevikust, regionaalsetest ja poliitilistest teemades ja nende väljavaade maailma poliitkale, mis väljendub Eesti ja Vene meedia auditoriumide erinevates suhtumistes (Vihalemm, T. 2002).

Vene TV ei loo ainult poliitilist vaid ka kultuurilist riigituudust. Schopflin (1999) on öelnud, et Eesti venelaste poliitiline kapital on Moskvast. Vene telekanalite jälgimine mõjutab suuresti ka maitse eelistusi: nii eravestlustes kui avalikes aruteludes on paljud inimesed tunnistanud, et Vene telekanalite programmid on palju paremad. Noored venelased Eestis on süvaintervjuudes sageli maininud ära Vene meedia, kui arutletakse nende kultuurilist lähedust Venemaaga (Masso, A. 1999).

Karimi järgi dikteerivad mõnede diasporaade ajaloolisel kodumaal poliitilised meediale seal kajastatavaid teemasid. Sama kinnitab ka Jonathan Becker, kes on jälginud Venemaa meedias toimunud arenguid. Ta tõdeb, et tänapäevane, nii-öelda Putini-aegne pressisüsteem on teinud tagasikäigu ning eemaldunud Gorbatsõvi ja Venemaa esimese presidendi Boriss Jeltsini ajal tärganud demokraatlikust meediasüsteemist (Becker 2004).

Koltsova (2001) väidab, et Venemaa poliitilised seisukohad on sellised, mis tõmbab võõrsil elavaid venelasi pigem Venemaa poole kui selle maa poole, kus parasjagu elatakse. Vene meedia vahendusel edastatav vene poliitikute domineerivaks sõnumiks on, et Venemaa on see koht, kuhu võõrsil elavad venelased tõeliselt kuuluvad (Vihalemm, T. 2002). Samas leiab autor, et sarnane poliitiline retoorika võib diasporaa vene kogukondi pöörata hoopis Vene riigist eemale, hoidma oma uue kodumaa poole.

Seega, Vene meedia pakub Eestis elavatele venelastele nii poliitilist kui kultuurilist kompensatsiooni. Mõlemad aspektid on tihedalt seotud identiteediga.

1.2.1. Diasporaameedia ja identiteet

Rahvusvähemuste identiteeti on mitmed uurijad defineerinud erinevalt, sõltuvalt enda uurimisülesandest. Kõige sagedamini keskendutakse keelekasutamisele, müütidele ja

harjumustele, mis seovad etnilist kogukonda väljaspool nende kodumaad. Kultuurifaktorid mängivad vähemuste sidususel suurt rolli. Kelly defineerib Lee (Lee 2004) vahendusel etnilist identiteeti kui gruppide ja indiviidide oma kultuurikogemuse konstrueerimist, mis põhineb mineviku kogemustel ja ajaloolisel kontekstil, kuid selles on oma osa ka elumuutustel praegusel maal. Inimesed väljendavad oma etnilist identiteeti läbi erinevate tegevuste, see on rahvatants ja laul, rahvusköök, rahvusfestivalid ja muu. Sarnaselt kogunevad Eestis elavad etnilised vähemused mitmetesse seltsidesse ja ühingutesse, milles tegutsevad ka tantsurühmad ja laulukoorid. Rahvusseltside juures tegutsevad mõnikord ka pühapäevakoolid, kus lastele õpetatakse nende esivanemate keelt. Näiteks Sillamäe ukrainlaste selts Vodograi pühendab pühapäevakooli tunde lastele ukraina keele õpetamiseks. Seltsid korraldavad Eestis ka rahvusvähemuste festivale ning muid üritusi, kus lisaks sellele, et nad oma kultuuri edasi kannavad, tutvustavad nad ka teistele rahvustele oma rahvakombeid.

Kuidas aga vaadelda sümbolite austamist – nagu pronksõdurile lillede viimist. On see kultuurilise identiteedi osa, mis etnilist gruppi omavahel liidab? Või hoopis poliitiline aktsioon, sest pronksõdur on pigem poliitiline sümbol. Ilmselt on tegemist nii-öelda hübriidse nähtusega, mida eestlased omalt poolt tõlgendavad selgelt poliitiliselt aga venekeelse elanikkonna poolt vaadatuna võib see olla mingi hübriid poliitilistest ja kultuurilistest tähendustest. Sellest ka mitte-eestlaste reaktsiooni valulikkus pronksõduri teisaldamisele, sest näiteks säilmete liigutamine ühest kohast teise on õigeusklikus kultuuriruumis väga tavatu ja pühadustrüvetav nähtus.

Lee (2004) järgi tugevdavad rahvuslikku identiteeti ka kommunikatsiooni tehnoloogiad - nagu videomakk, SAT TV ja Internet. Ang (1996) väidab, et rahvusesisene kommunikatsioonisüsteem teenib rahvuslikku identiteeti, pakub samuti võimalust uueks solidaarsuse sidumiseks, sepi seab uusi kultuurikommune. Näiteks immigrantide jaoks üle maailma telekanalite edastamine jagab rahvusele spetsiifilist infot ja meelelahutust, säilitab traditsioone ja etnilist kogukonda. Diasporaameedia loob rahvusvähemuse jaoks mõttelise silla ajaloolise kodumaaga uuest asukohamaast.

Etnilise meedia järgimine on üks oluline kultuuripraktika teiste kultuuripraktikate seas. Jeffers on analüüsinud erinevaid rahvusgruppe (tšehhi, kreeklasi, hispaanlasi, iirlasi, itaallaseid, poolakaid, rumeenlasi, slovake, sloveene, ukrainlasi) USA Midwesterni suurlinnade piirkonnas ajavahemikus 1976-1992. aastal. Ta tõi välja selle, et etnilise meedia tarbimine loob rahvuse identiteeti, arvestades asjaolu, et etniliseks identifitseerimiseks ei piisa vaid etnilise meedia kasutamisest (Jeffers 2000). Need, kes jälgivad etnilist meediat on tugevamalt seotud oma rahvusgrupiga. Aga tugevam rahvustunne ei ole põhjuslikus seoses etnilise meedia

kasutamisega. Seega on etnilisel meedial oluline roll rahvusidentiteedi ülal hoidmisel ja levitamisel, mis aitab säilitada kontakti rahvuskultuuriga üle aegade. Aga siiski, see on vaid üks vahend teiste seas – tugevat rahvuse identiteeti saab luua ka läbi teiste tähenduste.

Näiteks, Georgiu rõhutas Kreeka TV vaatamise tähtsust Kommunikatsiooni Keskuses, kui ta selgitas Kommunikatsiooni Keskuse rolli küprose identiteedi rekonstrueerimisel Londonis. Nimelt on etnilisel meedial põhiroll Kreekas elavate küproslastest migrantide põlvkonna harjumuste kujundamisel. See on reaalne ja sümbolne etniline seos, kui nad otsivad heakskiitu oma rahvuslikule identiteedile, kui nad elustavad uuesti oma Küprose kuvandit ja kultuuri.----- Nad kiidavad seda ja kasutavad seda oma igapäeva elus, ehkki neid kritiseeritakse sellepärast. (Georgiou, 2001)

Marie Gillespie, olles uurinud Londonis elavate noorte pandžaablase TV-jutte, tõdes, et uute sündmuste puhul, mis on neile identiteedi mõttes väljakutseks, avaneb noorte ees rida teadlikke valikuid, mida kasutada, neil on valida kahe üksteisega opositsioonis oleva valiku vahel kas „ida või lääs“, traditsioonid või kaasaeg jne. (Gillespie, 1995; 206-207).

Sama autor tõi välja, et ajaloolise kodumaa telekanalite vaatamine on ka üks kultuurilise mõttemaailma edasi kandmise viise esimese põlve immigrantide ja nende laste vahel (Gillespie 1995). Mitmed vanemad kasutasid India filme oma Inglismaal sündinud lastele keele, traditsioonide ja kommete õpetamiseks, vanemad võtsid filme kui oma lastele etnilise identiteedi õpetajaid. Samal ajal oli noori, kes hoopis naeruvääristasid oma ajaloolise kodumaal tsivilisatsiooni puudumist ja võimuka perepea kujundit India filmidest. Nemed eelistasid kaasaegset linnaelu ja kaasaegsust külaelule ja traditsioonidele.

Mitme uurija arvates sõltub diasporaameedia tarbimine ka vanemate haridustasemest ja asukohamaa keeleoskusest – paljud vaatavad oma ajaloolise kodumaa meediat ka sellepärast, et ei valda uue kodumaa keelt.

Noorte immigrantide meediatarbimist Belgias jälginud Sinardet tõi välja ühe võimaluse noorte ühiskonda sulandamiseks – Belgias on mitmeid noortele mõeldud telekanaleid, mis on huvitavad ka immigrantidest noortele, seega kasutatakse sihtrühmale mõeldud meediat nende Belgia ühiskonda sulandamiseks. (Sinardet 2006)

Ainult noortele mõeldud programmid võiksid olla ka Eestis selleks, et pakkuda vene noortele neile põnevas vormis olulist infot.

Heinz Bonfadelli ja Priska Bucher jt. uurisid kuidas Šveitsis mõjutab diasporaameedia jälgimine sealsete migrantide laste ja noorukite ühiskonda sulandumise protsessi. Uurimus näitas, et migrantide lapsed ei ole homogeenne grupp, vaid neid võib iseloomustada kui erineva sotsiaalse tausta ja meedia kasutuse harjumusega erinevaid isiksusi. „Noored inimesed kuuluvad sageli

kahte kultuuriruumi: nende päritolumaa omasse ja selle maa omasse, kus nad elavad. Nad püüavad saadud kogemusi tasakaalustada ja panna kokku ning moodustavad uutmoodi hübriididentiteedi.“ (Heinz Bonfadelli ja Priska Bucher jt. 2005; 3)

Sinardeti järgi (2006) on kolmanda generatsiooni migrantide põlvkonnal isepärane identiteet, mis on sageli summa või läbilõige nende päritolumaa kultuurist, mis võib nende kodus olla väga domineeriv, ning selle maa kultuurist, kus nad on sündinud ning koolis käinud.

Levo-Henrikson (2000), kes on uurinud Soomes elavate venelaste meediatarbimist, tõdeb, et paralleelselt jälgitakse nii Vene kui Soome meediat. Kuna venelased on umbusklikud nii Vene kui Soome meedia suhtes. Samal ajal kannavad erinevad kanalid teistsugust sümbolilist väärtust – näiteks *Helisingin Sanomatil* on väga hinnatud väljaanne ja isegi selle harv lugemine on märk heast adaptatsioonist.

Seega, ajaloolise kodumaa meedia jälgimine võib esile kutsuda topeltsuhtumise, mis võimaldab individuaalselt interpreteerida päevapraktikaid, mis võimaldab uue identiteedi tekkimist ja arendab sügavamat mõistmist võõrustaja ühiskonda. Ajaloolise kodumaa meedia võib reprodutseerida poliitilist ja/või kultuurilist riigitruudust oma ajaloolisele kodumaale või lihtsalt aitab säilitada elamist majanduslikult võõra alaga piiratud territooriumil või etnokultuurilist nišši. Sama tendentsi võib täheldada ka Eestis. Varasemad uuringud on näidanud, et me ei saa eristada kohalikku ja Vene meedia erinevaid nišše lugejate, televaatajate või raadiokuulajate subjektiivses tähenduses, need mõlemad on legitiimsed infoallikad Eestis elavatele venelastele. Kohalik ja Vene meedia omavad kahetist tähendust: lisaks informatsiooni pakkumisele, pakuvad mõlemad meediad igapäevast kõneainet tuttavate ringis ja võimaldab teatud „kujutletava ühisuse“.

Sidemed oma endise kodumaaga on eriti tihedad esimese põlvkonnana võõrsil elavatel ja seega otsitakse oma ajaloolise kodumaaga tihedamat sidet ning viimast informatsiooni, seda eriti kriisi ajal (Karim, 2003). Sinardet toob välja tõsiasja, et etniliste vähemuste meediatarbimine on järjest enam kasvanud ka politiseeritud teemaks: regulaarselt arutletakse multikultuursuse ja integratsiooni teemade üle (Sinardet 2006). Ka Eestis on integratsiooni ja multikultuurse ühiskonna teema pidevalt päevakorras, seda nii igapäevaselt lõimumisteedest rääkides kui ka ühiskonna kitsaskohtadest kõneldes.

Poliitilistes debattides on sageli esiplaanil etniliste vähemuste integratsiooni küsimus, sest poliitiliste sündmuste tõlgendamine sõltub sageli inimese kultuuritaustast ja meedia jälgimisest. Sinardeti (2006) järgi ei ole vahet, on see rassistlik vägivald, reaktsioon Iraagi sõjale või Mohammedi karikatuuri debatt, alati kerkib poliitilistes debattides esile etniliste vähemuste integratsiooni küsimus, see on aina enam poliitilisele esiplaanile tõusnud ja meedia mureteemaks

paljudes Lääne- Euroopa maades. Nagu sageli sellistel juhtudel, on ka siin mitu erinevat aspekti. Üheks seotud põhjuseks peetakse meediat. Selle roll tuleb debattides sageli välja selliselt, et rahvusvähemused keskenduvad nii-öelda üldise meedia asemel vähemusrahvuste "enda meediale", seda aga tajutakse kui pidurit nende asukoha maa ühiskonda integreerumisel. Näiteks etniliste vähemuste protest Iraagi sõja vastu oli juhitud migrantide ajaloolise kodumaaga seotud infoallikatest saadud teadmistest, mis erines täielikult sellest visioonist, mis oli rahvusvahelise poliitilise situatsiooni kohta riigis valdav (Sinardet 2006).

Sakri (2008) arvates on diasporameedia poliitiliseks muutumine väga suureks väljakutseks riikidele, kes peavad mõtlema selle üle, kuidas luua enda riigis selline meediasüsteem, mis vähendaks või välistaks "nende oma reeglite, vajaduste ja loogika järgi" meedia vaatamise. Kui see on üldse võimalik, sest kaasaegse tehnoloogia levik aitab pigem kaasa SAT TV ja kaabeltelevisiooni levikule kui pidurdab seda.

Mujal tehtud uuringud viitavad et, diasporaameedial on oluline osa ajaloolise kodumaaga sidemete säilitamisel ja arendamisel. Samuti võib ajaloolise kodumaa meedia reprodutseerida poliitilist ja/või kultuurilist riigitruudust oma ajaloolisele kodumaale. Lääne-Euroopa sotsiaalteadlased on oma uuringutes välja toonud ka võimaluse, et kolmanda põlvkonna migrantidel kujuneb diasporaameediat jälgides ja asukohamaa kultuuriruumis viibides välja omapärane nii-öelda hübriididentiteet. Mina asun uurima, kuidas mõjutab diasporaameedia jälgimine Eestis elavaid vene noori ja milline oli Vene TV roll aprillisündmuste ajal.

1.3. Vahekokkuvõte

Eelnevalt andsin ülevaate eestlaste ja vene keelt kõneleva elanikkonna erinevatest meediatarbimisharjumustest, toetudes Eesti teadlaste (Vihalemm, P. 2004; 2006, Jakobson, V., 2002 jt.) selles valdkonnas tehtud uuringutele. Kahe kogukonna meediatarbimise harjumuste võrdlusest lähtus, et need on isesugused üsna mitmes aspektis – nii infokanalite valiku kui nendele pühendatud aja poolest.

Ühe olulise erinevusena võib välja tuua teleri vaatamise eelistused. Nii kulutavad eestlased telerivaatamisele pühendatud tunnid põhiliselt Eesti telekanaleid jälgides, venekeelne elanikkond seevastu veedab aega Venemaa, see on oma ajaloolise kodumaa, telekanalite seltsis. Sellest tõdemusest lähtuvalt vaatlesin töö teoreetilises osas seda, mis on diasporaameedia ning milline on selle mõju vaatajaile. Et diasporaameedia vaatajaskonda on rohkem uuritud Lääne-Euroopas (Gillespie, M. 1995, Hargreaves, A.G., Mahdjoub, D. (1997), Lee, C. (2004).jt) sealsete immigrantide näitel, tõin välja mõningad seosed sealsetes uurimustes tehtud järelduste ja Eesti venelaste diasporaameedia jälgimise kohta. Diasporaameedia teema aitab paremini mõista töö empiirilises osas välja toodud Jõhvi ja Tartu vene noorte meediatarbimise harjumusi.

Kas näiteks Inglismaal elavate noorte indialaste või Madalamaades omale uue kodu leidnud noorte türklaste SAT TV vahendusel oma ajaloolise kodumaa telekanalite jälgimises on seoseid Eestis elavate vene noortega.

Nagu eelpool öeldud võib ajaloolise kodumaa meedia jälgimine esile kutsuda topeltsuhtumise, mis võimaldab individuaalselt interpreteerida päevapraktikaid, mis võimaldab uue identiteedi tekkimist ja arendab sügavamat mõistmist võõrustaja ühiskonda. Ajaloolise kodumaa meedia võib reprodutseerida poliitilist ja/või kultuurilist riigitruudust oma ajaloolisele kodumaale või lihtsalt aitab säilitada elamist majanduslikult võõra alaga piiratud territooriumil või etnokultuurilist nišši.

Et diasporaameedia jälgimine võib mõjutada ka inimeste arusaamu poliitikast, on samuti teema, mille teoreetilises osas tõstatasin. Kuna käesoleva töö empiirilises osas annavad noored oma hinnangu pronksiöö sündmustele, siis on siin tegemist poliitilise teemaga, mille tõlgendamisel võib oma roll olla meedia mõjul, seda ka vene noorte diasporaa meedia jälgimisel.

Diasporaameedia jälgimine ja selle mõju eriti noortele on huvitav teema, mis peaks andma ainet põhjalikumaks diskussiooniks sotsiaalteadlaste hulgas. Käesolevas töös uurin diasporaameedia ja kahe meediavälja mõjul kujunenud info vastuvõtuharjumuste kajastumist läbi ühe konkreetse sündmuse – pronkssõduri teisaldamisega kaasnenud protesti - tõlgenduse.

Teema avamiseks püstitan rea uurimisküsimusi, mille esitan järgmises peatükis.

Uurimisküsimused

Töö põhiküsimus on: milline oli erineva infovälja ning meediatarbimise kogemusega noorte tõlgendus 2007 aasta aprillis toimunud Pronkssõduri teisaldamise ja sellega kaasnenud rahvarahutuste kohta? Uuringu eesmärgiks on välja tuua seosed noortepoolse aprillisündmuste tõlgenduse ja nende meediakogemuse vahel. Sellele eesmärgi saavutamiseks olen püstitanud järgmised konkreetsemad uurimisülesanded:

1.1. Mis olid noorte arvates sündmuse põhjused ja ajendid?

1.1.1. Mismoodi tõlgendasid juhtunut Jõhvi ja Tartu vene noored?

1.1.2. Mismoodi tõlgendasid juhtunut Jõhvi ja Tartu eesti noored?

1.2. Kes noorte tõlgenduses mängisid sündmuses võtmerolle?

1.3. Milliseid lahendusi või arenguid noored välja pakkusid?

2.1. Millised olid noorte enda sõnul nende infoallikad 2007. aasta aprillisündmuste kohta?

2.1.1. Kuidas erinesid Jõhvi ja Tartu vene noorte ning vene ja eesti noorte infoallikad sündmuste kohta?

2.2. Kuidas hindasid noored sündmuste kajastust meedias?

2.2.1. Kuidas erinesid omavahel Jõhvi ja Tartu vene noorte ning vene ja eesti noorte hinnangud meediakajastusele?

Eelpool esitatud küsimustele otsisin vastuseid Tartu ja Jõhvi eesti ning vene noortega läbiviidud fookusgrupi intervjuudest saadud materjali baasil. Andmekogumismeetodiks on fookusgruppides tehtud intervjuud. Täpsemalt avab metoodilised valikud ja meetodi kriitika järgmine peatükk.

MEETOD

Oma töös analüüsin Jõhvi ja Tartu noorte tõlgendusi pronkssõduri kriisile. Jõhvi ja Tartu valisin linnadena välja seetõttu, et nende rahvastiku koosseis on erinev – Jõhvi vallavalitsuse andmetel on linna elanikest 27% eestlaseid, ülejäänud on teiste rahvuste esindajad. Linnas elab rohkem kui 40 rahvusest inimesi, enamus neist on venekeelt kõnelevad. Tartu seevastu on linn, mille elanikest on linnavalitsuse statistika andmetel 79% protsenti eestlased.

Andmete kogumisel kasutasin kombineeritud kvalitatiivseid meetodikaid. Fookusgrupi meetodiga küsitleti 2007. aasta mais-juunis Tartus ja Jõhvis eesti ja vene noori. Fookusgrupi intervjuude meetodika stimuleerib üldjuhul vastajaid oma mõtteid põhjalikumalt avama ja tõstatatud küsimuste üle diskussiooni tekitama. Fookusgrupis lahendatud ülesanded on loovad ja inimesed tunnevad end ka keerulistest teemadest rääkides suhteliselt vabalt.

Rühmavestlused tehti nelja noorte grupiga 2007. aasta mais-juunis kahes erinevas Eesti linnas – Tartus ja Jõhvis. Fookusgrupi intervjuud toimusid erinevates linnades põhimõtteliselt samal ajal, vaid mõne päevase ajavahega. Need viidi gruppides läbi suhteliselt vahetult pärast pronkssõduri sündmusi – Tartu noortega 2007. mais ja juuni alguses ning Jõhvi noortega sama aasta juuni alguses. Tegemist on seega vahetute, mitte retrospektiivsete, muljete analüüsiga.

Grupid moodustati nii, et noortega lepiti intervjuuks nende õppeasutustes suuliselt kokku, vastajaid kutsuti seni, kuni sai kokku vähemalt kuus respondenti ühes grupis. Tartus olid fookusgrupi intervjuudel eesti tudengid, paar neist olid küll pärit väljaspoolt Tartut, kuid kuna olid Tartus elanud juba viimased paar-kolm aastat, siis vaatlen neid üldiselt kui Tartu noorte gruppi. Tartu noortest osad olid omavahel tuttavad. Tartu vene noorte rühmavestluses osalesid Tartust pärit noored, mõned neist olid üliõpilased, mõned käisid tööl. Osad neist olid omavahel tuttavad.

Jõhvis osalesid fookusgrupi intervjuus gümnaasiumi 10. ja 11. klassi õpilased. Kuna eesti noored õppisid ühes koolis, olid nad omavahel tuttavad. Samuti olid vene noored ühest koolist ja tundsid teineteist. Küll aga ei tundnud eesti koolis õppivad vene noored ja vene koolis õppivad noored üksteist. Kokku osales vestlusringides 29 noort. Poisse oli vastanute seas kokku 9 ja tüdrukuid 20. Alljärgnev tabel näitab, milline oli osalejate sooline ja vanuseline koosseis, mis linnades ja mis keeles fookusgrupi intervjuud läbi viidi. Samuti on tabelis välja toodud see, millises õppeasutuses vastajad õppisid. Nagu tabelist näha, on Tartu noored veidi vanemad ja

nii-õelda küpsemad, mitmekesisema meediapildiga. Tabelis on välja toodud ka see, milliseid infokanaleid noored jälgivad. Meediatarbimisharjumuste pikem analüüs on töö empiirilises osas.

Fookusgrupis osalejad

Koht	Tartu	Tartu	Jõhvi	Jõhvi
Keel	eesti	vene	eesti	vene
Osalejad (N/M)	4N, 4M	3N, 3M	6N, 1M	7N, 1M
Vanus	19-24	19-24	16-18	16-18
Õppeasutus	ülikool	ülikool	eestikeelne gümnaasium	eestikeelne gümnaasium (3)/ venekeelne gümnaasium
Meediakanalid ja üldised infotarbimise harjumused	Üleriigilised päevalehed, eriala ja hobi ajakirjad nii eesti kui inglise keeles. Erinevad raadiojaamad. Eri riikide telekanalite jälgimine (ETV, BBC, CNN) Interneti uudisteportaalid Savisaare blogi.	Eestikeelsed päevalehed (Postimees, Õhtuleht, Äripäev). Erinevad venekeelsed raadiojaamad, nagu Raadi 4. Vene ja Eesti telekanalid. Euronews. Internetis venekeelsed infoportaalid.	Üleriigilised päevalehed, kohalik päevaleht Põhjarannik. Erinevad raadiojaamad, nagu Vikerraadio. Eesti teleprogrammid, Aga ka Euronews.	Vene telekanalid, põhiliselt Pervõi Baltiiski kanal. Üks vastanuist kuulas raadiot – Raadio 100FM. Eesti koolis õppijad lugesid kohalikku ajalehte Põhjarannik.

Tartu eesti noorte fookusgrupi intervjuu viis läbi Tartu ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi õppejõud Triin Vihalemm. Vastajad olid vanuses 19 -24. Vastajate valim oli soolises mõistes tasakaalus, nende hulgas oli neli noormeest ja neli neidu.

Tartu fookusgrupi intervjuus osales kuus vene noort – kolm tütarlast ja kolm noormeest. 19-24 aastast. Vene noori küsitles Tartu ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi õppejõud Valeria Jakobson.

Jõhvi eesti ja vene noortega viisin fookusgrupi intervjuu läbi mina, Erika Prave. Intervjueerisin kaheksat vene ja seitset eesti noort 2007. aasta juuni alguses.

Sooliselt ja vanuseliselt jaotus valim järgmiselt: viis eesti neidu ja üks eesti noormees ning üks vene noormees ja seitse vene tütarlast. Jõhvi vastajad olid 16 – 18 aastased. Nii eesti kui vene vastajate hulgas oli üks 16aastane, vene vastajatest kolm olid 18aastased ja neli 17aastased. Eesti noortest neli olid 18aastased ja kaks 17aastased. Kolm vene rühmas vastanuist on venekeelsest perest, ent õpivad eesti koolis. Vastajad õppisid 10 ja 11 klassis.

Fookusgrupi intervjuu koosnes viiest osast ning selle läbiviimiseks oli arvestatud neli tundi. Rühmavestlus oli ülesehitatud järgnevalt:

Sissejuhatav osa.

Siin tutvustas rühmavestluse läbiviija uuringu vormi, teemat ja eesmärgi. Et tegemist ei olnud tavapärase ankeedivormis küsitlusega, kus vastajad peavad valima sobivama ettenähtud vastusevariante hulgast, vaid rühmavestlusega, siis see andis vastajatele võimaluse teemat oma sõnadega kirjeldada, samuti oli osalejatel võimalus kuulata teiste arvamust ning sellega kaasa mõelda, poolt olla või vastu vaielda.

Tehtud fookusgrupi intervjuusid salvestati nii helikandjale kui filmiti üles. Salvestusi võisid kasutada ainult fookusgrupi intervjuude läbiviijad, neid ei edastatud kolmandatele osapooltele ega ajakirjandusele.

Vastajatel oli võimalus jääda anonüümseks või kasutada pseudonüümi. Seda võimalust ei kasutatud. Grupivestluses osalejatele kinnitati, et nende isikuandmeid ei viida kokku rühmavestluse tulemustega.

Et rühmavestluseks oli arvestatud umbes 4 tundi, oli oluline, et vastajad püsisid ettenähtud ajas.

Rühmavestlus – tutvustus ja ülevaade meediatarbimise harjumustest.

Nii- öelda tutvumisringis avaldasid noored vaba vestluse käigus enda meediaalaseid eelistusi. Rääkida võis sellest, milliseid kanaleid või teemasid peeti oluliseks ja sellest, kuidas meediat jälgitakse - kas pealiskaudselt, muude tegevuste kõrvalt või süvenenult. Samuti oli oluline teada, kas noored eelistavad meediat omaette jälgida või neile meeldib seda teha teistega koos, et arutada ja kommenteerida. Räägiti ka sellest, kas meedias nähtut arutati hiljem sõpradega, perekonnas või kommenteeriti Internetis.

Selline vaba rühmavestluse käigus oma meediaeelistuste avaldamine andis ülevaatliku pildi noorte meediakasutusest, mis oli piisavalt põhjalik selleks, et saadud infot analüüsida ja üldistada. Rühmavestlus ei mõjutanud noori oma meediakasutusest rääkides teiste öeldut järgi kordama - kõik esitasid oma meedia jälgimise harjumustest ülevaate omal moel, erinedes kaaslase esitlusviisist.

Meediatarbimise ülevaate saamine oli kogu töö seisukohalt väga oluline, sest andis pildi intervjueeritavate meediatarbimise harjumustest ja sellest, milliseid infokanaleid ja kui sageli noored jälgisid. Küsimus selle kohta, kas noored jälgivad näiteks telekanaleid üksi või sõpradega/perega koos, andis ülevaate sellest, milline on eakaaslaste või perekonna mõju noorte meediakanalite valikus.

Meediakasutuse teema on antud töö kontekstis oluline, seepärast esitan selle analüüsi töö empiirilises osas eraldi peatükina.

Esimene ülesanne – mõttepildi loomine seoses pronkssõduriga.

Kuna magistr töö eesmärk on teada saada, milline on noorte suhtumine nimetatud monumenti, siis oli selle kujutamine kollaažil hea võimalus noortel oma mõtteid loomingulises protsessis, mida kollaaži koostamine kahtlemata on, avada ning visuaalselt väljendada, hiljem neid kirjeldades.

Kollaaži tegemine on meetod, mis annab inimesele võimaluse vabalt valida kasutatavaid kujundeid ja vormistamise viisi. See annab vastajale rohkem võimalusi end mõtteid väljendada.

Mõttepildi loomise eesmärk oli välja selgitada, milliseid mõtteid ja tundeid respondentides tekitas pronkssõdur. Kuidas seda sümbolit tunnetavad erinevatest rahvustest noored. Mida sellest arvavad erinevates linnades elavad noored. Kas nende nägemused kattuvad mingis osas? Kuivõrd on need mõtted mõjutatud meediast?

Kollaaži loomiseks näitasid fookusgrupi intervjuu läbiviijad noortele pilti, millel oli pronkssõdur, ilma fotol olevat objekti nimetamata. Noortel paluti kõigepealt vaikselt mõelda, milliseid mõtteid-arvamusi- teooriaid pildil oleva sümbol neis tekitas. Edasi vormistasid

fookusgrupi intervjuus osalejad oma mõtted kollaažidesse. Mõttepilt loodi vanu ajalehti ja ajakirju lõikudes, Saadud pildimaterjal kleebiti A3 formaadis aluspaberile. Jõhvis kasutasin aluspaberina vanu kontserdiplakateid, seega oli tegemist taaskasutusega. Samuti võis enese paremaks väljendamiseks paberile joonistada ning kirjutada.

Et Jõhvis viisin intervjuud läbi raamatukogus, kasutasime sealseid vanu ajalehti, mille hulgas oli täiesti juhuslikult ka pronksiööd kajastavaid väljaandeid. Kollaažide visuaalset poolt käesolevas magistritöös ei analüüsita – see oli vaid vahend pronkssõduri vestlusteemasse sisseviimiseks ja teema avamiseks vajalik.

Teine ülesanne - kollaažide kirjeldamine.

Noored pidid enda loodud mosaiikpilti ka kommenteerima. Seejuures ei olnud vaja pilti otseselt ümber jutustada, vaid võis edasi anda oma esmaseid mõtteid ja tundeid, neid, mis mõttepilte luues tekkisid. Või kommenteerida seoseid, mis kollaažidel kasutatavaid kujundeid kasutades tekkisid.

Kolmas ülesanne – ajatelg.

Selle ülesande raames tuli noortel joonistada mõtteline ajatelg ja märkida sellel teljel pronkssõduriga seotud olulised sündmused, mis iganes mõttes. Pronkssõduri juhtumi taustal võis mõelda erakorralistele sündmustele üldiselt. Sellele mõttelisele ajateljele tuli märkida olulised punktid, näitamaks kuidas vastajate meelest pronkssõduriga seonduvad sündmused kulgesid. Ei olnud oluline märkida mingeid konkreetseid kuupäevi, vaid pigem ajavahemikke ja hetki. Vastajad tegid kõigepealt igaüks oma isikliku ajatelja ja siis tutvustasid seda teistele.

Siin oli huvitav teada, kus noorte arvates oli nende sündmuste algus ja lõpp? Mis neid sündmuseid mõjutas? Kuidas kirjeldavad erinevatest rahvustest ja eri linnades elavad noored lähiajaloo sündmusi, millest nad ise meedia vahendusel osa said.

Ajatelje joonistamise ülesande mõte oli saada infot noorte ajaloomälu ja selle tõlgendamise kohta.

Samuti oli oluline teada, milliseid ajalisi ja sündmuselisi seoseid noored tähtsaks pidasid.

Hinnang kriisaegsele meediakasutusele.

See oli viimane ülesanne, kui vastajad olid juba teemasse hästi sisse elanud, olid nad avatumad meedia kajastustele hinnangu andmisel. Meediale hinnangut andes selgus ka see, milliseid muudatusi oma infohankimise harjumustes noored aprillikriisi ajal meediat jälgides tegid. Samuti

selgus nende vastustest see, mille järgi nad hindavad infokanali usaldusväärsust ning mida üldse ajakirjandust jälgides tähele pannakse.

Vastajatel tuli anda ka üldhinnang pronksiöö-aegsele meediakasutusele. Mõelda tuli sellele, kuidas meedia kajastas pronkssõduriga seonduvaid sündmusi ja teemasid. Meenutada võis hetke, kust/kellelt ja kuna saadi sündmusest esmakordselt teada ning milline oli esimene tunne või reaktsioon, mis sündmustest teada saamine kaasa tõi. Rääkida võis ka sellest, mis sündmuste kajastuses kõige enam häiris või vastupidi, mis meeldis.

Siin oli huvitav teada, milline meediakanal oli vastajate arvates kõige parem info andjana. Missugused meediakajastused tekitasid erimeelsusi?

Paremate tulemuste saamiseks oli oluline luua fookusgrupi intervjuu läbiviimiseks vahetu, pingevaba õhkkond. Selle paremaks loomiseks istusid vastajad ühiselt ümber ümara laua, mille taga võis endale koha vabalt valida. Samuti pakuti vastajatele teed ja kohvi ning küpsiseid. Tartu intervjuud toimusid ülikooli ajakirjanduse kateedris, mida nüüd nimetatakse ajakirjanduse instituudiks. Jõhvi fookusgrupi intervjuud viisin läbi Jõhvi gümnaasiumi raamatukogu lugemissaalis. Grupiintervjuud toimusid vabas õhkkonnas, mille eesmärk oli stimuleerida vastajaid omavahel tõstatatud küsimuste üle diskuteerima. Püstitatud eesmärk täitus üsna hästi. Kõige enam diskuteerisid omavahel Tartu eesti noored, nemad arendasid ka üksteise algatatud teemasid edasi. Arutleti erinevate ühiskonna kitsakohtade üle. Väga vabalt tundsid end ka Jõhvi eesti noored, kes viskasid teemat arutledes nalja. Samuti esitasid nad üksteisele küsimusi.

Kõige tõsisemad olid Jõhvi vene vastajad. See võis olla tingitud teemast, mida noored väga valusalt võtsid. Kuna vastajate hulgas olid ka eesti koolis õppivad noored, kelle arvamus ei langenud vene koolis õppijate omaga alati kokku, siis puhkes selles grupis ka tõsine vaidlus Eesti ajaloo üle.

Huvitav oli see, et ajatelgedele kirjutamisel küsisid nii Tartu kui Jõhvi vene noored seda, mis keeles nad peaksid kirjutama. Et vastata võis oma emakeeles, siis Tartu vene noored tegidki märkmeid vene keeles, Jõhvi eesti koolis õppivad vene noored aga kirjutasid ajatelgedele eesti keeles ning kasutasid eesti keelt ka mõttepiltidele kirjutades. Samas kasutasid Jõhvi vene noored kollaažidel mõningaid venekeelseid sõnu.

Meetodi kriitika.

Töös on luubi all üks konkreetne teema või sündmus, mis mõlemaid etnilisi gruppe oli vahetult enne sügavalt puudutanud. Valisime koos juhendajaga selle tõlgenduste uurimiseks kvalitatiivse meetodi. Valiku põhjus on, et meediavälja mõju ei saa uurida otse ja üldiselt. Seega,

tuleb leida ikkagi konkreetne indikaator, mis toob erinevused ilmekalt esile. Kvalitatiivne lähenemine on valitud põhjusel, et meedia mõjule erinevate välispoliitiliste sündmuste tõlgendamisel on uurimustes (Nt Vihalemm 2002) juba viidatud ja huvi oli uurida just seda, kuidas see toimub. Samas antud meetod – ei võimalda siiski osundada konkreetsetele seostele sündmuse tõlgenduse ja meediatarbimise ja infotöötamise harjumuste vahel (pole mõtet küsida inimeste käest, mis on mõjutanud ja kuidas...). Seega saab mõjudele ikkagi hüpoteetiliselt viidata.

Fookusgrupp erineb süvaintervjuudest eeskätt selle poolest, et osalejad mõjutavad teineteist vastastikku ning tekkida võivad kollektiivsed arvamused. Seega võib grupis sündinud tekst olla põhimõtteliselt erinev sellest, mis oleks võinud sündida individuaalintervjuude tulemusel. Me ei saa otsustada, kumb on valiidssem, kuna tegelikult inimesed on omavahelises interaktsioonis. Fookusgruppide kasuks otsustas eeskätt asjaolu, et kuna sündmus oli alles värkse, siis peljati, et inimesed üksinda ei räägi sellest kuigi avameelselt, et grupis on neil julgem seda teha. Mingis mõttes olid need grupid väikesed mudelid, kuidas sündisid hilisemad kollektiivsed tõlgendused aprillisündmustele (2007a mais-juunis need alles hakkasid kujunema).

EMPIIRILISED TULEMUSED

2. Meediakasutuse harjumused

Selles peatükis analüüsin fookusgrupi intervjuude põhjal seda, millisena iseloomustavad intervjuueeritud enda meediatarbimise harjumusi. Tulemusi esitades teen üldistusi intervjuueeritute enda väidetest lähtuvalt ega tugine tavapärasele massiküsitlusele.

Alljärgnevalt esitan neli fookusgrupi rühma meediakasutuse alusel nii-öelda hierarhilises järjekorras: kõigepealt kõige kitsama meediakasutusega rühm, see järel laiem meediakasutusega ja kriitlisem rühm. Kuna töö eesmärgiks on leida seoseid meediakasutuse ja pronksiöö sündmustesse suhtumise vahel, esitan allpool pronksiöö puudutavad analüüsitulemused samast põhimõttest lähtuvalt. Alljärgnevalt on kursiivis esitatud väljavõtteid fookusgrupi intervjuul osalenud noorte arvamustest, mis iseloomustavad minu meelest nende välja öeldud hoiakuid kõige paremini. Et vene noortega toimusid fookusgrupi intervjuud vene keeles, siis olen nende arvamused tõlkinud eesti keele.

2.1. Vene noorte meediatarbimise, infohankimise ja -töötamise praktikad

Tartu ja Jõhvi vene noorte meediatarbimise, infohankimise- ja töötamise praktikad on noorte endi sõnul väga erinevad.

Jõhvi vene noorte vastustest tulenevalt saab nende meediatarbimist iseloomustada kui suhteliselt ühekülgset ja enam ühele allikale orienteeritut. Vastustest tulenevalt võib väita, et see on vähem valiv ja suhteliselt passiivne auditoorium. Infohankimise kõrval ei ole selle töötlemine ja lahtimõtestamine Jõhvi vene noorte jaoks nende endi sõnul olulise tähtsusega. Jõhvi vene noorte väidete põhjal võib järeldada, et nad toimetavad Vene telekanalite poolt pakutaval infoväljal, mille sisu neis, nende endi sõnul, kahtlusi ei tekita. Et infohankimise esialgsed harjumused kujunevad välja kodus, järgivad oma vanematega koos elavad gümnaasiumiealised Jõhvi vene noored enam oma emade-isade väljakujunenud meediakasutamise mustreid. Seega on Jõhvi vene noored diasporaameedia jälgijad, mis jõuab nendeni läbi SAT-TV või kaabeltelevisiooni. Selle programmi valijateks on nende vanemad.

Samas ei ole Jõhvi noored ajaloolise kodumaa meedia jälgimise kõrval pidanud oluliseks viia end kurssi asukohamaa ajakirjandusega.

Jõhvi vene noorte meediatarbimise analüüsist selgus, et eesti keele hea oskus ei ole infokanalite valimisel määravaks teguriks.

Tartu vene noored on oluliselt aktiivsemad meediatarbijad. Infohankimise kanalite ja viiside valik on nende end sõnul lai – tarbitakse eesti- ja venekeelset meediat erinevatelt meediakanalitelt. Saadud infosse suhtutakse kriitilisemalt, tuuakse välja eri riikide meediakanalite plussid ja miinused. Kuid erinevalt oma eesti eakaaslastest ei otsi Tartu vene noored oma isiklikku arvamuse kujundamiseks erinevat infot. Samuti ei analüüsi nad infot põhjalikult.

Seega võib Tartu vene noorte meediatarbimise järgi öelda, et nende telemenüüs on koht nii diasporaameediale kui ka Eesti infokanalitele.

Tartu ja Jõhvi vene noorte meediatarbimise ühisosaks on vaid Vene telekanalid ja Internetikülg Delfi.ru, mida Jõhvi noored sageli ja Tartu omad aegajalt vaatavad. Et Tartu noorte huvi maailmas toimuva vastu on suurem, on oluliselt laiem ka infokanalite valik, mida nad igapäevaselt kasutavad, et enda jaoks olulist teada saada.

Nagu eelpool öeldud, on Jõhvis elavate vene noorte infoväli suhteliselt piiratud.

Oma igapäevasest meediakasutusest rääkides tunnistavad küsimustele vastanud Jõhvis elavad vene noored, et peamiseks infoallikaks on nende jaoks televisioon. Suuremahuline televiisori vaatamine võib muuta noored vähem valivaks ja seega passiivseteks meediatarbijaiks. Vaadatakse noorte sõnul Vene telekanaleid, eelistatuim neist on Esimene Balti Kanal (*Pervõi Baltiiski Kanal*) ehk PBK, aga jälgitakse ka *Vestit* ja NTV-d. Ka Eesti uudiseid ammutatakse PBK vahendusel - vaadatakse nädalat kokkuvõtvat programmi "Eesti uudised". Vene telekanaleid vaatavad ühtemoodi nii eesti kui vene koolis õppivad vene noored. Ühtegi Eesti telekanalit vene noored Jõhvis ei vaata, või vähemalt ei maininud nad seda. Sõltumata heast eesti keele oskusest on infoväli ka eesti koolis õppivate vene noorte jaoks emakeelne. See näitab, et ainult keeleoskus ei ole veel põhjuseks eestikeelsele infoväljal toimetamiseks.

saan enamuse info telest, see on Vesti kanal, Esimene kanal.

Infot saan samuti enamjaos vene kanalitest, kõige rohkem esimesest kanalist.

Internetti kasutavad noored oma sõnade kohaselt uudiste otsimisel oluliselt vähem. Kui Internetis uudiseid loeti, siis tehti seda Delfi.ru leheküljel.

Eesti koolis õppivad vene noored ütlevad, et loevad ka Ida-Virumaa maakonna ajalehte Põhjarannik. Ajaleht Põhjarannik on eesti kooli raamatugu lugemissaalis alati saadaval ja õpilased käivad seal ajalehti lugemas. See võib olla üks põhjus, miks eesti koolis õppivad vene noored Põhjarannikut loevad ja seda väljaannet teavad.

Vene koolis õppivad noored ühtegi ajalehte oma infoallikaks ei nimetanud. Ei loeta Venemaal ilmuvaid ajalehti, ega ka Eestis väljaantavaid, sõltumata ajalehe keelest. Üks vene koolis õppiv noor ütles, et loeb Ida-Virumaal levivat venekeelset trükist Infopress. Viimane on omamoodi korra nädalas ilmuv väljaanne. Selles on telekava ja mitu kuulutuste lehekülge, lisaks ka tõlked Venemaal ilmuvatest ning üle-eestilistest ajalehtedest. Kuna osad omavalitsused ostavad Infopressilt infokülgi, siis on selles väljaandes ka kohalikke omavalitsusi puudutavat infot. Infopress ilmub ainult vene keeles.

Seega, Jõhvis elavate vene noorte trükiajakirjanduse jälgimise analüüs kinnitab töö teoreetilises osas esitatud väidet, et venekeelne elanikkond loeb suhteliselt vähe trükiajakirjandust, ning eriti tagasihoidlikud trükiajakirjanduse jälgijad on 15–19-aastased vene noored.

Raadiot kuulavad Jõhvis elavad vene noored hoopis vähe, vaid üks vastanuist ütles, et kuulab Raadio 100 FM-i.

Jõhvi vene noored ütlesid, et tavaliselt arutavad nad teles nähtut oma vanematega või sõpradega. Eesti koolis õppivad vene noored aga tunnistasid, et nemad vaidlevad päevakajaliste sündmuste üle tuliselt oma klassikaaslastega. Vaidlused võivadki alguse saada erinevast infost, mida Jõhvi eesti ja vene noored harjumuspärastest infokanalitest hangivad.

No klassis on meil tulised vaidlused...

Kokkupuuted eestikeelse meediaga on sellel vastanute rühmal väga tagasihoidlikud, vaid üks vastanutest ütles, et vaatab aegajalt uudiseid ka Eesti telekanalilt.

...vaatan nii seda kui teist, ka eestikeelseid vahest...

Inglise keeles või mõnes muus võõrkeeles uudistekanalite vaatamist Jõhvi noored oma vastustes ei nimetanud. Jõhvi vene noored tõdesid, et inimene peab saama infot selle kohta, mis tema koduriigis toimub. Nad ütlesid, et riik peab selle eest hoolt kandma, et kodanikud oleksid informeeritud. Omapoolset osa Eestis toimuva kohta info hankimisel vene noored tähtsaks ei pidanud, või vähemalt ei väljendanud nad seda fookusgrupi intervjuud tehes.

Jõhvis eesti koolis õppivate vene noorte meediakasutus oma eakaaslaste omast oluliselt ei erine. Vaatamata sellele, et nad valdavad eesti keelt, nad endi sõnul eesti infokanaleid ei jälgi. Vaid üks vastanutest ütles, et vaatab Eesti kanaleid aegajalt. Sellegipoolest on eesti koolis õppivate vene noorte infoväli laiem kui vene koolis õppivate noortel. Nad nimetavad Interneti info hankimisel sagedamini kui nende eakaaslased vene koolist. Kui Jõhvi vene noored üldiselt ajalehti ei loe, siis eesti koolis õppivad noored loevad kohalikku ajalehte Põhjarannik. Eesti koolis õppivad vene noored arutavad samuti päevapoliitika üle oma vanemate ja sõpradega. Nende infotöötlemine eristub vene koolis õppivatest noortest selle poolest, et nad endi sõnul vaidlevad koolis oma eestlastest klassikaaslastega meediast saadud teadmiste üle ägedalt. Samas ei ajenda see noori erinevaid infokanaleid jälgima. Tõenäoliselt saavad nad vaidlustes eestlaste positsioonidest ülevaate ning peavad seda infot enda jaoks piisavaks.

Tartu vene noorte infoväli on tunduvalt laiem ja mitmekesisem.

Suure osa igapäevasest infost ammutavad Tartu vene noored endi sõnul Internetist, kus käiakse erinevate infoportaalide või ajalehtede kodulehekülgedel. Enam vaadatavaks nimetasid noored vene Delfi ja Eesti päevalehtede internetikülgi. Interneti vahendusel kuulatakse ka raadiot, eelistatum on riigiraadio programm Raadio 4, aga jälgitakse ka Russkoe Radio programmi ning klassikalist muusikat kuulatakse venekeelsest raadiojaamast Radio7.

Tartu vene noored väitsid, et loevad ajalehti ka paberil. Siinjuures loetakse Eestis ilmuvaid eestikeelseid ajalehti, ühegi venekeelse paberlehe lugejaks vastajad end ei nimetanud. Pigem väideti, et Eestis ilmuva venekeelse trükimeedia sisu ja esitusviis ei ole neile vastuvõetav.

Enamus vastanud Tartu vene noortest pidas paberkandjal eestikeelset Postimeest üheks oma lemmikuks. Nii-öelda kohvi kõrvale loetakse Õhtulehte, mis küsitluse toimumise ajal kandis veel nime SL Õhtuleht. Paar noort ütlesid, et loevad ka Äripäeva, sest see oli vastajate töö juurde tellitud. Paljud vastanud Tartu vene noortest ütlesid, et nad vaatavad ka eestikeelseid teleuudiseid erinevatelt Eesti telekanalitelt. Vene telekanalitest mainiti enam PBK, ORT-i ja RTR Vesti vaatamist. Viimast kanalit pidasid vastajad enda sõnade kohaselt eelpool mainitute parimaks. Kui tavaolukorras ütlesid noored end jälgivat enam Venemaa telekanalitelt meelelahutussaateid või filme, siis 2007. Aasta aprilli lõpus otsiti telekanalitelt eelkõige uudiseid.

Vene noored ütlesid, et arutavad meediast saadud infot oma vanemate ja sõpradega.

Tartu vene noorte meediatarbimise analüüsi põhjal võib öelda, et nad jälgivad nii oma ajaloolise kodumaa kui ka asukoha maa meediat.

Selles peatükis selgus, et Jõhvi ja Tartu vene noorte meediatarbimise ning infohankimise ja töötluse praktikad on erinevad. Jõhvi vene noorte meedia eelistused on rohkem nende vanematest mõjutatud. Nad jälgivad valdavalt vaid Vene telekanaleid ja Internetis loevad Delfi.ru-d. Vaatamata heale eesti keele oskusele tarbivad emakeelset infot ka eesti koolis õppivad vene noored. Erinevalt oma eakaaslastest loevad nad endi sõnul ka kohalikku ajalehte ning otsivad Internetist enam infot. Kuna Jõhvi vene noored on selle infoga, mis nad Vene telekanalitelt saavad, rahul, ei pea nad oluliseks selle sisus kahelda või selle üle pikemalt juurelda.

Tartu vene noored on endi sõnul agarad info hankijad: nad loevad eestikeelseid üleriigilisi päevalehti, kuulavad erinevaid raadiojaamu ning mõned neist vaatavad mõnikord Vene telekanalite kõrval ka Eesti omasid. Ka Internetis otsivad nad infot nii eesti-kui venekeelsetelt lehekülgedelt. Noored arutavad küll päevapoliitikat sõprade ja vanematega, aga nii-öelda kuuldu-nähtu analüüsiga nad eriti ei tegele.

2.3 Eesti noorte meediatarbimise, infohankimise ja -töötluse praktikad

Intervjueeritud Jõhvi ja Tartu eesti noored on end sõnul aktiivsed meediatarbijad. Igapäevaselt kasutavad nad erinevaid infokanaleid. Nad ütlesid, et surfavad Internetis erinevates uudisteportaalides, loevad ajalehti ja ajakirju, kuulavad raadiot ja vaatavad telerit. Kahe viimase jälgimise tähtsus on Jõhvis ja Tartus erinev. Mitmed Tartu noored kinnitasid, et ei vaata televiisorit, sest seda neil lihtsalt kodus ei olegi. Samas tunnistati, et kuulatakse huviga raadiost poliitikat analüüsivaid saateid.

Intervjuude vastused annavad võimaluse kokkuvõtvalt öelda, et Tartu eesti noored on Jõhvi omadega võrreldes teadlikumad meediatarbijad, meediumide valik, millest nad enda jaoks infot ammutavad, on väga lai. Nagu öeldud, loevad noored ajalehti ja ajakirju, kuulavad erinevaid raadiojaamu, jälgivad uudiseid Internetis ning vaatavad telerit.

Fooksugrupi intervjuus osalenud Tartu eesti noored ütlesid, et ajalehti ja ajakirju loevad nad igapäevselts. Koju tellitakse erinevaid trükiväljaandeid. Tartu noored ütlesid, et omavad ülevaadet Eestis ilmuvast nii-öelda kollasest ajakirjandusest kui ka kvaliteetajalehtedest.

Tartu noored ütlevad, et nad püüavad igapäevaselt kursis olla majandus ning sise-ja välisuudistega.

Lisaks päevapoliitkale uuritakse ka näiteks teadusuudiseid või otsitakse lugemist innovatsiooniliste lahenduste kohta välismaal. Samuti loetakse hobide ja huvialade kohta erinevatest ajakirjadest, näiteks jälgitakse erinevaid inglisekeelseid muusikaajakirju.

Olulisema osa infost saadakse noorte sõnul Interneti avarustelt, sealjuures ei piirduta ainult eestikeelsete infoportaalide lugemisega, vaid uuritakse ka vene-ja inglisekeelseid. Jälgitakse suuremaid ja tuntumaid välisajakirjanduse portaale, nagu näiteks BBC-d. Noored ütlevad, et ehkki nad jälgivad erinevaid infoportale ja loevad ka seal avaldatud kommentaare, ei kuulu nad ise kommenteerijate ridadesse. Küll aga jälgivad nad ka kommentaariumides kirjutatud, samas ei hinda nad endi sõnul sealseid väljaütlemisi erti kõrgelt.

Küll aga arutavad Tartu noored päevakajalisi asju sõpradega, töökaaslaste või pereliikmetega. Üsna aktiivselt avaldatakse ka oma arvamust – paar fookusgrupi intervjuul osalenud Tartu noort ütlesid, et kirjutavad ka ise aeg-ajalt avamuslugusid, põhiliselt ühiskonnakriitilisi. Lugude avaldamise kõrval on nimetatud noortel ka see kogemus, et kõiki nende mõtteavaldusi ei ole päevalehed avaldamiseks vastu võtnud.

Loetakse ka poliitikute blogisid, näiteks Edgar Savisaare oma, mis noorte arvates on samuti osa ajakirjandusest.

Kui üldiselt kuulavad noored raadiot rohkem taustaks, siis päevapoliitikat analüüsivaid saateid, nagu „Keskpäevatund“ või „Olukorrast riigis“, jälgivad noored endi sõnul pidevalt. Viimane näitab, et lisaks tavapärasele uudiste lugemisele ja kuulamisele ning omavahelisele arutlusele, on Tartu eesti noored huvitatud ka nii-öelda professionaalide analüüsist ning kuulavad seda huviga.

ja ma kuulan hea meelega raadiost neid saateid, kus ajakirjanikud räägivad, mis selle ajaga toimunud on, et nii sise-kui välisuudiste ja majandusajade kohta. Tihti Postimees on mitu päeva lugemata, aga sealt ma saan kindlasti info kätte ja kuulan malakaid kommentaare ka – see on siuke hea formaat..... et kui ma samal ajal koristan või nõusid pesen, et siis on mingisugune nagu mõttekas taust seal juures

Jõhvi eesti noored kuulavad raadiot juhuslikult, kuid telekanaleid jälgivad enda sõnul enam. Tartus elavate eesti noortega võrreldes jälgivad Jõhvi noored vähem võõrkeelseid infokanaleid. Rühmavestluses osalenud Jõhvi noored on gümnaasiumi õpilased, kes elavad oma vanematekodus, ja seepärast mõjutab nende endi sõnul meediatarbimist nende kodu. Küll aga ollakse vanemate mõjust vabad Internetis uudiseid otsides.

Enamuse infost ammutavad Jõhvi noored endi sõnul Internetist, kus nad jälgivad erinevaid uudiste portaale ning üleriigiliste päevalehtede veebiväljaandeid. Enam külastatakse selliseid uudisteportaale nagu Delfi, ETV24 ja päevalehtede kodulehekülgi. Sõltuvalt vastanu persoonist on teisel kohal info hankimisel teleuudised. Noored ütlesid, et vaatavad kõigi kolme Eesti telekanali uudiseid, sealjuures on mõne vastaja meelest kõige huvitavam Kanal 2 ja sealne uudistesaaade Reporter. Eelkõige sõltub noorte teleri vaatamine vanemate harjumustest.

Kui kodus on üks televiisor, siis vaadatakse neid saateid, mida vanemadki.

Mina saan kogu info televiisorist põhiliselt. Ema vaatab mul Kanal2 kõige rohkem ja TV3, ETVd ka vahest, ma olen sunnitud ka seda kuulama, no kostub kõrva. Siis ta kuuleb raadiot ka, Vikerraadiot põhiliselt, nii et hommikul ma olen uudistega kursis.

Raadiokuulamine on juhuslikum. Seda kuulatakse autoga sõites või pigem taustana.

Et ka autosõitudel on rool ema või isa käes, kuulatakse vanemale meelepärast raadiojaama. Nii on Jõhvi noored näiteks agarad Vikerraadio kuulajad. Paar noort väitsid, et on uudistega kursis seepärast, et vanemad kodus kuulavad-vaatavad ja siis saavad ka nemad sellest osa.

Trükiajakirjandust loevad Jõhvi eesti noored endi sõnul vähem. Üleriigilistest ajalehtedest on eelistatumad Postimees ja Õhtuleht. Lugemislauale kuulub ka Ida-Virumaa päevaleht Põhjarannik. Ajalehtede valik sõltub suuresti sellest, millised neist on koju tellitud. Üks vastanutest ütles, et tema loeb ajalehti vanaema pool, kui memmel korra nädalas külas käib, võtab ette ka selle aja jooksul tulnud ajalehed.

Jõhvi eesti noorte jaoks on hästi oluline päevapoliitikast oma sõpradega rääkida, nende väitel arutlevad nad sellel teemal tihti ja otsivad ka omapoolsed lahendusi. Niisamuti arutatakse poliitikas toimuva üle pereringis, tähtsaks vestluspartneriks poliitikateemadel peetakse isa. See tõik võibolla seotud kas sellega, et Jõhvi noored oli gümnaasiumi õpilased, elasid oma vanematekodus ning said küsimuste tekkimise korral oma vanemate käest järgi pärida. Noored pidasid oluliseks ka seda teavet, mida saadakse sõprade või vanemate käest.

Sõpradega päevapoliitilise info arutamine on vastanute grupile väga iseloomulik. Poliitika teemadel rääkimine, arutamine ja lahenduste otsimine oli nende endi sõnul väga tähtis. Noored ütlesid, et arutavad sündmusi koolis, üksteise pool külas käies ja õhtuti MSNis. Isegi peoõhtutel võetakse noorte väitel poliitika teemad üles ja arutlus kestab seni, kuni omapoolne nägemus on selgeks tehtud või poliitprobleemile lahendus leitud. Selline aktiivne poliitkast rääkimine on

ilmselt pärast aprillisündmuse väga levinud. Noorte jaoks on väga tähtis teiste arvamus ja samas tahavad nad ka enda maailmanägemust avaldada. Nii on info ammutamisega võrdselt tähtis, (kui mitte tähtsam) ka selle jagamine ja oma arvamuse avaldamine. Et arutlus põnevam oleks, lisataks sellele veel omapoolset vürtsi, nii peavad osad noored end kohalikuks „Ärapanijaks“.

Mathisega räägime igapäev MSNis toimuvast, et põhimõtteliselt muud tegevust ei olegi.

Kas arutate seal MSN-is siis päevapoliitikat?

Loomulikult koguaeg, ega see on nagu elu osa.

Mathis: me oleme nagu kohalik Ärapanija.

Mari-Liis: jah, et meil pole midagi teha, meil elu ei ole ja siis me räägime koguaeg me oleme sisuliselt....

.....ja kui ikka pidu on, siis me mõnikord läheme nii kaklema, me nii süveneme sellesse, et tuleb arutada, et kui pidu lõpeb kell kolm, siis meie lähme Mathisega kell viis koju, ei saa enne minna kui pole lahendus leitud...

Seega on päevapoliitiliste teemade üle arutlemine eesti noortele oluline tegevus. Samas on nende arutluste viis Jõhvi ja Tartu noortel erinev. Jõhvi noored arutlevad rohkem pronkssõduri teisaldamisega seonduva üle ja ei vaata asju laiemas, ühiskondlikus, kontekstis. Mitte nii mitmekesisest infotulvast tulenevalt ja ka väiksemast elukogemusest tingitult, ei ava Jõhvi noored olukordade tausta laiemalt ega analüüsi seda üldisemas ühiskondlikuelu kontekstis. Tõenäoliselt napib neil selliseks analüüsiks kogemusi ja arvatavalt ei anna vastavaid teadmisi ka gümnaasium. Isiklik seisukoht on Jõhvi noortele oluline, kud seda luues toetuvad nad rohkem oma vanemate või sõprade arvamusele.

Tartu eesti noored seevastu teevad isikliku seisukoha välja kujundamisel enam tööd: nad otsivad endi sõnul erinevatelt kanalitelt niikaua infot, kui on asja enda jaoks selgeks saanud ning sellest nii-öelda oma pildi loonud. Samas arutlevad Tartu noored asjade üle laiemalt, pannes uudistest saadud info üldisesse konteksti, siin võib neile abiks olla ka professionaalsete ajakirjanike analüüside lugemine ja kuulamine meedias.

Eesti noored on kriitilised ajakirjanduse sisu suhtes. Jõhvi noored toovad välja selle, kuidas aprillikriisi sündmuste kajastamine toitis inimestes negatiivseid emotsioone ning näitas sõltuvalt kanalist teise rahvuse esindajaid halvustavas valguses. Jõhvi noorte arvates oli aprillikriisi ajal meedia rohkem hirmutaja kui selgituste andja ja lahenduste pakkuja rollis. Samal põhjusel

loobusid mitmed Tartus elavad eesti noored endi sõnul kriisi ajal Eesti infokanalite jälgimisest ja eelistasid hoopis BBC uudiseid.

Tartu eesti noori häiris meediakasutuse juures, et sageli ei olnud uudised tasakaalustatud ja need olid liialt emotsionaalsed.

Tartu eesti noored ei võta meedias avaldatut kui ainukest ja kõikehõlmavat tõe. Kui info tõepärasus satub kahtluse alla, siis otsivad noored erinevatest allikatest uudistele lisa, et enda jaoks mõistetav pilt kätte saada.

Alati on midagi, mis jääb selliseks nagu kummaliseks, sest meedia on nagu ta on. Ja ajakirjanikud on nagu nad on. Tihtipeale kui märkan jälle midagi sellist, mis tekitab küsimusi, kas tegelikult ikka nii on, siis tuleb alati see asi välja uurida ja selgitada..

Eesti noorte meediatarbimist kokkuvõttes võib öelda, et tegemist on aktiivse ja selekteeriva auditooriumiga. Eriti kehtib see Tartu eesti noorte puhul, kes valib rohkem erinevate meediakanalite vahel niga teeb vahet meediasisul. Seega on noorte meediakasutus läbimõeldum. Nad püüavad end päevapoliitikaga kursis hoida, jälgides selleks erinevaid infokanaleid. Tartu noorte infoväli on Jõhvi omadega võrreldes laiem. Samuti on nad meediasisu suhtes kriitilisemad ja analüüsivad seda põhjalikumalt. Niisamuti on nad teadlikumad meediamõjule vastupaneku osas – Tartu noored loobuvad nende hinnangul kahtlase sisuga meedakanalite jälgimisest ja seega piiravad ise teadlikult meedia soovimatut mõju.

Jõhvi noored küll arutavad teemasid omavahel, kuid analüüsi kui sellisega ei tegele. Siin võib põhjus olla selles, et Tartus osalesid fookusgrupi intervjuus tudengid, kes on analüüsi-ja arutlusoskuse omandanud suuremast elukogemusest, aga ka ülikoolis õppides. Gümnaasiumis sellega tõenäoliselt niipalju ei õpetata. Samuti võib selline erinevus olla ka vanusest sõltuv, Jõhvi vastajad olid Tartu omadest nooremad.

Eesti noorte meediatarbimist iseloomustab ka nende kriitiline hoiak meedias pakutava suhtes.

3. Refleksioon pronksiöö meediakajastusele

3.1. Jõhvi ja Tartu vene noorte kogemused ja hinnangud

3.1.1. Jõhvi vene noorte kogemused ja hinnangud

Aprillirahutuste ajal ja sellele järgnenud päevadel edastatud infosse suhtusid Jõhvi vene noored enda sõnade järgi väga kriitiliselt.

Fookusgrupi intervjuul osalenud Jõhvi noorte meelest ei edastatud venelastele kohe ja piisavalt infot. Kuna nende jaoks harjumuspärased Venemaa infokanalid esimesel, pronkssõduri teisaldamise ööl, monumendi teisaldamise kohta infot ei jaganud, siis puudus noorte sõnul venekeelses elanikkonnal ka ülevaade Eestis toimuvast. Samuti jõudis toimuv trükipressi vahendusel lugejateni alles järgmisel päeval. Kui Tartu vene noorte hulgas oli Eesti telekanalite vaatajaid ning soovitus telerit vaadata jõudis üksteiseni, siis Jõhvis ei hakanud väljakujunenud sotsiaalvõrgustikud tööle, sest puudus sõnumiedastaja. Seega, jäid Jõhvi venelased eestlastega võrreldes infosaamisel nii-öelda ühe ööga maha.

Jõhvi vene noored tõdesid, et neil päevil ei edastatud Eestist venelastele põhimõtteliselt mingeid uudiseid. Tõenäoliselt jäi kriisiolukorras venekeelsest Aktuaalsest Kaamerast väheks, teisi venekeelseid infoprogramme Eesti telekanalitel polnud, ning venekeelseid erisaateid ei edastatud. Samas ei öelnud noored, et nad infot Eesti kanalitelt üldse otsisid. Seega võib etteheide infosulu tekkimise kohta olla hoopis Vene telekanalitele.

Nagu järeldub noorte antud vastustest, tundsid mitte-eestlased end olevat infosulus. See fakt lisas niigi emotsionaasetele sündmusele omapoolse negatiivse varjundi. Samas kinnitas see venelaste eraldatust Eesti meediaruumist. Vene noored heidavad info puudumist ette, samas ei paku nad omalt poolt lahendusi, mismoodi info nendeni jõudma peaks.

Selles see probleem ju oligi, et info oli ju ainult eestlaste jaoks. Kas venelastele oli üldse infot?

Kõik: Ei olnud ju, mmmm, ei...

Info mitte-eestlasteni jõudmisel oli ka otsene mõju – näiteks Jõhvis ja teistes Ida-Virumaa linnades olid tänavarahutused pronkssõduri teisaldamisele järgnenud ööl. Seega, võis uudiste puudumine ja nende hilinemisega teada saamine, põhjustada omalt poolt rahutusi. Samuti võis olla meedial oma roll nii-öelda mässamise õpetamisel ja rahutuste levitamisel. Sarnaselt telerist

nähtule lõhuti Jõhvis, nii nagu Tallinnaski, poodide ja asutuste aknaid. Lõhkumistesse suhtusid Jõhvi vene noored erinevalt – osad arvasid, et see ei olnud hea. Osad aga ütlesid, et mõistavad lõhkujaid.

Meediakanal määras info õigsuse.

Jõhvi vene noorte hinnang edastatavale infole sõltus sellest, mis õppekeelega koolis noored õppisid.

Vene koolis õppivad noored olid veendunud, et Vene telekanalites näidati juhtunut õiges valguses, samal ajal kui Eesti infokanalid valetasid. Samas ei too noored nii-öelda valetamise kohta oma kogemusest konkreetseid näited, vaid annavad edasi teistelt kuuldu selle kohta, et Eesti meedia vassib. Siin võib täheldada meedia allikate ja vastuvõtja väljakujunenud suhteid ja mõju – usaldus ja austus allika vastu võivad meediast nähtu mõju suurendada ega sea sisu kahtluse alla. Seega ei kritiseeritud ega analüüsitud Vene kanalitest edastatud infot.

Vene koolis õppivad noored olid enda jaoks ära otsustanud, kust tuli õige ja kust valeinfo. Nad ei teinud oma otsust edastatava info sisu ja edastamisviisi järgi, vaid lähtusid eelkõige sellest, millise riigi telekanaleid vaadati. Siin on oma osa kindlasti ka harjumusel teatud meediakanalite infot pidevalt jälgida ja seda tõe pähe võtta. Suurem umbusk oli Eesti meediakanalite vastu, kus vastanute meelest edastati lausvalet. Seega, võib järeldada, et kui Eesti olekski kriisi ajal venekeelset infot enam edastanud, siis tõenäoliselt ei oleks seda usaldusväärse infona võetud.

...Kohe palju oli valet. Näiteks Eesti Päevalehes oli joonistatud justkui mobiiltelefon ja sinna oli kirjutatud, et kui venelased seisate tunni pronkssõduri juures, saate selle eest 80 krooni tunnist, see on täielik vale, sellist asja ei saanud olla...

...Seal (Vene kanalitel) edastati tõest infot. Seal näidati tõelisi videosid kinnipidamiskohtadest, üks noormees filmis kuidas politsei nendega ümber käis, pärast politsei hakkas tagasi ajama, et see pole tõsi... aga ma ei saa aru, kuidas saab tagasi ajada asju, mis on ju video peal näha. See oli ju no reaalne...

Nii nagu ei ei seatud kahtluse alla Vene meediakanalitelt edastatvat info väärtust, niisamuti ei olnud Jõhvi vene noorte jaoks küsimust selles, kes oli juhtunud süüdi.

Kõik need korratused näevad välja hirmsad ja naljakad kuna kaks vastaspoolt tõestavad oma ajalugu agressiivselt: ühed lõhkudes riigi vara, teised teisi mooduseid kasutades.

Vaidluse alla ei kuulu vaid see, et sellised suhted on esile kutsunud valitsus, meedia ja need, kelle oli võimalus end “näidata” ja “välja öelda.”

Kui Tartu vene noored otsisid infot eri kanalitelt ja tegid seda selleks, et oma seisukohta kujundada, siis Jõhvi vene noored on jäigemad, nad arvavad teadvat, kus oli tõde ja kus vale, ning mis oli õige ja mis vale. Vene koolis õppivad Jõhvi noored võtsid teles nähtut pigem tõena, nad ei vaidlustanud ega kahelnud selles. Vene koolis õppivad vene noored ei avaldanud mingit omapoolset suhtumist saadud infosse, nad süüdistasid pigem infokanaleid valesti edastatud infos, kui see, millest räägiti, või mida näidati, neile ei meeldinud.

Ja veel on kahe riigi telekanalid, Vene kanalid rääkisid ja no enam-vähem õigesti. Normaalselt. Aga Eesti omad rääkisid..... andsid venelaste pihta. Enam-vähem õigesti rääkisid need, kes ütlesid, et õigus pole ei Eesti ega Vene telekanalitel, vaid hoopis välisriikide omadel, Prantsusmaa kanalid, Euronews.... ja teistel, kus näidati ainult videot ja midagi ei räägitud. Mitte nii...

Vene noored tõid välja ka selle, et riik oleks pidanud seda, mis televiisorist aprillikriisi ajal näidati, enam kontrollima. Nad ütlesid, et ootasid valitsuselt meedia üle suuremat kontrolli. Segadust tekitas see, et kui ühelt poolt saadeti valitsuse palvel mobiiltelefonidele sõnum, milles paluti provokatsiooniga mitte kaasa minna, siis telest näidatud rahutused justkui kutsusid tänavale meelt avaldama.

Sellepärast, et minu meelest on süüdi valitsus, sest kui ta oleks olnud huvitatud konfliktide lahendamiseks, oleks.. poleks ta seda üles puhunud, seda tõestavad faktid televiisorist. Näiteks - algul saadeti kõigile sms-e ja öeldi kõigile, et ei tohi provokatsioonidega kaasa minna ja tuleb kodus istuma, samas ei kontrollinud keegi televiisorit.... aga samas näitas ETV-s televiisorist kuidas eestlased karjusid, et venelased on tarakanid ja nagu mingi vördjad ja veel midagi..

Infot tuleb edastada kohe, sõltumata selle kvaliteedist.

Noored ütlesid, et nad oleksid eelistanud saada kohe infot, isegi siis, kui see ei oleks kõige tõepärasem olnud, nende meelest oleks pidanudki ütlema, et see on esialgne info ja nagu eelpool öeldud, oleks eelistatud ka lihtsalt pildi näitamist, ilma igasuguste kommentaarideta. Vene noored ei oodanud meedialt analüüsi või selgitusi, nende jaoks oli kõik justkui niigi selge.

Olgu ikka kohe, otse eetris. Et kohe näidatakse. Igasuguseid poliitikute kohtumisi võiks ka otse näidata, siis pärast nad hakkavad oma arvamust peale suruma.

Jõhvi vene noorte aravates tuleb venelastele edastada rohkem infot. Sellest kõneldes on nad väga nõudlikud. Nad räägivad sellest, mida riik peab tegema ja kuidas olema - Eestis tuleks enam mõelda sellele, kuidas venekeelne elanikkond infot saaks. Selleks peaks olema näiteks venekeelne telekanal, sest kõik Eestis elavad venelased ei oska eesti keelt. Kõigil õigus Eesti uudiseid teada. Noored on kindlad, et kõik vajavad võrdselt infot. Samas ei räägi nad sellest, mida nemad või mitte-eestlastest elanikkond saaks omalt poolt ära teha selleks, et Eestis toimuva kohta mitmekülgset infot hankida.

Meediast tulnud hinnangud kanduvad edasi.

Vene meediast pärinevad tõenäoliselt ka kujundid, mida vene noored sündmustest rääkimisel kasutavad. Nii nagu Tartu vene noored, kirjeldavad ka Jõhvi omad toimunut kui sõda, ja mitte lihtsalt kui sõda, vaid kui sõda fašismi vastu. Tundub, et sõda ja fašism on venelaste jaoks väga olulised mõisted. See annab tunnistust sellest, sõda ja fašismi teema on noorte venelaste jaoks aktuaalsed, mis võib olla mõjutatud Vene telekanalite jälgimisest, kus sõjafilmi näitamine ja sellest paatosega rääkimine on programmis igapäevane. Samuti ülistatakse neis kanaleis sageli Nõukogude vene võitu II maailmasõjas, seda teemat hoitakse pidevalt kangelaslikult aktuaalsena.

See võib olla ka vene vaatajas tekkinud suurte vastuolude põhjuseks: kui illusioone looval infoväljal, millel koguaeg viibitakse, kummardatakse sõjamälestusmärke, siis mõjub eriti suure šokina see, et reaalses elus võetakse neid hoopis maha.

Eesti koolis õppijatel teine aramus.

Eesti koolis õppivad vene noored olid endi sõnul kriitilised nii Eesti kui Vene infokanalite suhtes. Kõigepealt tõdesid nad, et eestlastel oli enam info saamise võimalusi, kui venelastel. Et aprillirahutuste algfaasis anti toimuvast ülevaade vaid eestlastele. Põhimõtteliselt võib seda mõtet võtta veel üldisemalt: eestlased saavad oma riigis toimuvast pidevalt infot erinevate kanalite kaudu, et venelased neid samu eestikeelseid infokanaleid ei jälgi, on nad üldises plaanis infosulus. Et nende tavaolukorras selline infopuudumine igapäeva elu ei sega, ei pöörata sellele ka tähelepanu. Nüüd, kriisisituatsioonis, mil janu oma riigis toimuva suhtes infot saada oli suur,

selgus, et tavapäraselt kasutatavad uudistekanalid Venemaalt seda ei edastagi. Seega, tuli eesti koolis õppivate vene noorte meelest esile see, et info oli ainult eestlaste jaoks.

Selles see probleem ju oligi, et info oli ju ainult eestlaste jaoks. Kas venelastele oli üldse infot?

Eesti koolis õppivate vene noorte meediamaailm oli oma eakaaslaste omast veidi laiem – nad jälgisid kriisiajal ka Eesti telekanaleid. Nad panid endi sõnul tähele seda, et Eesti ja Vene telekanalid edastasid erineva sisuga infot. Kumbki pool kasutas oma infokanaleid teise halvustamiseks. Eesti koolis õppivad vene noored toovad faktina välja selle, et toimus üksteise mustamine. Milles see täpsemalt seisnes, nad ei ütle. Kui vene koolis õppivad noored olid üheselt kindlad selles, et Venemaa telekanalid edastasid õiget infot, siis eesti koolis õppijad nii-öelda poolt ei vali. Nad ei võta seisukohta ses suhtes, et kellel siis nende meelest oli rohkem tõest infot, ega ütle millist kanalit nemad enam uskusid.

Olen nõus sellega, et nii oligi, kui vaatasid eesti kanaleid, räägiti, et venelased on halvad ja kui vaatasid vene, no mitte vene vaid Venemaa....No, see, no Venemaa kanalid ja PBK siis kui räägime venekeelsetest infokanalitest, siis need olid Eesti vastased

Eesti koolis õppivate vene noorte justkui kõrvaltvaataja positsioon väljendub kõige paremini, siis kui nad kirjeldavad oma vastakaid tundeid, mis neid valdasid, kui nad aprillirahutusi otsepildis televiisorist vaatasid.

Öösel. Telekast. Olin koos vanematega ja ma lihtsalt naersin. Sest ma lihtsalt ei uskunud, et see on võimalik. Ühelt poolt olin ma uhke, et seda asja ei jäetud niisama, et ainult räägitakse, ähvardatakse ja ongi kõik. Teisalt, oli see nii uskumatu. Midagi sellist võib toimuda ütleme näiteks Prantsusmaal või Saksamaal, aga mitte meil... See tähendab. Meil pole kunagi selliseid skandaale olnud.

Ülaltoodust lähtuvalt võib öelda, et Jõhvi vene noorte meediatarbimine ja sellele hinnangu andmine erineb oluliselt teiste fookusgrupis osalenud noorte omast. Seda nii meediakanali valiku, kui info teadvustamise ning analüüsimise poolest. Et Jõhvi vene noored on rahul Vene telekanalitest pakutava infoga, siis ei tekkinud neil ka aprillikriisi kajastamise kohta mingeid

küsimusi ega kriitikat. Pidevalt ühel meedialainel viibimine on tõenäoliselt pärssinud noorte analüüsivõimet ja kriitikameelt. Üldises rahulolus saadud infoga ei püüa nad ka oma isiklikku, infokanalist sõltumatut, arvamust kujundada. Samuti ei oota vene noored endi sõnul meediapoolseid analüüse või kommentaare. Nad eelistavad otsepildis tehtud ülekandeid, mis näitavad, seda, mis sünnib, ega taha selle kohta kuulda täpsemaid selgitusi.

Vene ja eesti koolis õppivate noorte suhtumine saadud infosse erineb sellel tasandil, et vene koolis õppijad võtavad selge pooldava hoiaku Vene telekanalite suhtes. Eesti kooli õppijad tõdevad, et eri kanalitest edastatav info on vastukäiv, kuid nad ei analüüsi seda. Ega kritiseeri.

3.1.2. Tartu vene noorte refleksioon

Tartu vene noored on aktiivsed meediatarbijad ning kasutavad erinevaid infokanaleid. Nendepoolne hinnang meediakajastustele on kriitiline, kuid mitte uudiste sisu analüüsiv. Selgelt tõid noored endi sõnul välja erinevused Eesti ja Vene meediakanalite vahel. Samas keskendutakse enam emotsioonidele, mida teleuudiste vaatamine erivanuses inimestele kaasa toõi. Seega avaldas aprillisündmuste kajastamine Tartu vene noortele afektiivset, see on hoiakute ja tunnetega seotud mõju.

Selgelt tuuakse välja see, et eri riikide kanalid - Eesti ja Vene - kajastasid toimunut absoluutselt erinevalt. Mitte ükski infokanal ei saa vastanutelt kiitvaid sõnu. Miinusena tõid noored välja selle, et kui sündmuseid ka edastati, siis mingit mõistlikku analüüsi ei teinud selle kohta ükski kanal. Tartu vene noored ütlesid, et nad ei olnud rahul sellega, et *Euronews* ei edastanud aprillisündmuste esimesel päeval juhtunust ühtegi sõna. Samuti heidetakse nimetatud kanalile ette pealiskaudset meediakajastust.

Mulle ei meeldinud näiteks, et Euronews vaikis esimesel päeval täiesti, seal oli täitsa null. Nemad ei teinud midagi, täielikult ignoreerisid. Mulle tundub, et nad lootsid, et kõik rahuneb ja nad ei pea sellest üldse rääkima. Kui olid aga juba suured korrarikumised, siis järgmisel päeval nad nii-öelda informeerisid...

... see oli selline pealiskaudne reportaaž. Jah, muidugi, põhimõtteliselt tabasin end mõttelt, et taolised reportaažid tulevad ka Pariisist ja mujalt. Olen harjunud ju sellist videoettekannet

sealt vaatama. Ma arvan, et see puudutas ja huvitas teisi Euroopa Liidu elanikke vähe. Nii nagu mindki huvitab mõnikord vähe see, mis toimub näiteks, Pariisis. Seepärast võibolla ei olnud teiste euroopa elanike nõudlus info järgi nii suur...

Eunronewsilt, kui Euroopa Liidu sündmusi kajastavalt infokanalilt, oodati suuremat tähelepanu aprillisündmustele. Siin on Tartu eesti noortega võrreldes erinev suhtumine – Tartu eesti noored otsisid Lääne infokanalitelt uudiseid, et saada erapooletut meediapilti, Tartu vene noored aga tahtsid saada hinnangut „ülevalt poolt“, see on Euroopa Liidult. Kas loodeti mingi kolmanda, noorte meelest neutraalse, osapoolse hinnangut toimunule?

Info pronksiöö näitamise kohta levis Tartu vene noorte hulgas kiiresti nii-öelda telefonist-telefoni, inimeselt-inimesele. Esimesed teated toimunust said vastajad Kanal 2 Reporterit saates. Kuna see telekanal kandis öiseid sündmuseid otsepildis üle, jälgiti seda kanalit, sõltumata kohast, kus parasjagu viibiti. Seal nähtu levis kulutulena, käsku telekat vaadata edastati üksteisele telefoni teel.

....Mulle helistasid sugulased Saaremaalt: „panen teleri käima, Reporter tuleb, seal näitab selliseid asju, sõda on alanud, sõda on alanud!“ Tavaliselt ma ei vaata öhtul hilja telekat, nüüd aga panin selle kohe käima ja sain teada...

Eestlased ja mitte-eestlased koos aprillisündmuste kajastust vaadata ei saanud.

Üks vastanud vene noormees oli sündmuste alates üliõpilaste korporatsioonis, kus vaadati ühiselt televiisorit. Et teema oli väga emotsionaalne ning televiisorit vaadates seda kommenteeriti ja vene rahvusest noormees oli üksi mitme eestlasega, ei tundnud ta end selles seltskonnas hästi. Seda eelkõige teravate kommentaaride pärast, mis teleri vaatamisega kaasnesid. Selle asemel, et vastu kommenteerida või kaasvõitlejatega korporatsioonis tülli minna, eelistas vene noormees enda sõnul eesti seltskonnast lahkuda ning kiirustas koju, et seal televiisorist ülekantavad sündmuseid vaadata.

ETV uudised. Läksin koju, sest ma ei saanud seal istuda, sest kui ümberringi on ainult eestlased ja kõlavad sellised repliigid: „ah need vene oinad, kõik vagunisse ja Siberisse.“ Läksin koju ja siis vaatasin internetis ETV24, Delfi ja Postimees.ee....

Vaatasin ka Reporterit...

Et Tartu noored vaatasid samaaegselt nii Eesti kui Venemaa telekanaleid, oli neil ka hea ülevaade sellest, mida eri riikide meediakanalid sündmuseid edastades oluliseks pidasid. Et vaadatavaid kanaleid oli mitu, ja nende seas ei olnud ühtegi sellist, mida noored oleksid juba ette ainutõe edastajaks pidanud, jätkus Tartu noortel piisavalt analüüsivõimet ja kriitikameelt, et nähtut oma seisukohast kommenteerida. Eesti ja Venemaa telekanalites nähtust kõneldes ütlesid vastajad, et kumbki pool ajas oma rida, eesmärgiga teist riiki või rahvust omal moel halvustada. See halvustamine või teise poole maha tegemine oli nii avalik ja ilmne, et noored tabasid selle koheselt ära ja see häiris neid nende sõnul. Oodatud analüüsi või selgituste asemel paisati infokanalitest vaatajatele-kuulajatele emotsionaalset ja teisi halvustavat infot. Kui Tartu vene noored oleksid jälginud ainult ühe riigi, kas siis Eesti või Vene telekanaleid, poleks neil tõenäoliselt selliseid võrdlusmomente tekkinud.

„... eestlaste jaoks olid venelased pahad, venelaste jaoks jälle eestlased...”

Ajakirjandus ületas ametieetikat.

Tartu vene noored taunisid konkreetse rahvuse esindaja negatiivse stereotüübi konstrueerimist eri riikide meediakanalites. Samuti ei pidanud nad endi sõnul õigeks üliemotsionaalset ja väga ühepoolset meediakajastust, mis tekitas auditooriumile afektiivset mõju. Tartu vene noored nägid oma vanaemade ja vanaisade peal, kuidas selline tunnete rõhuv info inimestele mõjus: eakad olid endast väljas ja koguni šokiseisundis. Samuti tundsid mõned vene noored ka isiklikult ebamugavust – nende sõnade järgi tundus neile, et ainuüksi see on ohtlik, et oled venelane.

Tartu vene noorte arvates kaotasid mitmed meediakanalid pronksiöö sündmuseid kajastades oma ametieetika ning laskusid emotsioonide tasemele, millest tulenevalt moonutati tegelikkust endale sobivas suunas. Noored ütlesid, et meedias keskenduti kindlatele stereotüüpidele, mida võimendati.

...Eesti näitas alguses rohkem venelaste negatiivset poolt, lõhkumisi.... Näidati rahvamasse. Kuidas nüüd öeldagi, seal seisab mass – vaata kui halvad nad on. Ma ei mäleta praegu üksikasju. Samalugu oli Venemaa telekanalite poolt, et neid vaesekesi pekstakse seal täiega, sandistatakse, kõik selles stiilis. See tähendab, kõik valetavad....

Fakti ja kommentaari ei hoitud lahus – see võimendas konflikti veelgi.

Tartu noored juhivad tähelepanu ühele olulisele möödalaskmisele pronksiöö meediakajastustes, nimelt - sündmuste analüüsimise ja kommenteerimise asemel keskenduti mitmetes infokanalites üldisele süüdistamisele ja negatiivsete omaduste omistamisele. Seega võimendati konflikti kordades veelgi.

...no seal oli kes kelle üle karjub...eee...Meie, eesti, poolt oli et – vot teie olete joodikud (ütleb eesti keeles- E.P.)sihukesed, rusakad nihukesed, hakkasite märatsema, hirmus, mida tehakse, vandaalid! Vandaalid! Aga vene poolt - venelasi pekstakse, verinoori, täitsa poisikesi, ei anna neile esmaabigi, oh kuidas neid seal peksti!... “

Tasakaalustamata meediapilt pani inimesed rohkem ise mõtlema.

Erapooletu ja tasakaalustamata meediakajastuse positiivseks pooleks oli noorte sõnul see, et inimesed hakkasid nähtus kahtlema. Tõenäoliselt ka erinevatest kanalitest lisainfot otsima ja rohkem ise mõtlema.

... teate, ma kuulasin seda poolt ja teist poolt. Infot tuli palju, peaaegu kogu aeg lisandus midagi uut. Ja pidevalt räägiti kohe suurte artiklitega. Saate aru, ma ise ei olnud seal, õige?! Ja ma kuulasin, et keegi lõhub seal ja seal, Venemaa aga see on poliitika, see on poliitika. Ma ei saa öelda kes andis täpset informatsiooni.

Eriarvamused info edastamise suhtes.

Samas ei olnu kõik Tartu vene noored ühel meelel. Oli ka neid, kes otsustasid info õigsuse üle kanali järgi, kust seda edastati. Kuigi enamus vastanutest leidis, et Eesti telekanalid näitasid venelasi halvas valguses ja Vene telekanalid näitasid enda jaoks kasulikku infot, siis üks vastajatest arvas, et oma tõetera oli ka PBK edastatust:

Pervõi Baltiiski Kanal Riist oli ikkagi – see, noh.... neil ...ikkagi oli mingi tõetera sees...

Eesti venekeelset pressit ei loeta.

Täiesti hävitava hinnangu said vene Tartu noortelt Eestis ilmuvad venekeelsed ajalehed. Tõenäoliselt varasematest kogemustest tulenevalt ei peeta neid loetavaks materjaliks. Nagu eelpool öeldud, ei uurita neid ka tavaolukordades. 2007. aprilli lõpus jäeti need samuti lugemata.

...aga vot vene ajalehti Eestis ma ei lugenud, ma ei tea, mismoodi nemad oma seisukohti väljendasid....“

...ma võin oma varasemale kogemusele toetudes oletada, et nad karjusid hüsteeriliselt ja soigusid agoonias kuidas venelasi jälle pekstakse..

Kõige adekvaatsemaks hindasid Tartu vene noored ajalehe Postimees kodulehel avaldatud infot.

..Nemad püüdsid kirjutada fakte. Nad uuendasid pidevalt oma lehe infot. Kirjutasid fakte, et nüüd lõhutakse seda, ja siis seda. Siis nagu tekkis endal mingi pilt, ei olnud niipalju müra.

Kui üldiselt võtsid Tartu vene noored meediast saadud info suhtes oma isikliku seisukoha ja arutlesid selle üle, siis üks vastaja oli kõigega nõus. Ta jälgis küll Vene ja Eesti telekanaleid, kuid leidis, et mõlemal pool oli oma õigus, millele ta ei soovinud vastu vaielda või kritiseerida.

...kui lugesin eesti meediat, olin sellega päri. Vaatasin Venemaa kanaleid ja olin jälle nõus.

Uudised ei informeerinud, vaid hirmutasid.

Lisaks sellele, kust infot saadi, või kuidas seda hinnati, rääkisid Tartu vene noored ka sellest, mida nad uudiseid vaadates tundsid. Kui esialgu kirjeldasid nad meelsamini oma tundeid, mida tundsid vanainimeste pärast või teiste inimeste pärast, kes lilli monumendile siis, telest nähtu tekitas neis konkreetseid küsimusi ja hirme. Edastatav info oli noorte sõnul ehmatav ja muretsema panev.

Noh, pärast neid esimesi vaatamisi hakkas mul korraga hirm.... Panin raadio mängima ja kuulasin seda nagu sõja ajal küünalde valgel..... See on muidugi kujundlikult öeldud. Kuulasin Raadio Elmarit ja seal raadiodiktor rääkis sellise häälega ... Kuulsin öö läbi, et mis seal toimub....

ma hakkasin praegu mõtlema, et milliseid kanaleid ma vaatasin. Vene omasid mitte, Eestist nähtud kaadrid võtsid eluisu ära...

Tartu vene noored olid üldiselt meedia suhtes kriitilised, nad vaatasid erinevaid kanaleid ja ei olnud rahul sellega, kuidas infot esitleti ning nad andsid sellele oma negatiivse hinnangu.

Samas jäi nende nii-öelda meediakriitika tunnetuslikule tasandile, sisu analüüsi ei tehtud ning põhjustesse ei süvenetud. Noored ütlesid välja, mis neid häiris, kuid ei põhjendanud, miks häiris ega otsinud omapoosleid alternatiive, sellele mis ei meeldinud. Noored tõid välja erinevate meediakanalite põhitegevuse aprillisündmuste ajal – see oli inimeste hirmutamine informeerimise ja selgitamise asemel. Analüüsi tegemise segavaks faktoriks võisid osutuda emotsioonid, mis noortel selle sündmuse jälgimisega tekkisid.

Tartu vene noorte meediatarbimise puhul on oluline välja tuua ka seda, et otsiti mingit kolmanda ja nii-öelda kõrgema poole hinnangut sellele, mis Eestis toimus. See eristab Tartu vene noorte meediaootust teistest fookusgrupis osalenud noortest.

3.2. Jõhvi ja Tartu eesti noorte kogemused ja hinnangud

Alljärgenvalt vaatlen, kuidas eesti noored hindasid pronksiöö-aegseid meediakajastusi.

Pronksiöö meediakajastuste suhtes on noored kriitilised, nad toovad välja mitmeid häirivaid momente, seda nii erinevate meediakanalite info edastamise operatiivsuse, info tõlgendamise kui ka meediateadete sisu kohta üldiselt. Nad panid tähele, et tasakaalustatud meediatoodet oli emotsioonidest ülepaisutatud ajal vähe.

Kuna eesti noored jälgisid aprillikriisi ajal nii Eesti kui Vene telekanaleid, siis oli võrdlusmoment olemas ja seepärast tõdeti ühiselt, et nimetatud riikide meediakanalitelt näidatu oli nagu öö ja päev. Erinevate riikide kanalites konstrueeriti negatiivseid stereoootüüpe – Vene meedias eestlase oma ja Eesti meedias vastavalt halva venelase oma. Saadud kogemus muutis noored meediatarbimise suhtes kriitilisemaks ning valivamaks. Nad ei allunud meedias lihtsustatud hea-halva kujutamisel ning püüdsid toimuvast tasakaalustavamalt pilti saada. Nii jälgisid Tartu eesti noored hoopis Lääne infokanaleid.

Noored tõdevad ka, et aprillikriisi ajal kadus uudisest tasakaalustatus ja objektiivsus. Kui tavalises olukorras kallutatud sisuga teleuudised noori nende sõnul väga ei häiri, siis aprillirahutuste ajal, mil üldine emotsionaalne pinge oli kõrge, oodati infokanalitelt enam adekvaatset ja tasakaalustatud infot ja analüüsi. Eesti noorte arvates ei kasutanud meedia rahutuste ajal ära võimalust olla kriisi tasakaalustavamaks pooleks, vaid valas pigem õli tulle, näidates palju vägivalda ning esitades sageli vaid ühe konflikti osapoole vaatekohti. Toodi välja ka see, et inimesi hirmutava meediakäsitlusega oli audtooriumiga lihtsam manipuleerida.

3.2.1. Jõhvi eesti noorte refleksioon

Alljärgnevalt annan ülevaate sellest, mida Jõhvi eesti noored aprillikriisi meediast jälgides tähele panid ning mis neid selles osas enam häiris.

Jõhvi eesti noored tõid välja, et aprillilõpus domineeris telekanalitel vägivalla visuaalne esitamine muu info ees. Pika ajaperioodi jooksul näidati nende sõnul erinevatelt kanalitelt korduskaadreid öistest rahutustest, mis tekitasid inimestes hirmu ja toitis negatiivseid emotsioone ka kriisijärgsel ajal. Noored leiavad, et selline meediapoolne hirmutamine muutis inimesed rohkem manipuleeritavaks ning hoidis oma mõju all, selle asemel, et pakkuda juhtunule lahendust. Tasakalustamise ja lepituse otsimise asemel aitas meedia kaasa vastuolude püsimisele.

Näidati pidevalt kaadreid mässust ja laamendamisest, mis süvendas vaatajais viha ja pettumust.

Noored tõdesid, et Kanal2 uudisteprogrammist Reporter näidatust jäi põhiideena kõlama see, et venelastel on plaanis lähiajal uusi ja suuremaid mässe korraldada. Seega, edastati uudiste saates võimalikke tulevikusündmusi, ilma allikale viitamata ning konkreetse tõendusmaterjale esitamata. Niisamuti ei olnud fakti ja arvamuse avaldmise uudises selgelt eraldatud, nii serveeris Reporter oletusi uudisena, mida audtoorium võis tõepähe võtta.

Jõhvi eesti noori häiris nende sõnul ka see, meediakanalid konstrueerisid venelase negatiivset stereotüüpi. Selleks oli telepildis, aga ka ajalehtede esikaantel, valdavalt tänaval lõhkuv ja varastav mitte-eesti noor. Meedia vahendusel sai aimu, et selliseid inimesi on suurts hulkades, sest näidati agressiivseid masse. Telekanalid andsid negatiivse stereotüübi kujundamisel ka üldise hinnangu venekeelt kõnelevatele inimestele. Selle loomine oli nii võimas, et fookusgrupis osalenud Tartu vene noored tõdesid näiteks, et aprillisündmuste ajal nad said aru, et ainuüksi venelaseks olemine on ohtlik. Seega, mitmete nii-öelda uudiste sisuks olnud venelaste halvustamine ning nende negatiivses valguses näitamine, tekitas eesti noores arusaamatust.

Noored tõdesid samas, et sarnaselt loodi Vene meedias Eestist ja eestlastest negatiivset kujundit. Vene meedia halvustas eelkõige Eesti valitsust ning näitas eestlaseid negatiivses valguses. Selliseid uudiseid olid aprilli lõpus ja mai alguses pea igal kanalil ja iga kell, tõdesid noored.

Toodi välja ka see, et Eesti kommertskanalid ja Vene kanalid esitasid ainult ühe osapoole vaatekohti. Teise konflikti osapoole kohta esitati noorte meelest tendentslikke ja halvustavaid

kommentaare. Sellega eirati uudise põhialuseid, mille järgi peavad konfliktsituatsioonis sõna saama kõik selle osapooled. Samas olid avaldatud ühepoolne info erikanalitelt nii vastukäiv, et tõest pilti kahe riigi kanaleid vaadates konstrueerida ei õnnestunud.

Noored väitsid, et venelaste, aga ka eestlaste üleolev ja ühepoolne retoorika tegi vaatamisel haiget ja süvendas veelgi teadmist, et eestlastel ja venelastel on ajaloost erinev arusaam ning kumbki pool hoiab oma tõest kiivalt kinni.

Pronksööl domineeris meediapresentatsioonis destruktiiivsete tegutsejate – lõhkujate ja rahvusäärmuslaste – representatsioon. Noori pani nõrdima see, et pronksiöö sündmuste kajastamisel näidati palju lõhkujaid ja nii eesti kui vene rahvusäärmuslasi.

Näidati äärmuslaste, ent mitte eriti intelligentse ning tolerantse indiviidi arvamust. Venelaste arvamus on loomulikult absoluutselt erinev eestlaste omast – vähemsurahvuse arust on nemad vabastajad, eestlaste arust aga okupeerijad...

Sündmuste kajastusi jälgides tundsid noored kõige enam puudust analüüsist ja selgitustest. Ning sellest, et meedias oleks enam sõna anda ühiskonnas positiivselt tunnustatud inimestele ning haritlastele, kes oleksid noorte hinnagul võinud toimunud asjakohaselt hinnata. Samas oleks see tasakaalustanud ka üldisemat meediapilti, milles domineerisid nagu öeldud, agressiivselt meelestatud inimesed.

Jõhvi eesti noored tõid meediakajastusest rääkides välja ka selle, et Lääne meedia tähelepanu Eestis toimunud oli nende loodetust tagasihoidlikum.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et Jõhvi eesti noori häiris enam meedias edastatu sisu ja võtted, kuidas neil päevil tegelikkust konstrueerti. Noored keskenduvad enam teleuudiste arvustamisele, see võib olla põhjustatud sellest, et telerist ülekantav põhjustas enim emotsioone. Noored toovad välja neid häirinud kitsaskohad, kuid omapoolset nägemustei esita.

3.2.2. Tartu eesti noorte refleksioon

Tartu eesti noored kritiseerivad meediakajastusi aprillikriisi ajal mitmest aspektist: nad heidavad ajalehele Postimees ette ühepoolsete ja emotsionaalsete tekstide avaldamist, ei ole rahul riigi televisiooniga, mis jäi noorte sõnul info edastamisega jänni. Taunitakse Eesti ja Vene telekanalite täiesti erinevat info käsitlust ning seatakse küsimärgi alla Savisaare blogi sissekanne, milles viimane end kõige rohkem eestlaseks pidas. Ajakirjandust kritiseerides on noored väga

konkreetsed, nad toovad näiteid ja põhjendavad, miks üks või teine asi nende meelest valesti oli.

Tartu eesti noored tõdevad, et aprillikriisi ajal puudus ühiskonnas dialoog, mille vahendajaks oleks saanud olla ajakirjandus. Või mille käivitajaks oleks võinud ajakirjandus olla. Nenditakse, et ajakirjandusei kasutanud seda võimalust ära.

Noored teevad ajakirjandusele etteheited ka sisu ja tasakaalustatuse osas. Vahetult pärast aprillikriisi pääsesid meediasse tasakaalustamata artiklid, emotsionaalsed lood, mille avaldamine noortes hulgaliselt küsimusi tekitas.

Näiteks toodi ühepoolne esitlusviis ajaleht Postimees ühes ilmunud artiklis, milles avaldati empaatiat vaid kannatanu suhtes, autoripoolne hinnang oli, et politsei käitus brutaalselt, samas ei olnud politseile antud võimalust seda teemat omapoolselt selgitada.

Tartu noorte sõnul tekitas see artikkel hämmingut, mitmest aspektist – kuidas Postimees, mida vastanud noored peavad pigem reformierakonda toetavaks väljaandeks, sellise loo avaldas. Samas oli lugu esitatud selliselt, et noored seadsid kahtluse alla selle tõepärasuse.

Arvatakse ka, et seda lugu oleks pidanud täpsemalt uurima ja lisaks tausta- või lisainformatsiooni andma. Noored arutlesid ka selle üle, kas Postimehe ajakirjanik, kes vahejuhtumis politseiga osales, kasutas oma ametipositsiooni selle loo avaldamisel ära. Noored oleksid oodanud kirjeldatud intsidendist tasakaalustatud uudist, ühepoolse „nutulaulu“ asemel. See arutlus näitab, et Tartu eesti noored ei olnud huvitatud ühepoolsest infost või süüdistustest, neid huvitas asjade võimalik terviklikkus kajastamisel ning ajakirjanduslik kvaliteet.

seda vastust ei tulnud ajakirjandusest mitte kuskilt, et neid põhjendusi. Et täpselt see situatsioon, et nagu iga inimene reageerib erinevalt ja arvab asjadest erinevalt. Siis võiks see arvamus dialoogist välja tulla, aga tegelikult ei tule minu meelest.

et Postimees on ikkagi viisakas meediaväljaanne, sellel oleks pidanud olema mingi tasakaalustav lugu siis kõrval, tõesti avada mingit taustsüsteemi..

Noorte sõnul tekitas küsimusi ka see, et miks pronksiööl, mil politsei oli sündmuste epitsentris, ei avanud ajakirjandus politseitöö põhimõtteid. Seega ei teinud Tartu noorte arvates ajakirjanikud piisavalt palju tööd, et taustainfot hankida ning eelistasid ühepoolset ja emotsionaalset meediakajastust.

Tartu eesti noored vaagivad politsei tegevust pronksiööl mitmest aspektist. Tuuakse välja politsei tegevuse meediakajastuse nõrgad ja tugevad küljed, aga arutletakse ka selle üle, mida oleks

politsei pidanud tegema teisiti ning miks noorte meelest politsei käitus nii nagu see aprillirahutuste ajal oli.

Ühepoolne ja emotsiooniderikas meediakajastus käivitas Tartu eesti noortes soovi ise teemas rohkem selgust saada ja selle üle vaagida.

Kuna politsei sai noorte arvates meedias vähe sõna ning ei avaldanud pingelise tööga seonduvat, siis püüdsid noored ette kujutada, millise meeletu emotsionaalse pinge all politsei pronksiööl töötas. Arutleti selle üle, et politseil ei onud kriisiolukorras võimalik kohe kontrollida, et tegu oli oma kodu valvava ajakirjanikuga, samuti leiti, et kui inimene on sattunud rahutuste keskmesse, siis on naiivne loota, et ta mingitesse sekeldustesse ei satu. Arvatakse, et politsei ei oleks tohtinud aprilli ööl kedagi alandada ning kiiremini oleks pidanud ka kinnipeetuid tuvastama. Politsei poolele asutakse ka selles, et nad ei tormanud esmajoones eraärisid kaitsma.

ja kui kohapeal need ärid siis löödi ja politsei ei tulnud neid kaitsma, siis seda võis olla ka omanikel nõme ja kole vaadata, aga see on ikkagi varavastane kuritegu. Selle asemel, et neid ärisid kaitsta ma arvan, et tehti õigesti..

Noored ütlesid, et politsei töö tausta oleks ajakirjandus võinud enam avada, see oleks tekitanud inimestes vähem valesti mõistmist. Seega, noored ei asu ajakirjanduse poolele, ega süüdistata politseid pimesi, vaid püüavad nende käitumisele selgitus leida ning arvavad seeläbi, et seda oleks võinud ka meediavahendusel teha.

Noored tõdevad, et üldiselt hinnati politsei tööd aprillikriisi ajal väga heaks – sellise hinnangu andsid enam kui pooled Postimees Online's toimunud samateemalisele küsimusele vastates.

Üheks teemaks, mille üle Tartu noored arutlevad on see, et Vene meedias esitatud valesüüdistusi ei lükatud ümber. Näiteks süüdistati Vene meedias pronksiööl hukkunud noormehe tapmises politseid. Noored ütlevad, et tegemist oli räige valega, mille eesmärk oli laiemalt Eesti riiki ja politseid halvustada. Nad arvavad, et üldiselt läks Vene meedial see ka korda, sest infot edastati tahtlikult ning selle ümberlökkamisega eriti vaeva ei nähtud ja see ei parandanud enam ka kahjustatud mainet. Seega pidasid noored möödalaskmiseks seda, et Vene meedia infot ümber ei lükatud.

Ja kui selline asi on juba tehtud, siis see on juba levinud igale poole ja hiljem tagantjärele mingi nupuke või õiendus, et „oot-oot, see polnudki tegelikult nii,“ ei toim sugugi.

Noored toovad välja ka visuaalse ja verbaalse info konflikti, seda ETV näite põhjal. Näiteks politsei juhi kommentaari selle kohta, et rahutused on juba lõppenud, illustreerisid kaadrid mässust tänaval. See tekitas noorte meelest vaatajates arusaamatust. Sellist sisu ja pildi ebakõla peeti karuteeneks nii politseile kui ETVle. Leitakse, et ETV, kui avalik õiguslik telekanal, peaks omama piisavalt ressursi operatiivse info edastamiseks, kuid seda ei kasutatud noorte meelest ära. Seega on noorte ootused riigitelevisioonile kõrgemad kui erakanalitele.

Nii, et kui õhtustes uudistes kajastati politseijuhti rääkimas, et siis ta rääkis sellest hetkest, mis parasjagu toimub ja ütles, et rahutused on juba möödas. Aga see, mis telepildis oli, oli pool tundi või tund aega varasem pilt, kus alles näidati, et inimesed mässavad. Nii et tekkis tunne, et ta tegelikult valetab ja see on nagu väga suur kivi Eesti Televisiooni kapsaaeda ma leian..

Riigitelevisioonile heidetakse ette ka seda, et uudiste operatiivse edastamisega jäeti kommertskanalile alla. Arvati, et ETV soov näidata JOKK uudiseid maksti lõivu sündmuste edastamise operatiivsusele.

Tartu eesti noored juhivad tähelepanu ka sellele, et meediakanalid keskendusid enam konflikti näitamisele, ja ei soovinud kriisi lahendamise või selle leevendamisega tegeleda. Näiteks ei pööratud tähelepanu niinimetatud valge tulbi aktsioonile, milles eesti ja vene noored viisid ühiselt valgeid tulpe mõlema rahva jaoks olulistele mälestusmärkidele. Kaks üleriigilist päevalehte ei võtnud ühe Tartu noore kirjutatud selleteemalist arvamuseartiklit avaldamiseks.

Tartu eesti noorte arvates oli üheks pronkssõduri kriisi põhjuseks dialoogi puudumine ühiskonnas. Seda nii ühiskonna erinevate kihtide kui eri rahvuste vahel. Ajakirjandusel oleks olnud tõenäoliselt kõige enam vahendeid selliste dialoogide tekitamiseks, aga ta ei võtnud osapoolte vahelise dialoogi edendaja rolli.

Arutletakse ka kriisiagse info edastamise üle üldiselt. Esile toodi mitmeid aprillikriisi ajal olnud kommunikatsioonitõkkeid nii valitsuse- kui meediapoolseid. Alustades sellest, et mitte kusagil meedias ei avaldatud eelnevalt pronkssõduri teisaldamise kohta täpset infot. Ei räägitud sellest, mida ja millal ning kuidas täpselt teha kavatsetakse, ehk siis millal ja kuhu pronkssõdur viiakse.

Samuti puudus ammendav põhjuste analüüs sellest, miks see teisaldamine üldse ette võetakse. Seega ei antud mingit konkreetset eelinfot. Ja inimesed ei teadnud, mida järgnevatel päevadel oodata võib.

Edastatud informatsioon oli algusest peale lünklik ja ebatäpne, mis jättis inimestele palju ruumi eelarvamuste ja kuulujuttude tekkeks. Täpsem ja selgitavam info oleks oleks osade Tartu eesti noorte arvates Eesti venekeelsele elanikkonnale oluline olnud. Nende meelest oli inimeste teadmatuses hoidmine üheks skandaali põhjuseks.

Samas ütles osa Taru eesti noortest, et selline infosulu tekitamine oli valitsuse teadlik valik, mis ei olnud noorte meelest küll parim valik, kuid millega püüti ära hoida suuremate rahutuste organiseerimine. Seega, on Tartu eesti noortel pronksiöö eel edastatud info kohta vastakad arvamused, mida nad rahulikult fookusgrupi intervjuul üksteisega läbi arutavad.

see oli tahtlik infosulg ikkagi, ma arvan...

Mina arvan küll, et see oli teadlik. Et seda infot ei tahetud anda. Aga lihtsalt ei kujutatud ette, mis see endaga kaasa toob.

Tõdeti, et infojagamine oli kriisi ajal üsna juhuslik, paljuski sõltus see sellest, kes parajasti kus ja mida ütles. Samas tekitas see küsimus noorte endi vahel diskussiooni: kui ühed arvasid, et pronkssõduri teisaldamise kohta info mitte jagamine oli rahutuste üheks põhjuseks, siis oli ka arvamusi, mille kohaselt oli täpse info mitteandmine antud olukorras mõistlikum, kui selle esitamine.

kardeti, et läheb veel hullemaks...ma arvan küll, jah. Muidu oleks see kindlasti olnud mingi oleks konkreetne kuupäev teada ja ma arvan, et see oli halb valik, aga see oli siiski õige valik. Mitte, et me hakkame seda ära nihutama ja seda konkreetset päeva kommunikeerida. Aga see oli just õige, et nad.... Räägitakse, et poliitikud olid valetanud, et „me kindlasti ei nihuta seda enne seda üheksanda mai päeva“. Et see on nagu omaette küsimus.

Noored tõid välja ka selle, et venekeelt kõnelevad inimesed veedavad aega sootuks teistsuguses info-ja kultuuriruumis, mis on samuti probleemiks. See on üheks põhjuseks, miks Eesti ühiskonnas ei ole dialoogi ega saa tekkida rahvuste vahelist diskussiooni. Ei saa rääkida erinevatest probleemsetest teemadest, sest kui sellest eestikeelses meedias ka kõneletakse, siis ei saa venekeelne elanikkond arutlusest lihtsalt osa, sest seda kanlid ei jälgita. Venekeelne

elanikkond eelistab Vene telekanaleid mitmel põhjusel, oluline on kindlasti emakeelse info jälgimine, aga ka väljakujunenud traditsioonid ja võimalus oma ajaloolise kodumaaga sidet hoida. Samuti pakuvad Vene telekanalid heal tasemel meelelahutust, mida venekeelt kõnelev auditoorium huviga jälgib. Erinevad uurimused on näidanud, et enne aprillikriisi oli venekeelse Aktuaalse Kaamera vaadatavus tagasihoidlik.

Tartu eesti noored ütlesid, et kriisi ajal oli eesti-ja venekeelse Aktuaalse Kaamera uudiste sisu aegajalt erinev. Nii näiteks kajastati noorte sõnul kardinaalselt erinevalt Moskva saatkonna ja Marina Kaljuranna ründamist

Samas arvati seda, et kui venekeelt kõnelev inimene ei taha ise Eesti inforumist osa saada – ei jälgi Eesti telekanaleid ega loe Eesti ajakirjandust – on ikkagi oluline neile toimuva kohta infot anda, tehakse ettepanek kasvõi vastavaid plakateid üles panna. Seega suhtub osa Tartu eesti noori venelastesse kui subjektidesse, kellele tuleb infot ükskõik mil moel anda, sõltumata sellest, kas nad ise sellest üldse huvitatud on. Ei nähta probleemi selles, et suur osa venekeelt kõnelevatest inimestest ei tee ise Eesti infokanalite jälgimiseks midagi ära. Samas võib infosulus olemine endaga kaasa tuua ettenägematuid tagajärgi, nagu näitasid aprillisündmused.

..Kui nad ei vaata Eesti telekanaleid, kui nad ei loe Eesti ajakirjandust, siis kuidagi peab neile selle info selgeks tegema. Kui neile ei anta mittemingisugust informatsiooni, siis mõni ime et nad lähevad natuke hulluks....

Noored tõdevad ka seda, et aprillikriisi ajal ja tõenäoliselt ka pärast seda, hakkasid venelased enam Eesti meediat jälgima.

Erinevaid telekanaleid jälgides sai noortele selgeks, et ühe sündmust tõlgendasid eri riikide telekanalid erinevalt, samuti erines info andmise viis ka telekanaliti. See tekitas noortes mitmeid küsimusi. Noored juhtisid tähelepanu sellele, et samamoodi nagu käitusid Vene telekanalid infot moondades, käitusid ka mõned Eesti telekanalid, kes sündmuseid edastades keskendusid ainult sellele, et venelased lõhkusid Tallinnas. Kriisi laiemalt ei vaadeldud ning erapooletuid kommentaare ei edastatud. Ka seda kritiseerid Tartu vene noored, tõdedes, et osad eestikeelsed infokanalid halvustasid venelasi tahtlikult.

Et toimunust erapooletut kajastust saada, loobuti tavapärastest infokanalitest, millel edastatav ei rahuldanud. Teabe saamiseks pöörduti hoopis välismaiste infokanalite poole, nii jälgisid mitmed Tartu eesti noored BBC-d.

Ja ma tõesti pärast seda kui sain teada, et kuivõrd moonutatakse Vene meedias kõike seda, mis siin juhtus, siis ma ei taha ka Eesti meediat enam uskuda. Et siin võib ju samamoodi toimida. Et lõpuks ma lugesin BBC-st ainult, sest see, mis mujal oli, oli lihtsalt üks suur tatipritsimine.“

Et just meediakajastust oli tore vaadata, et kui kuulsime, et venekeelses ajakirjanduses kirjutati väga Eestivaenulikult, eestikeelses ajakirjanduses kirjutati, et mingid huligaanid on linna peal mässamas, siis BBC-st tuli selline väga ilus ülevaade, et on kaks sellist erinevat gruppi, kes saavad probleemist erinevalt aru ja neil on omavahelised lahkarvamused.

Tartu eesti noored on kriitilised ka Edgar Savisaare blogis avaldatu suhtes. Kuna poliitikute blogid on Internetis avalikud, siis on noorte sõnul tegemist eelkõige avalikkusele suunatud infoga. Tartu eesti noorte sõnul oli Savisaare blogi sissekanded teadlikult rahvussuhetel mängimine, millele antakse väga negatiivne hinnang.

„Samuti oli see kole, mida Edgar Savisaar oma blogis kirjutas. See, kas blogi on avalik meedia või mitte, see on sihuke naljaküsimus. Loomulikult on! Et see, kes on kui eestlane, see oli ka kuidagi räigelt öeldud, et „ma olen rohkem eestlane kui Ansip ja keegi teine.“

Samas arvati seda, et kui venekeelt kõnelev inimene ei taha ise Eesti inforuumist osa saada – ei jälgi Eesti telekanaleid ega loe Eesti ajakirjandust – on ikkagi oluline neile toimuva kohta infot anda, tehakse ettepanek kasvõi vastavaid plakateid üles panna. Seega suhtub osa Tartu eesti noori venelastesse kui subjektidesse, kellele tuleb infot ükskõik mil moel anda, sõltumata sellest, kas nad ise sellest üldse huvitatud on. Ei nähta probleemi selles, et suur osa venekeelt kõnelevatest inimestest ei tee ise Eesti infokanalite jälgimiseks midagi ära. Samas võib infosulus olemine endaga kaasa tuua ettenägematuid tagajärgi, nagu näitasid aprillisündmused.

4. Kriisiprotsessi analüüs: põhused ja lahendused

4.1.Vene noorte probleemianalüüs: põhjused ja lahendused

Vene noorte probleemianalüüs erineb kardinaalselt eestlaste omast. Kui eeslastel on suhteliselt pikk nimekiri põhjustest, mis aprillikriisini viia võis, siis vene noored toovad endi sõnul laias laastus välja kaks olulisemat põhjust: esiteks, poliitikute omakasupüüdlik ja vene rahvaga mitte arvestav käitumine ning teiseks, pronkssõduri teisaldamine II maailmasõja võidu tähistamise eelsel, seega ebasobival, kuupäeval.

Sarnaselt arvavad nii Tartu kui Jõhvi vene noored. Kui eesti noored arutasid selle üle, et üheks kriisipõhjuseks oli erinev ajalootõlgendamine ning Molotov Ribbentropi ja II maailmasõja järgsed sündmused, siis näiteks Tartu vene noored ei tee nimetatud sündmustest sõnagi juttu. Kas võib see olla märk sellest, et Tartu vene noored ei vaidlusta valjuhäälselt eestipoolset ajaloo tõlgendust või ei ole lähiajalool nende arvates toimunud nii suurt mõju?

Jõhvi vene koolis õppivad noored võtavad ajaloo teema üles vastukaaluks eesti koolis õppivatele vene noortele, kes väidavad, et eestlaste jaoks oli pronkssõdur kui okupatsiooni märk. Siinkohal selgub ka, et eesti ja vene koolis õppivatele vene noortel on II maailmasõjaga seondult teistsugused ajalooteadmised.

Seega, ei sukeldu Jõhvi vene noored aastate taha pronkssõduri kriisi põhjuseid otsima. Nende sõnul peitus põhiline konflikt võti lähiajaloo, ehk siis kuu aega varem toimunud riigikogu valimistes, mille võitis venelaste sõnul nende vastu halvasti meelestatud Andrus Ansip.

Huvitav on see, et kui eesti noored arutlevad põhjuste üle ning analüüsivad ühiskonna kitsaskohti, siis vene noored räägivad enam oma emotsioonidest ja tunnetest pronkssõduri kriisiga seondult. Kas niivõrd erinev kriisi põhjuste käsitlemine on seotud sellega, et venelaste jaoks oli juhtunu nii suur šokk, et nad ei olnud jõudnud sellest veel fookusgrupi intervjuu ajaks toibuda ning seepärast lahkasid põhjuste analüüsi asemel tundeid ja suhteid?

Sõjateema kasutamine.

2007. aasta aprillilõpu sündmused olid ühtemoodi šokeerivad nii Tartus kui Jõhvis elavate vene noorte jaoks. Oma mõttepilte kommenteerides räägivad nad ühtemoodi valust, mida tundsid oma vanaemade ja vanaisade pärast, kui need pronkssõduri teisaldamist väga tugevalt üle elasid. Veidi vähem räägivad vene noored enda tunnetest ja hirmudest, mida nad tundsid, kui nägid televiisorist aprillikriisiga kaasnenut. Jõhvi ja Tartu vene noorte arutlustes on ünsa palju sarnast. Samas on mitmeid momente, mida erinevates linnades elavad noored enda jaoks teistmoodi lahti mõtestasid.

Sarnane on ka vene noorte keelekasutus, mis annab aimu sellest, kuidas pronksiöö sündmused neile mõjusid. Vene noored kasutavad negatiivse varjundiga sõnu nagu: sõda, sõda fašismi üle, surm, vihkama, lõhkuma, alandama, hirmutama. Samas nimetavad eesti noored sama mälestussammast väga erinevate ja pigem solvavate või irooniliste sõnadega, nagu pronksist plönn, irooniliselt Aljošake jne.

Poliitikute süü.

Üldine suhtumine pronkssõduri kriisi oli nii Tartu kui Jõhvi noortel väga negatiivne. Kui Jõhvi vene noorte jaoks on süüdlane üheselt teada – see on peaminister Andrus Ansip põhimõtteliselt ainuisikuliselt, siis Tartu vene noortel mahub süüdistatavate pingile veel Edgar Savisaar ja Vladimir Putin.

Tartu vene noored näevad endi sõnul aprillikriisis erinevate poliitiliste jõudude omakasupüüdlikku tegevust, milles jääb kannatajaks pooleks tavaline rahvas, rahvusest sõltumata. Nende meelest on juhtunud oma osa ka Venemaal, kes sekkub Eesti kui demokraatliku riigi siseasjadesse.

Jõhvi vene noorte hulgas on aga neid, kes leiavad, et pronkssõduri kriisist lõikab kasu hoopis USA, kes tahab oma valdusi Vene piiri ääres enam laiendada ja kindlustada.

Igal juhul peetakse seda eelkõige poliitikute aktsiooniks, olgu selle põhjuseks siis Ansipi valimiseelse lubaduse täitmine või midagi muud. Korduvalt nimetatakse, et Eesti valitsusjuht ei arvestanud venekeelt kõnelevate inimeste tunnetega ning monumenti ära viies riivas tõsiselt nende tundeid.

Lubaduse murdmine.

Kui Jõhvi vene noored peavad pronksöö põhjuseks seda, et valitsus ei pidanud oma antud lubadust monument pärast 9.maid teisaldada ja tegi seda hoopis enne venelaste jaoks olulist pidupäeva, siis Tartu vene noorte jaoks juhtunu põhjus nii ühene pole. Nemad näevad selle taga enam poliitilisi mängu ja peavad juhtunu üheks põhjuseks riigikogu valimiste eel antud lubadus kuju teisaldada.

Nii Jõhvi kui Tartu vene noored tõmbavad Pronkssõduri kriisist rääkides paralleele II maailmasõjaga. Üheks siduvaks lüliks on kindlasti see, et monument mälestas II maailmasõjas hukkunuid. Teine põhjus võib olla Venemaal leviv üleüldine II maailmasõja kultus ning selle pidev näitamine viimastel aastatel Vene telekanalites.

4.1.1. Jõhvi vene noorte põhjendused

Üldine suhtumine pronkssõduri kriisi on väga negatiivne.

Jõhvi vene noored ütlevad, et aprillikriis lõhestas ühiskonna rahvustunnuste alusel ning kutsus esile sõja, mis nende sõnul ei pruugi kunagi lõppeda. Et juhtunu raputas tervet Eesti ühiskonda, siis kasutab üks eesti koolis õppiv vene noor surma kujundit juhtunu kirjeldamiseks – tema sõnul oli toimuv surm, nii eestlaste kui venelaste jaoks. Kuna monumendi teisaldamine šokeeris paljusid, siis arvatakse, et see negatiivne emotsioon kandub põlvkonniti edasi. Et need, kes on praegu väikesed ja ei saa juhtunust ise aru, jäävad noorte sõnul mäletama oma vanemate tundeid ja meeleolusid. Ning kodudes räägitud jutte. Põhimõtteliselt korduks sama muster, mis on seotud pronkssõduri teisaldamisega, sest inimestel, kes selle äraviimise järgselt tänavatele läksid, tegid seda ju oma esivanemate mäletuste ja emotsioonide ajel. Neil puudub isiklik kogemus sõja ja pronkssõduri suhtes, küll aga on neil oma vanavanemate jutud, mälestused ja emotsioonid, mis aktiveeruvad pronkssõduri teisaldamisel. Seega, räägivad vene noored mingist omamoodi järjepidevusest, mis nende meelest sai järjekordse negatiivse laengu tulevaste põlvkondade jaoks. Ja kuni juhtunut mäletatakse, nii kaua kestab ka noorte sõnul sõda kahe kogukonna vahel.

Ja. See, et Ja ... Venelaste jaoks on see surm ja eestlaste jaoks on see surm. See tähendab kuidas nad sellest aru saavad. Kuidas need siin, see väljendub lastes. Lapsed ei saa praegu millestki aru, nad kuulavad seda, mida räägitakse peredes, seda, et venelased on halvad ja nii edasi. Kuigi päriselt, mida nad on sulle teinud? Igal rahval on oma lollikesed (veidrikud). A eestlased, isegi siis kui venelased vot möllasid tänaval, ei julenud välja minna, nad istusid oma kodudes nagu hiired. Venelastel oli isegi igav, polnud keda peksta. (naer)

Ansip ainuisikuliselt süüdi.

Jõhvi vene noored peavad endi sõnul aprilli rahutuste korraldamise peasüüdlaseks Eesti peaministrit Andrus Ansipit ja tema valitsust, mis oli ametisse asunud paar kuud tagasi. Pronkssõduri asukoha muutmine on vene noorte sõnul osa Ansipi valimislubadusest, mille ta võimule saades kohe ellu viis. Et Ansip sai 2007. aasta Riigikogu valimistel suure hulga -22 540 toetushäält, samastavad vene noored Ansipi tegutsemise enamuse eestlaste soovidega. Vene noored räägivad pronkssõduri ära viimisest kui valitsuse vastutustundetust käitumisest, mille tagajärge ei tahetud arvestada. Seda vaadatakse kui jõuavaldusest, mingi oma valimislubaduse elluviimist, ükskõik, mis moel. Vene noored näevad selles aktsioonis kava

venekeelset rahvust provotseerida, neid solvata, selle asemel, et otsida kahte rahvast ühendavat või soovi neid liita, ühiskonnas selleks ajaks tekkinud pingeid maandada.

Ansip arvas, et mälestusmärgi ära viimine on hea idee, ta tegelikult ei mõelnud siis muule kui ainult enda peale ja võttis sellise otsuse vastu...

Sellepärast, et minu meelest on süüdi valitsus, sest kui ta oleks olnud huvitatud konflikti lahendamisest, oleks.... poleks ta seda üles puhunud, seda tõestavad faktid televiisorist. Näiteks - algul saadeti kõigile sms-e ja öeldi kõigile, et ei tohi provokatsioonidega kaasa minna ja tuleb kodus istuda, samas ei kontrollinud keegi televiisorit.... aga samas näitas ETV-s televiisorist kuidas eestlased karjusid, et venelased on tarakanid ja nagu mingi vördjad ja veel midagi.. Näitas venelasi, kes karjusid, et me vihkame eestlasi, Siis... no siis juba läks juba üle maa, näidati kuidas värviti igasuguseid mälestusmärke üle riigi, küll eestlased venelaste omi, küll, küll venelased eestlaste omi.... hakati solvama üksteist

Poliitilised taustad laiemalt.

Üks eesti koolis õppiv vene noor peab juhtunud süüdlaseks hoopis USA-d. Tema meelest on pronkssõduri teisaldamine osa väga suurest poliitikast, mille laiem taust on Venemaale maailma poliitikas koha kätte näitamine. Selline paralleelide tõmbamine on tõenäoliselt seotud jällegi meediaga, mis selliselt teemat kajastas.

See on poliitika, mida kaetakse maskidega, see et räägitakse, et nad tahavad, et on nagu parem, siis tegelikult nad seda mitme....mitme... mitme, jah mitmekordistavad, võimendavad mitmekordselt..... ---- Jaa, Venemaa ja Ameerika on ju koguaeg olnud suured vaenlased. See tähendab, et see algas külma sõjaga ja nii edasi.... Ameerika tahtis... ta tahab, et aina enam riike tuleks nende poolele. Et nagu Eesti, et mis asub Vene piirile väga lähedal, et ja, et neil oleks siia väga mugav panna oma.. mingeid. punkreid, Eesti territooriumile et nad oleksid Venemaale lähedal, et nad saaksid kohe Venemaale. Nagu nad praegu panevad Poolasse....Vot.

Teisaldamiseks ebasobiv kuupäev ja valitsuse sõnapidamatus.

Nii eesti kui vene koolis õppivad vene noored on endi sõnul veendunud, et rahutuste põhjuseks ei olnud kuju ära viimine, vaid eelkõige selle teisaldamise kuupäev, mis jäi 9.mai eelsesesse aeg. Vene noored annavad oma aruteludes mõista, et nende jaoks oli ärritav nii viis, kuidas kuju

ära viidi, kui see, et seda ei tehtud loodetud austusavalduste saatel. Noortel on teadmine, justkui oleks valitsus lubanud pronkssõduri pidulikult ümberasutada.

Üheks väga tõsiseks etteheiteks saab ka see, et valitsus ei pidanud oma sõna – lubas, et pronkssõdur teisaldatakse pärast 9. maid, kuid tegelikult tehti seda justkui salatsedes telgi varjus palju varem. Vene noored annavad mõista, et kui kuju teisaldamine oleks toimunud lubatud moel, oleks sellega lihtsamalt lepitud.

Niisiis omistatakse kuupäevale, mil kuju ära viidi, väga suurt tähendust. Seda kirjeldatakse kui vene rahva jaoks väga olulist pidupäeva. Päeva, mida ajast aega on tähistatud ja millal on alati pronkssõdurile lilli viidud. Seda tähtpäeva kirjeldatakse kui väga olulist tähist vanainimeste jaoks, kes oma traditsioone toimetades ei oleks tohtinud vene noorte arvates kellelegi tüliks olla.

Sest 9. mai on venelaste jaoks väga tähtis püha ja nagu meie need samad pensionärid, vanakesed, kes tulevad mälestusmärgi juurde, mitte sellepärast, et mitte näidata oma rahulolematust, vaid see on lihtsalt see et eestlased viisid ära mälestusmärgi enne 9.maid ja näitasid sellega seda, et nad ei austa venelasi, ei austa nende mäletust nendest asjadest, mida venelased pühaks peavad.

Jõhvi vene noored on arvamusel, et kui pronksist kuju oleks ära viidud pärast 9. maid mõnel teisel päeval ja muul moel toimetades, poleks selliseid sündmuseid järgnenud.

Kõik algas sellest, kui Ansip sai ministriks ja ta ei pidanud oma sõna, ja samal ajal siin ta valetas inimestele selles mõttes, et ta viis mälestusmärgi ära enne 9.maid, kuigi lubati pärast pidu.

Suurt tähtsust omistatakse poliitikute sõnapidamisele. Sellise arutlus näitab, et noori tegelikult ei huvita pronkssõduri teisaldamise põhjused, nende jaoks on piisav teada, kes on süüdlane. Ning mingi üldisema analüüsi või arutluse asemel süvenetakse ainult ühe isiku käitumisse.

Jõhvi noored ütlesid, et pronkssõduri teisaldamisega üheaegselt kavandas valitsus ka üldisemat provokatsiooni Eestis elavate venelaste vastu üldiselt. Seega on Jõhvi vene noorte arutluskäik protsessikeskne, mittelineaarne. Ka sellise arutluse põhjus võib olla meedias, mis esitab sõnumeid lihtsustavana ja isikukesksena.

...Ansip lubas vist Lõuna-Eestis, et kui teda valitakse, siis ta viib mälestusmärgi ära. Nad põhimõtteliselt pidasid oma sõna... Teda valitigi ja ta pidi ju oma lubaduse täitma, muidu oleks ta ise sattunud, noh, kuidas seda nüüd öelda,.... no teda ennast oleks erru saadetud. Ansip arvas, et mälestusmärgi ära viimine on hea idee, ta tegelikult ei mõelnud siis muule kui ainult enda peale ja võttis sellise otsuse vastu,

Ühele süüdlasele keskendumise kõrval peetakse väga oluliseks ka kuupäeva. Noorte arutelust võib järeldada, et pronkssõduri teisaldamise kui sellise vastu justkui poldudki, küll aga oli vastukarva kuju ära viimise kuupäev. Ka sellise arutluse võib olla põhjustatud meedias pakutud ideede ülevõtmisest. Vene telekanalid tähtsustasid 9. maid kui võidupüha ning seepärast tähtsustasid seda kuupäeva ka vene noored.

Nagu mulle tundub,..... minu meelest sai kõik alguse sellest, etkõik.... mälestusmärk viidi ära enne 9.maid, ja nagu mulle tundub, tehti seda ülevalt poolt väga hästi läbi mõelduna. Et oleks mingi provokatsioon või midagi sellist. Arvan, et kui mälestusmärk oleks ära viidud pärast 9.maid oleks kõik olnud palju rahulikum ja parem. Ma ise arvan, et linna keskel justkui haud on justkui mitte natuke kohatu, ja seda oleks pidanud muidugi ära viima, aga seda poleks tohtinud teha. noh... aga sellest poleks tohtinud teha sellist paanikat, seda poleks tohtinud teha nii ootamatult ja venelaste jaoks nii tähtsa pidupäeva eel....

Vene koolis õppivad vene noored räägivad hoopis, et sobivam kuupäev ning pidulikum viis kuju teisaldamisel oleks inimestele vastuvõetavam olnud.

Sest 9. mai on venelaste jaoks väga tähtis püha ja nagu meie need samad pensionärid, vanakesed, kes tulevad mälestusmärgi juurde, mitte sellepärast, et mitte näidata oma rahulolematust, vaid see on lihtsalt see et eestlased viisid ära mälestusmärgi enne 9.maid ja näitasid sellega seda, et nad ei austa venelasi, ei austa nende mäletust nendest asjadest, mida venelased pühaks peavad.

Ka eesti koolis õppivad vene noored omistavad enda sõnul pronksist kuju teisaldamise kuupäevale ja viisile suurt tähtsust. Samas arvavad nad, et kalmistu, kuhu kuju kesklinnast viidi oli sellele sobivam koht.

Ma ise arvan, et linna keskel justkui haud on justkui mitte natuke kohatu, ja seda oleks pidanud muidugi ära viima, aga seda poleks tohtinud teha. noh... aga sellest poleks tohtinud teha sellist paanikat, seda poleks tohtinud teha nii ootamatult ja venelaste jaoks nii tähtsa pidupäeva eel.

Sõda fašismi vastu.

Nii nagu Tartu vene noored kirjeldavad ka Jõhvi omad toimunud kui sõda fašismi vastu. Tundub, et sõda ja fašism on venelaste jaoks väga olulised mõisted. See annab tunnistust sellest, sõda ja fašismi teema on noorte venelaste jaoks aktuaalsed, mis võib olla mõjutatud Vene telekanalite jälgimisest, kus sõjafilmi näitamine ja sellest paatosega rääkimine on programmis igapäevane. Samuti ülistatakse neis kanaleis sageli Nõukogude vene võitu II maailmasõjas, seda teemat hoitakse pidevalt kuumana.

sõda mõistuse ja füüsilise jõu vahel.... no nagu mulle tundub, see sõda kestab, ta kestis ja jääb kestma.... Lihtsalt pronkssõduri probleem lihtsalt süvendas seda. Mõistus, et kõik oli poliitikute poolt väga hästi läbi mõeldud, kuidas korraldada provokatsioone.

Need on lihtsalt inimesed kes olid kelle jaoks oli kõik see see mis toimus ... mmmm nagu sõda fašismi vastu. See tähendab, et see oli mälestusmärk sellele sõjale, teise maailmasõja auks.

Meediamõjutused ja hirm teisaldamise ees.

Jõhvis vene koolis õppivad noored kirjeldasid pronkssõduri teisaldamist kui pikemaajalist protsessi, mis kulmineerus aprilli lõpul 2007. aastal. Nende meelest oli inimestes hirm ja ärevus palju varem, see sai alguse siis kui päevakorda tekkis küsimus pronkssõduri teisaldamise kohta. Samas kirjeldavad vene koolis õppivad noored inimesed muret, mida inimesed tundsid kui pronkssõduri ära viimsest meedias kõnelema hakati. Arvan, et siin on noortel otsesed mõjutused nende vanematelt ja kodus kuulnud murejuttudest.

Algas kõik sellest, et oli mõte või käis ringi kuuldus, et tahetakse monument maha võtta, see oli alles algus ... ja siis räägiti sellest ajakirjanduses, ja-ja juba siis see ärritas inimesi...inimesed muretsesid selle pärast ja mõtlesid, et mis siis küll saab, kui mälestusmark tõesti ära viiakse.

Kõik muutus 2000. aastast, kui valitsus vahetus, hakati rääkima pronkssõdurist, kõik need öised värviga loopimised,... siis jutud monumendi teisaldamisest, see kõik ärritas,... Lõpuks lubadused, mõtted ja jutud mälestusmärgi ära viimisest. See valas kõik õli tulle.

Venelaste mittemõistmine.

Vene noored, nii eesti kui vene koolis õppivad, vaatavad pronkssõduri äraviimist kui valitsuse soovi näidata venelastele oma põlgust nende vastu. Nad tõdevad, et kui eestlased oleksid venelasi mõista tahtnud ja neid austanud, siis ei oleks ühe rahvuse jaoks niivõrd olulist kuju ära viidud enne venelaste jaoks tähtsat pidupäeva. Siin jällegi on minu meelest otsene seos Vene diasporaameedia näidatavaga – seal ülistatakse 9.maid kui võidupüha.

Seega, taandub mälestusmärgi suhtumine eelkõige inimlikele tunnetele: austab- ei austa, mõistab- ei mõista. Vene noorte jaoks on see tõdemus ärritav ja arusaamatu ka seetõttu, et venelaste jaoks on II ilmasõja võitja roll väga oluline, osa Vene kanalitelt peegeldatava vene rahva kui võitja identiteedist. Vene noored, kui nende kanalite vaatajad, arvavad, et selline hoiak on, või vähemalt peaks olema üleüldine. Seetõttu eeldatakse ja oodatakse teistelt rahvustelt samasugust suhtumist ja arusaamu, see on pigem tingimusteta austust ja võitjatele vääriliselt kohtlemist. Seetõttu oli Eesti valitsuse plaan II ilmasõda tähistava mälestusmärgi ära viia midagi täiesti uskumatut ja venekeelse elanikkonna enamuse jaoks šokeeriv. Vene noored kirjeldavad seda väga valulikult.

No Minu meelest oli mälestusmärgi ära viimine ainult ettekääne, see on justkuitegelikult tahtis Ansip, mulle tundub, ta on väga natsionalistlike vaadetega inimene, ta tahtis solvata venelasi ja seepärast otsustas seda teha, et näidata venelastele, et neid ei ole siin kellelegi vaja, et siin ei peata neid inimesteks.

Jõhvi vene noorte meelest mõjus pronkssõduri teisaldamine kahele erineva emakeelega kogukonnale Eestis täiesti erinevalt – venelastele tõi see kaasa valu ja meelehärmi, eestlased aga olid rõõmsad ja õnnelikud. Viimane väide näitab, et Jõhvi vene noortel ei olnud tõenäoliselt reaalseid kontakte eestlastega ja kui nad kurtsid selle üle, et eestlased neid ei mõista, siis tegelikult ei püüdnud ka nemad eestlaseid mõista.

Eesti koolis õppijate erinev vaatenurk ning „tõlgi“ roll.

Ka eesti koolis õppivate vene noorte suhtumine pronkssõdurikriisi on negatiivne, kuid nemad vaatavad juhtunud ka teise kandi pealt. Nad ei kirjelda ainult venelaste tundmusi ja mõtteid, vaid

vaagivad juhtunud oma venekoolis õppivatest eakaaslastest erinevalt, tõenäoliselt Eesti meediast ja koolist saadud mõjutustega.

Ja tõepoolest, siin oli juba õigesti enne öeldud, et paljud venelased, kes poevad mälestusmärgi taha tegelevad tegelikult lihtsalt vandalismiga. Ja Venemaal on öeldud isegi selline fraas, et ma ei osta Eesti kaupa, ma vehin selle sisse. See tähendab, et nad põhimõtteliselt tahavad ainult varastada, ja vot, nagu meil Jõhviski oli, et löödi Sportlandi aknad sisse. No vot....

Kui vene koolis õppivate vene noorte jaoks oli mälestusmärgi ära viimine üdini vale ja negatiivne, siis eesti koolis õppivad vene noored vaagivad ka selle üle, et kuju, kui teatud hauatähise asukoht, kesklinnas polnud ehk kõige sobivam. Seega ei mõtle nad ainult üheselt hea või halb, vaid mõtlevad ka teistele aspektidele ning julgevad selle välja öelda.

Ma ise arvan, et linna keskel justkui haud on justkui mitte natuke kohatu, ja seda oleks pidanud muidugi ära viima, aga seda poleks tohtinud teha.... noh... aga sellest poleks tohtinud teha sellist paanikat, seda poleks tohtinud teha nii ootamatult ja venelaste jaoks nii tähtsa pidupäeva eel. Sest 9. mai on venelaste jaoks väga tähtis püha

Eesti koolis õppivad vene noored võtavad endale tahmatult justkui tõlgi või vahendaja rolli – nad selgitavad, mis on venelaste jaoks tähtis ja mis mitte. Eelkõige „tõlgivad“ nad venelaste jaoks olulisi asju ja nende tundeid oluliste kuupäevade ja sümbolitega seondult. Sündmusi kirjeldades jutustavad nad ka venelaste mõtetest ja tõekspidamistest. Nad ei ütle, et „meil venelastel on nii“, nad räägivad, et „venelastel on nii“. Võibolla on nad eesti koolis õppides omandanud kombe oma rahvusele olulisi nüansse selgitada, see on nende jaoks nii loomulik, et nad kasutavad seda sageli.

Samuti tõlgivad nad vene eakaaslastele eestlaste jaoks olulisi asju, näiteks eestlased on uhked oma kultuuri ja keele üle, neile on tähtis oma rahvust hoida.

eestlased, kes püüavad kaitsta oma kultuuri ja see on väike riik, kes on uhke oma keele ja traditsioonide üle

Eesti koolis õppivate vene noorte „tõlgi“ roll erineb päris tõlgi professionist selle poolest, et kui elukutselised tõlgid panevad teise keelde ümber ainult teksti, siis eesti koolis olevad noored „tõlgivad“ ka tundeid ning püüavad lahti selgitada olulisi tähendusi. Tõenäoliselt on just eesti koolis õppivad vene noored kõige enam kursis kahe rahvuse erinevate seisukohtadega ning nad on enam tolerantsed seda mõistmaks. Iseasi, kui palju nad seda teadmist ära kasutavad.

Erinev ajaloo käsitus.

Ajaloost rääkides avalduvad vene ja eesti koolis õppivate vene noorte kõige suuremad erimeelsused, mis viivad lausa omavaheliste vaidlusteni. Need on tingitud täiesti erinevatest ajalooteadmistest. Kui eesti koolis õppivate venelaste nii-öelda ajaloomälu ulatub sajandite taha, siis vene koolis õppivad noored teavad endi sõnul hästi seda, mis toimus möödunud sajandi neljakümnendatest alates ehk siis Eesti ajalugu Nõukogude Liidus. Tõenäoliselt avalduvad siin kõige selgemalt noorte mõjutused keskkonnast, eelkõige koolist. Üks vaidlusalustest küsimustest on see, kas Eesti oli okupeeritud või astus ta vabatahtlikult Nõukogude Liidu koosseisu. Eesti koolis õppivad noored räägivad okupatsioonist, vene koolis õppivate vene noorte teadmiste järgi astus Eesti Nõukogude Liidu koosseisu vabatahtlikult. Võibolla on osa selle vaidluse tekkel ka see, et ühiskonnas tervikuna on selle küsimuse üle väideldud ja noortel on teadmine, et see küsimus tuleb selgeks rääkida. Sealjuures on kummalgi poolel oma tõde, millest ei taheta taganeda. Samuti tundub mulle, et sellistel teemadel vaieldes kaitsevad eesti koolis õppivad venelased mitte ainult oma tõde, vaid ka Eestit ja eestlaseid.

Faktiliselt pole ju mingit okupatsiooni olnud, see oli ju kõik Nõukogude Liidu territoorium ja see tähendab, et Eestit kui sellist ei olnud. Seda võib vaadata kui mingit kõlbelisest küljest aga see on juba siis teine küsimus. Aga faktiliselt seda okupatsiooni ei olnud...

Eesti koolis õppiv vene noor jälle arvab, et isegi kui venelased ei tunnista okupatsiooni ja peavad end vabastajateks, oleksid pidanud nad pärast Eesti vabastamist oma kodumaale tagasi minema. Selline lausung ärritab teist vastanut, kes on veendunud, et mingit okupatsiooni ei olnud, sest nõukogude venel oli täielik õigus end sellel territooriumil

Siin räägiti, et pole olnud sellist maad või riiki kui Eesti ja et põhimõtteliselt pole neid olnud, siis mis pretensioonid saavad neil üldse olla kui see pole nende maa, riik, et kõik kuulus

Venemaale. Põhimõtteliselt eestlased kui inimesed, rahvas on alati olnud ja juba enne II maailmasõda oli lipu (ütleb eesti keeles) heiskamine jaaa, oli flagi (ütleb venekeeles) jah? heiskamine, et muidugi oli juba ma arvan, et siiski oli kultuur hakkas olema ja inimesed olid ja muidugi on ebameeldiv kui, mis ebameeldiv, oli lubamatu, ma nagunii arvan, et oli ikkagi okupatsioon, jah ja isegi kui ja oli ka sakslaste käest vabastamine, mis siis et oli päästmine, ma arvan, et kui oled päästnud, siis jätta inimesed rahule ja mine ära pärast seda kui oled päästnud. Mitte nii et olen päästnud ja jään teie territooriumile ja hakkas siin kamandama edasi nagu kamandasid teie vaenlased..

Ajaloost rääkides selguvad ka vene koolis õppivate vene õpilaste teadmised Eestist, kui riigist ja eestlastest, kui rahvast tervikuna. Kuna siinkohal ei ole teada, kas allpool välja toodud arvamus selle kohta, et Eestit ja eestlaseid pole kunagi olnud, toetub üldiselt koolis õpitule, või vastupidi, õppimata jätmisele, ei saa ka laialdasemalt üldistada vene koolis õpetatava Eesti ajaloo taset.

kas sa arvad Eestimaa oli üldse olemas, oli estlandia, Eestit kui sellist pole kunagi olnud. Kust tulid.... kust võetakse puhtad eestlased ajal kui koguaeg on on olnud taanlased, rootslased, sakslased,... kes iganes, eestlaseid kui selliseid pole kunagi olnud....

....nad olid nagu segu erinevatest rahvastest, puhtaid eestlasi kui selliseid pole olnud, võibolla kunagi iidsetele aegadel kunagi oli, aga nii et päris ja riiki neil polnud, mis iseseisvusest saab siin rääkida, kujuta ette, noh näiteks praegu, võtame või Ameerika... tulevad need samad eestlased ja hakkavad mässama ütlevad, et tahame iseseisvust, loomulikult millisele riigile see võib meeldida. Loomulikult see kutsus esile viha teises riigis

Sellised teadmised ja tõlgendus on suhteliselt üllatav. Kui seni avaldatud arvamuste ja uuringute järgi on eestlased ja venelased olnud erimeelt okupatsiooni teemadel, siis see, et Eestit pole kunagi olemas olnud, on uus mõttekäik. Selline seisukoht ärritas eesti koolis õppivat vene noort.

Siin räägiti, et pole olnud sellist maad või riiki kui Eesti ja et põhimõtteliselt pole neid olnud, siis mis pretensioonid saavad neil üldse olla kui see pole nende maa, riik, et kõik kuulus Venemaale. Põhimõtteliselt eestlased kui inimesed, rahvas on alati olnud ja juba enne II maailmasõda

Omapärasest ajalookäsitlusest räägib ka teise vene koolis õppiva vene noore arvamus, kelle teadmiste järgi ulatub eestlaste ja venelaste vaheline vaen põhimõtteliselt aegade algusesse, ehk

siis 1300 aastasse, mil tema arvates võideldi tulevastel Eesti ja Vene aladel maade pärast. Ehk siis pöördub noor ajatelge joonistades aega, mil tema arvates kahe rahva vaheline nii-öelda vimm alguse sai, kirjeldaja meelest on see väga pika ajalooga. Midagi sellist, mis on koguaeg olnud ja juba eelajalooliselt välja kujunenud. Samas on vastaja ka kindel, et see vastasseis ei lõpe kunagi. Samuti räägivad Jõhvi vene noored sellest, et aprillikriisile võivad järgneda erinevad tänavarahutused.

4.1.2. Tartu vene noorte põhjendused

Alljärgnevalt vaatlen, mida pidasid Tartu vene noored aprillisündmuste põhjuseks.

Seda, mis aprillisündmusteni viis, Tartu vene noored otsesõnu välja ei too. Kriisi põhjuseks peetakse pronkssõduri äraviimist. Õigemini seda, et selle teisaldamise ajastatus ja viis olid valed. Tõdetakse, et teisaldamine oli alandav.

Juhtunut nimetatakse poliitiliseks mänguks. Eelkõige seostatakse seda Ansipi valimiseelselt antud lubaduste täideviimisega. Tõdetakse ka, et venelaste jaoks olulise mälestusmärgi teisaldamisega näitas Eesti valitsus oma suhtumist mitte-eestlastesse. Tartu vene noorte sõnul rakendati emotsionaalselt tundlik teema poliitiliste ambitsioonide täideviimise vankri ette ning valitsus, selle asemel, et tagada riigi stabiilsus ja kodanike turvalisus, provotseeris inimesi hoopis rahutustele ja vägivallale. Ehkki üldiselt süüdistatakse juhtunus Ansipi valitsust, kantakse süü üle ka neile eestlastele, kes Ansipit valimistel oma häälega toetasid.

Nagu eelpool öeldud, pidasid noored enda sõnul juhtunu üheks süüdlaseks Ansipit ja et Ansipil oli riigikogu valimistel väga suur eestlaste toetust, samastatakse kõiki eestlaseid Ansipiga ning tema käitumine kantakse momentaalselt kogu eesti ühiskonnale üle:

...ta (Ansip – E.P.) juhib ühiskonda milles ma elan. Ja kui see ühiskond valis selle inimese, see inimene, kuidas ta end üleval peab, ta näitab teistele seda – järelikult nad edendavad seda, nad ei austa meid ja seepärast juhtuski selline lõhenemine.

Eesti valitsus ei mõista venelasi, nende probleeme ja kasutas tundlikku teemat vägivallale õhutamiseks, kasutas olukorda poliitilistel eesmärkidel..“ „Tavalise rahva jaoks on see aga suur pidu ja poliitikutest ei saada aru.

Poliitiliste mängude tagajärjed

Süüdlaste pink on Vene Tartu noortel päris pikk – seal istub liidrikohal valitsusjuht Ansip, aga oma plats on ka Savisaarel ning Putinil. Räägitakse nende meeste võimuihast ja hoolimatusest ning poliitilistest mängudest. Aga ka sellest, et kriisi põhjustades mõtlesid poliitikud eelkõige enda ja oma poliitilise kasu peale. Vene noorte arvates ei hoolinud poliitikud eriti Eestis elava venekeelse elanikkonna tunnetest ega nende jaoks pühadest asjadest. Samas arvatakse, et tekkinud kriisisituatsioonis ei püüdnud poliitikuid niivõrd olukorda parandada ja rahvast maha rahustada, kuivõrd enda poliitilisi aktsiaid tõsta. Nii arvatakse Ansipi, aga ka Savisaare ja Putini kohta.

Kui noorte meelest oli Ansipi eesmärgiks oma eestlastest valijatele antud lubadus pronkssõdur teisaldada täide viia. Siis Savisaar kasutas Tartu vene noorte hinnangul olukorda selleks, et nii eestlaste kui venelaste seas oma populaarsust tõsta – rääkides eri rahvustele meelepärast juttu. Putin nägi juhtunust aga võimalust Venemaal näidata kui halvad on eestlased ja Eesti ning kinnistada enda kui karmi ja õiglase käega juhti, kes eksinuid karmilt karistab. Noorte arvates on poliitikute eesmärk kedagi heas või halvas valguses näidata väga läbinähtav. Samas viitavad noored ka poliitika ja majanduse omavahelistele suhetele.

Eesti valitsus ei mõista venelasi, ega nende probleeme ja kasutab tundlikke teemasid elanikkonna provotseerimiseks. Kasutab olukorda poliitilistel eesmärkidel. Ma leian, et valitsus provotseeris masside käitumist, et hiljem öelda: „Ahah, vaadake millised need venelased on. Nüüd me võime mälestusmärgi ära viia.“ Ja öelda, et venelased on halvad....Ja ka venelased ootasid ära ... Vene valitsus ootas ära, ja ütles: „Vaadake kui halb on Eesti valitsus, vot me keerame teil praegu transiidikraanid kinni...

Tartu vene noored arutlevad ka Tallinna linnapea Edgar Savisaare rolli üle aprillikriisiaegses Eestis. Märgitakse, et poliitik edastas erinevale auditooriumile meelepärased sõnumeid. Savisaarele heidetakse ette eelkõige seda, et ta ei täitnud aprillikriisi ajal oma ametikohustusi nii nagu seda temalt oodati. Ta ei kutsunud linnarahvast korrale ega püüdnud tekkinud konflikti kuidagi vaigistada või peatada. Osad vastajad heidavad Savisaarele ette, seda et neil päevil ei tulnud Tallinna linnapealt mitte ainsatki pressiteadet või sõnavõttu. Selline käitumine oli Tartu vene noorte arvates Savisaarele suureks miinuseks.

..ma ei mäleta ainsatki juhtumit, et ta oleks kuidagi proovinud korralagedust lõpetada. Oleks sõna võtnud või peatada püüdnud...

Poliitikutest rääkides kõneletakse palju ka Putinist. Nii sellest, et Putini Venemaa sekkus Eesti riigi siseasjadesse, kui ka sellest, et Venemaa president pöördus ära Eestist ja siin elavatest venelastest. Arvati, et Putin kasutas aprillikriisi endale kasulikus suunas, näidates end karmi ja õiglase juhina, kes eksinuid karistab – keerab koomale transiidikraanid, peatab Eesti toiduainete Venemaal müümise ja nii edasi.

Identiteedi küsimus.

Tartu vene noored tõdesid, et aprillikriisi järgselt pöördus Venemaa riigipea Vladimir Putin ära Eestis elavatest venelastest. Näidates seda, et Venemaa jaoks pole oluline, millist värvi pass Eestis elavatel vene inimestel on. Selline arutelu viitab sellele, et Tartu vene noorte jaoks on passi värvil suur tähendus. Selline avaldus näitab, et Putini arvamus läheb Tartu vene noortele korda.

ta ei pöördunud ainult Eesti riigist kui sellisest ära, ta pöördus ära meist, Eesti venelastest. Sõltumata sellest, kas sul on sinine või hall pass või vene oma....

Aprillisündmused panid Tartu vene noori nende sõnul tõsisemalt mõtlema väga oluliste asjade üle isiklikus elus - milline roll on nende jaoks Venemaal, kelle poolt kriisiolukordades olla ja mis kõige tähtsam - kes nad on ja kellele/ millisele riigile korda lähevad?

Selline emotsionaalne segadus on siinsetele noortele kõige keerulisem. Mõtlemine võimaluse üle, et nad ei kuulu enam kuskile on noortele raske. Reaalsus on see, et eestlastest tuttavad on nendega endiselt kenad, aga Eesti valitsus ei ole seda noorte sõnul mitte, politsei jõhkrutseb ja ühiskond on kaheks. Samal ajal on neil enda sõnul hirm sõita näiteks Venemaale vanaemale külla, sest ei tea, kas saab viisat või kuidas nendesse piiril suhtutakse. Noorte vastustest võib välja lugeda, et nendele on solvav see, et kõik Eestis elavad venelased pannakse Venemaa pool ühte patta. Putin ei tee vahet kas oled sinise, halli või punase passi omanik, ühtemoodi eraldatuks jääd ikka. Et see on noorte jaoks tõsise mõtlemise koht. Ilmselt on venelaste endi jaoks oluline, mis värvi kaaned on passil ja tõenäoliselt näidatakse ka punase passiga oma meelsust, kuid nüüd selgus, et see ei loe.

Tartus küsitluses osalenud vene noored tunnetavad endi sõnul eraldatust, see tähendab, et nende meelest ühiskond Eestis jagunes rahvuslike tunnuste järgi.

Isiklikud kogemused suhtumisel määravad.

Aprillikriisile hinnangu andmine sõltub suuresti sellest, kuidas kriis inimesi isiklikult puudutas. Neil, kes toimunud vaid teleri vahendusel nägid, on oma arusaam, mis sõltub ka telekanalist, kust ülekannete vaadati. Need aga, kes aprillimäsust isiklikult osa said – kelle kodutänaval lõhuti ja kes laamendamisi ise pealt nägid – suhtuvad sellesse hoopis teisiti, nad taunivad vägivallatsemist ja lõhkumisi ja on tänulikud politseile:

„noh klaaside purukslöömine, me elame sellel tänaval kolmandal korrusel. Ma käisin siin... Õudus, mis toimus. Mis puutub siia tänav, ma ei saanudki aru, milleks seda kõike vaja oli?“

Isiklikest kogemustest eestlastega suhtlemisel selgus noorte sõnul see, et tuttavad eestlased töökollektiivides või sõpruskonnas ei teinud midagi tavalisest erinevat. Mõni üksik küsis, et mis sellest teemast arvati. Siit võib tekkida ka vastuolu – selline emotsionaalne teema ja läbielamised ning eestlaste poolt rahu ja nii-öelda tavakäitumine. Selline käitumine võis olla tingitud ka alateadlikust soovist omavahelisi suhteid hoida.

Mõned Tartu vene noored vaatlevad sündmusi eemalt ja on erapooletud. Nad ei lähe kaasa emotsioonidega, vaid juurdlevad toimunud üle rahulikult. Nende vastustest lähtuvalt jäädigi eri riikide valitsuste suhtes nii-öelda erapooletule seisukohale. Noored räägivad ühest Internetis pakutud võimalusest oma toetust avaldada: olla Eesti või Venemaa valitsuse poolt, aga Tartu noorte meelest oli halb see, et valikvastustes puudus võimalus erapooletuks jääda.

seal oli: kas toetate Eesti või Venemaa valitsust. Muide, keegi ei tulnud sellepeale, et lisada punkt – ei toeta kedagi.

Aprillisündmustest rääkides kirjeldavad mitmed Tartu vene noored oma muret ja kahjutunnet teiste pärast. Nad räägivad justkui kellestki kolmandast ja nende tunnetest. See näitab noorte empaatiatunnet oma vanemate ja vanavanemate vastu. Kuna neil puudus isiklik side II maailmasõja ja selle mälestusmärgiga, kirjeldavadki nad seda, mida tundsid nende esivanemad läbi nende juttude ja kirjelduste, kuidas nad seda oma vanavanematelt kuulnud olid. Teine räägib, et tal oli valu nende inimeste pärast, kes viisid mälestusmärgile lilli.

...no ma ei tea, mingi valu oli mul ... Sest nad kõik läksid. Lilled. Oli mingi alandamine. Minu meelest oli see alandav“

Tartu vene noored avaldavad oma muret esivanemate pärast ja valutavad südant lihtsalt vene rahva pärast. Üks vene noortest kirjeldab oma vanaema ja vanaisa šokiseisundit, mis kaasnes aprillikriisi ajal Vene telekanalite vaatamisega. Noor ütleb, et tema vaatas Eesti kanaleid ja vanaema Vene omasid. Vastanu arvates paisutasid Vene kanalid asja nii suureks, et vanaema vaatas televiisorit šokiseisundis, vanaisa aga, kes oli Vene poolel sõdinud, lubas oma pangaarve külmutada.

Noored tõdevad, et toimunud poliitilistes mängudes tehti karuteene integratsiooniprotsessile. Toimunud rahutustes ja sellele järgnenud ajal jääb kannatajaks lihtne venekeelt kõnelev rahvas. Arvatakse, et nii on ennegi olnud ja seekordne kriis pole erand -transiidikraanidesulgemisega kaovad töökohad, mis kuulusid venelastele.

4.2. Vene noorte lahendused ja tulevikuperspektiivid

Alljärgnevas peatükis vaatlen, milliseid lahendusi vene noored aprillikriisile pakkusid. Peab tõdema, et konkreetseid lahendusi noored välja ei too. Pigem vastupidi – Jõhvi vene noorte sõnul võib aprillikriis olla vaid järgnevate rahutuste alguseks.

Tartu vene noored aga arvavad, et kõik rahuneb ajaga. Nende mureks on see, kuidas säilitada/taastada tavasuhtluses head suhted eestlastest tuttavatega.

4.2.1. Jõhvi vene noorte pakutud lahendused

Jõhvi vene noored ütlevad, et kuju teisaldamine sobivamal kuupäeval, see on pärast 9. maid ja teistsugusel viisil, oleks võinud rahutused ära hoida. Seega teavad vene noored enda sõnul seda, kuidas oleks nende meelest olnud võimalik rahutused ära hoida. Kuid tekkinud kriisiolukorras ei paku nad omalt poolt mingeid lahendusi. Samuti ei ütle nad, milline olnuks parem teisaldamise kuupäev või viis.

Noored, nii eesti kui vene koolis õppivad, arvavad, et tekkinud olukord ei pruugi kuidagi rahuneda. Pigem ütlevad nad, et konfliktid jätkuvad ning sarnaseid sündmuseid võib veelgi tulla.

sõda eestlaste ja venelaste vahel on koguaeg olnud ja mul on raske öelda, kas see kunagi lõppeb...

Noored inimesed arvavad, et tekkinud pronkssõduri kriisil on sügavam ja tulevikku ulatuv mõju - tüli jääb edasi hõõguma ja olnud konflikt võib talletuda ka praeguste laste mällu.

Kuidas need siin, see väljendub lastes. Lapsed ei saa praegu millestki aru, nad kuulavad seda mida räägitakse peredes, seda et venelased on halvad ja nii edasi. ..

4.2.2. Tartu vene noorte pakutud lahendused

Tartu vene noored ei nimeta pronkssõduri kriisi täpseid põhjuseid ja ei paku välja ka lahendusi. Noored rääkisid juhtunuga seoses teiste ja enda tunnetest, seega võib järeldada, et nende jaoks oli pronkssõduri kriis ootamatu ning tekitas vastakaid tundeid.

Mitte ükski vastanud noorest ei pakkunud välja omapoolset lahendust sellele, kuidas aprillisündmuse oleks võinud ära hoida või sellele järgnenut lahendada. Keegi Tartu vene noortest ei ei võtnud lahenduste otsimist isegi teemakse. Tartu vene noorte jaoks vajab lahendust üks kriisis üles kerkinud probleem – kuidas jätkata suhtlemist eestlastest sõprade ja kolleegidega. Kriisijärgselt omavaheline suhtlemine on keeruline nii eestlaste kui venelaste jaoks. Kriisijärgselt ei osatud enam olla, ei teatud kuidas oma teisest rahvusest kolleegide või sõpradega käituda. Ebamugavusest välditi üksteist ja seda teemat. Paljud eelistasid monumendi teisaldamisega seonduvast teise rahvuse esindajaga üldse mitte rääkida. Vaikimine ühelt poolt võis võimalikke konflikte ära hoida, samas, kindlasti oli suhteliselt keeruline aprillilõpus kõige aktuaalsemat teemat eirata.

Ühe aprillikriisi kokkuvõtva teemana tõdesid noored, et eestlaste ja venelaste omavahelises suhtlemise kitsaskohaks on see, et kummalgi poolel on oma tõde, mida püütakse teistele ainuõigena selgeks teha. Selle asemel, et teine pool ära kuulata, hakatakse oma õigust peale suruma ja nii on tüli kerge tekkima.

Tartu vene noored arvavad, et asi rahuneb iseenesest.

Tõdeti, et rahunemise üheks märgiks oli see, et aprillikriisi järgselt, 9. mail, viisid inimesed mälestusmärgile selles uues asukohas lilli ja käitusid väga rahulikult. Nimetati, et aprillilõpu sündmused said läbi ning poliitikud vabandasid ka juhtunu pärast.

Üks vastanuist tõdes, et uus koht mälestusmärgile on oluliselt parem.

4.3. Eesti noorte probleemianalüüs: põhjused ja lahendused

Fookusgrupis osalenud Jõhvi ja Tartu eesti noorte suhtumine pronkssõduri kriisi on nende sõnul negatiivne. Eesti noored ei süüdista pronksiöö sündmustes ainuisikuliselt kedagi, pigem arutletakse nende põhjuste üle ühiskonnas, mis samm-sammult rahutusteni võisid viia. Jõhvi ja Tartu eesti noorte välja öeldud põhjused täielikult ei kattu, kuid neis on mitmeid ühiseid jooni. Ajalooliselt ulatuvad eesti noorte arvates pronkssõduri konflikti põhjused Molotov-Ribbentropi pakti ja II maailmasõja aegadesse, mis tõi endaga venestamise. Noored tõdevad, et sellest ajast on kogu aeg olnud ajaloos viha kahe rahvuse vahel. Suurimaks probleemide tekitajaks ühiskonnas on eesti noorte sõnul lähiajaloo erinev tõlgendamine ning eri rahvuste erinevad ajaloo teadmised. Venelaste jaoks on II maailmasõja võit väga oluline, sellega toidetakse rahvuse uhkustunnet. Eestlastele oli II maailmasõda suureks kaotuseks, sest see tõi kaasa okupatsiooni, erinevad repressioonid, venestamise ja võõrtööjõu sissetoomise. Viimase hulk oli paikkonniti nii suur, et näiteks Ida-Virumaal jäid eestlased vähemusse.

Noorte meelest ei ole õige ka see, et viimase 15 – 18 aasta jooksul ei ole lähiajaloo küsimustega Eestis tõsiselt tegelenud.

Arvatakse, et aprillikriisi ajal toimunud rahutustel on oma osa marurahvuslaste tegutsemisel, mis tõstis pronkssõduri uudiste fookusesse. Noored räägivad teatud seltskondade pidutsemisest pronkssõduri juures, nimetades seda irooniliselt laulupeoks. Nii-öelda laulupeole järgnes mõne aja pärast kaju sodimine või värvidega loopimine. Sellised tegevused lähiminevikus ärritasid noorte arvates erinevad rahvusrühmi ja löid rahutuste tekkimiseks soodsa pinnase.

Pronkssõduri kriisi ühe põhjusena nimetavad eesti noored ka seda, et eestlased ja venelased saavad info erinevatelt meediaväljadelt. Erinev meediakasutus ei võimalda noorte sõnul ka dialoogi tekkimist ühiskonnas.

Tartu eesti noorte arvates pole dialoogi ei erinevate rahvuste vahel ega ka ühiskonnas tervikuna. Jõhvis elavate eesti noorte arvamusel kohaselt oleks võinud pronksiööd ära hoida, kui ühiskonnas oleks erirahvuste vahel enam arutelu ja üksteise seisukohtade ära kuulamist. Tartu eesti noorte arvates oli ühiskonda raputanud pronksiööl ka oma pluss - selle tulemusena asuti omavahel enam rääkima ja diskuteerima.

Sarnane on Tartu ja Jõhvi eesti noortel ka arutlus sümbolite ja nende tähtsuse üle. Noored tõdevad, et venelaste jaoks on sümbolid ja nende avalik austamine oluliselt tähtsam kui eestlastele. Jõhvi eesti noored kõnelevad ka sellest, et pronkskuju sai oluliseks siis, kui tema ümber kogunejad hakkasid enam Eesti vastasust ilmutama. Tõdetakse ka, et pronkssõduri

teisaldamine sai tõenäoliselt teoks seetõttu, et valitsusel oli juba üks samba teisaldamise kogemus 2004. aastast.

Ühise joonena leitakse ka seda, et pronkssõduri teisaldamine kujunes rahutusteks, sest teatud vanuses venekeelt kõnelevat elanikkonda oli lihtne allutada massipsühhoosile. Noored tõdevad, et aprillikriisi ajal jagati käske ülevalt poolt ja juhtimine kõrgemalt tasemelt oli väga hea, seda igasugustes gruppides. Noored väidavad, et kõike, mis ülevalt poolt öeldi, ka täideti, käsu mõttekuse üle pikemalt juurdlemata.

Noored ütlevad, et ka poliitikute käitumises oli palju sellist, mis rahutusteni viia võis.

Üldiselt on Tartu noorte arutluses rohkem ühiskonna ja demokraatia probleemide analüüsi. Kuna Tartus oli tegemist tudengite grupiga, siis on see ka põhjendatav. Samas annab märku selle kohta, et keskkoolis ühiskondlike sündmuste analüüsi ei õpetata – keskkoolilõpetajal puuduvad tõenäoliselt vastavad oskused ja praktikad.

4.3.1. Jõhvi eesti noorte põhjendused

2007. aasta aprilli lõpus juhtunu süüdlasi Jõhvi eesti noored nimeliselt välja ei too.

Kui Jõhvi vene noored teavad kindlalt, et süüdi oli ainuisikuliselt Ansip ja tema riigikogu valimisjärgsed ambitsioonid, siis nende eestlastest eakaaslased kedagi konkreetselt ei süüdistata. Nad arutlevad lähiminevikus toimunu üle, mis samm-ammult pronksiööni viia võis.

Poliitikute sõnum ühiskonnale.

Noored räägivad küll osade poliitikute käitumisest ja meelsusest, mis laiemas plaanis on rahvast pronksiöö sündmustele ehk lähemale aidanud. Meenutatakse Eesti lähiajaloo kolme presidenti – Lennart Merd, Arnold Rüütli ja Toomas Hendrik Ilvest ning arvatakse, et Lennart Mere presidendiks olemise aegu poleks saanud midagi sellist juhtuda. Et vahepeal oli presidendiks punataustaga Arnold Rüütel, siis võis see noorte meelest Eesti venekeelsele elanikkonnale teatud sõnumi anda. Tõdetakse ka, et president Ilves katsub Eestit jälle Euroopa kursil hoida. Arutletakse selle üle, et Putini Venemaa sekkub Eesti siseasjadesse ja tahab, et ka Eestis käiksid asjad tema taktikepi järgi. Räägitakse Edgar Savisaare koostööst Putini Venemaaga, tema venemeelsusest ja mitmepalgelisusest poliitikas. Samuti räägivad noored Andrus Ansipist, kes valimiseelse lubadusena pronkssõduri ära viimise välja käis ning ülekaaluka valimisvõidu tagajärjel peab end noorte meelest eksimatuks.

nagu Norman parodeeris Ansipit:.. mina võitsin valimised, teen mis tahan.

II maailmasõja ja sellele eelnenud sündmuste erinev tõlgendus.

Üheks põhjuseks, mis rahunusteni viis, oli Jõhvi noorte sõnul pidev vastasseis Eestis elavate eestlaste ja venelaste vahel, mille juured ulatuvad noorte arvamusel kohaselt juba Molotov-Ribbentropi pakti ja II maailmasõda aegadesse.

Sellele järgnenud okupatsiooni ajal olvad noorte sõnul eestlaste ja venelaste vahel vaikselt hõõgunud vaen, mis siin-seal suuremateks ja väiksemateks konfliktideks kujunesid. Noored toovad näited kaheksakümnendate aastatest, kus toimusid erirahvustest noortekampade omavahelised jõukatsumised, millest avalikult ei räägitud.

Tõdetakse ka, et venestamispoliitika ja võõrtööjõu sissetoomine muutis eestlaste osakaalu Ida-Virumaal tähtsusetuks. Viimane on Jõhvi eesti noorte jaoks oluline, sest nad tunnetavad vähemuses olemist igapäevases elus.

Eesti ja venekeelse elanikkonna erinevatele tõekspidamistele aitab noorte sõnul kaasa ka see, et Eestis elavad vene inimesed liiguvad Vene meedia meelevaldas. Vene meedia mõju alla olemine kandub üle ka näiteks kohalikele kultuurisündmustele, mis on kohati kui väikesed koopiad nõukogude estraadietendustest. Vene meediamõju tähendab ka seda, et mitte-eestlased ei ole kursis Eestis ühiskonna probleemidega. Samas näitab selline meediavalik teatud üleolevat suhtumist Eesti ühiskonda – arvatakse, et Eestis elamiseks ei ole vaja siinsete asjadega kursis olla. Noorte meelest võiks seda nimetada Vene pimeduseks. Vene meediaruumis olemine on noorte meeles ka põhjuseks, miks Eesti venekeelne elanikkond ei ole Eesti eluga hästi kursis. Selline teise meelsusega meediaruumis olemine mõjub noorte meelest venelastele kammitsevalt.

Vene pimedus..... nagu me teame Vene meedia ei kajasta midagi ja venelased ei tea ka midagi nad on on nagu kammitsetud selles suhtes. ..

Sümbolite tähendus.

Jõhvis elavate eesti noorte sõnul on oma osa pronkssõduri kriisil ka sellele eelnenud jagelemine sümbolite ja sammaste ümber. Tõdetakse, et venelased suhtuvad sümbolitesse erinevalt eestlastest. Niisamuti oli teistsugune ka eestlaste ja venelaste suhtumine konkreetselt pronkssõdurisse kui sümbolisse. Kui venelaste jaoks oli see II maailmasõjas saavutatud võidu tähis, siis fookusgrupis osalenud Jõhvi noorte sõnul oli see okupatsiooni tähis. Noored tõdevad, et pronkssõdur ei ole olnud pidevalt tülide põhjuseks. Selle samba olemasolu ei omanud pikka aega mingit erilist tähtsust kuni selleni välja, et tegelikult ei osatud isegi arvata, millal see

sammas Tõnismäele püsti seati. Selle kuju püstitamise aeg on jäänud märkamatuks mitte sellepärast, et noored ei teaks oma maa ajalugu, vaid eelkõige sellepärast, et selle kuju püstitamist ei ole varem nii tähtsustatud, see ei ole olnud omas ajas nii tähelepanuväärne, et näiteks ajalooõpikutes ära mainida. Samas teatakse, et selle kuju juures olevat ka eelmise sajandi kaheksakümnendate keskel mingid kogunemised olnud.

Seega ei olnud sümbol, millele ei omistatud avalikult mingit tähelepanu, noortesõnul inimestele tähtis. See oli lihtsalt üks kuju, ei hea ega halb. Pronkssõduri tähtsus ja tähendus muutus noorte sõnul seoses venekeelse elanikkonna suhtumisega II maailmasõjas saavutatusse ning selle valjuhäälna tähistamine pronkssõduri juures. Ehk siis, kujudest saavad poliitilised sümbolid ja olulised tähised siis, kui inimesed avaldavad oma suhtumist neisse ja väljendavad nende jalamil oma meelsust. Eestlaste jaoks võimendus noorte arvates Aljoša kui venestamise sümbol.

Aljoša oli venestamise sümbol ja vahend ja põhjus, et saavutada võimu Eesti üle, siis hakkasid venelased ka tõmblema seal Aljoša ümber, siis see rüüstamine ja värk..... ja ja Venemaa vaatas, et on väga hea võimalus, et taastada võimu mässuga, Eesti poliitikud olid suhteliselt rahulikud ei üritanud ka midagi. Ainult Savisaar seal oli õrnalt patune ja siis Venemaa sekkus Eesti asjadesse. Tegelikult ei tohi, kui see mäss natuke vaibus, sai ta sinna teise kohta ilusti üle, siis hakkasid venelased nägema, et võimalus kaob ära võimu saavutada ja hakkasid keerutama ja tekitama teisi probleeme, sest nad ei suutnud oma tahet läbi lüüa.

Sümbolitest kõneldes tõdevad eesti noored mõningase irooniaga, et kui venekeelse elanikkonna jaoks on püha pronkssõdur Aljoša, mis on seotud venelaste kultuuriruumis oluliste asjadega, siis eestlased endi jaoks on oluliseks sümboliks saanud hoopis üleilmastumise märgina ämblikmees. Ehk siis eest noorte torge iseenda pihta – me tunneme kohati rohkem seda, mis tuleb USAst kui seda, mis on meil oma koduhoovi peal. Ämblikmehe ja Aljoša vahele tõmmatakse ka paralleele ning leitakse, et neis kahes sümbolis on ka nii mõndagi sarnast.

Ja siis ma panin siia ämblikmehe, sest ta on pronkssõduriga väga sarnane, kui Aljoša on venelaste kangeline, siis ämblikmees on meie kõigi kangeline. Ämblikmehel on naine, pronkssõduril ei ole. Kui vaadata ämblikmehe filmi, siis tema iseloom jääb meile alati saladuseks, pronkssõduri iseloomust me ei tea üldse midagi....

Jõhvi noored tõdevad, et sambad said Eestis võimu 21. sajandi hakul ja selle alguses. Nõukogude ajal püstitaud sambaid võeti osaliselt maha pärast 1992. aasta augustit. Miks toona pronkssõdur oma kohale jäi, noored öelda ei tea. Üheks võimalikuks põhjuseks nimetatakse, suures leninite mahavõtmise tuhinas lihtsalt ei jõutud selleni või „ei viitsitud“ sellega tegeleda. Samas ei seganud pronksmees Tõnismäel ka otseselt kedagi. Seega, ei ole ühest infot – kas pronkssõdur jäi Tõnismäel tema kunstilise väärtuse pärast või mälestusmärgiks II maailmasõjas hukkunuike või veel mingil hoopis muul põhjusel. Kuju teisaldamine tõusis päevakorda siis, kui selle ümber peeti Eestile vaenulike sugemetega koosviibimisi.

Siin on tõenäoliselt oma osa ka Vene televisiooni mõjul. Vene telekanalid ülistavad II maailmasõda ja kõike sellega seonduvat. Sambakultus jõudis Tallinna venelasteni Venemaalt, sest lisaks iga-aastastele pidutsejatele samba juures lisandus neile viimastel kogunemistel harjumatu palju noori. Kui seni vaadati pronkssõduri juures toimuvat laulu-tantsu ning viinavõtmist kui mingit kentsakat etendust, siis ühel hetkel sai sellest villand.

Võrdlus Lihula sambaga.

Nii oli sammaste püstitamine kui maha võtmine oli 21. sajandi algul Eestis oluline. Samas kandsid need sambad – nii Lihula sammas kui pronkssõdur - mõlemad lähiajaloo vaimu. Üks kividest sai väga põgusalt püsti olla, teine seisis Tõnismäel aastakümneid.

Noored arvavad, et pronksiööd poleks olnud, kui sellele poleks kolm aastat varem eelnenud Lihula samba teisaldamist. Kodanikualgatus korras Saksa armees sõdinud eestlastele pühendatud mälestuskivi viidi paar päeva pärast selle püstitamist Juhan Partsi valitsuse käsul ööpimeduses ära. Jõhvi noorte arvates tekitas Lihula samba teisaldamine sellisel moel eestlastes teatud trotsi, samuti ei mõistnud paljud, miks osad mälestusmärgid on lubatud, teised aga mitte. See kõik võis omal moel mõjutada pronksmehe äraviimist. Jõhvi eesti noored kõnelevad ka sellest, et pronkskuju sai oluliseks siis, kui tema ümber kogunejad hakkasid enam Eesti vastasust ilmutama. Tõdetakse ka, et pronkssõduri teisaldamine sai tõenäoliselt teoks seetõttu, et valitsusel oli juba üks samba teisaldamise kogemus 2004. aastast. Lihula samba äraviimise skeem oli pronkssõduri saatusele mingis osas sarnane – täpset tegutsemiskava valitsus varem ei avalikustanud ning kuju teisaldati öösel. Lihula kuju teisaldamisele järgnenud pahameeletorm ei kõigutanud ühiskonda eriti tõsiselt. See võis olla valitsusele julgustavaks eeskujuks – et midagi hullu ei juhtu, kui sambaid sarnaselt kohalt ära viia. Teisalt jäi see eestlaste hinge ning aina enam hakkas levima arusaam, et kui ei lubata mälestada Saksa armees sõdinud eestlased, siis pole mingit põhjust hoida Tallinna kesklinnas ka Nõukogude armee mälestusmärki.

Pronkssõdur viidi Filtri tee kalmistule, Lihula sambale avalikuks eksponeerimiseks õigust ei antud.

Vot nii, ja siis kõige suuremaks ajendiks oli Lihula samba mahavõtt, natsid nagu eestlased on, solvusid ja... jajaa ja see oligi kõige suuremaks ajendiks pronkssõduri maha võtmiseks, siis taheti pronkskuju maha võtta ja venelased hakkasid mässama ja võetigi sõdur maha. Lihtne.

Noored ütlevad ka, et pronksiöö üheks toimumise põhjuseks võis olla massipsühhoosist tekkinud rahutused. Selle taga võis olla ka nende inimeste igavus, kes tahavad end konfliktides välja elada. Elu Eestis on muutunud rahulikuks ja stabiilseks, pikka aega oli väga rahulik ja vaikne ning põhjust konfliktides end välja elada polnud. Leiti ka seda, et see oli võimalus paljude, rohkem harimatute ja kergesti manipuleeritavate inimeste jaoks, kellele oli samba teisaldamine põhjuseks lihtsalt röövida ja lõhkuda. Oma osa oli noorte arvest ka nii-öelda massipsühhoosil, mindi massiga kaasa, ilma, et see oleks mingitest erilistest aadetest või eesmärkidest kantud.

Tegelikult see mäss ei ole nagu noh, see on pigem nagu lihtsalt selline sündmuste, see on nagu koguaeg kogunud see vastuseis mitmeid aastakümneid isegi, siis lihtsalt väljendus sellises massirahutuses, ütleme niimoodi, aga tavalisele ma ei tea, Andreile kusagilt tänavalt, ütleme niimoodi, oli see lihtsalt ettekääne, et rüüstata lihtsalt rüüstata ja ongi kõik...

Enesekaitseks iroonia.

Jõhvi eesti noored olid pronkssõduri kriisist rääkides kohati väga iroonilised ja viskasid selle üle ka nalja. Naljatamine võis olla noorte teatud enesekaitse naerda asjade üle, mis neid tegelikult väga šokeeris. Nii oli irooniaga rääkides ühe noore meelest pronkssõdur kriisi põhjuseks Ansipi seksuaalne orientatsioon, see oli tuletis pronksiööl hõigatud Ansipit solvavatest venekeelsetest loosungitest. Jõhvi eesti noorte iroonilised hoiakud võib võtta kui võimalikku võtet probleemist distantseerimise .

....ja, ... pronkssõdurit . Siis ää, kus siin oli, see on see, et Ansipi, ää kuidas ma ütlen nüüd, ää... et Ansipi seksuaalne orientatsioon oli väga seotud selle pronkssõduri jamaga. See jäi väga hästi meelde. Et ... Ansip- pederast

Ja kuna venelastele peded ei meeldi, siis karjutigi Pozor!

Jõhvi eesti noorte arvates on pronkssõduri kriisi tekitanud põhjuste spekter lai ning osaliselt pika ajalooga. Nad toovad välja mitmeid erinevaid ühiskonnaprobleeme, mis on aastate vältel jäetud lahendamata, kuid mis võisid pronksiöö rahutusteni viia. Jõhvi eesti noorte probleemikäsitus on rohkem tagasi vaatav, mitte ühiskonna ja demokraatia probleemide analüüs.

4.3.2. Tartu eesti noorte põhjendused

Poliitilised võimumängud.

Aprillikriisist rääkides Tartu eesti noored konkreetse süüdlase peale näpuga ei näita. On neid, kes arvavad, et tegemist on poliitilise mänguga, mida juhitakse kuskilt mujalt, ülevalt poolt. Kust täpselt, noored ei ütle. Noored ütlevad, et rahutuste juured ulatuvad poliitilistesse võimumängudesse, mille käigus sai keegi liiga, mis omakorda põhjustas üksteise süüdistamise. Arvatakse, et rahutuste tekkimise taga on oma osa Eesti ja Vene riikide omavahelisel poliitikal, mis pole kõige sõbralikum. Üks fookusgrupis osalenud noor arvab, et rahutuse tagamaad ulatuvad Venemaa tagahoovi, sest viimane pole kunagi nõustunud Eest iseseisvusega ja nende jaoks on oluline saada Eestis taaskord mõjuvõim.

Noored tõdevad, et aprillikriisi ajal jagati käske ülevalt poolt ja juhtimine kõrgemalt tasemelt oli väga hea, seda igasugustes gruppides. Noored väidavad, et kõike, mis ülevalt poolt öeldi ka täideti, käsu mõttekuse üle pikemalt juurdlemata. Seega on inimestes valmisolek täita poliitilisi käsuliine ja „lülitada välja“ iseseisev mõtlemine.

Tuli see käsk Ansipilt, tuli see Putinilt, ükskõik kust, tehti nagu vaja

Erinevad ajalooteadmised.

Üheks rahutuste puhkemise põhjuseks on eestlaste ja venelaste erinevad teadmised ajaloost ning see, kuidas aastakümnete taguseid sündmuseid tõlgendatakse. Noored ütlevad, et igaühel on oma arusaam ajaloost, mõnel on teadmisi rohkem, mõnel vähem. Erinevad ajalooteadmised ei ole ainult Venemaal ja Eestis kooliharidust saanud inimestel, need on teistsugused ka Eestis eri õppekeelega koolis õppivatel inimestel. Tartu eesti noored ütlevad, et päris tõde ei õpetata kummalgi pool. Erinevates ajalooteadmistes on kinni ka erinevad arusaamad ajaloo pöördelisemate hetkede kohta ning selle kohta, milline on eestlaste või venelaste roll ja

positsioon selles. Arvatakse ka, et võiks kokku leppida mingites konkreetsetes ajalookäsitlustes, mida saaks õpetada kasvõi võõrtöölistele, kui need peaksid kunagi Eestisse jõudma.

Noored ütlevad, et pronkssõduriteema on keeruline ja tekitab vastakaid arvamusi. Et kuna see teema on ühiskonnas lahti rääkimata, siis on sel eri rahvuste jaoks kardinaalselt erinev tähendus. Ning seda tõlgendavad eri rahvused täiesti omamoodi – alustades sellest, mida monument üldse sümboliseerib.

Kas ta on siis vabastaja või okupant või mis iganes nagu. Et selles suhtes ongi see väga keeruline teema ja ma arvan, et sellele polegi sellist päris ühest vastust.

Noored arutlevad ka selle üle, kuidas suhtuda II maailmasõja võitjasse – et kui sõja võitja Nõukogude Liidu näol on üheselt teada, siis kas eestlaste jaoks on nad vabastajad või maradöörid? Ning kas alati on põhjendatud ka see, et võitja üle kohut ei mõisteta? - on küsimused, mida Tartu noored vastuseid andmata esitavad.

Et noh, kui teise maailmasõja võitmisel, et siis Venemaa nagu võitis, või noh Nõukogude Liit ja siis kommunism võitis ja seda ei halvustatud või alavääristatud nagu fašismi, mis läkski põlu alla. Võitjale jäävad põhimõtteliselt siis

Võitjate üle kohut ei mõisteta!

Et selles uhtes on, ma ei tea, ma arvan, et see on vist veidike vale. Et noh, see pronkssõdur nüüd tõstataski selle diskussiooni ka laiemas või noh, ka globaalsemal tasandil, et minu arust vähemalt. Et selles suhtes oli nagu hea see, aga jah, et kes nad siis täpselt olid, kas nad olid vabastajad või maradöörid?

Erinevas meediaruumis viibimine.

Täpsema süüdlase määratlemise asemel arutlevad Tartu eesti noored põhjuste üle, mis kriisini viia võisid.

Nad räägivad erinevatel ühiskondlikel teemadel ja leiavad, et põhjuseid, miks 2007. aastal tänavarahutused puhkesid on mitmeid. Üheks on erinevas meediaruumis viibimine – ehk siis see, et venelased ei jälgi Eesti meediakanaleid, vaid eelistavad neile Vene telekanaleid või SAT TV-s näidatavat. Seega ollakse hoopis teises meediaruumis, mis Eesti poole pealt vaadatuna loob noorte sõnul teatava infosulu. Tegemist ei ole ainult sellega, et venelased ei tea kohalikke

uudiseid, vaid nad jäävad ilma ka meedias avaldatud taustsüsteemide mõistmisest ning eelkõige võimalusest kaasa rääkida. Oma seisukohti avaldada, meedia vahendusel väidelda ja arutleda.

Vene telekanalid tõlgendavad Eesti sündmusi Eesti vaenulikult ja seega Vene meediaruumis viibimine loob pinnase arusaamatustele, rahulolematusele ja erimeelsusele. Kuna info Eestis toimuva kohta on venelastele napp, siis seda rohkem jääb ruumi eelarvamustele ning kuulujuttudele, ütlesid Tartu eesti noored.

Erinevad kultuuriruumid.

Lisaks erinevatele meediaruumidele viibivad Tartu noorte arvates eestlased ja venelased täiesti erinevates kultuuriruumides, kus on teistsugune mentaliteet ning kombed. Näiteks kui eestlased nokitsevad pigem omaette, siis vene inimese jaoks on oluline üheskoos tegutsemine. Vene kultuurisuumis on isakese või liidri roll väga tähtis ning selle kummardamine on oluline, sõnasid Tartu eesti noored. See on midagi, kellele järgitakse vajadusel ka pimesi ja kelle käske täidetakse vastuvaidlemata.

Noored ütlevad, et sümbolite kummardamine on venelaste jaoks oluliselt tähtsam kui eestlastele.

Neile on sümbolid olulisemad kui eestlastele. Eestlane nokitseb oma mätta otsas, aga slaavlaste jaoks on olulisem käia koos mingi asja juures midagi kummardamas. Olla ühe tugeva liidri alla kummardunud. Kui see sümbol neilt ära võtta, siis on see tungimine nende privaatsesse maailma, jõulisemalt kui eestlased seda ette kujutavad

Arvatakse, et ehkki venelasi riivas nende jaoks olulise sümbol äraviimine väga rängalt, lepivad nad sellega ajapikku. Et kuigi kultuurilised erinevused ja eelistused jäävad, harjutakse aastatega monumendi uue asukohaga ja rohkem seenrahulolematust ei põhjusta, arvavad Tartu eesti noored. Tartu eesti noorte sõnul põhjustab erimeelsusi ka see, et on inimeste teadmised eri kultuuridest on puudulikud.

Tõdetakse ka, et dialoogi kahe eri keelt kõneleva kogukonna vahel pole, seda vaatamata sellele, et Tartu eesti noortel on häid tutvavaid vene keeles kõnelevate inimeste hulgas ja omavaheline lävimine ju toimub.

Dialoog ühiskonnas.

Samas ütlevad noored, et ühiskonnas peaks toimuma palju tihedam dialoog, seda mitte ainult rahvuse pinnal. Vaid ka selliste teemade üle, mis on Eestis üldse oluline, mis on inimese elus

üldse tähtis. Sellised arutelud ja dialoogid peaks inimeste jaoks välja setitama olulise, siis loodetavasti lõppeks ära lõputu rabelemine ja tühja tormamine.

„Et miks ma sellise pildi kokku panin, oli see, et minu meelest kogu selles asjas kajastub see, et inimesed ei räägi omavahel piisavalt...”

Erimeelsuste põhjuseks loetakse ka vähest või peaaegu olematut ühiste probleemide ja huvide arutelu, mida soosib eestlaste ja venelaste eraldatus igapäevaelu avalikus ruumis.

Üldine võõrandumus, linnamaastiku (Lasnamäe) võimetus tekitada kodutunnet.

Noored arutlevad ka selle üle, mis viis inimesed oma kodulinna lõhkuma ja selle tänavatele möllama. Üheks põhjuseks arvatakse olevat juurtetuse tunnet, ehk siis seda, et paljud mitte-eestlased ei tea oma ajaloolist tausta, ei tunne ega austa enda rahvakombeid. Oma rahvusest teatakse vähe ning oma esivanemate tugi ja side nendega on tagasihoidlik. Palju on niinimetatud sovieetlikku mentaliteeti.

Eestit ei peeta oma päris koduks ja selle tunde tekkimist ei soodusta ka see ümbrus ja kohad, kus elatakse. Noorte sõnul ei loo tõenäoliselt sooja kodutunnet mitmeteist korruselise kortermaja Lasnamäel. Ja inimesed, kes nendes elavad, ei tunne end seal koduselt, pigem tekitab see võõraks olemise tunde. Ja võõral on lihtsam lõhkuda ja röövida, aravavad noored. Oma osa määssamiseks saadud julgusel on massipsühhoosil, millega läksid kaasa eelkõige need, kes ei pea Eestit enda koduks. Olles osake massist minetatakse oma identiteet ning tegutsetakse mõtlemata.

Aga miks nad läksid siis tänavatele möllama ja lõhkuma ja miks see suhtumine on selline. Kus nad enamjaolt elavad? Mägedel! Ja tõesti ka ise mägedelt pärit, on suhteliselt raske tekitada sellist kodutunnet sellise piirkonnaga ja siis sa tunnedki end nagu rohkem turistina ja möllad ja teed, mis tahad.

Noored arutlevad ka selle üle, milline on mitte-eestlaste vanemate mõju oma lastele. Kui kodus ei olda Eesti eluga rahul ja vanemad kurdavad diskrineerimise üle. Siis selline suhtumine kandub noorte sõnul edasi ka lastesse, kes arvavad, et oma meelsuse avaldamiseks on kõige õigem tänavale määssama minna. Arvati ka, et tänaval märatsejad said julgust alkoholist. Seega, toodi ühe probleemina välja noorte tegevusetuse ning liigse alkoholi tarbimise.

Rahutuste võimalikuks põhjuseks peeti ka seda, et Eesti on muutunud igavaks põhjamaiseks riigiks, kus midagi põnevat ei toimu. Leiti, et noortele, eelkõige vene keelt kõnelevatele, peaks leidma enam tegevust, et inimesed suunaksid oma energia kasulikule tegevusele. Noorte sõnul lõhkusid pronksiööl erinevast rahvusest suhteliselt noored inimesed, kes alluvad kergelt provokatsioonile ja lähevad massiga kaasa, elades end vitriine lõhkudes või autodele jalaga virutades välja.

4.4. Eesti noorte lahendused ja tulevikuperspektiivid

Selles peatükis vaatlen, milliseid lahendusi ja arenguperspektiive noored poolt välja pakkusid. Eesti noored ei too välja konkreetseid lahendusi aprillikriisile, küll aga arutlevad nad selle üle, mis pronkssõduri sündmused riigis muutsid või muuta võiksid.

Jõhvi eesti noored ei analüüsi sündmuse mõju ühiskonnas üldiselt, vaid keskenduvad enam pronkssõduri teisaldamisele. Nende meelest oleks võinud rahutusi ära hoida, kui kuju teisaldamine oleks toimunud teisel viisil. Jõhvi noorte arvates on hea ka see, et aprillikriis laiendas inimeste infokanalite kasutamist.

Tartu eesti noored analüüsivad sündmuste tulevikumõjusid ja lahendusi rohkem kogu ühiskonna tasandil. Nende meelest on positiivseks tagajärjeks – diskussiooni tekkimine ühiskonnas ja ka kodanikaktiivsuse elavnemine.

Ühe lahendus pakuvad nad välja ühise ajaloo kontseptsiooni loomise, mida saaks õpetada uuele põlvkonnale või Euroopast Eestisse tulijatele.

Nende meelest on oluline muuta eestlaste seas levinud stereotüüpi venelastest kui okupantidest.

4.4.1. Jõhvi eesti noorte lahendused

Pronksiöö kriisile Jõhvi vene noored omapoosleid lahendusi ei paku. Küll aga arvavad nad, et need rahutused oleksid võinud olemata olla kui rahvuste vahelistel probleemidele oleks varem tähelepanu pööratud ning neid leevendada püütud.

Suuremat tähelepanu pööratakse pronkssõduri teisaldamisele ja arvatakse, et see võinuks teistmoodi toimuda. Arvatakse, et venelaste arvamust arvestades ja neid õigeaegselt informeerides, oleks pronkssõduri äraviimine võinud sootuks rahulikult kulgeda. Arvatakse, et kuju teisaldamise eel võinuks tasandada eriarvamusi erinevate rahvuste vahel, oleks võinud leida enam kokkuleppida ning alles siis pronkssõdur ära viia.

Samas on kõik fookusgrupi intervjuul osalenud Jõhvi noored kindlad, et pronkssõduri ära viimine Filtri tee kalmistule oli mõistlik tegu.

Ja nii see kõik läks, ja nüüdsest on Aljoša rahu saanud oma uuel kohal. Ja minu arust poleks seda mässu olnud vajagi, sellepärast on et nüüd on kõik rahul ja viivad oma lilled siia ei sega eestlasi ega venelasi ja tänaseks 11.06. 2007 on üldiselt kõik maha rahunenud, ää arutlusi on ikka, kuid asi on nüüdseks korda aetud minu meelest.

Noored kiidavad lillemere ideed, mis istutati Tõnismäele. Arvatakse, et see, et kuju endine asukoht muudeti kauniks lillepeenraks oli hea valik, mis ei anna noorte arvates võimalust ka edaspidisteks lõhkumisteks, sest lilli ju heast peast maha tallama ei minda.

Siis on lillede istutamine, ma seal lillepargis käisin nüüd kui Eesti-Horvaatia jalgpallimäng oli, väga hea lõhn oli seal...

4.4.2. Tartu eest noorte pakutud lahendused

Tartu noortel pole konkreetseid lahendusi pronkssõduri kriisile.

Nad arvavad pigem, et küll aeg erimeelsused tasandab ja ühiskonda vaigistab.

Arvatakse ka, et toimunu muutmisel on väga oluline üksikisiku roll – aprillikriisi järel peaks igaüks sisemiselt selgeks mõtlema Eesti ja Eesti venelaste suhted.

Kui üheks rahutuste põhjuseks toodi see, et ühiskonnas ei peeta piisavalt dialoogi, siis lahendustest rääkides tuuakse positiivsena välja see, et kriis algatas ühiskonnas dialoogi. Näiteks tuuakse kahe ülikooli õppejõudude kirjad, mis avaldati ajakirjanduses. Esimeses kirjas avaldati toetust Eesti valitsusele, teise kõrgkooli õppejõud aga olid selle suhtes kriitilised, nii tekkis noorte meelest ühiskonnas diskussioon mitmel erineval tasandil.

Et noh, see pronkssõdur nüüd tõstataski selle diskussiooni ka laiemas mõttes või noh, ka globaalsemal tasandil, et minu arust vähemalt.

Tuuakse näide ka kolmanda sektori tegevuse elavnemisest, mis kaasas nii eesti kui vene noori ja mille idee oli viia mõlema rahva jaoks oluliste tähiste juurde valgeid tulpe. Samas tõdeb üks fookusgrupis osalenud noor, et sellistele positiivsetele algatustele meedia eriti tähelepanu ei

pööranud. Nimelt ei võtnud kahe suure päevalehe arvamustoimetused selle teemalist arvamuseartiklit avaldada.

Noored juhivad tähelepanu ka sellele, et aprillikriis tõstis esile ka venelaste teema Eestis. See näitas, et venelastega tuleb Eesti ühiskonnas enam arvestada. Kuna nad on suur osa Eesti elanikkonnast, vajavad nad enam tähelepanu ning nende probleemidega tuleb rohkem tegeleda. Siinkohal võiks valitsus eeskujult võtta näiteks põhjanaabritelt Soomes, leiavad Tartu eesti noored. Samuti tõdevad noored, et ka venelastele tuleb pingutusi teha, et eestlastega paremini läbi saada. Samas arvatakse, et tuleb muuta üldist suhtumist, mis omakorda on jälle stereotüüpidega seotud – et kui eestlased jäävad siinseid venelasi kui okupante kohtlema, siis tõenäoliselt mingeid muudatusi rahvussuhete pinnal niipea oodata ei ole.

Noh, neid on peaaegu, et kolmandik Eestis. Aga samas neil ei ole näiteks mingit poliitilist väljundit, neil ei ole mingit oma erakonda. Nad peavad teiste eestlastega läbi saama ja tugevalt arvestama, et üldse kuhugi jõuda. Minu meelest on see, või kui nüüd võtta Soomes, et seal on rootslasi vs protsenti või kümme, aga nendega arvestatakse. Rootsi keel on näiteks rahvuskeel ja samas nagu kui, jah, see on raske teema. Et jah, venelased olid siin kui okupandid ja nende vastu on kindlasti vimm, et kas neid peaks siis samamoodi kohtlema nagu soomlased kohtlevad rootslasi või peaks neid kuidagi teistmoodi. Ilmselt midagi peab muutuma sellega seoses.

Tartu noored arvavad, et ühiskonnas siduse loomisele aitaks kaasa see, kui venekeelne elanikkond saaks enam infot. Leitakse, et Eesti peaks omalt poolt enam panustama selle nimel, et venekeelset infot edastada.

Seega, on Tartu eesti noorte sõnul parimaks võimalikuks lahenduseks ühiskondliku arutelu tekkimine, mille käigus loodetavasti kriisikohad lahti räägitakse. Tartu eesti noored tõdevad ka seda, et aprillirahutused mõjusid neile emotsionaalselt väga väsitavalt.

5. Kriisiprotsessi visuaalne reflektatsioon

Et pronkssõduri teemat paremini avada, tegid noored juhtunule mõeldes mõttepildi. Kuna antud uurimuses kasutasin kollaaže üksnes abitehnikana, siis piirdun nende analüüsimisel suhteliselt põgusa sümbolite interpretatsiooniga.

Antud alapeatükis vaatan, milliseid sümboleid on noored mõttepiltidel pronksiöö juhtunu kirjeldamiseks kasutanud. Analüüsis tõstsin esile kujundid, mis kattusid erinevates linnades ja eri rahvustest vastanutel ning millised kandsid edasi ühtset sõnumit. Peatükk annab ülevaate kasutatud sümbolitest ning huvitavamatest kujunditest ja sellest, kuidas noored neid tõlgendasid. Et kollaažist ja selle kirjeldusest paremat ülevaadet anda, avaldan selle peatüki lõpus mitmed kollaažid koos autorite omapoolsete kirjeldustega nende, viimased on trükitud kaldkirjas.

Kollaažide üldine pildikeel on Jõhvis elavatel noortel ja Tartus elavatel vene noortel suhteliselt sarnane. Seda nii kasutatavate sümbolite kui kollaažidele kirjutatud tekstide osas. Ühe läbiva joonena ilmnes aktiivsete piltide domineerimine staatiliste üle.

Et aprillikriis tekitas noortes vastakaid arvamusi, siis on nende piltidel kõrvu agressiivselt käituvate inimeste pildid ning rahu ja mälestust sümboliseerivad kujundid. Nii on valdaval osal kollaažidest kujutatud inimhulki tänavatel – rüselemas, protesteerimas või lõhkumas. Jõuliselt kujutatakse ka politseid või märulipolitseid – kedagi kinni võtmas või jõuga kinni hoidmas, taga ajamas. Aga ka kaitsevarustuses – kilpide taga kaistepositsioonil seismas.

Kollaažidel kasutatakse konflikti edastava kujundina rusikas käsi, sõjanuiasid või tõrvikuid hoidvaid inimesi. Aga ka suuri tuleleeke, lõhutud vitriine või ümber lükatud autosid.

Agressiivsete piltide tasakaalustava jõuna on kasutatud spordikohtunike pilte, lapse kujundit või Karlssoni kuldlauset: „Rahu ainult rahu“.

Rahu, leppimise ja austuse märgiks on kollaažidel kujutatud lilli. Peaaegu igal kollaažil on ka pronkssõdur lilledes või mõni mäletusmärk, mille ümber on palju lilli.

Valu ja üleelamise näitlikustamiseks kasutasid respondendid peamiselt kurva või mõne muu negatiivse emotsiooniga inimeste pilte.

Rõõmu või õnne kollaažidel üldjuhul ei sümboliseerita. Ainsana on poliitikud naerunäoga pildil, ja ka siis on noored poliitiku suunurki allapoole joonistanud.

Sümbolite tähtsust kollaažidel rõhutab ka nende suurus, valdavalt on pronkssõdur teistest kujunditest suurem, samas avaldas üks vastanuist oma põlgust poliitiku suhtes sellega, et kleepis ta pildile väga väikseselt.

Kollaažidel kasutatakse ka palju sümboolikat – nii fašistlikku kui nõukogude vene oma.

Jõhvi eesti noored on oma kollaažidele kleepinud karikatuure või pilapilte.

Eesti ja vene noorte erinevus kollaažide kujundamisel on selles, et eesti noored on valdavalt oma kollaažid terve paberi ulatuses väljalõigetega katnud. Vene noored seevastu on jätanud piltide vahele vabaruumi. Kui valdavalt on respondendid kasutanud otseselt pronkssõduriga ja aprillirahtustega seotud pilte, siis Tartu eesti noorte pildikeel on üldisem ja abstraktsem, siinkohal läheb nende visuaalne ja suuline keel kokku, sest nad olid ka oma arutlustes üldistavamad ja arutlesid laiematel teemadel.

Kollaažidele kirjutatud tekste võib sisu poolest jagada kaheks: need, mis on positiivse sisuga ja rahule või kokkuleppimisele kutsuvad. Ja teised, mis väljendavad masendust ja hirmu väljendavad.

Kokkuvõttes kinnitas visuaalne keel üle suulises vestluses kõlanud seisukohad ja noorte mõtted ja tunded pronkssõduri juhtumi tähendusest ühiskonnas.

5.1. Eesti noorte kollaažid: kasutatud viited ja kujundid

Tartu ja Jõhvi eesti noored kasutavad kollaažidel erinevaid kujundeid. Samuti on mõttepiltide tonaalsus erinev – Tartu noorte kollaažid on oma sisult rahumeelsemad ja filosoofilisemad. Inimesed nende kollaažidel ei pärine aprilliöö sündmustest, kasutatud on lihtsate inimeste pilte tavaolukorras. See muudab ka mõttepildi sisu neutraalsemaks ja rahulikumaks.

Nende kollaažidel ei ole sarnaselt Jõhvi eesti ning vene noortega monumentide motiive, rahunutusi tähistavaid pilte, fotosid politseist või poliitikutest ning lilli. Tartu eesti noorte kollaažid on abstraktsemad ja üldisemad, nendes pole otseselt aprillirahunutuse motiive. Oma arvamust väljendatakse näiteks tantsivate tütarlaste või mere taustal seisva pullikarja abil.

Jõhvi eesti noored seevastu kasutavad oma mõttepiltidel enam otseselt rahunutustega seonduvaid pildimotiive. Ka poliitikud on Jõhvi noorte kollaažidel esindatud, aga nende piltidel on tähtsate tegelaste galerii laiem kui vene noorte kollaažidel – lisaks Putinile ja Savisaarele, on piltidele kleebitud ka Toomas Hendrik Ilvese, Lennart Mere ja Arnold Rüütli väljalõiked. Ühel kollaažil on ka Jeltsini pilt ning selle all kiri – mida Jeltsin küll sellest kõigest arvaks. Kui vene noorte kollaažidel olid pea kõigil Andrus Ansipi pilt, siis Jõhvis elavatest noortest pani ainult üks Ansipi oma mõttepildile.

Peaaegu kõik Jõhvi eesti noored kasutasid oma kollaažidel mingeid naljapilte või karikatuure. See annab taaskord võimaluse mõelda, et eesti noore püüdsid nalja tehes neid šokeerinud juhtumist üle olla.

Mitmetel kollaažidel oli sõnumi edasikandmiseks kasutatud tuntud multikakangelasi ja sümboleid, millega vaataval tekivad ühesed konnotatsioonid. Ämblikmees või Superman on oma tähendusväljaga tegelaskujud, mis kannavad sümbolitena selgeid sõnumeid.

Eesti ja Venemaa vastandamise motiivi on kasutatud ühel kollaažil. Vastandamisena võib nimetada ka enne ja pärast motiivi kasutamist.

Eesti noorte visuaalne keel ja kollaažide tõlgendamine lähevad kokku. Nagu öeldud, olid eesti noorte kollaažid katvamad, sarnaselt arutati laiaulatuslikumalt juhtunu üle.

Alljärgnevalt esitan noorte tehtud kollaaže ning nende juures on mõttepildi autori enda otsene kirjeldus tehtud pildile, ehkki noorte arutluskäigud või omavaheline diskussioon kujunes siin kohal väljatoodust pikemaks, annab esialgne kirjeldus minu hinnangul kõige paremini edasi autori mõtteid.

Kollaaž nr.1.

Kõigepealt t alguses oli rahulik, keegi seda Aljošat nagu ei märganud, ma tegin talle risti peale, et teda nagu polekski siin. Siin on üks tädi, kes ütleb et võib lobiseda või midagi taolist, ja siis praktiliselt vaikus, kõik oli vaikne, meil oli Euroopa Liit, taevas olid pilved , seda küll keegi ei näinud, kõigil oli suht suva, nagu seda kuju polekski olnud, siis läks natuke aega mööda, siis Arnold oli vahepeal meil,.... Arnold on natuke kommunistlike sugemetega, minu arust. Ja siis on Ilves,.... ma panin nad niimoodi vastastikku seisma ja Ilvese peale kleepisin “eesti” ka sest et- et , sest ikkagi meie võitsime lõpuks ja siin on Savisaar tema on nagu tükike Venemaast siin pildi peal. Ja siin on noh kõik see mäss ja niimoodi ja vahepeal ja Aljošale ma tegin uue pea, sest ma liimisin selle kogemata üle. Ja kõik kogu pildi kleepisin üle eestiga sest minu arust on vale kui Vene riik saab siin võimule ja venelased lihtsalt hakkavad mässama mitte millegi pärast praktiliselt.“

Kollaaž nr.2.

Ka sellel kollaažil on vastandumine, sedapuhku on vastandatud eestlaseid javenelasi.

“ Mul on sihuke lahja aga noh, eee..... oota ma ei näe ka hästi, siis siin Savisaar on õrnalt

patune, sest toetas venelasi, kuigi oleks pidanud eestlasi, omad ju või nii. Ja siis siin on pronksõdur mul, Aljošakene, eestlased arvavad, et on tüütu tüüp, mõtlesid niimoodi, et tekitab probleeme ehkki venelased seda, ... nagu noh, ma ei tea mida öelda. Aa.... Et see Putin selle asemel, et kompromisse leida või midagi rahu saavutada, ei nad keeravad käega Eesti peale, tekitavad rohkem probleeme. Suhted muutusid kuumaks nagu see tuli siin pronksõduri juures ja pooldati mässu, näete käed on üleval siin mäss. Ja rohkem vist ei ole midagi.

X: Miks sa Putini sinna kleepisid?

Y: sest tal on käsi Eesti poole“

Kollaaž nr.3

„Et siis minu plakat näeb välja sihuke näete,.... tegelikult see pealkiri ei mahtunud siia nagu te näete, et sisuliselt see pealkiri tähendab seda, et me siia maani juurdleme, et kas meil siis olid vead või ei olnud, et kas Ansip tegi vea, kas Savisaar tegi vea, kas venelased tegid vea, et nad peksid Hugo Bossi aknad sisse, et kas, et kas..... Ühesõnaga, küsimus on ikkagi veel õhus. Et mis mul siis siin on, et Eesti kaart loomulikult, nagu me näeme vana hea president Meri, küll kahjuks nüüd kadunud, Ilves eks ole, jah, aga me armastasime teda (Merit –E.P). Siis me näeme vene

ajakirjanikku Tõnismäel, nagu me teame edastas vene meedia Tõnismäel toimunut absoluutselt teistmoodi... teistmoodi kui ülejäänud maailm, eks ole, et nemad on ikka, noh... et aga vene meedia on vene meedia, mis me siin ikka ütleme, eks ole. Siin me näeme suurt Venemaad, kes siis on karikatuuril kujutatud lihasööja lillena ja väikest Eestit, kes on siis armas pisikene lillekene, keda siis kastab üks mees. Ja lihasööja lill tahab meid siis ära süüa

X: Meest ka või?

Y: Nii meest, kes meid kastab, kui siis ka väikest Eestimaad. Väga palju on siin me näeme venelased versus eesti.... nagu me teame see oligi põhiline, mis meil toimus, muidugi tuleb meelde okupatsiooni aeg ja kõik selle Aljoša ja kõigi oma värkide särkidega ja eriti sellega, et Venemaa tahab siin oma võimu kehtestada, siis on muidugi saviplönn ja Putin koos siin ilusasti nagu kaks venda vennalikult, siis on õnnetused ja skandaalid, mis seda olukorda iseloomustavad, nagu me näeme on Putin siin kleebitud Jeesuse ja kellegi kolmandaga.... ma arvan, et see on Puškin, nemad on siis ... siis pühakolmainsus, a la kolmainsus. Siin me näeme, et see oli nagu põrgu inimestele..... eesti inimestele eriti, sest laastati midagi, mida poleks tohtind laastada, siis me näeme siin vene tüdrukut, kes kannab mis see nüüd oligi? on mingi ... sirpi ja vasarat! ütleme niimoodi ja see on väga paha, ütlen konkreetselt ma tõmbasin siia kohe risti peale.

Vene pimedus..... nagu me teame Vene meedia ei kajasta midagi ja venelased ei tea ka midagi nad on on nagu kammitsetud selles suhtes.

Siin on mul eesti sõdurid, kelle ma kogemata võrguga üle kleepisin, tegelikult ma ei arva seda, sest nad võitlesid omal ajal tegelikult..... ma ei arva seda, need on eesti sõdurid, kes võitluseid omal ajal vene vastu. Ja siis on eesti politsei suur aplaus eesti politseile.

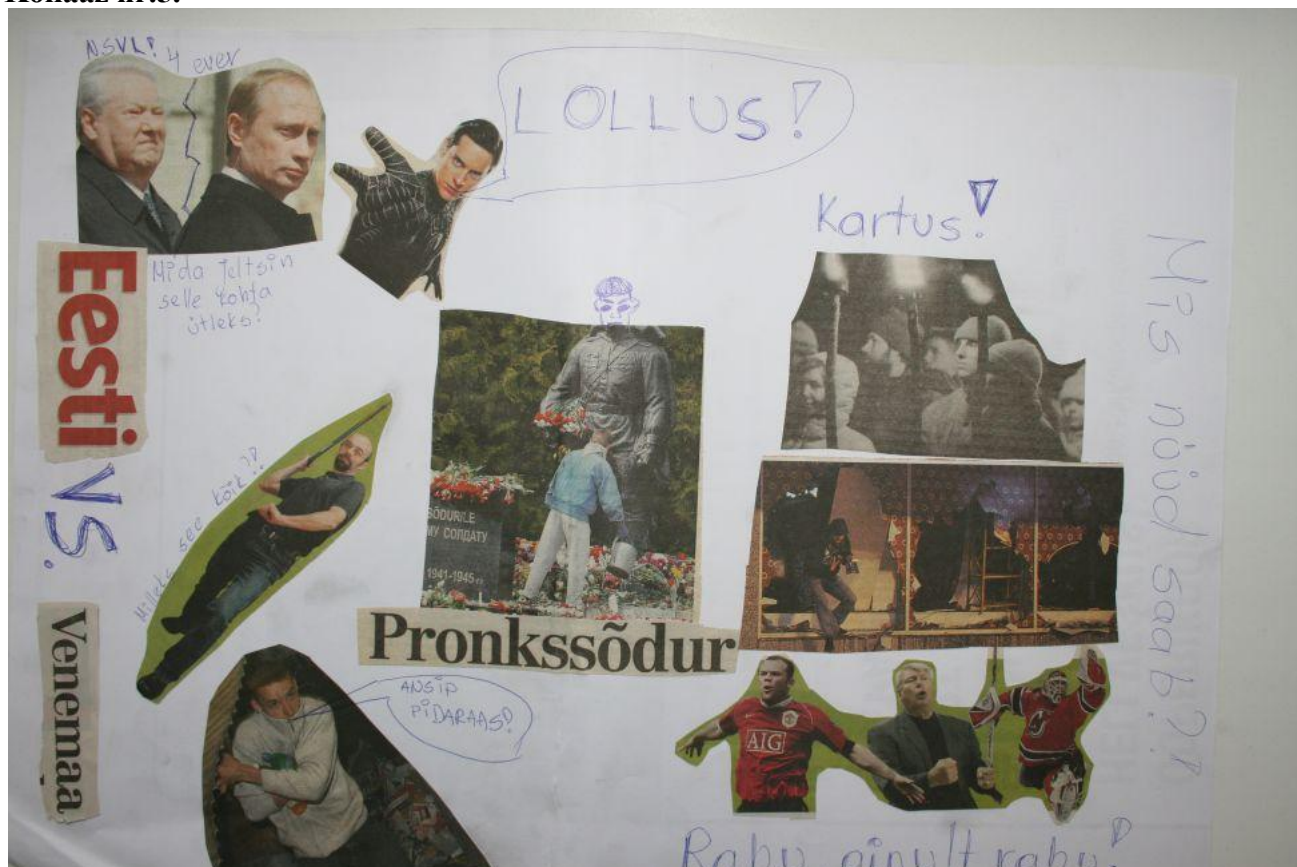
Jah.“

„Kui oli nagu küsimus, et mis mulle meelde tuleb seoses selle pronkssõduriga, siis hästi palju eri asju ja neid on väga raske ära mahutada ma proovisin need siia ära mahutada ja ma paningi need sõnad siia ümber, mis meelde tuleb,.... et mäss ja Venemaa ja demokraatia ja märulipolitsei ja Tõnismägi, Eesti vastased miitingud ja nii edasi. Siin on meil üks vene kangelane, see on Aljoša ja siin on meil teised vene kangelased, need on vandaalid. Et see on vastuoluline olukord, selles mõttes, ja siis siin on pilt kui neid torusid ei olnud püsti, kui palju lilli ja fotograafe ja kui palju seda kajastati.

Ja samuti nagu ajakirjanduses, ei olnud ainult seda, nii öelda, negatiivset külge, vaid olid ka igasugused karikatuurid, mis on päris humoorikad, näiteks trikimees võttis selle samba ette ja siin oli siis..... et kevade kuumim kaanepoiss - Aljoša.“

Kollaaž nr.5.

„Minul on selline asi, et kõigepealt on Eesti versus Venemaa, siis on kõik igasuguseid vene noormehed ja neiud kaitsmas R kioskeid,....

K:ründamas äkki?...

T:ja, ... pronkssõdurit . Siis ää, kus siin oli, see on see, et Ansipi, ää kuidas ma ütlen nüüd, ää... et Ansipi seksuaalne orientatsioon oli väga seotud selle pronkssõduri jamaga. See jäi väga hästi meelde. Et ... Ansip- pederast

M: Ja kuna venelastele peded ei meeldi, siis karjutigi Pozor!

T: Jah, ...siis on siin kõrvuti kaks sõpra... Jeltsin ja Putin ja siia alla ma kirjutasin, mida Jeltsin selle kohta ütles, mina arvan, et tema kaitseks meid. Sellepärast, et tema on tore mees... Jaa, vanaema rääkis, ...Siis on ämblikmees, kes on väga eestlasliku mõtteviisiga ja ütleb selle kõige kohta, et see on lollus nagu minagi ja siis on kõige selle keskel pronkssõdur, kes pole tegelikult mitte milleski süüdi, süüdi oleme meie ise. Ja ämblikmees. “

Kollaaž nr.6.

„Kuna teemaks oli mis meeleolusid ja mõtteid see tekitas, siis ma panin siia mis minus siis konkreetselt tekitas, kõigepealt hakkame vasakult alt peale, kõigepalt on juba vastuolu nii perekonna kui sõprade seas, siis on abielu voodi ja okastraat on vahel, et perekonnasisesed vastuolud ja me kõigi sõprusringkonnas on kindlasti venelasi ja mis vastuolud siis tekkisid janoh, ja kindlasti, mõni abielu läks selle sündmuse pärast lahku... Siis on lillede istutamine, ma seal lillepargis käisin nüüd kui Eesti-Horvaatia jalgpallimäng oli, väga hea lõhn oli seal... ja siis Tuure arvas, et see on meie matemaatika õpetaja nägu. Ja siis ma panin siia ämblikmehe, sest ta on pronkssõduriga väga sarnane, kui Aljoša on venelaste kangelane, siis ämblikmees on meie kõigi kangelane. Ämblikmehel on naine, pronkssõduril ei ole. Kui vaadata ämblikmehe filmi, siis tema iseloom jääb meile alati saladuseks, pronkssõduri iseloomust me ei tea üldse midagi.... Siis on muidugi... on selle aja jooksul kõige rohkem reklaami tehtud kaubamärk Hugo Boss, kes ilmselt on tänaseks saanud juurde väga mitukümmend klienti juurde, spontaanset klienti. Seda samust. Siis ma olen väga suur poliitika huviline ja siin on siis just kuidas asjad

hakkasid poliitikas muutuma pärast seda kui pronkssõdur maha võeti , eestlaste hulgas toetusprotsent Ansipile tõusis ja venelaste hulgas kõvasti langes.... Siis ma panin siia paar surmakuulutust kõrvuti, sest tegelikult oli tegemist laibasonkimisega, see haua monumendi liigutamine, see oli ainuke negatiivne külg selle monumendi liigutamisega. See mis meid kõige rohkem puudutas oli see mäss Jõhvis, see kole linnapilt,... katkised aknad,... see oli üks asi. Üleval,... siia ülesse ma panin tüüpilised vene maradöörid. See ei ole maradöör, vaid see on see, kes Eesti saatkonda seal kaugel Moskvas nii öelda blokeeris. Et-et tegelikult, see tegi ka päris palju haiget eesti rahvale, et Eestit kui riiki väljaspool riiki juba rünnatakse. Ja siis ma panin sellised kerge huumoriga pildid siia nurka, sest tegelikult mõelge, kui teil on .. kui teil väga raskesti nakakv haigus ja te lähete maradööritsema, kindlasti väga palju haiguseid levis selle kogu nende ööde sündmuste jooksul. “

5.1.2 Tartu eesti noorte kollaažid

Tartlaste kollaažid erinevad teistest fookusgrupis osalenud noorte töödest. Need on kujundlikud, ülevaatlikumad ja neil ei ole otseselt pronkssõduri teisaldamist tähistavaid sümboleid ja märke. Nii nagu erines Tartu eesti noorte analüüs ja arutluskäik teistest, niisamuti väljendavad nad ka oma mõtteid visuaalselt erinevalt. Koostatud mõttepildid on rohkem plakatilikud ja abstraksed võrreldes teiste noorte kollaažidega.

Kollaaž nr.1.

„Minu kollaaž peegeldabki minu tohutut üllatust, mis väljendub nendes kolmes küsimärgis siin, ühe artikli üle, mis avaldati Postimehes. Mis on üldiselt suhteliselt ju nii-öelda võimuparteiga,

noh selline kooskõlas ajakiri, kes ei ole aktiivselt välja näidanud oma negatiivset hoiakut Reformierakonna vastu. Aga seal avaldati artikkel, kus üks Postimehe ajakirjanik rääkis oma kogemusest sellel kurikuulsal ööl. Siin on kujutatud nüüd seda hetke, kus politsei hakaks neid vandaale taga ajama. Et kellel siis põhjust oli, need jooksid minema, tema aga oli olnud oma kodumaja ees ja katsnud seda, et ei visataks sisse aknaid. Ja siis jõudis politsei sinna tema juurde, ta lihtsalt brutaalselt, ta tõesti ülimalt värvikate väljenditega kirjeldas seda, kudas ta kaasa viidi mingisse bussi, mis kohe ei suutnud ka sõita sellesse arestimajja või kuhu neid pidi vidama, sest et need kõik kohad olid kinni, neile ei antud mittemingisugust informatsiooni. Neid väidetavalt koguni vist peksti või alandati kuni lõpuks jõuti kongi, kus olid tema ja veel kolm soliidset härrasmeest, neid hoiti kogu öö seal kongis kinni ja võrdsustati siis ütleme selliste kurjategijatega, kuni jõudis kätte hommik ja siis lasti nad lahti. Et minus tekkis kohutav hämming, et ühtepidi oli see artikkel täiesti uskumatu, et on see siis tõesti tõsi? Teiselt poolt ei ole ju ajakirjanikul ka nähtavat põhjust midagi sellist välja mõelda, liiatigi siis veel Postimees.“

Kollaaž nr. 2

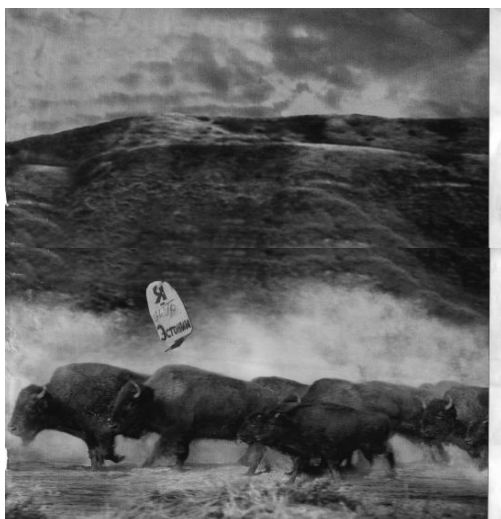

„Et miks ma sellise pildi kokku panin, oli see, et minu meelest kogu selles asjas nagu kajastub see, et nimesed ei räägi omavahel piisavalt. Et täpselt see, et see näide, mis sa tõid, minu meelest nagu ajakirjanduses puudus dialoog. Et näiteks mina ei näinud sellele vastuseks mitte kuskilt

seda seletust, et miks üks politseinik endast niimoodi võib välja minna. Ma ei usu, et üks inimene on nii pahatahtlik, et ta inimese kinni paneb süütuks. Et tegelikult põhjus on ju selles, et nendel politseinikel oli nii meeletult emotsionaalne pinge peal. Et noh, mu mees seletas mulle, et tema on olnud niisuguses olukorras, kus noh kaklussituatsioon on ju. Et sul läheb nagu..... sa ei kontrolli oma mõtteid enam, sa tegelikult ei ole adekvaatne oma otsustes.....“

Kollaaž nr.3

„Nii, minu pilt on väga lihtne. Tormab pühvlite või millegi kari ja siin väike sildike: „Ja negr Estonii“. Et see on siis ... räägib reaktiivsusest nagu ja sellest, kuidas nagu ka mingi lehmakarjas on, et on üks juht, kes ütleb karjale, kuhu minna ja siis nad lähevad sellega kaasa. Et see on ka täpselt nii nagu see grupp teismelisi mingi viisteist kuni kakskümmend, mis see põhiline vanusegrupp seal oli, et ... nad on ni kergesti mõjutatavad. Eriti kui nad ei saa kuskilt informatsiooni ja kodus vanemad virisevad, et „Oh, küll on elu ikka halb, nad diiskrimineerivad ja nüaavad, et me eesti keelt õpiksime.“ Ja siis tulevad mingid tegelased ja ütlevad, aga vaata, läheme avadlame meelt ja siis lähevad avaldavad meelt, keegi tuleb ja läheb natuke karmimaks selle asjaga. Saab sellest väikesest alkoholist ja suurestelskonnast nagu jõudu, viskab mingi kivi, lööb ühe akna sisse või virutab jalaga autole, mida iganes. Ja siis see kasvabkasvab-kasvab. Lihtsalt reaktiivsus, massidega kaasa minemine. Aga see on ka tngitud suuresti sellest, et ei olnud informatsiooni, et kõik olid endast väljas ja vajasid mingisugust moodust enda välja elamiseks ja tegelikult ei pakuta ju mingeid häid võimalusi venekeelse elanikkonna eneseväljendamiseks.“

Kollaaž nr.4

„Ma ütlekski kokkuvõtteks, et kogu see probleem, mis välismeedias kajastus, oligi see, et üks võim näitab teisele võimule, et ikkagi on vaja tõestada, et „mina olen suurem“. Aga selle meedia koha pealt ma ütleksin, et see on lihtsalt võimas kui erinevates kultuuriruumides me elame. Ja ma tõesti, pärast seda kui ma sain teada, et kuivõrd moonutatakse Vene meedias kõike seda, mis siin juhtus, siis ma ei taha ka nagu Eesti meediat enam uskuda. Et siin võib ju samamoodi toimida. Et lõpuks ma lugesin BBC-st ainult, sest see, mis mujal oli, oli lihtsalt üks suur tatipritsimine.“

E: „No paremat pilti ma ei leidnud, aga see sümboliseerib seda võimu ja rahva üles-alla nõ. ühte joont, aga samas ka vastuolu. Kuningas istub seal üleval üksinda, aga lihtrahvas lööb ikka all osas tantsu, hoolimata võimust. Nooseg kui tekib erimeelsusi, siis lõpuks lepitakse sellega, mis jääb ja on. Et praegu veel nagu ollakse tigidad ja pahased, aga ma arvan see pahameel vaibub nagu.“

T: „Kes on tige ja pahane?“

E: „Ma arvan, et slaavi keelt kõnelev ühskonna pool. Ta pole Eesti võimude peale pahane, vaid neil on teine mentaliteet ja ellusuhtumne. Neile on sümbolid olulisemad kui eestlastele. Eestlane nokitseb oma mätta otsas, aga slaavlaste ajosk on olulisem käia koos mingi asja juures midagi kmmardamas. Olla ühe tugeva liidri allakummardunud. Kui see sümbol neilt ära võtta, siis see on tungimne nende privaatsesse maailma, jõulisemlat kui eestlased seda ette kujutavad.“

5.2. Vene noorte kollaažid

Vene noored kasutavad oma kollaažidel sarnaseid kujundeid – see on monumente, lilli, politseid, poliitikute pilte jne. Tartu vene noored on oma mõttepiltidel kasutanud arvuliselt vähem kujundeid, Jõhvi noortega võrreldes. Kontseptuaalselt on Tartu noorte kollaažid rahumeelsemad – kollaažidel on kasutatud enam staatilisi pilte.

Tartu vene noored kasutasid oma kollaažidel poliitikute pilte – kõige enam Anspit, aga ka Putinit ning Eesti presidendi Toomas Hendrik Ilvese oma.

Kollaažidel on oma koht ka monumentidel ning politseil. Ühel kollaažil on üles tõstetud ka transiidi teema, mida vähendati pärast aprillikriisi.

Pildidel on kujutatud monumente, fašistliku sümbolikat ning politseid. Seda viimast näidatakse lõhkumiste ja rahutuste kontekstis.

Ühel mõttepildil on süüdlastena üles rivistatud neli valitsuse liiget, on karikatuur sellest, kuidas Ansip ütleb pronkssõdurile, et see pikka viha ei peaks ning pilt pronkssõdurist tema uuel asukohal, millele on kollaaži autor kirjutanud, et mälestussammas on jõudnud lõpp-peatusesse ja lõppenud on ka korrarikumised.

Nagu eelpool öeldud oli Tartu vene noorte kollaažidel kindel koht poliitikutel, nii on Putin ja Ilves kleebitud vaatama 26. aprilli lõhkumisi ja laamendamisi.

Ühel kollaažil on mitmed olulised mõtted kirjas – sellel seisab, et aprillikriis tõi muuhulgas esile selle, et eestlased vihkavad venelasi. Sest lõhuti vitriine ja aknaid, vandaalitseti. Ära mainitakse ka see, et Venemaa sekkub Eesti kui demokraatliku riigi siseasjadesse. Et eakad inimesed on äärmiselt rahulolematud ning šokis. Ja et juhtunu ajas vene ja eesti sõbrad omavahel tülli, kuni omavaheliste suhete katkestamiseni. Eelöeldud loosungeid on piiratud sõnaga politsei ning politsei toonase direktori Raivo Aegi pilt.

Ühel kollaažil on vastandatud Eesti ja Vene tipp-poliitikud ning nende vahel on kiri - venelaste mittemõistmine ning tundliku teema ärakasutamine poliitilistel eesmärkidel.

Samal kollaažil on oma koht ka Eesti politseil ning sõnapaaril politsei riik ja nõukogude sõjaveteranidel ning nende vahel on järgmised laused: suur pidu, poliitikute mittemõistmine, ja et Eesti ja Vene poliitikute tegutsemisest kannab kahju tavaline rahvas (venelased Eestis).

Transiiti tähistav raudteevõrgustik, Vene ja Eesti presidendid ning monument ja haakrist kirjeldavad aprillikriis ühel kollaažidest.

5.2.1. Jõhvi vene noorte kollaažid: kasutatud viited ja kujundid

Mitu Jõhvi vene noort on ma kollaažid üles ehitanud vastandamisele, seda mitmel erineval tasandil. Vastandatakse: enne ja pärast, Eesti ja Vene, suur ja väike, vastamisi pannakse ka pronkssõdurisse suhtumise alusel.

Ühe vene noore arvates ajas aprillikriis Eesti valitsuse lõhki. Justkui oleks valitsuses olnud monumendi teisaldamise suhtes erimeelsused – keegi soovis selle kohest ära viimist, teised jälle arvasid, et kiirustada ei tohiks. Kaheks jaguneb ühel kollaažil ka Eesti valitsus.

Vastandatud on ka järgnevaid assotsiatsioone – ühelt poolt sõda fašismi vastu ja teisalt okupatsioon, ühelt poolt Tallinna vabastamine, millele vastandatakse totalitaarsust. Kui Tallinna vabastamise ja fašismi vastase võitlusega kaasneb ühel kollaažil lein ja kurbus, siis nendele tunnetele vastandatakse valu, mis on kirjutatud jutumärkides. See tähendab, et noore meelest pole see valu tõeline, tõsiselt võetav. Seega vastandamine veel ühel tasandil – kõik see, mis puudutab oma rahvust on kurb ja südamesse minev, teiste läbielamised on aga naeruväärsed, mitte tõsised.

Kui ühe poole jaoks on mälestusmärk igavese mälestuse kandja, mille üle ollakse uhked, siis sellele vastandatakse teiselt poolt mälestusmärki, mis meenutab halbu aegu. Ehk siis, selle autor on vaadelnud ühte sündmust justkui kahelt erinevalt poolt.

Neli vene noort on oma mõttepildi jaganud pooleks, näidates sellega, et toimunu lõi Eestis elava rahva kaheks. Märgitakse ära, et need ei ole võrdsed pooled. Leitakse, et venelased kui vähemusrahvus Eestis on väiksema poole peal ning aprillilõpu sündmused näitasid venelastele Eestis koha kätte – mis tuletas meelde, et Eesti ei ole nende kodu.

Samas on osade meelest on selline kahepoolne vastandamine olnud aga kogu aeg.

Vastandumises tuleb välja võrdlus “suure” ja “väikese” vahel. Sealjuures on nii eestlased kui venelased suure ja ka väikese rollis, sõltuvalt sellest, kust poolt vaadata. Samuti on vastandumise aluseks võetud suhtumine toimumusse.

Eesti koolis õppiv vene neiu tõdeb oma kollaaži kirjeldades, et mälestussammas jagas Eestis elava rahva pooleks. Huvitav on see, kuidas ta kasutab sõna “meie”. Ta tunnetab oma kuuluvust nii Eesti rahvast üldiselt rääkides ning siis kui ta kõneleb venelastest Eestis. Ehk siis ühelt poolt tunnetab ta end Eesti rahva osana ja teisalt vastandab end venelasena eestlaste seas, väites, et

venelaste jaoks pole Eesti kunagi koduks olnud, sest nad asuvad võõras kohas, maal mis pole nende kodu.

Mitmel kollaažil on kujutaud Venemaaga seotud sümboliteid – on see siis Vene armee, Venemaa toonane president Vladimir Putin, medalite ja ordenitega ehitud nõukogude armee veteranid, punalipud ja muu Venemaa sümboolika. Pildilt ei puudu ka Venemaa kaart.

Igal kollaažil on kujutatud ka mälestusmärki ja selle ümber lillemerd. Mälestusmärki peetakse uhkuse ja traditsioonide sümboliks. Ühtede sõnul on lilled hukkunutele ja nende viimine mälestusmärgi juurde on osake igaaastasest rituaalist. Ühel kollaažil on kiri, et mälestusmärkide taha peidavad inimesed vaid oma musti tegusid. Aprilli rahutuste ajal tänavalseisjate juurde on ühel

mõttepildil kiri: „Maksime pronkssõduri eest kätte“.

Monumentidega seonduvalt on ühel mõttepildil kirjas, et pronkssõduri teisaldamine tähendas rahutusi, sõda.

Ühel mõttepildil on kujutatud telk, millest on pronkssõdur juba ära viidud. Seda saadab tekst : „Teie

päästsite meid, aga meie teid ei osanud päästa.“ Samuti on seal kirjas, et võit II maailmasõjas on ülemaailmne saavutus ja sel pole nõukogude aegsete repressioonidega midagi pistmist.

Põhitegelaseks igal kollaažil on eesti politsei ja valdavalt teda sarjav tekst. Või on politsei kedagi arreteerimas või muul viisil negatiivses valguses. Politsei juurde on kirjutatud ka lihtsalt – ebaõiglus. Või siis, et politsei tegutses julmalt ja oskamatult, arreteerides ja pekstes kõiki, kes ette jäid, ilma valikuta.

Märulipolitsei on saanud ühel mõttepildil Ansipi parteiks. Ansip on ühel mõttepildil ka üheselt edastatava sõnumiga: „Peksa venelasi!“

Poliitikuid ja Eesti riigi sümboliteid kasutatakse pea igal kollaažil, täpselt samuti Vene riigi omi.

Kui Vene riiki kujutavad sümbolid on kõik ajalehest väljalõigatud fotodel, edastades võimsust- näiteks rakett või Vene armee, tõsidust – asjalike, tõsiste nägudega Vene noormehed.

Siis Eesti riigiga seonduvat kujutatakse sageli ajalehest väljalõigatud karikatuuridel või naljapiltidel – näiteks orki aetud siga, Illar Metsa karikatuurne Eesti naine ja nii edasi.

Et fookusgrupi intervjuud vene noortega viisin läbi raamatukogus, kus sai kasutada vanu ajalehti mõttepiltide loomiseks ja juhtus nii, et need vanad ajalehed kajastasid aprillilõpu sündmuseid, seega on mõttepiltidel ka ajalehe väljalõikeid, lõhutud poevitriinidest ja pronkssõduri juurde asetatud küünaldemerest.

Jõhvi vene noorte kollaažid

Kollaaž nr.1

*See tähendab, et me oleme siin nagunii võõrad... oh...Ja tõepoolest, siin oli juba õigesti enne
öeldud, et paljud venelased, kes poevad mälestusmärgi taha tegelevad tegelikult lihtsalt
vandalismiga. Ja Venemaal on öeldud isegi selline fraas, et ma ei osta Eesti kaupa, ma vehin
selle sisse. See tähendab, et nad põhimõtteliselt tahavad ainult varastada, ja vot, nagu meil
Jõhviski oli, et löödi Sportlandi aknad sisse. No vot...*

Ja. See, et Ja ... Venelaste jaoks on see surm ja eestlaste jaoks on see surm. See tähendab kuidas nad sellest aru saavad. Kuidas need siin, see väljendub lastes. Lapsed ei saa praegu millestki aru, nad kuulavad seda mida räägitakse peredes, seda et venelased on halvad ja nii edasi. Kuigi päriselt, mida nad on sulle teinud? Igal rahval on oma lollikesed (veidrikud). A eestlased, isegi siis kui venelased vot möllasid tänaval, ei julenud välja minna, nad istusid oma kodudes nagu hiired. Venelastel oli isegi igav, polnud keda peksta. (naer)“

ВОЙНА ПРОТИВ ФАШИЗМА
ОСВОБОЖДЕНИЕ ТАЛЛИНА
СКОРБЬ
ГРУСТЬ
ВЕЧНАЯ ПАМЯТЬ
ГОРДОСТЬ

АССОЦИАЦИИ
← ОККУПАЦИЯ
ТОТАЛИТАРИЗМ
"БЛА" →
ПАМЯТЬ НЕ ЛУЧШИХ ВРЕМЕН

ОГРОМНЫЕ ЖЕРТВЫ
УЛИЧНЫЕ СХВАТКИ
БУНТ
ПРАВИТЕЛЬСТВО ЭР
НЕВЕРНО → ВЕРНО
ПРЕЖДЕВРЕМЕННО
POLITSEI

Reis Moskva Tallinn

Inimesed mälestavad
hukkunud sõjamehi

Õhuväe kaitselise muumimä-
dile pühitakse teisel pühit-
taks ja isegi maha revolv-
eritõmbel, murrangulised as-
gad, vahelised diskussio-
nidevõistlused, mis muutuvad

Õhuväe kaitselise - see kultu-
riline traditsioon, mis sõjaväe
mõeldud pidada ühe viimase as-
p

ТАЛЛИН

105

.... see mis toimus ... mmmm nagu sõda fašismi vastu. See tähendab, et see oli mälestusmärk sellele sõjale, teise maailmasõja auks. Nõustugem, et kui vaadata Vene riigi suurust, siis nende jaoks oli see mälestusmärk mingi väikese maa märk, sest maa on ju tõepoolest väga väike, see tähendab, et nende jaoks oli see lihtsalt üks suur sõda.

Teise poole jaoks, nii nagu eestlaste nii ka mõnede venelaste jaoks, kelle jaoks see oli okupatsioon. Ja ma lugesin ühest ajalehest, et oli kirjas (loeb eesti keeles): “Võit okupatsiooni üle”. Kas see on ikka päriselt olnud? Tegelikult Faktiliselt pole ju mingit okupatsiooni olnud, see oli ju kõik Nõukogude Liidu territoorium ja see tähendab, et Eestit kui sellist ei olnud. Seda võib vaadata kui mingit kõlbelisest küljest aga see on juba siis teine küsimus. Aga faktiliselt seda okupatsiooni ei olnud.

Edasi läheb juba nii nagu mul siin on... Edasi on Tallinna vabastamine, sest mälestusmärk asus Tallinnas ja see on inimestele, kes osalesid Tallinna vabastamises ja siia on maetud need inimesed, kes hukkusid Tallinna vabastamisel.

Ja siin pool pildil on mul kujutatud totalitarism, diktatuur. Ja siin on mul ühe lapse pilt, kes sirutab käe ja tahab no justkui dikteerib oma reegleid, tahab neid kehtestada. Ta on tähtis.

See, kellel midagi ei meeldinud, oli Eesti riik, no õigemini valitsus. Siia on kirjutatud, et inimestel on kahju neist, kes sõjas langesid ja nende langemist austatakse. Ja siis on siin “kurbus”, sest ükskõik millise sõja meenutamine on seotud kurbuse ja leinaga. Sest on olnud väga palju ohvreid. Inimesed ise ju ei taha sõdida, seda provotseerivad suuresti valitsused ja mingid erimeelsused, mida lahendatakse füüsilise jõuga.

“Igavene mälestus” – jaa,.... inimesed mäletavad alati teist maailmasõda ja selle ohvreid. Sõltub ainult kummalt poolt seda mäletada – ühed mäletavad sellest head, teised aga peavad seda enda või kellegi teise jaoks isiklikult halvaks.

Ja “Uhkus” selle eest, et see oli, et seda, et selle eest, et nad suutsid enda eest seista ja vabastasid oma kodumaa.

Siin pool on mul “Valu” see valu, see, mis öeldi põhjenduseks monumendi ära viimisel, et inimestel oli valu meenutada aegu, mil olid repressioonid, mil Nõukogude Liidu eesotsas seisis teatud inimesed, kui ei olnud sõltumatust, kui eestlased ja Eesti riik nad elasid teise riigi nime all, seepärast on neile selle meenutamine ebameeldiv. Ja muidugi ei ole see parimate aegade mälestusmärgiks. Jällegi nende aegadel toimunud represseerimised. Ja siis olid ju väga suured ohvrid, Tohutult oli ju ohvreid Nõukogude Liidu poolt ja ohvreid oli ju ka Eesti poole peal, ehkki see ei olnud eraldi riik.

Tänavarahutused ... neis osalesid nii eestlased kui venelased. Eestlased olid mälestusmärgi vastu, aga venelasi, kes seda mälestusmärgi kaitsta tahtsid, peetakse vandaalideks. Mina

isiklikult neid vandaalideks ei pea otsese mõttes, sest inimesed ei saa kõik ideaalsed olla, kui riik on neid juba provotseerinud, siis tähendab, tuleb riigil ka selle eest vastutada. Jaa, mõned inimesed läksid veidi liiale, mõned aga käitusid täiesti rahulikult, adekvaatselt.

Edasi on mul siin valitsus, mis on lõhenenud – ühed arvasid, et monumenti ei tohi puutuda, sest see on inimestele mälestusmärk, see on oluline. Teised arvasid, et see oli enneaegne tegu. Nende meelest tuli mälestusmärk küll ära viia, aga nad arvasid et seda peab tegema pärast pidu, nii nagu oli lubatud....., aga et viidi varem, siis see on viga, teie süü. Ja järgmised on need inimesed, kes seda toetasid, kes ütlesid isegi, et see on õige tegu, nad rääkisid isegi, et see on kõige õigem asi, mida Ansip seni teinud on. See on nüüd küll liiga öeldud.

Edasi tuleb politsei – see on mis tegi politsei, kuidas nad reageerisid kõikidele nendele korratustele ja kuidas see tegelikult oli kõik väga julm.

Ja siia ma kleepisin kaardid - nii Eesti kui Vene oma, tegin seda seepärast, et saaks võrrelda mastaape ja näha, et see oli tõepoolest väga suur sõda ja miks just nendest kahest poolest. Sõda, teine maailmasõda, ei käinud mitte ainult Saksa ja Venemaa vahel, enamuses ta toimus ka Vene ja Eesti vahel, ning toimub siiamani, seepärast tahan näidata ka millised on mastaabid.

Edasi, siin on ajalehe väljalõige, loen teile ette, see on küll eesti keeles, üldiselt kokkuvõtvalt see on see monumendi ümber käib selline tõsiasi, et üldiselt neid võetakse maha või tõstetakse ümber tavaliselt revolutsiooniliselt meelestatud aegadel. Nendel aegadel kui need ajad on selles riigis.

Tavalistes, stabiilsetest ühiskondades suhtutakse neisse neutraalselt ja nii nagu kultuurimälestusmärkidesse, mis aitavad meenutada seda, mis on olnud, mingeid ajaloolisi hetki ja üldse ajalooline tähendus on tähtsam kui poliitiline või sümboliline tähendus. Ja siin on samuti pilt kus Putin võtab vastu noori ohvitseri vastu võidupüha paraadil 9.mail. Kõik.“

Kollaaž nr. 3.

„Mul on kujundatud nii, et ... mul jaguneb kaheks pooleks, need ei ole võrdsed pooled. Üks on suurem, see on eestlased ja teine on väiksem, see on venelased Eestis. Sellepärast et, neid on palju vähem kui eestlasi ja nad eralduvad punase joonega. Ja sellel joonel...Siin on inimesed, kes kaklevad, sest on nagu mingid arusaamatused, on nagu no värvid on must-valge. Täiesti vastupidised värvid ja nende vahel on koguaeg mingi arusaamatus.

Ja see väiksem pool, venelased nagu elavad Eestis nad nagu püüavad nagu enda eest seista. Ja siis on nagu rakett eestlaste poolel, sest nad tahavad ennast kaitsta, sest neil on nagu siin raske elada. Nad nagu teevad kõik et nad õpivad keelt ja teevad kõik selleks, et saada head

[illegible]

Kollaaž nr.4

„Tegin oma plakatile sellise pildi pealkirja nagu sõda. Sest nagu mulle tundub, et see algas kõik teisest maailmasõjast ja lõppes põhimõtteliselt samuti sõjaga. Selle mälestusmärgi pärast sõda. Siin on palju pilte.... Nagu Ženjal on minu plakati keskel lilled, need lilled on nagu mälestuseks inimestele, kes hukkusid maailmasõjas, see austus mida tuntakse mälestusmärgi ees, kui pannakse lilli. Aaa siis on mul on siin töölisel ja rahulikkus ja sõda

Nagu mulle tundub,..... minu meelest sai kõik alguse sellest, etkõik.... mälestusmärk viidi ära enne 9.maid, ja nagu mulle tundub, tehti seda ülevalt poolt väga hästi läbi mõelduna. Et oleks mingi provokatsioon või midagi sellist. Arvan, et kui mälestusmärk oleks ära viidud pärast 9.maid oleks kõik olnud palju rahulikum ja parem. Ma ise arvan, et linna keskel justkui haud on justkui mitte natuke kohatu, ja seda oleks pidanud muidugi ära viima, aga seda poleks tohtinud teha. noh... aga sellest poleks tohtinud teha sellist paanikat, seda poleks tohtinud teha nii ootamatult ja venelaste jaoks nii tähtsa pidupäeva eel. Sest 9. mai on venelaste jaoks väga tähtis püha ja nagu meie need samad pensionärid, vanakesed, kes tulevad mälestusmärgi juurde, mitte sellepärast, et mitte näidata oma rahulolematust, vaid see on lihtsalt see et eestlased viisid ära mälestusmärgi enne 9.maid ja näitasid sellega seda, et nad ei austa venelasi, ei austa nende mäletust nendest asjadest, mida venelased pühaks peavad.

Kollaaž nr.5

„Mina mõtlen, et paljusid inimesi ärritas see, et mälestusmärk viidi ära. See oli väga ebameeldiv. Ja..... Ma mõtlen, et põhimõtteliselt ei olnud see õige viia mälestusmärk ära enne 9.maid. Kui seda oleks tehtud pärast pidupäeva, poleks sellist skandaali olnud....“

„No ikkagi Ansipi pool, tema justkui alguses sattus sellisesse olukorda, et ta lubas juba enne valimisi, et kui ta valitakse, viib ta selle mälestusmärgi ära. Ja kui ta valiti,..... siis, kui ta poleks täitnud oma lubadust,siis need inimesed kes olid mälestusmärgi ära viimise poolt oleks

temale seda ninale heitnud. Ja nii oligi väga kavalalt oli tehtud, et kõik kaeti kinni ja mälestusmärk viidi ära öösel, siis kui inimesed magasid ja ei teadnud midagi ega näinud midagi. Ja Ansip ei pidanud lubadust, et mälestusmärk viiakse ära pärast 9.maid. Ja isegi pärast leidus neid, kes ütlesid, et kõik oli väga õigesti tehtud. Aga Ansip pärast ütles, et on neli versiooni nende inimeste kohta, kes lebasid seal, kelle haud seal oli, et olid purjus venelased, kes seal laamendasid enne ja sellised jutud tegid olukorra veel halvemaks. Oli ka öeldud, et mälestusmärgi ära viimine ei muuda midagi, ei lahenda konflikti. Sest venelased niikuinii jäävad mäletama seda ja seda valu, et mälestusmärk selliselt ära viidi.

Kui sellest nüüd rääkida, et hakati kauplusi lõhkuma, siis, siis muidugi see ei olnud õige, sest see oli ikkagi eraomandus, mitte riigi omand ja sellega nad ei maksnud riigile kätte. Kui hakata nüüd rääkima sellest, et Ansip ei teinud siis õigesti, siis muidugi ei teinud ta õigesti.“

Kollaaž nr.7

„Mul on siin pilt sellest, kus varem oli mälestusmärk Tallinnas ja ükskõiknagu näha, tulevad inimesed ikkagi selle koha juurde, ja mäletavad seda mis oli, mis sellest, et mälestusmärk on juba ära viidud. Aga siin all on mälestusmärk juba uue koha pea, see tähendab pildid siin on 9.maist, kui lapsed tõid lilled, lilled mille tõid veteranid, inimesed...

Aga siin keskel on see, mis toimus justkui mineviku vahel, see tähendab, kui oli veel mälestusmärk ja selle vahel kes seal osalesid. Ma mõtlen, et valitsus lubas esialgu, et justkui öeldi, et lubati, et et viiakse mälestusmärk ära pärast 9.maid ja oleks seda tehtud palju ilusamini, pärast9.,siis poleks inimesed nii kurjad ja kõik oleks no palju rahulikum. Ma mõtlen, et politsei, kes hoidsid kinni lihtsalt inimesi selle eest et nad olid noh, lihtsalt venelased ja et nad peksid neid keppidega ja pärast tahtsid nad lihtsalt saata türmi, ma arvan, et see-see läks ajalukku ja inimesed nii nagu nad mäletasid ja mäletavad seda ja jäävad mäletama kõike seda mis toimus. Kõik.“

5.2.2 Tartu vene noorte kollaažid: kasutatud viited ja kujundid

Tartu vene noored kasutasid oma kollaažidel poliitikute pilte – kõige enam Anspit, aga ka Putinit ning Eesti presidendi Toomas Hendrik Ilvese oma.

Kollaažidel on oma koht ka monumentidel ning politseil. Ühel kollaažil on ülestõstetud ka transiidi teema, mida vähendati pärast aprillikriisi.

Kollaažidel on oma koht ka monumentidel, fašistlikul sümbolikal ning polisteil. Seda viimast näidatakse lõhkumiste ja rahutuste kontekstis.

Ühel mõttepildil on süüdlastena üles rivistatud neli valitsuse liiget, on karikatuur sellest, kuidas Ansip ütleb pronkssõdurile, et see pikka viha ei peaks ning pilt pronkssõdurist tema uuel asukohal, millele on kollaaži autor kirjutanud, et mälestussammas on jõudnud lõpp-peatusesse ja lõppenud on ka korrarikumised.

Nagu eelpoolöeldud oli Tartu vene noorte kollaažidel kindel koht poliitikutel, nii on Putin ja Ilves kleebitud vaatama 26. aprilli lõhkumisi ja laamendamisi.

Ühel kollaažil on mitmed olulised mõtted kirjas – selle seisab, et aprillikriis tõi muuhulgas esile venelaste vihkamise eestlaste poolt. Et lõhuti vitriine ja aknaid, vandaalitati. Ära mainitakse ka see, et Venemaa sekkub Eesti kui demokraatliku riigi siseasjadesse. Et eakad inimesed on äärmiselt rahulolematud ning šokis. Ja et juhtunu ajas vene ja eesti sõbrad omavahel tülli, kuni omavaheliste suhete katkestamiseni. Eelöeldud loosungeid on piiratud sõnaga politsei ning politsei toonase direktori Raivo Aegi pilt.

Ühel kollaažil on vastandatud Eesti ja Vene tipp-poliitikud ning nende vahel on kiri - venelaste mittemõistmine ning tundliku teema ärakasutamine poliitilistel eesmärkidel.

Samal kollaažil on oma koht ka Eesti politseil ning sõnapaaril politsei riik ja nõukogude sõjaveteranidel ning nende vahel on järgmised laused: suur pidu, poliitikute mittemõistmine, ja et Eesti ja Vene poliitikute tegutsemisest kannab kahju tavaline rahvas (venelased Eestis).

Transiiti tähistav raudteevõrgustik, Vene ja Eesti presidendid ning monument ja haakrist kirjeldavad aprillikriisi ühel kollaažidest.

Kui Jõhvis elavad vene noortest enamus jagas oma kollaažide pooleks ja vastandas nendel eestlaseid ja venelasi, Eestit ja Venemaad jne. Siis vene Tartu vene noored vastandamisele oma pilte üldiselt üles ei ehitanud, küll aga kasutati oma kollaaže tehes sarnaseid pildimotiive: Eesti ja Vene tippoliitikut, monumente, lõhkumisi, lilli ja politseid.

Kollaaž nr.1

26. aprillist tänaseks

Ненормированные
рубли

Использование
рублинковой массы
для производства наличных
и использование наличных
в налич. сбер.

Нормирование
наличных
и использование
в налич. сбер.

ВСЕ ВРУТ!!!

Little kangaroo Arnold Men vestilushoos.

Великий праздник
Ненормированные
наличных

Большее всего пострадавших
и будет наградами от
федерации как это там и Р
прав-ва только

Politsei Riik

Мир

Kollaaž nr.2

„Mul on esiplaanil Ansip.... sellepärast, et no ma tegin ta hästi väikeseks sellepärast, et väljendada oma mitte austust tema suhtes, sest ta ikkagi ajaloo..... mingit ajalugu tuleb ikkagi austada. Kollektiivis, kus ma töotan on enamasti eestlased. Küsisin nendelt, et kas teile on tõesti see mälestusmärk nii vastumeelt. Nad ütlesid, et ei ole seda isegi tähele pannud. Ja ometi oli seda ju kellelegi vaja või oli see lihtsalt selline poliitiline mäng. Panin siia targa, sest meie valistus piiras monumendi aiaga. Ja mul tekkis selline tunne nagu ma elaksin, ma ei ole kunagi varem olen alati Eestit oma....oma koduks pidanud. Venemaa... jaa, ma olen venelane ja käin ka Venemaal, aga ma pole seda kunagi koduks pidanud.. Aga pärast neid sündmusi oli mul tunnenagu oleks tõsine fašism siin toimunud, nagu mine ei austataks siin ja minu arvamust ei austata, minu esivanemid ei austata, mida ma siin üldse teen? Ja need ohtlud sidemed, et venelased.... peaaegu kõik venelased, kui see teisaldamine hakkas, võtsid sellest osa.....“

Kollaažide kokkuvõte

Kokkuvõtteks võib öelda, et kollaažide kujundamine andis noortele mitmekesise võimaluse oma mõtteid ja tundeid kirjeldada. Kollaažidele kirjutatud väljendid annavad aimu mõttepildi sisust. Kollaažide pildikeel ja suuline tõlgendus sellele toetasid teineteist.

Võib öelda, et pronkssõduri kohta kollaaže tehes kasutasid noored valdavalt ühtesid ja samu pildimotiive – nagu erinevate Eesti ja Vene tipppoliitikute pildid, kaadrid monumentidest ja nende jalamile viidud lilledest, politseid ja lõhkumisi tähistavaid pilte. Kuid kasutatud kujundite tähendus ja selgitused nende juurde on rahvusesti erinevad.

Retoorika, kuidas noored oma kollaaže kirjeldavad on samuti teistsugune. Mitmed Jõhvi vene noored kasutasid oma kollaažidel vastandamise motiive, vastandati Eestit ja Venemaad, eestlaseid ja venelasi ning enne pronksiööd olnut ja sellele järgnenud elu. Vene noored kasutavad oma mõttepilte kirjeldades negatiivse varjundiga sõnu. Nad räägivad pronkssõduri kriisist kui uuest puhkenud sõjast, sõjast fašismi vastu ning arvavad, et see toob endaga kaasa surma. Enamus Jõhvi vene noortest annab toimunule negatiivse hinnagu, ei arutleta selle üle, mis toiminud sündmused endaga kaasa toovad või kuidas see inimeste vahelisi suhteid või nende enda maailma muudab.

Tartu vene noorte kriitliste sõnade pagas kollaaži kirjeldades on veelgi laiem, niisamuti on pikem ajaperspektiiv, mille üle nemad mõtlevad või enda jaoks lahti mõtestavad. Lisaks eelpool nimetatud sõja ja surmaga seonduvatele sõnadele, mida kasutatakse juhtunu kirjelduseks, kirjeldavad nad ka tundeid ja suhteid tugevate negatiivsete varjundiga omadussõnadega. Nende kõnepruugis kõlavad sellised verbid nagu: vihkama, lõhkuma, alandama, hirmutama. Seega, kui Jõhvi vene noored keskenduvad vaid juhtunule hinnangu andmisele, siis Tartu vene noored kirjeldavad ka juhtunuga seonduvaid emotsioone, tundeid ja suhteid.

Eesti noored seevastu on oma kollaaže kirjeldades rahulikumad ja arutlevamad. Tugeva negatiivse varjundiga nimi-, omadus-või tegusõnu nad ei kasuta ega takerdu ka emotsionaalsetesse süüdistamistesse. Selle asemel võib nende jutus tabada iroonilisi noote. Nende keel on mahlakas, kujundlik, kasutatakse vanasõnu ja kõnekäände, näiteks nagu: palju kära vähe villa; kus metsa raiutakse seal pilpad lendavad; kas see kuningas on karjuv või on alasti või sidemetest, vahet ei ole.

Sõnakasutus erineb täiesti vene noorte omast, eriti pronkssõdurit kirjeldades. Vene noored räägivad pronkssõdurist austusega, nimetades seda monumendiks ja mälestusmärgiks. Tartu eesti noored kasutavad kujust rääkides selliseid halvustavaid väljendeid nagu pronksplönn, see kuju, pronksmees, mingi monument, mingisugune Aljoša. Pronkssõdur teisaldamist nimetatakse

„mingi monumendi ära nihutamiseks“. Sellised väljendid näitavad Tartu eesti noorte kerget halvustavat üleolekut konkreetse kuju suhtes.

Jõhvis elavad eesti noored arutavad samuti teema üle vabalt, erinevalt Tartus elavatest eakaaslastest ironiseerivad nad pronkssõdurist rääkides tihti ja viskavad ka nalja. Oma kollaažidel kleeбивad Jõhvi noored ka karikatuure. Eesti noorte iroonilist hoiakut võib vaadelda kui võimalikku probleemist distantseerimise viisi.

Eelnimetatud kvalitatiivsed meetodid valisin uurimuse põhiküsimusele vastamiseks seetõttu, et kvalitatiivne info annab antud ainese puhul ülevaatlikuma ning sisutihedama tulemuse.

JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Järelduste osas annan vastused töös püstitatud uurimisküsimustele. Kuna magistritöös uurisin noorte pronkssõduri juhtumi tõlgendusi, siis lähtun diskussiooni osas omapoolsete ettepanekute tegemisel just sellest sihtgrupist, kelle hulka kuuluvad ka gümnaasiumiõpilased.

Järeldused

Vastusena uurimisküsimusele, milline oli erineva infovälja ning meediatarbimise kogemusega noorte tõlgendus 2007. aasta aprillis toimunud pronkssõduri teisaldamise ja sellega kaasnenud rahvarahutuste kohta, võib üldiselt öelda, et kõik vastanud sihtrühmad tõlgendasid juhtumit erinevalt. Tõlgenduste erinevus sõltus tõenäoliselt sihtrühmade ajaloomälust ning meediatarbimisharjumustest, mistõttu nägid noored pronkssõduri juhtumi põhjuseid isesugusest vaatevinklist. Ühine oli vaid üldine negatiivne hinnang aprillikriisile.

Pronkssõduri juhtumi põhjused peitusid Jõhvi vene noorte sõnul peaminister Ansipi isiklikes poliitilistes ambitsioonides ja soovis Eesti venelasi solvata. Tartu vene noorte sõnul olid põhjuseks nii Eesti kui Vene riigi tipp-poliitikute mängud ning aprillikriisi põhjustas monumendi sobimatul kuupäeval teisaldamine.

Eesti noored peavad aprillikriisi üldiseks põhjuseks lähiajaloo erinevat tõlgendamist, see on Molotov Ribbentropi pakti ja II maailmasõja sündmuseid, mis tõid endaga venestamise Eestis.

Tartu eesti noorte arvates on põhjus selles, et lähiajalugu on siiani ühiskonnas lahti rääkimata ning ühised seisukohad välja töötamata. Samuti on nende meelest kriisi üheks põhjuseks dialoogi puudumine ühiskonnas tervikuna.

Kui eri linnades elavate eestlaste põhjused mingis osas kattusid ja ka vene noorte põhjuste loetelus oli ühiseid punkte, siis eestlaste ja venelaste põhjuste tõlgendused olid täiesti isesugused.

Aprillisündmuste ajendina tõid sihtrühmad välja erinevaid tegureid. Eestlased arvasid, et kriisi põhjused ulatuvad aastakümnete taha – Molotov Ribbentropi pakti sõlmimise aegadesse, sellele järgnenud okupatsioonile ja Eesti venestamisele. Arvatakse, et kogu selle aja on olnud viha kahe rahvuse vahel.

Jõhvi vene noored pidasid ajendiks 2007. aasta märtsis toimunud riigikogu valimisi, mil peaministriks valitud Ansip asus täitma ühte oma valimiseelset lubadust – korraldas

pronkssõduri teisaldamise. Tartu vene noored vaatavad sündmusi veel kitsamas ajalises perspektiivis – nende meelest sai alguse kõik 26. aprillil 2007, mil pronkssõdurit hakati Tõnismäelt ära viima.

Juhtunu võtmerollides näevad vene noored üldiselt poliitikuid, Jõhvi vene noored veeretavad süü ainuisikuliselt Ansipi kaela. Tartu vene noored peavad süüdlasteks veel ka Savisaart ja Putinit.

Eesti noorte arvates on süüdi ühiskonna probleemkohad – erinev ajalootõlgendus, eestlaste ja venelaste mittekattuvad infotarbimise harjumused, aga ka ühiskonnas puuduv dialoog, samuti see, et korrusmajade rajoonid ei suuda immigrantides luua kodutunnet. Erinevad on noorte sõnul ka kultuurilised praktikad – sümbolite avalik ja massiline austamine on suure tähtsusega venelaste jaoks. Oma osa on massipsühhoosi mõjul, mille tulemuseks olid tänavarahutused.

Tartu eesti noored tõid ühe põhjusena välja vähese ühiste probleemide ja huvide arutelu ning eestlaste ja venelaste eraldatuse igapäevaelus ning inforuumis.

Venelased keskenduvad aprillikriisi võtmerollidest rääkides konkreetsetele poliitikutele, eesti noored näevad juhtunust süüd hoopis ühiskonna kitsaskohtadel.

Lahendusi ja tulevikuperspektiive noortel palju jagada ei ole. Ka siin tekivad erinevad suhtumised juhtunusse. Jõhvi vene noored arvavad, et pronksiööst sai alguse uus sõda eestlaste ja venelaste vahel, mis võib kesta mitu põlvkonda. Nende sõnul võivad aprillikriisile järgneda uued rahutused.

Jõhvis eesti koolis õppivad vene noored ja Tartu vene noored hakkasid mõtlema rohkem kodutunde ja oma identiteedi üle.

Tartu vene noori pani aprillikriis tõsiselt mõtlema enda koha üle Eestis. Aga ka selle üle, kuidas säilitada või taastada head suhted oma eestlastest tuttavatega, sest vahetult pärast kriisi oli periood, kus eestlaste ja venelaste omavaheline suhtlus sellel teemal oli raskendatud. Tartu vene noored arvavad filosoofiliselt, et küll aeg kõik parandab. Põhimõtteliselt on nad pronkskuju uue asukohaga päri.

Ka Jõhvi eesti noored ei paku välja võimalikke lahendusi, küll aga tõdevad nad, et Tõnismäele istutatud lilled on kaunid ning hoiavad noorte arvates ära järjekordse jõudemonstratsiooni lootuses, et lilli ei minda tallama.

Tartu eesti noorte arvates on aprillikriisi olulisemaks lahenduseks see, et ühiskonnas algatati diskussioone ning et venekeelsele elanikonnale Eestis hakati enam tähelepanu pöörama. Ühe

olulise lahendusena tõid noored välja üksikisiku olulise rolli – igaüks peaks oma südames läbi mõtlema Eesti ja Eestis elavate venelaste suhted.

Seega hindasid eesti ja vene noored aprillikriisi tulvikuperspektiive erinevalt – Jõhvi vene noored arvasid, et see on uute rahutuste alguseks. Teised fookusgrupi intervjuudel osalejad lootsid, et erimeelsused tasandab aeg.

Tehtud uurimus näitas, et noorte meediakriitilisus 2007. aasta aprillikriisi ajal kasvas. Mitmekesisus kasutatavate infokanalite nimistu. Jälgiti Eesti ja Vene telekanaleid, infoportaale ning raadiouudiseid ja ka trükisõna.

Eesti noored ja Tartu vene noored andsid meediale oma hinnangu ning olid kriitilised igaüks omal moel. Tartu eesti noored analüüsisid erinevate infokanalite puudujääke ja tõid välja omapoolseid lahendusi. Tartu eesti noored loobusid näiteks nende infokanalite jälgimisest, mille sisu neile aprillikriisi ajal vastuvõetamatu oli, ning otsisid infot lääne infokanalitelt. Nende jaoks oli oluline toimunust omapoolne pilt kokku panna ja oma arvamus kujundada.

Jõhvi eesti noored tõid välja meediakajastuse sisu, märkides ära, et meedia ei täitnud aprillikriisi ajal kogu aeg oma rolli – näiteks tasakaalustavate analüüside ja kommentaaride asemel prevaleeris meedias visuaalse vägivalla näitamine. Lugupeetud ja haritud inimeste asemel täitsid teleruumi rahvusäärmuslased ja agressiivselt meelestatud inimesed. Jõhvi eesti noorte arvates ei täitnud meedia oma informeerivat rolli, vaid hoopis hirmutas inimesi. Samuti toodi välja see, et Eesti meedia tegeles suuresti venelaste negatiivse stereotüübi konstrueerimisega ning pahatihti esitati ainult ühe osapoole arvamust.

Jõhvi vene noorte meediakasutus ei erinenud aprillikriisi ajal oluliselt nende harjumuspärasest infohankimisest. Vene noored jälgisid kõige enam Vene telekanaleid. Ning kuna sealt edastatav rahuldas neid, ei analüüsitud meedias nähtut. Ühe ettepanekuna ütlesid Jõhvi vene noored välja selle, et nad oleksid tahtnud ülevaadet toimunust saada kiiremini ning oleksid rahuldunud ka ainult pildikeele näitamisega. Mingeid selgitavaid kommentaare nad meedialt ei oodanud.

Seevastu aga eesti noored heitsid meediale ette just kommentaaride ja analüüside puudumist.

Tehtud analüüsi alusel võib välja tuua hüpoteetilised seosed 2007. a aprillisüdmuste tõlgenduse ja noorte erineva infovälja ning meediatarbimise kogemuse vahel.

Joonistus välja kaks kontrastset rühma: Tartu eesti noored, kes otsisid infot aktiivselt erinevatest meediakanalitest, tõlgendasid aprillisündmusi oluliselt laiemalt, ühiskonna ja demokraatia arengu probleemide võtmes. Üldiselt võib öelda, et tegemist on aktiivse ja analüütilise ning iseseisva infokasutuse tüübiga.

Seevastu Jõhvi vene noored, kelle infokanaleiks olid nende endi sõnul Vene telekanalid ja internetiportaal Delfi.ru tõlgendasid aprillisündmusi emotsioonide ja üksikisiku keskselt (juhtunud süüdistati konkreetseid kindlaid persoone, räägiti tunnetest). Kesksel kohal oli II maailmasõja võidu sümbol. Selline tõlgendusmall vastab üldjoontes vastavate kanalite representatsioonidele sündmuste kohta. Kuna Jõhvi vene noored olid jälgitavate infokanalitega rahul, ei tekkinud neil selles suhtes küsimusi ega vajadust dialoogi või analüüsi järgi. Neil puudus põhjuste analüüs ning seega võib öelda, et juhtumi puhul rakendati lineaarset tõlgendusskeemi. Üldiselt võib öelda, et tegemist on passiivse omaksvõtva infokasutuse tüübiga.

Tartu vene noored jälgisid väga erinevaid infokanaleid ning nende tõlgendustes ei olnud võit ja II maailmasõda olulisel kohal. Nad reflekteerisid, et Vene meedia konstrueerib Eesti kohta hirmutava pildi ning reflekteerisid selle mõjusid erinevate sotsiaalsetele rühmadele (nt vanem generatsioon), asetades iseennast selle teatud määral passiivse, hirmutatava tarbija positsioonist väljapoole. Eesti meediakajastused aga panid Tartu vene noored mõtlema selle üle, milline koht on venelastel Eesti ühiskonnas, seega käivitasid teatud reflektatsiooniprotsessid. Üldiselt võib öelda, et Tartu vene noorte puhul oli aprillisündmuste ja nendega seonduva meediakogemuse isiklik psühholoogiline mõju kõige tugevam, tekitades muuhulgas ka identiteedi edasist kujunemist mõjutavaid küsimusi (kes ma olen, kelle hulka kuulun, milline on minu kuulumisgrupi representatsioon Eesti ühiskonnas jne). Tinglikult võib öelda, et kui homogeenses (vene) meediaväljas viibivad Jõhvi noored võtsid passiivselt vastu neile Venemaa poolt pakutud tõlgendused ning võtsid omaks ka sellega kaasneva mõttelise (diasporaa) grupipositsiooni, siis heterogeense meediaväljaga Tartu vene noorte puhul tekkis küsimus, kuhu nad kuuluvad ja kuidas see tundub “teistele”.

Seega võib öelda, et kokkupuude kahe erineva meediaväljaga tõenäoliselt ergutab indiviidi autonoomse identiteedi arengut – grupikuuluvuse küsimuste problematiseerimist ja mõtestamist.

Aprillisündmustele hinnangu andmise ja meediatarbimise vahelisi seoseid on keeruline välja tuua, sest tõenäoliselt on meedia kõrval mõjutanud noorte hoiakuid veel mitmed tegurid, nagu näiteks keskkond ja ajaloomälu.

Tartu vene noorte ja osaliselt Jõhvi eesti koolis õppivate vene noorte puhul võib rääkida nii-öelda hübriididentiteedist. See ei ole homogeenne grupp, vaid neid võib iseloomustada kui erineva sotsiaalse tausta ja meediakasutuse harjumusega erinevaid isiksusi, kes kuuluvad sageli kahte kultuuriruumi: nende päritolumaa omasse ja selle maa omasse, kus nad elavad. Nad püüavad saadud kogemusi tasakaalustada ja panna kokku uutmoodi hübriididentiteeti.

Diskussioon

Tehtud analüüsi põhjal teen mõned ettepanekud. Noorte meediatarbimist hinnates selgus, et paljud noored on meedia edastatava mõjuväljas ning osa noori piirdub vaid infohankimisega ega analüüsi seda. Seega vajavad noorte analüüsioskused ja harjumused arendamist, milleks kõige sobivam kanal on kool. Minu arvates võiks meediaõpetus olla venekeelsetes koolides kohustuslik õppeaine, see võimaldaks vene noortel tutvuda eesti meediasüsteemiga, mis kindlasti mitmekesistaks nende maailmapilti. Meediaõpetuse õpetajateks peaksid olema inimesed, kes omavad Eesti ja ka Vene meediat väga head ülevaadet. Samuti võiks meediaõpetuse riiklikku õppekavasse teha mõned täiendused. Näiteks võiks ainena sisse viia võrdleva ajakirjanduse. See annaks võimaluse tutvuda erinevate ajakirjanduskoolkondadega, ajakirjanduse tarbimise erisustega erinevate rahvaste hulgas jne. Et selline teema huvi pakuks, tuleks tundides kasutada erinevaid aktiivõppe meetodeid ning pakkuda võimalikult palju loomingulisi ülesandeid paaris- või gruppitöödena. See annaks noortele võimaluse võrdlusteks ja analüüsiks.

Analüüsioskuse arendamine üldiselt vajaks kooliprogrammis samuti enam tähelepanu.

Eesti koolis õppivad vene noored võtsid aprillikriisist rääkides endale justkui „tõlgi“ rolli. Nad „tõlkisid“ vene koolis õppivatele noortele eestlaste jaoks tähtsaid tundeid ja kujundeid – näiteks, nagu uhkustunne oma keele ja kultuuri üle, väikese maa tähtsaks pidamine. Eestlastele „tõlgivad“ eesti koolis õppivad vene noored aga seda, et venelastele on oluline võidupüha ja lillede viimine pronksõduri mälestusmärgi juurde. Siinkohal võib järeldada, et eesti koolis õppivad vene noored tunnetavad üsna hästi ära selle, mis on eri pooltele oluline. Kui siinkohal noored arendaksid enda analüüsioskust, võiks neil olla nii-öelda ühiskonna tõlgi roll, mida saaks ühiskonnas erimeelsuste vähendamisel kasutada.

Kultuurilist tundlikkust ja analüüsioskust oleks otstarbekas arendada samuti kooli kaudu. Kooli õppeprogrammis võiks olla eraldi ainena näiteks kultuurilugu, mis avaks erinevate kultuuride,

slaavi ja eesti oma sealhulgas, tausta. Selgitaks, kuidas on kujunenud välja eri rahvaste jaoks olulised traditsioonid ja sümbolid, mis on nende tähendus ja taustad. Miks näiteks on vene rahvale kollektiivitunne oluline ja miks eestlased on rohkem individualistid. See aine võimaldaks sellistele teemadele enam tähelepanu pöörata. Slaavi ja eesti kultuuri kõrval võiks see aine puudutada ka teiste rahvaste kultuurilugu. Muidugi nõuaks selline aine klassi ette eraldi välja õpetatavad häid spetsialiste. Hästi palju annaks üksteise mõistmisele juurde ka ühised uurimistööd, milles osalevad eesti ja vene kooli noored ühiste meeskondadena. Mingi üldise ühendava teema raames – näiteks eesti noored teevad vene omade rahvuskommetest filmi ja vastupidi. Siinkohal võiks kasutada mingit projektipõhist toimetamist. Projektide miinuseks on see, et need pole järjepidevad ja süsteemsed, vaid pigem juhuslikku laadi.

Tartu ja Jõhvi eesti ning vene noorte tõlgendust pronksõduri juhtumi kohta uurides tulid välja mitmed küsimused, mis vajaksid edasist uurimist. Kindlasti vajaks uurimist meediatarbimise harjumuste kujunemine üldse – kas seda kujundab perekond, kool, eakaaslased? On ju nii Tartu kui Jõhvi vene noorte puhul tegemist kolmanda põlvkonna migrantidega Eestis. Samas võtavad Jõhvi vene noored passiivselt üle diasporaameedia tõlgendused, aga Tartu vene noored loovad oma tõlgenduse, mis erineb nii meedias pakutust kui ka nende vanavanemate tõlgendusest.

Kokkuvõte

Käesolevas magistritöös uurisin seda, kuidas Jõhvi ja Tartu vene ning eesti noored tõlgendasid pronkssõduri juhtumit. Oluline oli teada saada, mis oli noorte arvates pronksiöö sündmuste põhjusteks, millest ja millal need alguse said ning kes mängisid juhtunus noorte arvates võtmerolle.

Et nimetatud teema on minu meelest seotud ka noorte meediatarbimise, ajaloomälu ning päevapoliitiliste teadmistega, keskendusin ühe uurimisküsimusena noorte meediatarbimise harjumustele.

Valitud problemaatika uurimiseks kasutasin kvalitatiivset metoodikat: fookusgrupi intervjuud. Valimisse kuulusid kahe linna – Jõhvi ja Tartu – eesti ning vene noored. Linnade valikul oli otsustavaks nende rahvuslik koosseis – Jõhvis elab umbes 27% eestlaseid ja Tartus on eestlaste osakaal rahvastikus 79%. Ülejäänud elanikkonnast moodustavad teiste rahvuste esindajad, see on niinimetatud venekeelne elanikkond. Kesk- ja ülikooliealised noored valisin sihtrühmaks seetõttu, et nad kuuluvad vanusegruppi, mis 2008. aasta „Eesti ühiskonna integratsiooni monitooringu“ järgi tajub aprillikriisi järelmõjuna rahvustevahelistes suhetes pinget ning ebasõbralikkust. Tegemist on põlvkonnaga, kellel puudub otsene side II maailmasõjaga, mille sümboliks pronkssõdurit üldiselt peetakse. Lisaks on selles vanuses noorte suhtumisel suur osakaal tulevikku vaadates, sest nende suhtumine kujundab suuresti Eesti ühiskonna homset päeva.

Töö esimeses pooles andsin ülevaate teoreetilisest raamistikust, mis sisaldas endas ülevaadet Eestis elavate eestlaste ja venelaste meediatarbimisharjumustest üldiselt. Et suur osa siinsest venekeelsest elanikkonnast eelistab jälgida oma ajaloolise kodumaa, Vene Föderatsiooni telekanaleid, siis annan teoreetilises osas ülevaate diasporaameediast ning selle võimalikust mõjust inimese identiteedile ning suhtumisse asukoha maa poliitilistesse sündmustesse, mil moel mõjutas diasporaameedia jälgimine Jõhvi ja Tartu vene noorte pronkssõduri juhtumi tõlgendamist.

Kuna diasporaameediaga seonduvat on rohkem uurinud Lääne-Euroopa sotsiaalteadlased (Gillespie, M 1995, Hargreaves, A.G., Mahdjoub, D (1997), Lee, C. (2004).jt), toetusin teoreetilises osas nende tehtud uurimustele ning püüdsin leida ühisosa näiteks Inglismaal elavate indiaalaste või Madalamaades elavate türklaste ning Eesti oma koduks valinud venelaste diasporaameedia tarbimise vahel. Diasporaameediast rääkides keskendusin eelkõige noortele,

kes kannavad endas läbilõiget oma päritolumaa kultuurist ja asukohamaa kultuurist. Kas see on nii ka Eestis elavate vene noorte puhul, tõin välja töö empiirilises osas.

Empiirilised tulemused esitasin valdavalt võrdlevas perspektiivis, seda kahel tasandil: võrdlesin Tartu ja Jõhvi vene noorte tõlgendust pronkssõduri kriisi kohta ning nende meediatarbimisharjumusi ja kõrvutasin nimetatud linnades elavate eesti noorte arvamusi ning meediatarbimise eelistusi. Valimisse kuulunud noored peegeldasid minu meelest väga hästi oma tõekspidamisi ja tähelepanekuid aprillikriisi suhtes. Igal grupil oli oma arvamus ja põhjendused pronksiöö sündmustele, nii et minu meelest andsid nad hea ülevaatliku pildi erinevates linnades elavate noorte suhtumisest nimetatud sündmusesse.

Järelduste peatükis vastasin püstitatud uurimisküsimustele ja diskussioonis osas püüdsin siduda enda uuringutulemused töös välja toodud teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtadega.

Arvan, et teema uurimine oli oluline, sest see tõi välja eesti ja vene noorte arvamuse Eestit raputanud pronkssõduri juhtumi kohta. Nagu töö empiirilisest osast lähtub, on erinevates linnades elavate eri rahvusest noorte suhtumine nimetatud teemasse väga erinev. Niisamuti on isesugune nende noorte ajaloomälu, meediatarbimisharjumused ning arusaamine päevapoliitilistest sündmustest. Seega võib väita, et fookusgrupi intervjuudel osalenud noorte nägemus Eestis toimunud ja toimuvast ei kattu. Analüüsitud empiiriline materjal näitas, et Jõhvis vene koolis õppivate vene noorte arvamused on enam mõjutatud diasporaameedia jälgimisest: pronkssõduri juhtumit kirjeldades keskenduvad nad rohkem ühe isiku süüdistamisele ja pronkssõduri valele teisaldamise viisile. Sama linna eesti koolis õppivad vene noored võtavad endale justkui tõlgi rolli, vahendades eestlastele venelaste jaoks olulisi sümboleid ja tähtpäevi ning "tõlkides" venelastele seda, mille üle eestlased uhked on, see on siis kultuur ja keel. Samal ajal keskenduvad Tartu vene noored rohkem oma kuuluvuse ja identiteedi küsimustele, mis pronkssõduri juhtum nende jaoks esile tõi. Jõhvi eesti noored tõdevad, et aprillikriisi põhjused peituvad erinevas ajaloo tõlgendamises ja eestlaste ning venelaste isesuguses meediatarbimises. Kõige analüüsivamalt ja laiemalt vaatas juhtunut Tartu eesti grupp, kes tõi välja ühiskonnas mitmed kitsaskohad, näiteks dialoogi puudumine, püüdis omalt poolt pakkuda ka mõningaid lahendusi, millest üks oli, et venelastele tuleb ühiskonnas rohkem tähelepanu pöörata.

Summary

Current thesis looks at The Bronze Soldier issue interpreted by the Estonian and Russian youth in Jõhvi and Tartu. It was important to find out what were the reasons for the events at Bronze night, what and when was the starting point and who played the key roles according to their opinion.

As the current topic is also connected to the youth's media consumption, historical memory and knowledge of the current affairs, then one of the research issues was to focus on the habits of youth media consumption.

Qualitative method was used to carry out the research: interviews of the focus group. The interviewees were young people from both towns, Jõhvi and Tartu. Ethnicity was the reason for the choice of the two towns – number of Estonian inhabitants in Jõhvi is approximately 27% and in Tartu the scale for Estonians is 79%. The rest of the inhabitants are representatives of other nationalities who are so called Russian inhabitants. Secondary school and University aged youth are the target group as they are the so called Russian-speaking inhabitants who sense tension and unfriendliness as the post-influence of April crisis based on the “Integration Monitoring“ in 2008. This is the generation who have no direct relation to World War II, as for which the symbol of the Bronze Soldier is considered. In addition, this age group plays a major role looking at the future, their attitude shapes the tomorrow of Estonia's Society.

In the first part of the thesis an overview of the theoretical frame is given which gives the overview of the media consumption habits of Estonians and Russians living in Estonia in general. As major part of Russian inhabitants living here prefer to follow the television channels of their historical homeland, Russian Federation, then in a theoretical part an overview of Diaspora media and its possible influence on people's identity and attitudes to country's political events is given. To what extent has following the Diaspora media influenced Russian young people of Jõhvi and Tartu interpreting the Bronze Soldier case.

As Western European social scientists (Gillespie, M 1995, Hargreaves, A.G., Mahdjoub, D (1997), Lee, C. (2004) etc. have carried out more researches concerning Diaspora media, then the theoretical part of current thesis was based on their researches. Common parts were found between the Indians living in England or the Turkish living in The Netherlands and The Russians who have chosen Estonia for their home, about consuming Diaspora media. Talking about Diaspora media, the main focus was on the youth, as they carry the cross section of culture of the

country they are from and where they live now. The results, whether this is true about the Russians living in Estonia, are brought out in the empirical part.

Empirical results are mostly presented in a comparative perspective on two levels: interpretation of The Bronze Soldier crisis by Russian young people of Tartu and Jõhvi were compared to the opinions and media consumption of Estonian young people living in the same towns. The chosen youth reflected their beliefs and remarks on April crisis to great extent. Each group had a specific opinion and explanations on Bronze Night events, thus they gave a thorough overview of the attitudes on the mentioned events of the youth groups living in different towns.

In the conclusions paragraph, the set research questions were answered and in the discussion part, results of the research were tied to the theoretical and empirical aspects stated in the current thesis.

Researching the topic was important, as it brought out the opinion of Estonian and Russian youth on the Bronze Soldier issue that struck Estonia. According to the empirical part of the thesis, the attitude of the young living in different towns is drastically different. The history memory, media consumption habits and understandings of current affairs of those young are also different. So it can be claimed that the vision of those people participating in the focus group interviews on what happened and what is going on in the present time does not match. Analysed empirical material showed that the beliefs of Russian youth studying in Jõhvi's Russian school are more influenced by following Diaspora media: describing the Bronze Soldier issue, they concentrate on blaming one person and the wrong way of the Bronze Soldier removal.

Russian young people studying in the Estonian school of the same town are taking the role of interpreters, arbitrate to Estonians the important symbols and occasions for Russians and „interpreting“ for Russians what Estonians are proud of - culture and language.

At the same time the Russian young people of Tartu concentrate on the issues of belonging and identity that the Bronze Soldier issue brought up for them. Estonian youth of Jõhvi claim that the reasons for April crisis are hidden in the different interpretation of history and the different media consumption of Russians and Estonians. In Tartu, Estonian youth saw what has happened the most analytically and broadly, bringing out the bottle necks, such absence of dialogue, and tried to offer solutions, one example of which was to pay more attention to the Russians in the society.

Several suggestions are offered based on the analysis – media studies should be a compulsory subject at schools which would enable Russian youth to get acquainted with the media system that would diversify their views on the world. Also more attention should be paid on cultural differences and developing analysing skills in the gymnasium level.

Kasutatud allikad

- Šein, H. (2004) Televisioon Eestis 1955 –2004. Rmt: P. Vihalemm (toim). Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965– 2004. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 121-207.
- Vihalemm, P. ja Kõuts, R. (2004) Trükisõna ja lugejaskond Eestis 1965–2004. Rmt: P. Vihalemm (toim), Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965–2004. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Vihalemm, P. (2008) Venekeelse elanikkonna infoväli ja meediakasutus. Rmt: Eesti inimarengu aruanne 2007 . Tallinn: Eesti Koostöö Kogu, 77-81.
- Vihalemm, P. (2006) Media Use in Estonia: Trends and Patterns. Nordicom Review, 27, 1, 17–29. www.nordicom.gu.se/common/publ_pdf/226_vihalemm.pdf
- Vihalemm, P. (2008) Informeeritus ja meediakasutus. Rmt: Vetik, R. (toim) Eesti Ühiskonna Integratsiooni Monitooring . Tallinn: Integratsiooni Sihtasutus ja Rahvastikuministri Büroo, 117-126.
- Lauristin, M. (2008) Eesti ühiskonna valmisolek integratsiooniks. Rmt: Eesti inimarengu aruanne 2007 . Tallinn: Eesti Koostöö Kogu, 77-81.
- Vetik, R. (2008) Sissejuhatus ja trendid. Rmt: Vetik, R. (toim) Eesti Ühiskonna Integratsiooni Monitooring . Tallinn: Integratsiooni Sihtasutus ja Rahvastikuministri Büroo, 3-7.
- Vihalemm, P., Lõhmus, M., Jakobson, V. (2004) Ühiskond meediaruumis: traditsiooniline meedia. Rmt: Kalmus, V., Lauristin, M., Vengerfeldt-Pruulmann, P. (toim) Eesti elavik 21. Sajandi algul: uurimuse "Mina. Maailm. Meedia aruanne. Tartu Ülikooli Kirjastus, 131-144.
- Runnel, P., Pruulmann-Vengerfeldt, P. (2004) Mobiilid, arvutid internetid: Eesti infoühiskonna künnisel. Toim. Kalmus, V., Lauristin, M., Vengerfeldt-Pruulmann, P. Eesti elavik 21. Sajandi algul: uurimuse "Mina. Maailm. Meedia aruanne. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 147 -161.
- Uuring: Rahvussuhted ja integratsioonipoliitika väljakutsed pärast pronkssõjuri kriisi. Küsimustiku koostajad: Lauristin, M., Vihalemm, T., Kallas, K., Jakobson, V. (2007) Uuringu tellija: rahvastikuministri büroo. AS Saar Poll 2007.
- McQuail, D. (2003). McQuaili Massikommunikatsiooni teooria. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Jakobson, V. (2002). Role of the Estonian Russian-language Media in the Integration of the Russian-speaking Minority into Estonian Society. Tampere: University Press Tampere .

- Jakobson, V. (2004a) Venekeelse meedia areng Eestis 1987-2004. Rmt: P. Vihalemm (toim). Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965–2004. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 209-231.
- Vihalemm, T. (2002) Identity Formation in the Open Media Space. Challenge of the Russian minority.
- The Media of Diaspora edit by Karim H.Karim 2003. Published by Routledge.
- Mediaspace: place, scale and culture in a media age. Edited by Nick Couldry and Anna Mc Carthy (2004). Routledge.
- Albizu, J.A. (2007). Geolinguistic regions and diasporas in the age of satellite television. The International Communication Gazette. SAGE PUBLICATIONS 2007.
- Becker, J.(2004) Lessons from Russia: A Neo-Authoritarian Media System European Journal of Communication 2004.
- Volčič, Z. (2006) Media, Identities, and Immigrants: Arab Satellite Television in Italy. Priljeno: veljače, 2006.
- Ritva, L-H. (2000). Report: maahanmuuttajat, mediakäyttö ja kotoutumista tukeva viestintä, Viestinnän julkasuija, sarja 2A/1/2000, Helsinki: Yliopistopaino.
<http://www.valt.helsinki.fi/comm/julkaisut/>
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large*, Minneapolis, University of Minnesota Press.
- Georgiou, Myria (2001). Crossing the boundaries of the ethnic home: Media Consumption and Ethnic Identity Construction in the Public Space: The case of Cypriot Community centre in North London. *Gazette*, 64, 4, 311-329.
- Gillespie, M. (1995). Television, Ethnicity and Cultural Change, London and New York. Published by Routledge.
- Hargreaves, A.G., Mahdjoub, D (1997), Satellite Television Viewing among Ethnic Minorities in France, *European Journal of Communication*, Vol. 12, No. 4
- Ogan, C. (2001), *Communication and Identity in the Diaspora*. Lexington Books
- Koltsova, O. (2001), News Production in Contemporary Russia: Practices of Power. *European Journal of Communication* 2001, 315-335.

- Bonfadelli, H., Bucher, P. (2004). Summary of Project “The Function of Media in Constructing Social Identity in a Multicultural Setting”. Institute of Mass Communication and Media Research, University of Zurich.
- Miladi, N. (2008). Mediating wars and conflicts: North African TV audiences in the UK and the changing security landscape. *Journal of Arab and Muslim Media Research* Volume 1 Number 3, 2008 .
- Lee, C. (2004). Korean Immigrants’ Viewing Patterns of Korean Satellite Television and its Role in Their Lives. *Asian Journal of Communication* Vol. 14, No. 1, March 2004, 68- 80.
- Sakr, N. (2008). Diversity and diaspora: Arab communities and satellite communication in Europe. *Global Media and Communication* 2008, 277-302.
- Ang, I. (1996). *Living room wars: Rethinking media audiences for a postmodern world* . London & New York: Routledge.
- Sinardet, D., Mortelmans, D. (2006) Between Al-Jazeera and CNN. Indicators of media use by Belgian ethnic minority youth. *Global Media and Communication* 2006, 425-445.
- Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2006. Eesti keele sihtasutus, Tallinn 2006.
- TNS EMOR Meedia auditooriumi uuringud. www.emor.ee.

LISAD

LISA I Jõhvi eesti noorte fookusgrupi intervjuu transkriptsioonid

Jõhvist pärit seitsme 16.-18. aastase eesti noore fookusgrupi intervjuu pronksõdurist, 11.06.2007 läbi Erika Prave. /transkriptsioon/

Tuure: Tere, mina olen Tuure kõige rohkem saan Delfist, Internetist oma informatsiooni. Vahepeal pean uudiseid ka vaatama, sest isa vaatab. Ja siis ajalehti ma väga ei loe

Erika: kas arutad ka nähtu üle, kui jaa, siis kellega

Tuure: Jaa. Ma arutan isaga vahepeal kui meil autos pole midagi teha ja vahepeal sõpradega, kui muud teemat ei ole.

Mathis : Tere mina olen Mathis. Mina saan enamuse oma informatsioonist siiski Internetist ja televisioonist ja trükiajakirjandusest ja teisel kohal on mul sõbrad, kes räägivad pigem muud pläma, nemad uudiseid ei räägi, aga info on tegelikult muu pläma ka nii et. Mina peaks....

Erika:Kas arutad ka kellegagi?.

Mathis: Jaa, mu elu koosnebki sõpradega sündmuste arutamisest.

Krislin: Mina olen Krislin ja mina saan ka oma põhilise info Internetist, teisel kohal on televisioon ja siis trükiajakirjandus, aga raadiot ma nii palju ei kuula, kui siis ainult autoga sõites.

Erika: aga Internetis mis saitidel

Krislin: Noh no.... Nende noh, ajalehtede kodulehekülgedelt

Erika: Kas arutad mida kuuled ja näed

Krislin: Jaa.. loomulikult, kodus ja koolis ja põhimõtteliselt igal pool.

Mari-Liis: Tere minu nimi on siis Mari-Liis. Põhimõtteliselt pean mina ka koguaeg pean.. ää.. uudistega kursis olema, suurema osa saan loomulikult Internetist, siis Posimehe onlinest ja ETV24... ää.. loomulikult ka trükiajakirjandusest vanaemal käib mul SL Õhtuleht, seda ma loen ka vahepeal, siis televisiooni, igapäev peab uudiseid vaatama ja sõpradega nagu siin enne sai juba mainitud, et siis Mathisega räägime igapäev MSNis toimuvast, et põhimõtteliselt muud tegevust ei olegi.

Erika: Kas arutate seal MSN-is siis päevapoliitikat?

Mari-Liis: Loomulikult koguaeg, ega see on nagu elu osa.

Mathis: me oleme nagu kohalik Ärapanija.

Mari-Liis: jah, et meil pole midagi teha, meil elu ei ole ja siis me räägime koguaeg me oleme sisuliselt....

Mathis: Ja Krislinil pol ka midagi teha ja tema ka räägib meiega, tema elu koosneb ka sellest

Mari-Liis: ja kui ikka pidu on, siis me mõnikord läheme nii kalklema, me nii süveneme sellesse, et tuleb arutada, et kui pidu lõpeb kell kolm, siis meie läme Mathisega kell viis koju, ei saa enne minna kui pole lahendus leitud...

Liina: Mina olen Liina. Mina saan kogu info televiisorist põhiliselt. Ema vaatab mul Kanal2 kõige rohkem ja TV3, ETVd ka vahest, ma olen sunnitud ka seda kuulama, no kostub kõrva. Siis ta kuuleb raadiot ka, Vikerraadiot põhiliselt, nii et hommikul ma olen uudistega kursis. Ja Internetist ka vaatan neid ajalehtede kodulehekülgi ja kogu moos.

Erika: On sul selleks piisavalt aega?

Liina: ää.... kui vaba aeg tekib, siis vaatan.

Liis: Tere mina olen Liis ja ma saan põhilise kogu informatsiooni telekast, Kanal2-st, reporterist, sest see on kõige huvitavam, ma arvan, siis ma arvan et teisel kohal on ajalehed ja vanemad, sest et väga palju on poliitilist rääkida isaga. Kindlasti hästi suur tegur on sõbrad, sest koolis saab koguaeg nendega hästi palju uuest huvitavast sündmusest räägitud.

Erika: Kas te nagu kommenteerite siis seda kuidas ühte või teist teemat nagu on kajastatud või te otsite ise mingeid lahendusi?

Liis: Me otsime ise lahendusi pigem, aga me räägime ka sellest et kuidas seal oli kajastatud ja siis me hakkame oma arvamusi siis ka.

Erika: Järgmisena ma näitan teleühte pilti. Vaadake ja mõelge, milliseid mõtteid, tundeid või assotsiatsioone see teie tekitab? Püüdke palun need mõtted kollaažina paberile panna. Siin on limid, ajalehed paberid

Olete nüüd valmis oma mõttepiltidega saanud? Siis palun kommenteerige igaüks oma pilti. Liis alustame sinust palun.

Liis: Sihuke pilt..... Siin pildi peal on mul kujutatud enne ja pärast..... Siin pool on enne ja siin pärast. Kõigepealt alguses oli rahulik, keegi seda Aljošat nagu ei märganud, ma tegin talle risti peale, et teda nagu polekski siin. Siin on üks tädi, kes ütleb et võib lobiseda või midagi taolist, ja siis praktiliselt vaikus, kõik oli vaikne, meil oli Euroopa Liit, taevast olid pilved, seda küll keegi ei näinud, kõigil oli suht suva, nagu seda kuju polekski olnud, siis läks natuke aega mööda, siis Arnold oli vahepeal meil,.... Arnold on natuke kommunistlike sugemetega, minu arust. Ja siis on Ilves,.... ma panin nad niimoodi vastastikku seisma ja Ilvese peale kleepisin "eesti" ka sest et et, sest ikkagi meie võitsime lõpuks ja siin on Savisaar tema on nagu tükike Venemaast siin pildi peal. Ja siin on noh kõik see mäss ja niimoodi ja vahepeal ja Aljošale ma tegin uue pea, sest ma liimisin selle kogemata üle. Ja kõik kogu pildi kleepisin üle eestiga sest minu arust on vale kui Vene riik saab siin võimule ja venelased lihtsalt hakkavad mässama mitte millegi pärast praktiliselt.

Mathis: Jah, mingi Savisaar Eestit ei mõjuta

Liis: Jah

Erika: et sellised mõtted siis olid sul seoses selle kujuga, veel midagi tahad öelda?

Liis: ma arvan, et ei taha, et keegi tahab midagi küsida ehk?

Mari-Liis: Mida sa tundsid kui sa seda plakati kokku kleepisid?

Liis: Ma tundsin ennast hästi, sest ma sain kõik üle eestistada, järjest igale pole kleepisin siin Eestit peale.

Mar-Liis: Et panid nagu tükike oma hinge?

Liis: Jah, ma panin siia oma hinge.....

Mathis: Kas näpud ka mustaks tegid?

Liis: Jah, jah mul on näpud nagu trükitahmaga koos.....

Mari-Liis: Näpud on mustad nagu oleks Eesti mullas kaevanud.

Erika: Nii.... Liina, mis sinul on?

Liina: Mul on sihuke lahja aga noh, eee oota ma ei näe ka hästi, siis siin Savisaar on õrnalt patune, sest toetas venelasi, kuigi oleks pidanud eestlasi, omad ju või nii. Ja siis siin on pronksõdur mul, Aljošakene, eestlased arvavad, et on tüütu tüüp, mõtlesid niimoodi, et tekitab probleeme ehkki venelased seda, ... nagu noh, ma ei tea mida öelda. Aa.... Et see Putin selle asemel, et kompromisse leida või midagi rahu saavutada, ei nad keeravad käega Eesti peale, tekitavad rohkem probleeme. Suhted muutusid kuumaks nagu see tuli siin pronksõduri juures ja pooldati mässu, näete käed on üleval siin mäss. Ja rohkem vist ei ole midagi.

Mathis: Miks sa Putini sinna kleepisid?

Liina: sest tal on käsi Eesti poole

Mari-Liis: Putin on praegu väga oma koha peal

Liina: Vot.

Mari-Liis: Et siis minu plakat näeb välja sihuke näete,.... tegelikult see pealkiri ei mahtunud siia nagu te näete, et sisuliselt see pealkiri tähendab seda, et me siia- maani juurdleme, et kas meil siis olid vead või ei olnud, et kas Ansip tegi vea, kas Savisaar tegi vea, kas venelased tegid vea, et nad peksid Hugo Bossi aknad sisse, et kas, et kas..... Ühesõnaga, küsimus on ikkagi veel õhus. Et mis mul siis siin on, et Eesti kaart loomulikult, nagu me näeme vana hea president Meri, küll kahjuks nüüd kadunud, Ilves eks ole, jah, aga me armastasime teda (Merit –E.P). Siis me näeme

vene ajakirjanikku Tõnismäel, nagu me teame edastas vene meedia Tõnismäel toimunut absoluutselt teistmoodi... teistmoodi kui ülejäänud maailm, eks ole, et nemad on ikka, noh... et aga vene meedia on vene meedia, mis me siin ikka ütleme, eks ole. Siin me näeme suurt Venemaad, kes siis on karikatuuril kujutatud lihasööja lillena ja väikest Eestit, kes on siis armas pisikene lillekene, keda siis kastab üks mees. Ja lihasööja lill tahab meid siis ära süüa

Mathis: Meest ka või?

Mari-Liis: Nii meest, kes meid kastab, kui siis ka väikest Eestimaad. Väga palju on siin me näeme venelased versus eesti.... nagu me teame see oligi põhiline, mis meil toimus, muidugi tuleb meelde okupatsiooni aeg ja kõik selle Aljoša ja kõigi oma värkide särkidega ja eriti sellega, et Venemaa tahab siin oma võimu kehtestada, siis on muidugi saviplönn ja Putin koos siin ilusasti nagu kaks venda vennalikult, siis on õnnetused ja skandaalid, mis seda olukorda iseloomustavad, nagu me näeme on Putin siin kleebitud Jeesuse ja kellegi kolmandaga.... ma arvan, et see on Puškin, nemad on siis ... siis pühakolmainus, a la kolmainus. Siin me näeme, et see oli nagu põrgu inimestele..... eesti inimestele eriti, sest laastati midagi, mida poleks tohtind laastada, siis me näeme siin vene tüdrukut, kes kannab mis see nüüd oligi? on mingi ... sirpi ja vasarat! ütleme niimoodi ja see on väga paha, ütlen konkreetset ma tõmbasin siia kohe risti peale.

Vene pimedus..... nagu me teame Vene meedia ei kajasta midagi ja venelased ei tea ka midagi nad on on nagu kammitsetud selles suhtes.

Siin on mul eesti sõdurid, kelle ma kogemata võrguga üle kleepisin, tegelikult ma ei arva seda, sest nad võitlesid omal ajal tegelikult..... ma ei arva seda, need on eesti sõdurid, kes võitluseid omal ajal vene vastu. Ja siis on eesti politsei suur aplaus eesti politseile.

Jah.

Krislin: Kui oli nagu küsimus, et mis mulle meelde tuleb seoses selle pronkssõduriga, siis hästi palju eri asju ja neid on väga raske ära mahutada ma proovisin need siia ära mahutada ja ma paningi need sõnad siia ümber, mis meelde tuleb,.... et mäss ja Venemaa ja demokraatia ja märulipolitsei ja Tõnismägi, Eesti vastased miitingud ja nii edasi. Siin on meil üks vene kangelane, see on Aljoša ja siin on meil teised vene kangelased, need on vandaalid. Et see on vastuoluline olukord, selles mõttes, ja siis siin on pilt kui neid torusid ei olnud püsti, kui palju lilli ja fotograafe ja kui palju seda kajastati.

Ja samuti nagu ajakirjanduses, ei olnud ainult seda, nii öelda, negatiivset külge, vaid olid ka igasugused karikatuurid, mis on päris humoorikad, näiteks trikimees võttis selle samba ette ja siin oli siis..... et kevade kuumim kaanepoiss - Aljoša.

Mathis: Kuna teemaks oli mis meeleolusid ja mõtteid see tekitas, siis ma panin siia mis minus siis konkreetset tekitas, kõigepealt hakkame vasakult alt peale, kõigepalt on juba vastuolu nii perekonna kui sõprade seas, siis on abielu voodi ja okastraat on vahel, et perekonnasisesed vastuolud ja me kõigi sõprusringkonnas on kindlasti venelasi ja mis vastuolud siis tekkisid janoh, ja kindlasti, mõni abielu läks selle sündmuse pärast lahku... Siis on lillede istutamine, ma seal lillepargis käisin nüüd kui Eesti-Horvaatia jalgpallimäng oli, väga hea lõhn oli seal... ja siis Tuure arvas, et see on meie matemaatika õpetaja nägu. Ja siis ma panin siia ämblikmehe, sest ta on pronkssõduriga väga sarnane, kui Aljoša on venelaste kangelane, siis ämblikmees on meie kõigi kangelane. Ämblikmehel on naine, pronkssõduril ei ole. Kui vaadata ämblikmehe filmi, siis tema iseloom jääb meile alati saladuseks, pronkssõduri iseloomust me ei tea üldse midagi.... Siis on muidugi... on selle aja jooksul kõige rohkem reklaami tehtud kaubamärk Hugo Boss, kes ilmselt on tänaseks saanud juurde väga mitukümmend klienti juurde, spontaanset klienti. Seda samust. Siis ma olen väga suur poliitika huviline ja siin on siis just kuidas asjad hakkasid poliitikas muutuma pärast seda kui pronkssõdur maha võeti, eestlaste hulgas toetusprotsent Ansipile tõusis ja venelaste hulgas kõvasti langes.... Siis ma panin siia paar surmakuulutust kõrvuti, sest tegelikult oli tegemist laibasonkimisega, see haua monumendi liigutamine, see oli ainuke negatiivne külg selle monumendi liigutamisega. See mis meid kõige rohkem puudutas oli see mäss Jõhvis, see kole linnapilt,... katkised aknad,... see oli üks asi.

Üleval,... siia ülesse ma panin tüüpilised vene maratöörid. See ei ole maratöör, vaid see on see, kes Eesti saatkonda seal kaugel Moskvast nii öelda blokeeris. Et-et tegelikult, see tegi ka päris palju haiget eesti rahvale, et Eestit kui riiki väljaspool riiki juba rünnatakse.

Ja siis ma panin sellised kerge huumoriga pildid siia nurka, sest tegelikult mõelge, kui teil on .. kui teil väga raskesti nakakv haigus ja te lähete maratööritsema, kindlasti väga palju haiguseid levis selle kogu nende ööde sündmuste jooksul.

Tuure: Minul on selline asi, et kõigepealt on Eesti versus Venemaa, siis on kõik igasuguseid vene noormehed ja neid kaitsmas R kioskeid,....

Krislin:ründamas äkki?...

Tuure:ja, ... pronkssõdurit . Siis ää, kus siin oli, see on see, et Ansipi, ää kuidas ma ütlen nüüd, ää... et Ansipi seksuaalne orientatsioon oli väga seotud selle pronkssõduri jamaga. See jäi väga hästi meelde. Et ... Ansip- pederast

Mathis: Ja kuna venelastele peded ei meeldi, siis karjutigi Pozor!

Tuure: Jah, ...siis on siin kõrvuti kaks sõpra... Jeltsin ja Putin ja siia alla ma kirjutasin, mida Jeltsin selle kohta ütles, mina arvan, et tema kaitseks meid. Sellepärast, et tema on tore mees...

Jaa, vanaema rääkis, ...Siis on ämblikmees, kes on väga eestlasliku mõtteviisiga ja ütleb selle kõige kohta, et see on lollus nagu minagi ja siis on kõige selle keskel pronkssõdur, kes pole tegelikult mitte milleski süüdi, süüdi oleme meie ise. Ja ämblikmees.

Ajatelje kirjeldus eestikeeles /transkriptsioon/

Mari-Liis: Nii... siin ajatelg nagu joonistama pidime, nii kaugelt näha pole, aga eks ma siis hakkan seletama. Nii... noh ...Alguse see sai ,eks ole, loomulikult eestlased versus venelased, sai alguse juba väga-väga kaua aega tagasi, aga kuna meie siin konkreetse pronksöö sündmuse üle arutame, siis arvan, et alustaks siis teise maailmasõja lõpust 1945. Molotov Rippentrop pakt, meid jagati ära, ja okupatsioon siis venelaste, okupatsioon, mis kestis siis 1992. aastani, kuni Eesti taasiseseisvumiseni, vahepeal siin kusagil püstitati Aljoša ka, täpselt ma ei tea, millal. Jah siis, 92 .aastast, saime meie vabaks kuulutati välja Eesti Vabariik teistkordselt ja sellest ajast peale, eks ole, meil elas siin palju venelasi nagu me teame, siis olid sellel ajal paremad tingimused võrreldes Venemaaga koliti siia peredega, elasime siin ütleme niimoodi, suhteliselt rahulikult edasi kuni, mingi, mingi ... loomulikult sellised konfliktid on hõõgunud teisest maailmasõjast lõpust peale, aga ühesõnaga, ...2004.aastal liitusin, liitus Eesti Euroopa Liidu ja Natoga, siis oli niimoodi, et Venemaa nagu sai aru, et sisuliselt neil pole enam erilist võimu meie üle, Venemaa oli muidugi selle vastu, sest nemad tahtsid, et Eesti oleks ikkagi nende külje all ja.... kusjuures mina ei tea, et mingil ajal varem oleks seal Aljoša juures selliseid mingeid miitinguid korraldatud....

Mathis: ...Misasja?

Mari-Liis:.... Mingi paar inimest viis sinna lille....

Mathis: ...On küll, 85.aastal hakkas peale juba....

Mari-Liis:aga see ei ole olnud nii massiline, ärge seda unustage... Siis Edasi tulid meil parlamendi valmised, eksole Aljoša hakkas meil aktuaalseks muutuma, eestlastele ei meeldinud, et see Aljoša seal üldse on, ja et venelased sinna oma lilli viivad, siis hakkasid igasugused vastuseisud, ütleme niimoodi ja siis tulid meil parlamendi valimised, alles 2007. aastal võimule said suhteliselt parempoolsed, Edgar Savisaar ei ole meil enam võimul ja Ansip mõtles, et ohhoo, võtaks Aljoša maha. Hakkas siis seda tegema ja tuligi meie kurikuulus pronksöö, kus venelased hakkasid mässama. Tegelikult see mäss ei ole nagu noh, see on pigem nagu lihtsalt selline sündmuste, see on nagu koguaeg kogunud see vastuseis mitmeid aastakümneid isegi, siis lihtsalt väljendus sellises massirahutuses, ütleme niimoodi, aga tavalisele ma ei tea, Andreile kusagilt tänavalt, ütleme niimoodi, oli see lihtsalt ettekääne, et rüüstada lihtsalt rüüstada ja ongi kõik... aitäh.

Erika:.. nii, kes tahab järgmisena oma ajatelge näidata ja rääkida?

Mathis: Ma võin. Kõigepealt alustame sellest, kus sai alguse eesti ja vene vaheline vastasseis.

See algas sellest ajast peale, kui Peeter I lasi Tartu õhku ja veel paar Eesti linna. Tegelikult me rootslaste ja lätlastega eluaeg ja koguaeg sõdisime, aga nemad pole meil tegelikult ühtegi linna täielikult õhku lasknud, see oli vist 17. sajand... oli vist, oli vist jah. Siis olid igasugused sõjad - asjad, Eesti oli Nõukogude Liidus, seda me loomulikult kõik teame ja esimene asi, mis hakkas otseselt pronkssõdurit puudutama oli see, kui 85. aastal Gorbatšovi, mis ta tegi ...oligi glasnost võeti vastu, tänu sellele taheti pronkssõdurit maha hakata võtma, sest see oli vene sümbol, seega 85. aastal olid esimesed rahutused seal juures. Vahepeal Eesti sai vabaks, ei vahepeal sündisin mina NSV Liitu kuna see on ju mina sündmuste ajatelg, siis Eesti sai vabaks taasiseseisvus 20. august 92, siis hakati võtma kuni 2002. aastani kui võeti viimati Narvas sammas maha, võeti kõik sambad ükshaaval maha – leninid võeti maha stalinid võeti maha, võeti kõik maha, aga see pronkssõdur, no ei jõutud selleni, ütleme nii, et tegelikult keegi ei viitsinud tegelikult ja siis selle vahepealses ajavahemikus kuni kuni minu järgmise sündmuseni käisid venelased alati 1. mail viidi lilli kui jälle mingi aastapäev oli, teisel septembril viidi lilli, viidi 1. mail lilli eksju, vabadust 9. mail viidi lilli ja vabadust, *whatever* kedagi ei huvita, ju 1. mail viidi ka, siis oli Genal ja Potsatajal oli pohmakas ühes anekdoodis. Nii, vahepeal tekkisid muidugi erinevad Venemaad, tekkisid vaenulikud liikumised, kelle eesmärgiks oli kuju teisaldamine, näiteks *skinheadid*, no *skinheadidest* võin sulle mitu pilti anda, kus umbes 50 *skinheadi* on selle ümber ja nad lihtsalt tahavad, et see maha võetakse. Vot nii, ja siis kõige suuremaks ajendiks oli Lihula samba mahavõtt, natsid nagu eestlased on, solvusid ja... jajaa ja see oligi kõige suuremaks ajendiks pronkssõduri maha võtmiseks, siis taheti pronkskuju maha võtta ja venelased hakkasid mässama ja võetigi sõdur maha. Lihtne.

Liis: ...ma võin siis rääkida, minul on kõige lihtsam ja selgem skeem teist. Absoluutselt mitte nii faktiline, kõigepealt, mis ma siin ikka näitan, kõigepealt noh alustasin mina 2. maailmasõjast siis läks mööda aega natukene, siis tuli okupatsioon, siis hakkas venelaste suur sisseränne ja eestlased olid võõra võimu all,..... edasi Eesti lõpuks täielikult iseseisvus, siis toimus tavaline väike mäss, et noh, meil koguaeg venelastega sellised väikesed konfliktid, sellest ajast, kui nad üldse siia sisserändasid, siis oli venelaste suur sigivus, endiselt ja läks edasi tavaline elu väikeste konfliktidega, siis tuli Lihula väike mäss, siis läks elu edasi natuke suuremate konfliktidega, hakkas suurenema mittedallivus eestlaste ja venelaste vahel vahepeal asi vaibus ja toimus endiselt vene mässajate suur sigivus ja siis oli selline kerge paus, selline igavus, midagi ei toimunud, midagi ja siis tuli suur pronkssõduri mäss ja nüüd hakkas eestlaste hulk tõusma....

Mathis:....hakkas eestlasi sigima haaha...

Liis:... jah.

Mathis: Liisil oli väga iibe põhine, kohe näha, et geograafi tütar.

Liina: Mul on väga-väga. lahja.. üldiselt no minu arust on see Eesti iseseisvumisest alates, sest siis vene viha kasvas, sest ei suudetud säilitada võimu taastada Eesti üle. Siis pisike paus tuli. Alustan siis valimistest, siis venelased on mingid vähemsurahvuslased, või niimoodi siis idee viia Aljoša üle teise kohta oli nagu mässu põhjuseks või niimoodi ajendiks.... aga Aljoša oli venestamise sümbol ja vahend ja põhjus, et saavutada võimu Eesti üle, siis hakkasid venelased ka tõmblema seal Aljoša ümber, siis see rüüstamine ja värk..... ja ja Venemaa vaatas, et on väga hea võimalus, et taastada võimu mässuga, Eesti poliitikud olid suhteliselt rahulikud ei üritanud ka midagi. Ainult Savisaar seal oli õrnalt patune ja siis Venemaa sekkus Eesti asjadesse. Tegelikult ei tohi, kui see mäss natuke vaibus, sai ta sinna teise kohta ilusti üle, siis hakkasid venelased nägema, et võimalus kaob ära võimu saavutada ja hakkasid keerutama ja tekitama teisi probleeme, sest nad ei suutnud oma tahet läbi lüüa.

Tuure: Minul algab sõjast, teisest maailmasõjast, siis järgmine on Aljoša püstitamine, siis on NSVL lagunemine, Eesti taasiseseisvus, ja siis on 92.st kuni 2006-ni on mul selline suur asi, kõik on kokku tõmmatud ja siis ma vahepeal kirjutasin juurde, et kogu see aeg on olnud arvukalt konflikte eestlaste ja venelaste vahe, rassistlike noori on aja jooksul juurde tekkinud eestlaste seas, on terroriseeritud nii eestlasi kui venelasi üksteise poolt. Siis on mul 2006. aasta, kuigi enne

seda oli seal Aljoša juures ja mujal ka neid konflikte, siis on 2006. aastal ma mäletan seda, siis hakkasid sinna mingid vene lipud tekkima...

Mathis:.... mitu korda värviga üle värvitud....

Tuure: ...jaa. Tuli igasuguseid ütlemissi, siis terve see aasta teritasid venelased hammast ja küüsi, et 2007. aastal taas ärgata kui eestlased otsustasid, et pole õige kui laseme venelastel ennast nii hullult mõjutada... ää..... et Eesti on isegi iseseisev riik, Venemaa ei puutu üldse asjasse ja hakati monumenti maha võtma. Siis said vene kõik noored ja vanad ja üldiselt harimatud inimesed vihaseks ja otsustasid, et oleks tore mässata .

Ja nii see kõik läks, ja nüüdsest on Aljoša rahu saanud oma uuel kohal. Ja minu arust poleks seda mässu olnud vajagi, sellepärast on et nüüd on kõik rahul ja viivad oma lilled siia ei sega eestlasi ega venelasi ja tänaseks 11.06. 2007 on üldiselt kõik maha rahunenud, ää arutlusi on ikka, kuid asi on nüüdseks korda aetud minu meelest. Aitäh tähelepanu eest!

Krislin: Noh kõik juba räägitud, aga räägime otsast peale siis. Et siis teine maailmasõda, Vene okupatsioon, millalgi pandi siis sõdur püsti, täpselt ei tea, millal,... ja siis ta on siin olnud ja siis hästi palju venelasi on sisse rännanud Eestisse ja Eesti siis taasiseseisvus

Mathis: Pange tähele okupatsioon lõppes Krislinil Euroopa Liitu astumisega

Mari-Liis:õige!

Krislin: ..ei ole nii mõeldud, Eesti taasiseseisvumine ja siis siin on Euroopa Liitu astumine.... .Ja loomulikult Eestis on tahetud integratsiooni väga arendada, jah et eestlased ja venelased lõimuksid, aga noh....

Mari-Liis:....ei tule välja...

Mathis:... mida pole seda pole...

Krislin:...aga see nagu näha, pinged kasvasid ja otsustati pronksõdur maha võtta ja oli selgelt näha, et Eesti on lõhestunud kaheks, et eestlaste ja venelaste vahel tekkisid sellised konfliktid, et see Filtri tee viimine ei oleks olnud nii suur probleem kui poleks olnud nii suuri erinevusi rahvaste vahel .

Mathis: see poleks olnud nii suur

Mari-Liis: see probleem ei oleks olnud nii suur, see on rohkem ego asi

Krislin:.....ja siis, et elu läheb edasi...

Mathis: ...nagu Norman parodeeris Ansipit:.. mina võitsin valimised, teen mis tahan.

Erika: Nüüd palun tel kommenteerda nähtud uudised.

Mathis: Sisuks oli näidata agressiivset venelast ja väga rahulikku eestlast. Uudis oli tegelikult hästi tehtud, sest sõna said mõlemad pooled. Samas kui hr. Rebane mõnitas, siis venelased rääkisid mässamisest. Põhimõtteliselt oli uudis tehtud arvamuseks ja noorte meeste käest küsiti mida noored arvavad. Mida teevad eesti vene.

Mari-Liis: Kajastati pronksööd ning intervjueriti nii venelastest maradööre kui ka eestlasest patriooti.

Näidati äärmuslaste, ent mitte eriti intelligentse ning tolerantse indiviidi arvamust. Venelaste arvamus on loomulikult absoluutselt erinev eestlaste omast – vähemsurahvuse arust on nemad vabastajad, eestlaste arust aga okupeerijad, maradöörid.

Ülesehitus tekitas nii viha kui ka rahulolutunnet, ent objektiivsest arvamusel jäi vajaka.

Krislin: Näidati kohe alguses kaadreid mässust ja laamendamisest – see tekitas taaskord viha ja pettumust. Uudises oli intervjuu vene meestega, kes lubasid Eestis veel suuremat mässu ning streiki. Hea meel on, et need lubadused pole täide läinud. Küsitleti ka Eesti poodlajaid, kelle tabav kommentaar hästi meelde jäi ning millega igati nõus olen.

Põhiidee oli see, et venelastel on plaanis uusi ja suuremaid mässe korraldada. Selliseid uudiseid oli aprilli lõpus ja mai alguses pea igal kanalil ja iga kell.

Liis: Venelased tahavad Eestisse ehitada oma Venemaad.

Eestlased võtavad asja rahulikult, nimetavad viisakalt venelasi (putukateks) prussakateks, nagu pahad sipelgad kellest ei saa lahti.

See on Eesti, meie eestlased lubame venelastel elada ja teha tööd sellel maal, mille rajasid meie esivanemad. Venelased aga ei suuda olla tänulikud, et me lubame neil siin olla, venelased on ahned, tahavad kohe kõike endale mida puudutavad. Suur tükk ajab suu lõhki. Poleks olnud vaja mässata, sest nüüd on tagajärg käes ja esimesed venelased on välja saadetud.

Tuure: Nähtud lõigu põhjal arvan, et venelased rääkisid väga üleolevalt, väga haiget tegi osa, kus vene meesterahvas ütles, et tegu on Eestimaaga, kuid mitte eestlaste maaga, mis minu arust on absoluutselt vale väide. Esimene osa uudisest rääkis esimese õhtu rahutuste käigus vahistatud ja hiljem vabastatud meeste arvamistest.

Teine osa oli Eesti noormehe mõtted, mis olid vägahead ja paika panevad.

Uudisena oli nähtu väga hästi üles ehitatud, haarav uudis. Sisu lühidalt kajastas pronkssõduri ümber toimunut ja kahe erineva poole arvamust.

Näha oli, et venelased on ajalooga valesti kursis.

Liina: Harimatud inimesed.

Vastikustunne- ise räägivad, et nende riik ja elavad siin, aga ometi rüüstavad.

Hea uudis piisavalt teavet sündmuste kohta.

II LISA Jõhvi vene fookusgrupi intervjuu transkriptsioonid

Fookusgrupi intervjuu aprillilõpu sündmuste kohta, vene noored 16 – 18. aastased. Küsija Erika Prave

Tutvustusvoor /tõlke transkriptsioon/

Erika: Tere! Tutvustage end palun lühidalt, öelge kuidas on teie nimi ja paar lauset selle kohta, kust saate tavaliselt infot. Millised on infokanalid, mida jälgite ja kellega nähtut arutate.

Anja: Minu nimi on Anja. No infot saan televiisorist, Internetist.

Erika: Mis kanaleid sa eelistad

Anja: Eelistust pole, vaatan nii seda kui teist, ka eestikeelseid vahest

Erika : Kellega nähtut arutad

Anja: Sõpradega vahest

Artjom: Minu nimi on Artjom, saan enamuse info telest, see on Vesti kanal, Esimene kanal.

Erika: kas see on PBK?

Artjom: Ei, see on lihtsalt esimene kanal. Samuti saan infot Internetist Delfist, lehtedest: Põhjarannik, Infopress. No arutan vanematega, vahest sõpradega.

Daša: Minu nimi on Daša. Mina saan enamuse infost kas Internetist või telekanalitest, need on enamjaolt kas esimene kanal või teine kanal, see on Vesti. Arutan lähedastega, siis lähedaste sõpradega.

Tanja: Minu nimi on Tanja. Infot saan samuti enamjaos vene kanalitest, kõige rohkem esimeset kanalist. Arutan kõige rohkem sõprade ja vanematega. Ja veel oli meil eraldi küsitlus Ida-Virumaa noortekogult, kes tegeles selle küsimusega ja see on kõik.

Alla: Mina olen Alla. Saan infot nii telest, raadiost Internetist

Ütleme nii, et poliitilist infot saan telekast seal on iga nädal programm Eesti uudiseid, seda ma vaatan, siis raadiost kuulan 100FM, siis ajalehed, see on Põhjarannik. Arutan asju oma sugulastega, sõpradega, vahest ka klassis. No klassis on meil tulised vaidlused.

Jevgenia: Minu nimi on Jevgenia, saan infot Internetist põhiliselt, telest. Vahest ajalehest, Põhjarannikust.

Erika: Mis kanalitelt

Jevgenia: NTV põhiliselt.

Erika: Näitan teile ühte pilti, vaadake seda ja mõelge, mis tundeid või mõtteid see teie tekitab.

Valeria: Ääää.... Ma püüdsin näidata, et see mälestussammas jagas meie rahva kaheks pooleks, see tähendab, et ühelt poolt eestlased, kes püüavad kaitsta oma kultuuri ja see on väike riik, kes on uhke oma keele ja traditsioonide üle ja teisalt venelased, kellel on suur ajalugu selja taga, selline ülisuur maa ja nad asuvad põhimõtteliselt võõras kohas. See tähendab, see ei ole nende kodu ja pole kunagi seda olnud... Kodu.

See tähendab, et me oleme siin nagunii võõrad... oh...Ja tõepoolest, siin oli juba õigesti enne öeldud, et paljud venelased, kes poevad mälestusmärgi taha tegelevad tegelikult lihtsalt vandalismiga. Ja Venemaal on öeldud isegi selline fraas, et ma ei osta Eesti kaupa, ma vehin selle sisse. See tähendab, et nad põhimõtteliselt tahavad ainult varastada, ja vot, nagu meil Jõhviski oli, et löödi Sportlandi aknad sisse. No vot....

Aga paljude vanainimeste jaoks on see tõepoolest ajalugu, nende jaoks on see tähtis, see.... et sõda ja see mälestusmärk,.... see on neile ainus koht, mis neile (olnut) meenutab, toob nende näole mingi naeratuse. Et nad võivad tulla ja tuua sinna lilli.

Eesti ... See, seda oli kellelegi vaja. See on poliitika, mida kaetakse maskidega, see et räägitakse, et nad tahavad, et on nagu parem, siis tegelikult nad seda mitme....mitme... mitme, jah mitmekordistavad. (võimendavad mitmekordselt)

Ja. See, et Ja ... Venelaste jaoks on see surm ja eestlaste jaoks on see surm. See tähendab kuidas nad sellest aru saavad. Kuidas need siin, see väljendub lastes. Lapsed ei saa praegu millestki aru, nad kuulavad seda mida räägitakse peredes, seda et venelased on halvad ja nii edasi. Kuigi päriselt, mida nad on sulle teinud? Igal rahval on oma lollikesed (veidrikud). A eestlased, isegi siis kui venelased vot möllasid tänaval, ei julenud välja minna, nad istusid oma kodudes nagu hiired. Venelastel oli isegi igav, polnud keda peksta. (naer)

Erika: Sa ütlesid, et seda oli kellelegi vaja, kellele?

Valeria: Ansipile. Ameerikale....

Erika: Ameerikale?

Valeria: Jaa, Venemaa ja Ameerika on ju koguaeg olnud suured vaenlased. See tähendab, et see algas külma sõjaga ja nii edasi.... Ameerika tahtis.. ta tahab, et aina enam riike tuleks nende poolele. Et nagu Eesti, et mis asub Vene piirile väga lähedal, et ja, et neil oleks siia väga mugav panna oma.. mingeid. punkreid, Eesti territooriumile et nad oleksid Venemaale lähedal, et nad saaksid kohe Venemaale. Nagu nad praegu panevad Poolasse....Vot.

No et ja, siin on allkiri (loeb eesti keeles): “Selles võitluses, kus kõik on võitjad.” Ma arvan, et kõik on nagu kaotajad, Selles mõttes, et ma arvan, et keegi ei ole nagu võitja tulnud välja. (edasi vene keeles) Sest, jah.

Erika: Täna.

Valeria: Mhmmmm

Erika: Nüüd Kristiina?

Kristiina: Mul on kujundatud nii, et ... mul jaguneb kaheks pooleks, need ei ole võrdsed pooled. Üks on suurem, see on eestlased ja teine on väiksem, see on venelased Eestis. Sellepärast et, neid on palju vähem kui eestlasi ja nad eralduvad punase joonega. Ja sellel joonel...Siin on inimesed, kes kaklevad, sest on nagu mingid arusaamatused, on nagu no värvid on must-valge. Täiesti vastupidised värvid ja nende vahel on koguaeg mingi arusaamatus.

Ja see väiksem pool, venelased nagu elavad Eestis nad nagu püüavad nagu enda eest seista. Ja siis on nagu rakett eestlaste poolele, sest nad tahavad ennast kaitsta, sest neil on nagu siin raske elada. Nad nagu teevad kõik et nad õpivad keelt ja teevad kõik selleks, et saada head haridust, aga see ei õnnestu alati, sest kohe kui lähed instituuti ja nähakse, et sul on vene perekonnanimi, siis kohe püütakse nagu alandada inimest isegi siis kui ta on väga tark.

Siin on allkiri (loeb eesti keeles): “Õnn on pisiasjades”. Siin võib öelda, et siin on nagu eestlane, et ta on õnnelik, no ma arvan, et paljud olid õnnelikud, eestlased, sest et võeti mälestusmärk maha, nad nägid, et paljud venelased käisid sinna 9.mail ja see tegi nad nagu ajas närvi....

siin on nagu auto, kõik ju teavad, et politsei ähvardas nagu politsei, pidas end väga halvasti üleval. Siin on nagu nende vandelistide vastu. No mina ei ole ei vandelistide ega politsei poolt nagu...Võib nii öelda

Ja siin on nagu on inimene ... ja tema peakohal on lambike. Sest see idee tekkis siiski eestlastel, sest eestlased poolele oli see idee

Erika: idee?

Kristiina: Idee viia mälestusmärk ära.....

Erika: Kõik? Täna

Jevgenia: Mina mõtlen, et paljusid inimesi ärritas see, et mälestusmärk viidi ära. See oli väga ebameeldiv. Ja..... Ma mõtlen, et põhimõtteliselt ei olnud see õige viia mälestusmärk ära enne 9.maid. Kui seda oleks tehtud pärast pidupäeva, poleks sellist skandaali olnud....
(Vaikus)

Erika: Sul on seal lilled, kellele need on?

Jevgenia: Lilled on muidugi hukkunutele

Erika: Kõik?

Jevgenia: mhmm

Alla: Tegin oma plakatile sellise pildi pealkirja nagu sõda. Sest nagu mulle tundub, et see algas kõik teisest maailmasõjast ja lõppes põhimõtteliselt samuti sõjaga. Selle mälestusmärgi pärast sõda. Siin on palju pilte.... Nagu Ženjal on minu plakati keskel lilled, need lilled on nagu mälestuseks inimestele, kes hukkusid maailmasõjas, see austus mida tuntakse mälestusmärgi ees, kui pannakse lilli. Aaa siis on mul on siin töölist ja rahulikkus ja sõda
Nagu mulle tundub,..... minu meelest sai kõik alguse sellest, etkõik.... mälestusmärk viidi ära enne 9.maid, ja nagu mulle tundub, tehti seda ülevalt poolt väga hästi läbi mõelduna. Et oleks mingi provokatsioon või midagi sellist. Arvan, et kui mälestusmärk oleks ära viidud pärast 9.maid oleks kõik olnud palju rahulikum ja parem. Ma ise arvan, et linna keskel justkui haud on justkui mitte natuke kohatu, ja seda oleks pidanud muidugi ära viima, aga seda poleks tohtinud teha. noh... aga sellest poleks tohtinud teha sellist paanikat, seda poleks tohtinud teha nii ootamatult ja venelaste jaoks nii tähtsa pidupäeva eel. Sest 9. mai on venelaste jaoks väga tähtis püha ja nagu meie need samad pensionärid, vanakesed, kes tulevad mälestusmärgi juurde, mitte sellepärast, et mitte näidata oma rahulolematust, vaid see on lihtsalt see et eestlased viisid ära mälestusmärgi enne 9.maid ja näitasid sellega seda, et nad ei austa venelasi, ei austa nende mälestust nendest asjadest, mida venelased pühaks peavad. Siin on mul ka näiteks selline karikatuur, mis ma märkisin siin on sõda mõistuse ja füüsilise jõu vahel.... no nagu mulle tundub see sõda kestab, ta kestis ja jääb kestma.... Lihtsalt pronksõduri probleem lihtsalt süvendas seda. Mõistus, et kõik oli poliitikute poolt väga hästi läbi mõeldud, kuidas korraldada provokatsioone.

Aa füüsiline jõud on juba nende inimeste poolt kes allusid sellele provokatsioonile .

Tanja: Mul on siin palju inimesi. Olen jaganud need inimesed kaheks. Ühel pool - Siin ei ole ainult mitte mitte-eestlased ega eestlased... Need on lihtsalt inimesed kes olid kelle jaoks oli kõik see see mis toimus ... mmmm nagu sõda fašismi vastu. See tähendab, et see oli mälestusmärk sellele sõjale, teise maailmasõja auks. Nõustugem, et kui vaadata Vene riigi suurst, siis nende jaoks oli see mälestusmärk mingi väikese maa märk, sest maa on ju tõepoolest väga väike, see tähendab, et nende jaoks oli see lihtsalt üks suur sõda.
Teise poole jaoks, nii nagu eestlaste nii ka mõnede venelaste jaoks, kelle jaoks see oli okupatsioon. Ja ma lugesin ühest ajalehest, et oli kirjas (loeb eesti keeles):“Võit okupatsiooni üle”. Kas see on ikka päriselt olnud? Tegelikult Faktiliselt pole ju mingit okupatsiooni olnud, see oli ju kõik Nõukogude Liidu territoorium ja see tähendab, et Eestit kui sellist ei olnud. Seda võib vaadata kui mingit kõlbelisest küljest aga see on juba siis teine küsimus. Aga faktiliselt seda okupatsiooni ei olnud.

Edasi läheb juba nii nagu mul siin on... Edasi on Tallinna vabastamine, sest mälestusmärk asus Tallinnas ja see on inimestele, kes osalesid Tallinna vabastamises ja siia on maetud need inimesed, kes hukkusid Tallinna vabastamisel.

Ja siin pool pildil on mul kujutatud totalitarism, diktatuur. Ja siin on mul ühe lapse pilt, kes sirutab käe ja tahab no justkui dikteerib oma reegleid, tahab neid kehtestada. Ta on tähtis. See, kellel midagi ei meeldinud, oli Eesti riik, no õigemini valitsus. Siia on kirjutatud, et inimestel on kahju neist, kes sõjas langesid ja nende langemist austatakse. Ja siis on siin “kurbus”, sest ükskõik millise sõja meenutamine on seotud kurbuse ja leinaga. Sest on olnud väga palju ohvreid. Inimesed ise ju ei taha sõdida, seda provotseerivad suuresti valitsused ja mingid erimeelsused, mida lahendatakse füüsilise jõuga.

“Igavene mälestus” – jaa,... inimesed mäletavad alati teist maailmasõda ja selle ohvreid. Sõltub ainult kummalt poolt seda mäletada – ühed mäletavad sellest head, teised aga peavad seda enda või kellegi teise jaoks isiklikult halvaks.

Ja “Uhkus” selle eest, et see oli, et seda, et selle eest, et nad suutsid enda eest seista ja vabastasid oma kodumaa.

Siin pool on mul “Valu” see valu, see, mis öeldi põhjenduseks monumendi ära viimisel, et inimestel oli valus meenutada aegu, mil olid repressioonid, mil Nõukogude Liidu eesotsas seisis teatud inimesed, kui ei olnud sõltumatust, kui eestlased ja Eesti riik nad elasid teise riigi nime all, seepärast on neile selle meenutamine ebameeldiv. Ja muidugi ei ole see parimate aegade mälestusmärgiks. Jällegi nende aegadel toimunud represseerimised. Ja siis olid ju väga suured ohvrid, Tohutult oli ju ohvreid Nõukogude Liidu poolt ja ohvreid oli ju ka Eesti poole peal, ehkki see ei olnud eraldi riik.

Tänavarahutused ... neis osalesid nii eestlased kui venelased. Eestlased olid mälestusmärgi vastu, aga venelasi, kes seda mälestusmärki kaitsta tahtsid, peetakse vandaalideks. Mina isiklikult neid vandaalideks ei pea otseselt mõttes, sest inimesed ei saa kõik ideaalsed olla, kui riik on neid juba provotseerinud, siis tähendab, tuleb riigil ka selle eest vastutada. Jaa, mõned inimesed läksid veidi liiale, mõned aga käitusid täiesti rahulikult, adekvaatselt.

Edasi on mul siin valitsus, mis on lõhenenud – ühed arvasid, et monumendi ei tohi puutuda, sest see on inimestele mälestusmärk, see on oluline. Teised arvasid, et see oli enneaegne tegu. Nende meelest tuli mälestusmärk küll ära viia, aga nad arvasid et seda peab tegema pärast pidu, nii nagu oli lubatud....., aga et viidi varem, siis see on viga, teie süü. Ja järgmised on need inimesed, kes seda toetasid, kes ütlesid isegi, et see on õige tegu, nad rääkisid isegi, et see on kõige õigem asi, mida Ansip seni teinud on. See on nüüd küll liiga öeldud.

Edasi tuleb politsei – see on mis tegi politsei, kuidas nad reageerisid kõikidele nendele korratustele ja kuidas see tegelikult oli kõik väga julm.

Ja siia ma kleepisin kaardid - nii Eesti kui Vene oma, tegin seda seepärast, et saaks võrrelda mastaape ja näha, et see oli tõepoolest väga suur sõda ja miks just nendest kahest poolest. Sõda, teine maailmasõda, ei käinud mitte ainult Saksa ja Venemaa vahel, enamuses ta toimus ka Vene ja Eesti vahel, ning toimub siiamani, seepärast tahan näidata ka millised on mastaabid.

Edasi, siin on ajalehe väljalõige, loen teile ette, see on küll eesti keeles, üldiselt kokkuvõtvalt see on see monumendi ümber käib selline tõsiasi, et üldiselt neid võetakse maha või tõstetakse ümber tavaliselt revolutsiooniliselt meelestatud aegadel. Nendel aegadel kui need ajad on selles riigis. Tavalistes, stabiilsetest ühiskondades suhtutakse neisse neutraalselt ja nii nagu kultuurimälestusmärgikesse, mis aitavad meenutada seda, mis on olnud, mingeid ajaloolisi hetki ja üldse ajalooline tähendus on tähtsam kui poliitiline või sümboliline tähendus. Ja siin on samuti pilt kus Putin võtab vastu noori ohvitsere vastu võidupüha paraadil 9.mail. Kõik.

Daša: Mul on siin pilt sellest, kus varem oli mälestusmärk Tallinnas ja ükskõiknagu näha, tulevad inimesed ikkagi selle koha juurde, ja mäletavad seda mis oli, mis sellest, et mälestusmärk on juba ära viidud. Aga siin all on mälestusmärk juba uue koha peal, see tähendab pildid siin on 9.maist, kui lapsed tõid lilled, lilled mille tõid veteranid, inimesed...

Aga siin keskel on see, mis toimus justkui mineviku vahel, see tähendab, kui oli veel mälestusmärk ja selle vahel kes seal osalesid. Ma mõtlen, et valitsus lubas esialgu, et justkui öeldi, et lubati, et et viiakse mälestusmärk ära pärast 9.maid ja oleks seda tehtud palju ilusamini, pärast 9.,siis poleks inimesed nii kurjad ja kõik oleks no palju rahulikum. Ma mõtlen, et politsei, kes hoidsid kinni lihtsalt inimesi selle eest et nad olid noh, lihtsalt venelased ja et nad peksid neid keppidega ja pärast tahtsid nad lihtsalt saata türmi, ma arvan, et see-see läks ajalukku ja inimesed nii nagu nad mäletasid ja mäletavad seda ja jäävad mäletama kõike seda mis toimus. Kõik

Anja: Mina arvan, et need korratused olid kõik ette planeeritud. Et inimeste vahel

Erika: Mis sa arvad, kes seda planeeris?

Anja: No ikkagi Ansipi pool, tema justkui alguses sattus sellisesse olukorda, et ta lubas juba enne valimisi, et kui ta valitakse, viib ta selle mälestusmärgi ära. Ja kui ta valiti,..... siis, kui ta poleks täitnud oma lubadust,siis need inimesed kes olid mälestusmärgi ära viimise poolt oleks temale seda ninale heitnud. Ja nii oligi väga kavalalt oli tehtud, et kõik kaeti kinni ja mälestusmärk viidi ära öösel, siis kui inimesed magasid ja ei teadnud midagi ega näinud midagi. Ja Ansip ei pidanud lubadust, et mälestusmärk viiakse ära pärast 9.maid. Ja isegi pärast leidus neid, kes ütlesid, et kõik oli väga õigesti tehtud. Aga Ansip pärast ütles, et on neli versiooni nende inimeste kohta, kes lebasid seal, kelle haud seal oli, et olid purjus venelased, kes seal laamendasid enne ja sellised jutud tegid olukorra veel halvemaks. Oli ka öeldud, et mälestusmärgi ära viimine ei muuda midagi, ei lahenda konflikti. Sest venelased niikuinii jäävad mäletama seda ja seda valu, et mälestusmärk selliselt ära viidi.

Kui sellest nüüd rääkida, et hakati kauplusi lõhkuma, siis, siis muidugi see ei olnud õige, sest see oli ikkagi eraomandus, mitte riigi omand ja sellega nad ei maksnud riigile kätte. Kui hakata nüüd rääkima sellest, et Ansip ei teinud siis õigesti, siis muidugi ei teinud ta õigesti.

Erika: Nüüd palun kujutage olnud sündmuse graafikuna, joonistage ajatelg - millest teie meelest kõik algas ja kuidas sündmused on kulgenud.

Anja: Algas kõik sellest, et oli mõte või käis ringi kuuldus, et tahetakse monument maha võtta, see oli alles algus ... ja siis räägiti sellest ajakirjanduses, ja-ja juba siis see ärritas inimesi...inimesed muretsesid selle pärast ja mõtlesid, et mis siis küll saab, kui mälestusmärk tõesti ära viiakse. Siis aga pärast valimisi ütles Ansip ... rahustas, et mälestusmärki ei viida ära enne 9.maid, et kõik toimub tsiviliseeritult, et inimesed jõuavad enne ära viimist mälestusmärgiga hüvasti jätta.... Aa aga kui pärast seda kui hakkasid tööd mälestusmärgi juures, siis, siis see muutis valvsaks ja viidigi monument ära....

Et kõik toimus väga ootamatult.

Erika: Ahah, siis kõigepealt oli idee ja siis monumendi ära viimine

Anja:et lubadus, et ei viida ja siis hakkasid tööd.

Artjom: Ma arvan, et venelaste ja eestlaste vahelised suhted on väga pikaajalised,... arvan..., et kõik algas juba kuskil 1939.aastast, siis kui Eesti astus Nõukogude Liitu. Noo ... eestlased peavad seda okupatsiooniks, ehkki nii on raske öelda, sest Hitler ja Stalin jagasid Euroopa omavahel kaheks ära ning Saksamaa ei tahtnud Eestit endale, ...seega sai selle endale Nõukogude Liit... ja Konstantin Päts kirjutas alla nõusolekule selle kohta, et Eesti astub Nõukogude Liitu. Sellest sai kõik alguse, siis algas teine maailmasõda ja inimesed mõtlesid, et kui sõda lõpeb, siis saab Eesti vabaks.... Siis jälle arvati... et oli jälle okupatsioon, kõik need represseerimised, eestlased tahtsid vabadust ja 90.-l oli nii-öelda laulev revolutsioon, nad said nagu vabaks ja-ja91.-99. olid Eesti parimad aastad, ta arenes, oli vaba. Kõik muutus 2000. aastast, kui valitsus vahetus, hakati rääkima pronksödurist, kõik need öised värviga loopimised,.... siis jutud monumendi teisaldamisest, see kõik ärritas,... Lõpuks lubadused, mõtted ja jutud mälestusmärgi ära viimisest. See valas kõik õli tulle. Ja Ansip ise ka mõjutasTa lubas vist Lõuna-Eestis, et kui teda valitakse, siis ta viib mälestusmärgi ära. Nad põhimõtteliselt pidasid oma sõna... Teda valitigi ja ta pidi ju oma lubaduse täitma, muidu oleks ta ise sattunud, noh, kuidas seda nüüd öelda,.... no teda ennast oleks erru saadetud. Ansip arvas, et mälestusmärgi ära viimine on hea idee, ta tegelikult ei mõelnud siis muule kui ainult enda peale ja võttis sellise otsuse vastu,.... ehk lubati et mälestusmärk viiakse ära pärast 9.maid, aga seda kõike tehti hoopis teisiti, ebademokraatlikult, öösel kaeti telgiga Kui seda oleks tehtud palju ametlikumalt, autusavaldustega..... Kui seda oleks tehtud ametlikult, normaalselt poleks midagi juhtunud, aga seda tehti öövarjus ja seepärast oligi kõige tipuks 27. aprill oli tipp. Täna on väike langus, aga ma arvan, et see ei ole veel kõik... Võibolla tuleb veel midagi 9.mai, kes teab...

Tanja: No minul on siin ka üks joon, algab teisest maailmasõjast, siis liin tõuseb üles, siis asi rahunes ja hakkas tõusma siis, kui see tuli kui inimesed said teada, et tahetakse mälestusmärk ära

viia ja liin tõusis sama kõrgele kui II maailmasõja ajal, see tähendab, siis kui viidi mälestusmärk ära ja nüüd ta tõuseb ja langeb, sest inimeste vahel on nagunii konfliktid, ja see ei ole veel lõppenud.

Daša: Ma vaatlesin konflikti ennast mälestusmärgi ümber, siit algab mul nagu stabiilsuse liin, mis oli minu meelest enamvähem stabiilne, tõus algab sellest kui Ansip teatas enne valimisi,... ütles et viiakse monument ära siis on tõus kui valiti kandidaadid, kui inimesed hakkasid muretsema kui hakati koguma allkirju, kes olid mälestusmärgi ära viimise vastu... Oli ka neid kes olid poolt... Internetis hakkasid ilmuma erinevad võimalused hääletada... Joon hakkab tõusma hetkest kui teatati teisaldamise kuupäev,... ei...,kui räägiti televiisorist, et viiakse ära kõigi austusavaldustega, see tähendab ametlikult, et viiakse ära pärast pidu. Joon tõuseb, kui räägitakse, et teisaldamise kuupäeva muudetakse. Inimesed hakkavad muretsema, hakkavad mingid hõõrumised erinevate, erikeelt kõnelevate ühiskonna kihtide vahel. Edasi lähebSiin on selline laineline joon, mis läheb üles. See on juba ise mäss... Miks laineline? Sellepärast, et minu meelest on süüdi valitsus, sest kui ta oleks olnud huvitatud konflikti lahendamisest, oleks.. poleks ta seda üles puhunud, seda tõestavad faktid televiisorist. Näiteks - algul saadeti kõigile sms-e ja öeldi kõigile, et ei tohi provokatsioonidega kaasa minna ja tuleb kodus istuda, samas ei kontrollinud keegi televiisorit.... aga samas näitas ETV-s televiisorist kuidas eestlased karjusid, et venelased on tarakanid ja nagu mingi vördjad ja veel midagi.. Näitas venelasi, kes karjusid, et me vihkame eestlasi, Siis... no siis juba läks juba üle maa, näidati kuidas värviti igasuguseid mälestusmärke üle riigi, küll eestlased venelaste omi, küll, küll venelased eestlaste omi.... hakati solvama üksteist, siis muidugi politsei, kes ei tegutsenud adekvaatselt, siis juba on langus pärast seda kui mälestusmärk ära viidi, enam mässu tänaval ei olnud, aga stabiilsust ikkagi ei saanud, seda ei ole, seepärast on see joon mul siin ebataoline, stabiilsust pole ikka....

Alla: Minul algab ka kõik teisest maailmasõjast, kui kõik oli väga pingeline, ää ja minu graafikust on näha et eestlastel ja venelastel polnud kunagi ...no pole kunagi olnud stabiilsust, alati on olnud mingid pinged nende rahvaste vahel. Ja minu meelest on esimene nagu ebataoline graafikus märgib seda, see on siis, kui tuli teade sellest, et Ansip tahab mälestusmärki ära viia. Aa ..pärast seda kõik nagu jäi vaikseks ja kõik algas siis uuesti uue jõuga..... ja võiks isegi öelda, et justkui võiks öelda ülepiiri läinud jõuga, siis kui mälestusmärki hakati öösel ära viima, ilma et inimesi oleks sellest ette informeeritud, et sellest oleks teatud..... kõik nagu toimus saladuse katte alla ja aaa muidugi suur roll on ka sellel, et kõike tehakse enne pidupäeva. Siin mul natuke liin langeb alla poole,pinge langeb, aga normaalset olukorda minu meelest ei saavuta

Jevgenia: mmmm minu meelest... Kõik algas sellest, kui Ansip sai ministriks ja ta ei pidanud oma sõna, ja samal ajal siin ta valetas inimestele selles mõttes, et ta viis mälestusmärgi ära enne 9.maid, kuigi lubati pärast pidu. Põhimõtteliselt sellest saigi alguse minu meelest sellest saigi alguse ütleme nii siis sõda, pronkssõdur viidi niikuinii ära ja minu meelest see sõda eestlaste ja venelaste vahel on koguaeg olnud ja mul on raske öelda, kas see kunagi lõpeb.

Kristiina: No Minu meelest oli mälestusmärgi ära viimine ainult ettekääne, see on justkuitegelikult tahtis Ansip, mulle tundub, ta on väga natsionalistlike vaadetega inimene, ta tahtis solvata venelasi ja seepärast otsustas seda teha, et näidata venelastele, et neid ei ole siin kellelegi vaja, et siin ei peata neid inimesteks. Minu meelest algas see kõik kaugest ajaloost, arvan, et see oli kuskil 1300. aastal umbes kui oli nagu tulevane Eesti ja oli Venemaa ja siis justkui käis võitlus selle nimel kui palju territooriumi saab Eesti.... Ja siis kui Venemaa vallutas Taani ja siis tuli tagasi Tartu, siis sellest algasid need arusaamatused ja läks edasi see on .. nendele erimeelsustele on alus pandud juba väga ammu tagasi ja ma arvan, et kunagi see ei lõpe, sest nagunii see kõik lasub sellel, et inimestel on natuke natsionalistlikud vaated ja kõik ulatub tagasi minevikku, sest inimesed mõtlevad, et nad on vaenlased, sest kunagi nende esivanemad arvasid nii.... ja ma arvan, et nii arvavad kõik.... kõik rahvaste seas ja ma arvan, et see kestab veel.... no kaua ja ma pole üldse kindel, et see kunagi üldse lõppebki.

Valeria: Siin räägiti, et pole olnud sellist maad või riiki kui Eesti ja et põhimõtteliselt pole neid olnud, siis mis pretensioonid saavad neil üldse olla kui see pole nende maa, riik, et kõik kuulus Venemaale. Põhimõtteliselt eestlased kui inimesed, rahvas on alati olnud ja juba enne II maailmasõda oli lipu (ütleb eesti keeles) heiskamine jaaa, oli flagi (ütleb venekeeles) jah? heiskamine, et muidugi oli juba ma arvan, et siiski oli kultuur hakkas olema ja inimesed olid ja muidugi on ebameeldiv kui, mis ebameeldiv, oli lubamatu, ma nagunii arvan, et oli ikkagi okupatsioon, jah ja isegi kui ja oli ka sakslaste käest vabastamine, mis siis et oli päästmine, ma arvan, et kui oled päästnud, siis jäta inimesed rahule ja mine ära pärast seda kui oled päästnud. Mitte nii et olen päästnud ja jään teie territooriumile ja hakkas siin kamandama edasi nagu kamandasid teie vaenlased

Tanja: see oli ju nende territoorium

Valeria: Milline? Kelle nende?

Tanja : Nõukogude Liidu, neil oli alla kirjutatud rahuleping, see tähendab, et nad olid koosseisus nad vabastasid oma territooriumi....

Valeria:kas sa arvad eestlased ei tahtnud....

Tanja:.... kas sa arvad Eestimaa oli üldse olemas, oli estlandia, Eestit kui sellist pole kunagi olnud. Kust tulid.... kust võetakse puhtad eestlased ajal kui koguaeg on on olnud taanlased, rootslased, sakslased,... kes iganes, eestlaseid kui selliseid pole kunagi olnud.....

Erika: kust nad siis tulnud on?

Tanja:nad olid nagu segu erinevatest rahvastest, puhtaid eestlasi kui selliseid pole olnud, võibolla kunagi iidsetele aegadel kunagi oli, aga nii et päris ja riiki neil polnud, mis iseseisvusest saab siin rääkida, kujuta ette, noh näiteks praegu, võtame või Ameerika... tulevad need samad eestlased ja hakkavad mässama ütlevad, et tahame iseseisvust, loomulikult millisele riigile see võib meeldida. Loomulikult see kutsus esile viha teises riigis

Erika: kuulame praegu Valeriat

Valeria: ma olen praegu eestlaste poolel

Erika: mis on sinu ajateljel?

Valeria: ma kirjutasin, et see algas sellest kui sündis Eesti riigi lipp, siis kui algas sõda selle, siis on teise maailmasõja lõpp, siis Ansipi partei ja monumendi mahavõtmine. Kõik.

Erika: Kuidas te jäite rahule sellega, mismoodi teile infot edastati. Kust te infot saite? Milliseid kanaleid vaatasite/kuulasite?

Valeria: Selles see probleem ju oligi, et info oli ju ainult eestlaste jaoks. Kas venelastele oli üldse infot?“

Kõik: „Ei olnud ju, mmmm, ei...“

Artjom: ja palju oli ka valeinfot

Anja: seda oli nii eestlaste kui venelaste poolelt.

Näidati eestlastele eestlasi paremast küljest ja venelastele venelasi paremast küljest.

Ja, adekvaatset infot polnud

Artjom: Kohe palju oli valet. Näiteks Eesti Päevalehes oli joonistatud justkui mobiiltelefon ja sinna oli kirjutatud, et kui venelased seisate tunni pronkssõduri juures, saate selle eest 80 krooni tunnist, see on täielik vale, sellist asja ei saanud olla.

Erika: Kust te saite esimese info ja millised olid teie emotsioonid

Valeria: Öösel. Telekast. Olin koos vanematega ja ma lihtsalt naersin. Sest ma lihtsalt ei uskunud, et see on võimalik. Ühelt poolt olin ma uhke, et seda asja ei jäetud niisama, et ainult räägitakse, ähvardatakse ja ongi kõik. Teisalt, oli see nii uskumatu. Midagi sellist võib toimuda ütleme näiteks Prantsusmaal või Saksamaal, aga mitte meil... See tähendab. Meil pole kunagi selliseid skandaale olnud.

Alla: Raske oli uskuda, et midagi sellist toimub siin, Eestis

Artjom: Mina isegi ootasin seda. Kui ma hommikul ärkasin ja panin teleka mängima nägin katkiseid aknaid ... mõtlesin, et see on siiski juhtunud, uskumatu küll. Teine Prantsusmaa

Erika: Kas te vaatasite ka vene kanaleid?

Tanja: Jaa

Erika: Kuidas hindate kommenteerite seal nähtut?

Tanja: Seal edastati tõest infot. Seal näidati tõelisi videosid kinnipidamiskohtadest, üks noormees filmis kuidas politsei nendega ümber käis, pärast politsei hakkas tagasi ajama, et see pole tõsi... aga ma ei saa aru, kuidas saab tagasi ajada asju, mis on ju video peal näha. See oli ju no reaalne.

Erika: Kas on õige see, et näidatakse kohe seda mis toimub, võibolla pole see alati õige info, kas äkki peaks ootama, kuni kõik on selge.

Artjom: Olgu ikka kohe, otse eetris. Et kohe näidatakse. Igasuguseid poliitikute kohtumisi võiks ka otse näidata, siis pärast nad hakkavad oma arvamust peale suruma.

Daša: Peaks ikka kohe, siis öeldakse, et need on selle hetke teleuudised, mida võib ju hiljem muuta, täiendada.

Artjom: Ja veel on kahe riigi telekanalid, Vene kanalid rääkisid ja no enamvähem õigesti. Normaalselt. Aga Eesti omad rääkisid..... andsid venelaste pihta. Enam-vähem õigesti rääkisid need, kes ütlesid, et õigus pole ei Eesti ega Vene telekanalitel, vaid hoopis välisriikide omadel, Prantsusmaa kanalid, Euronews. ja teistel, kus näidati ainult videot ja midagi ei räägitud. Mitte nii

Kristiina: Iga maa näitab seda poolt, mis on talle kasulik.

Valeria: Olen nõus sellega, et nii oligi, kui vaatasid eesti kanaleid, räägiti ,et venelased on halvad ja kui vaatasid vene, no mitte vene vaid Venemaa....

Kristiina: No, see, no Venemaa kanalid ja PBK

Valeria: siis kui räägime venekeelsetest infokanalitest, siis need olid Eesti vastased.

Erika: Siin on arutlusel olnud küsimus, et kas Eestis peaks olema ka üks venekeelne telekanal, näiteks ETV2

Artjom: Jaa

Anja: Muidugi sest nagu on, ütleme nii, et Eestis on suur protsent venelasi ja nagu mulle tundub, siis inimesed, kes elavad mingil maal peavad teadma selle maa uudiseid, peavad teadma, mis tehakse, mis toimub. Aa kui inimene ei oska eesti keelt, siis...

Valeria: Oli mingi küsimus, mingi saade, mingi *talkšou*, seal küsiti, kas Ansip peaks tagasi astuma või peaks jääma, oli vaja helistada ja anda oma toetushääl Ansipile, aga venelased ei teadnud sellest midagi

Tanja: ainult Internetis sai üksteisele infot anda, et on vaja hääletada

Valeria: me isegi ei teadnud midagi. Nii oligi rahvas helistas, et ainult eestlased ja ütlesid, et Ansip peab jääma, aga teine pool, venelased ei teadnud midagi, ei saanud oma häält anda.

Erika: Aitäh teile.

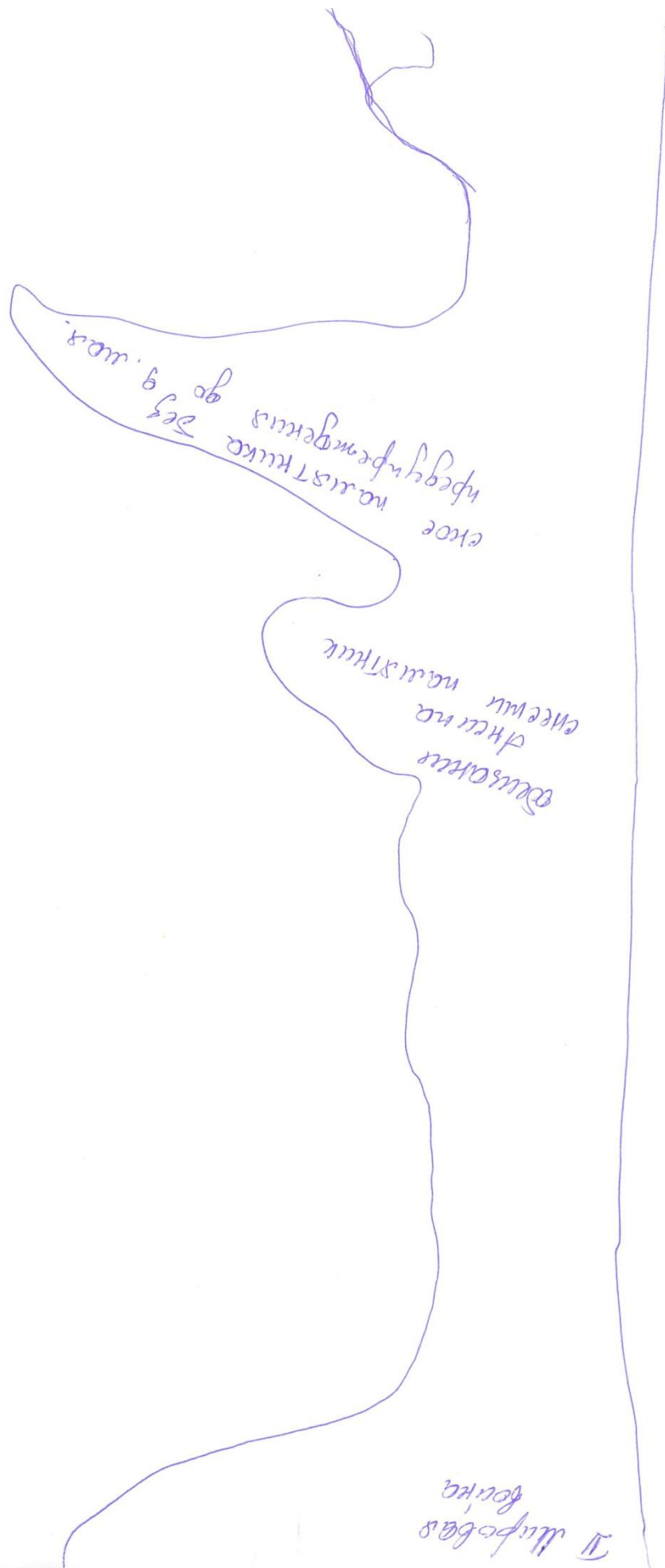
III LISA Jõhvi noorte ajatelgede joonised

А думаю все эти различия между эстонцами и русскими появились очень давно, примерно 1300 году, когда Россия отделилась от будущей Эстонии Тарту, но в итоге потом вернулась. После этого начались различия по сей день. И поэтому была вся история.

Второе
мифовое
богство

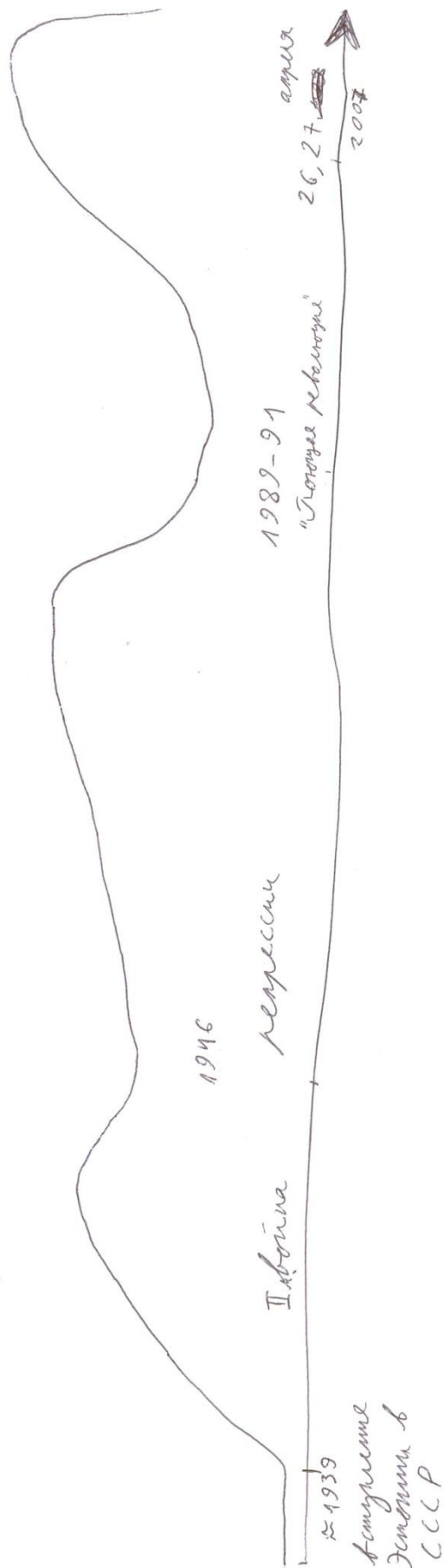
2007
2008
2009

2010

СЕВЕРНИКА

ARTCOM

IV LISA Tartu vene noorte transkriptsioonid

Transkriptsioon: Vene noored

– интервьюер

+ участник фокус-группы

- Значит, давайте тогда для знакомства вы эээ... я нарисую, где вы находитесь, и скажите свои имена или может быть на выдуманном, это не принципиально, вот. Просто, чтобы я могла как-то к вам обращаться, как-то вас идентифицировать.

+ Ирина.

+ Марина.

+ Андрей.

+ Виталий.

+ Иштван.

+ Ирина.

- Давайте теперь попробуем в таком же порядке коротко описать медиа...

+ Можно я поговорю, объясню... (одна участница вышла в коридор)

- Хорошо.

+ Как мы жуем, это тоже снимается? (участница смеётся)

- Ну, ничего страшного.

+ Нам не сказали, сколько пойдет время.

- Эти девочки тоже не знали ... А еще Иштван сказал, что многие не поняли друг друга ... (здесь не понятно о чем говорится) ... Это не дело. (тишина в помещении).

- Я думаю, что мы все-таки начнем. Я просто повторю. Вопрос-то очень простой: какие медиа-каналы вы используете? Если можно то уточнить, каким образом, что ... например, какие-то вы управляете поверхностно, то есть радио работает как фон, телевизор работает как фон. А какие-то вы читаете, просматриваете более серьезно, более глубоко, обсуждаете с кем-то. Вот таким образом, если можно. Давайте начнем. Ирина?

+ А-а, русскоязычные?

- Любые, любые.

+ Смотрю я в основном Первый Балтийский Канал, РТР, ТНТ, CNN и ETV.

- И что?

+ ETV.

- Эстонское, да, телевидение?

+ Да.

- А интересно, какие вот вещи, вот ... какого типа вообще передачи, новости смотрите по этим каналам?

+ По русским каналам я смотрю новости, какие-то увлекательные программы, шоу смотрю. По Эстонии я в основном смотрю новости.

- АК вы имеете в виду или какие-то другие еще?

+ Эстонские новости тоже там ... ну, какие там бывают у них еще?

- Seitsmesed uudised?

+ Да.

- Ага, ясно. А радио?

+ Ну, радио я слушаю из русских – Радио 4. Ну, увлекательные по Интернету – это Русское Радио.

- То есть Русское Радио по Интернету слушаете?

+ Да.

- Ммм, интересно.

+ Радио 7, тоже через Интернет. Радио через Интернет скачиваю, слушаю.

- А газеты какие-то читаете?

+ Эээ... да. Я читаю эстонские газеты только, поскольку они приходят на работу – это Postimees и Äripäev.

- Русскоязычные не читаете?

+ К сожалению, нет.

- Ага, а в Интернете какие-то порталы?

+ Эээ... Delfi в основном просматриваю и какие-то, ну, в Рамблере/Rambler и Яндексe/Yandex какие-то выскакивают новости.

- В Рамблере да?

+ Да, которые вот могут меня увлечь я могу прочитать.

- Ага. Иштван что хочешь сказать?

+ Не, я просто хотел ... мы тоже можем ее спрашивать? Я просто не знаю, что за Радио 7?

+ Это в Интернете есть такое радио, классическая музыка там.

+ Эстонское?

+ Нет, это русское радио.

- Ну, потом с Ирочкой обменяетесь. А теперь скажите то, какие медиа-каналы Вы употребляете?

+ Русские газеты не читаю, если мне это не надо.

- А если надо. А что бывает надо?

+ Ну, знаете, когда бывает надо для изучения там (смеется).

- То есть для себя, для души, для информации...

+ Нет.

- А эстонские газеты?

+ Postimees, Äripäev, Eesti Päevaleht.

- А какого рода информации вы там ищите?

+ Не ищу. Папа приносит с собой, кладет на стол. Я просматриваю вечером.

- Ага, ясно.

+ Телевизор – EuroNews на русском. Потом у нас идет Вести – 24 часа новости российские.

- Портал вы имеете в виду?

+ Нет, на спутнике.

- РТР да?

+ Да, РТР Вести.

- Нет – это РТР, но там вести идут ...

+ Ну, постоянный новостной канал. Это типа EuroNews, но только РТР Вести.

- А, поняла. Да, это другой канал.

+ Балтийский канал что ли? (Другой участник свой вариант предлагает)

- Нет, РТР Вести – это немножко другое. Это не РБК. Не, это деловой канал.

+ Ну, когда были апрельские события, тогда конечно все смотрел (все смеются): и ETV, и Seitsmesed uudised, и Канал 2, и в Интернете смотрел ETV 24, особенно Postimees.ee. А так просматриваю Delfi.ee. Ну, то есть когда нет острых событий, тогда Delfi.ee смотрю. А радио играет в машине – Sky +.

(Одна участница заходит)

- Меня зовут Валерия Якобсон. А вас?

+ Ирина.

- Тоже Ирина, да. Значит беседа у нас записывается на видео. Я уже объясняла. Что это только для исследовательской группы. Это не пойдет ни в какие-либо другие институты, не в медиа. Вы не против?

+ Нет, не против.

- Хорошо, спасибо. Вот тогда вами и продолжим. Вас зовут Ирина. И какие медиа-каналы употребляете, причем какие более внимательно читаете, смотрите, изучаете?

+ Новости смотрю.

- По каким каналам?
- + В основном Канал 2, ETV. Ну да про апрельские события уже сказали.
- А регулярно?
- + Регулярно смотрю 3+ (Три плюс) – это русский канал.
- Ага, это регулярные да. А российские каналы?
- + Ну, ОРТ, ну Балтию тоже...
- В смысле это РБК, Первый Балтийский канал да?
- + Да, ETV тоже, но редко.
- А радио?
- + Радио ... SKY +, Uuno Radio.
- А в какой ситуации? Скажем утром, вечером, так сказать на работе, дома?
- + Ну да, в основном в машине играет. В основном вечером смотрю телевизор.
- А радио Вы в машине имеете в виду да?
- + Да.
- Ага, ясно. А обсуждаете с кем-то вообще содержание новостей?
- + С рядом сидящим, вот так. Ну вот апрельские события тоже. А так вообще ... если что-то такое особенное, тогда да. А так нет.
- А Иштван, приходится как-то обсуждать текущие события или какие-то острые?
- + Текущие или острые? Ну, дома такие дебаты, ты что!
- В семье да?
- + Да. И с друзьями тоже.
- В семье и с друзьями?
- + Да, потому что у меня друзья эстонцы и русские есть. От каждого приходится выслушивать (смеется).
- Ясно. А мы у Ирины не спросили. Обсуждаете с кем-то?
- + У меня работа, значит, зависит от событий, которые происходят в нашей стране очень сильно, напрямую. И обсуждается очень сильно на работе, то есть всякие проблемы, которые происходят в Эстонии и в нашем соседнем государстве, когда всякие политические события происходят. Все это обсуждается ... недовольство ... да все очень сильно обсуждается.
- Ммм. У вас тоже можно спросить (к другому участнику обращается)?
- + Да. Что?
- Все то же самое. Что смотрите? Какие каналы? Что обсуждаете?
- + Так как там где я живу, у нас кабельного телевидения нет, поставили недавно тарелку, то смотрела я больше всего Канал 2, ETV. То сейчас я после установки тарелки, скажем так, смотрю российские каналы – ОРТ, причем не балтийский, а украинский.
- А все до кучи смотрите фоном или какие-то передачи выбираете?
- + Ну, скажем так, смотреть телевизор у меня есть шанс, начиная с новостей. И потом по обоим каналам смотрю новости, и художественные фильмы смотрю по эстонскому каналу.
- по Эстонии?
- + Да.
- А Интернет?
- + Я не очень сильно пользуюсь. Я смотрю Delfi, Postimees.ee и почты.
- Ясно. А обсуждать с кем-то приходится прочитанное?
- + Обсуждается, но не настолько серьезно.
- В семье больше, на работе или с друзьями?
- + С друзьями, в семье.
- То есть не на работе да?
- Да, ммм ...
- Ясно. А Виталий как?

+ Естественно, телеканалы смотрю, Первый Балтийский канал вообще в принципе. Из радио – SKY +, Uno Radio – целый день как фон. Иногда, когда есть время смотрю Дельфи.

- И все да? А западные каналы, скажем, какие?

+ Ну, смотрю когда как. В принципе конкретно так не выбираю.

- Ага. И Андрей у нас остался.

+ Ну, в основном Postimees читаю.

- На русском или на эстонском?

+ На эстонском. За кофе читаю SL Õhtuleht. Каналы смотрю, все подряд смотрю, когда какие. Я работаю в понедельник утром, в другой день вечером, поэтому особо выбирать не приходится.

- Как у нас с газетами, с русскими? Как-то все игнорируют этот вопрос.

+ Ну, никак.

- У Вас все-таки из-за языка, да?

+ Да, эстонский, SL Õhtuleht любимый.

- А у Вас никак?

+ Где-нибудь в гостях почитаю, может быть ...

+ Ну да, где-нибудь если увидишь, то да. Где-нибудь там в поезде. Вести неделя – это максимум.

- Это называется случайность. Спасибо. Ирина, наливайте себе чайку.

- Хорошо, спасибо! И теперь тогда следующий вопрос. Далее я хотела бы рассмотреть эти вопросы, что тоже связано с медиа, с освещением в медиа на примере конкретной темы, который конкретно отражается в прессе (все смеются). Мы решили показать картинки, чтобы ... (здесь непонятно о чем говорится). Подумайте сейчас про себя, не говорите ничего: какие мысли и чувства возбуждает у вас эта картинка? В связи с этим ... эээ ... просьба такая. Значит здесь белая бумага. Большие бумаги у нас кончились. Можно и склеить их по идее, можно взять одну бумажку. Смысл в том, что на ней нужно составить коллаж, либо схему, которая ... ммм ... которая раскроет с чем у вас ассоциируется, с чем связано это изображение. Я просто покажу пример на совершенно другую тему. Это может быть так, что в коллаже могут использоваться картинки из этих газет, любые картинки. Вы можете дописывать что-то, комбинировать там вырезанные тексты, написанные тексты и так далее. То есть действительно, как вы сами считаете ... эээ ... нужным, как вам самим поможет раскрыть этот вопрос. А может это выглядеть как вот этот к примеру, как какая-то схема: чисто из слов, взаимосвязь между ними. Вопрос такой: что у вас связывается, что у вас ассоциируется с этим изображением? Посмотрите газеты, полистайте, что будет там что вы можете использовать, что вам полезен будет. Тут на русском и на эстонском есть.

+ А постарее нет?

- Нет, совсем постарее нет. Это не специально. Здесь эстонские газеты постарее.

+ Это резать можно?

- Можно.

+ Вот тут может быть ...

Делают коллаж: листают, ищут картинки, режут, составляют ...

- Кому-то чаю, кофе подлить пока вы работаете?

+ Можете более подробно объяснить про этот коллаж еще?

- Значит еще раз, то есть смысл в следующем: с чем у вас ассоциируется этот символ? С чем для вас связано это изображение? Если каких-то картинок не хватит, можно словами написать. Крепить можно, тут где-то есть клей и вот здоровские штучки. Ножницы всем хватает? Здесь еще пара ножниц есть.

+ Нам не хватает.

- Ну, возьмите, пожалуйста. Там у молодых людей у всех есть?
- + Да.
- + Если мы что-то пишем, то по-русски пишем?
- Да. Как вам удобно, так и пишете.
- Готово?
- + Да.
- Давайте пока остальные дорисовывают, тогда те, у кого готово попробуют показать свой коллаж всем, мне и другим членам группы, и объяснить, что собственно это значит? Поясните теперь.
- + «Полиция ... (непонятно)». В принципе до этих событий я даже не знала ничего о таком. Теперь я уже знаю прекрасно.
- Что не знали?
- + Ну вот он все рассказывал почему так поступили, почему так ... в общем все в принципе пояснял эти события. Естественно решаешь верить или нет.
- А у Вас написано «Ненависть к русским». Это ...?
- + Это отдельно.
- Это отдельно, да?
- + Да. Ну, это естественно да.
- Ну вот когда Вы слушали, говорили «верить или не верить», так верить или не верить?
- + Своя точка зрения все-таки. Как мне кажется, ... что ... там как он говорит, что стариков избивали, женщин, детей ... такого не было.
- А кто говорит?
- + Это он и говорит со стороны, ну это русский ... и русские каналы там тоже говорили. Пугали. Бабушка просто в шоке была. Она смотрела русские каналы. Я смотрела эстонские каналы. И по каждому по-разному говорили. Ну, в общем общая тема, но русские естественно все это раздували больше. Можно сказать так раздули, что бабушка даже на диване в шоке сидела. Я написала, что «крайнее недовольство пожилого поколения, даже шокое состояние» на примере своих. Дедушка там кричал, что счет заморозит, потому что он там воевал за русских.
- То есть из-за чего это шокое состояние старшего поколения? Из-за ...?
- + Почему сделано так?! Почему? И Россия вмешивалась тоже. Независимое государство в принципе Эстония, что им это не нравится. Я считаю, что не в то время это сделано.
- То есть сам перенос не вовремя сделан да?
- + Да.
- Что у Вас еще на этом изображении?
- + Серьезные ссоры у меня лично с эстонскими ... не друзья, это были больше знакомые ... вплоть до того, что больше не общались.
- А из-за чего? Из-за чего ссора была?
- + Я настаивала ... я такой человек ... козерог по гороскопу ... я на своей точке зрения ... там просто за ругань.
- Нет, но в чем именно конфликт? В чем конфликт мнений?
- + Я за русских — это за свою нацию, а он считает, что ни туда вообще ...
- Что именно?
- + Именно почему русские вмешиваются, почему вообще это разбили вот так вот ... кошмар, что пол России приехало сюда, пол Москвы сюда. Вот именно, вот из-за солдата.
- То есть ему казалось, что Россия слишком сильно вмешивается или что вот ...
- + Что вообще всех русских надо выгнать из Эстонии сразу в момент после этих событий.
- А вот даже так вот да.

+ Ну, там такие ... такая чушь говорила просто про это.

- А внизу у Вас что в этой части коллажа?

+ Массовые беспорядки ... сейчас уже ... мы вплоть до того, что вчетвером, впятером соберемся. По сути же нельзя собираться, тоже много – пять человек.

- Ясно. А что вот написано здесь?

+ Вот это и есть серьезные ссоры.

- А, то есть ...

+ Ну, разбитые витрины стекла, мы как бы живем на этой улице как раз на третьем этаже. Я здесь как бы проходила ... (здесь не слышно о чем говорит). Кошмар, что творилось. Причем здесь эта улица, я так и не поняла ... в чем все это дело?

- А почему у Вас полицей ... эээ ... наверху? Почему именно Вы так расположили?

+ Потому что это такой орган власти, который в принципе можно сказать ... Может быть, без этого там весь Таллинн бы разгромили, если бы полиции не было. До такой степени, все-таки я там была, пускали не везде. Государственный орган все-таки важен в этих событиях, я считаю.

- Спасибо. Андрей у Вас готов?

+ Да.

- Покажите, пожалуйста.

+ Ну, нужно для этих собрать фотографии, не нашел.

- Ну, объясните тогда, что получилось.

+ Ну, получилось то, что солдат все-таки попал в свою конечную установку ... чем все это закончилось ... более или менее успокоились все. (Далее не слышно, что он говорит).

- Где покажите, что вы делали. Ага, то есть они как виновники конфликта, да? А почему они именно виновники конфликта?

+ Ансип ... (не слышно и не понятно, что говорит)

- Ну, Вы считаете, что Ансип лично виноват? Ведь смотрите как ... сколько народу его поддерживает, эстонцы.

+ Народ важен да, но не все понимают ...

+ Сависаар не русский.

- А в честь чего Вы сделали Сависаара не русским?

+ В Интернете просто ... Ансип и Сависаар ... и русские все за Сависаара... ну там голоса собирают.

+ Эээ ... забыла ... есть такой сайт «Поддержки наших» точка ру или нет... я не помню... у меня сообщение есть. И там с разных стран, республик, не только с Эстонии, но и вообще со всего земного шара. Люди голосовали, что события связанные ... апрельские события ... вы поддерживаете Эстонскую Республику или вы за Россию. И там голоса давали.

+ Там даже так было: вы поддерживаете правительство Эстонии или правительство России. Причем никто не догадался поставить пункт - не поддерживай никого.

- А причем тогда этот сайт и Сависаар?

+ Я ...

+ Он кстати ... У Keskerakond был по-моему на их ... то ли кескнядал или на их кескераконде сайте было голосование «поддерживаете ли политику нашего правительства?», то есть за или против того, чтобы ... что Ансип должен уйти.

- И что?

+ Голосование там было.

- И результат?

+ На место Сависаара ...

+ Я думаю был бы не сайт, если бы там не победило ихнее, то есть как бы ...

+ Да. Это было бы очень странно.

mis puu
TUB aigan
fanger
mille me
elan

ei solli koguneda

politsei
oli

+ ilma politseita olid hõive

politsei on taldis

Sõda
sõdlaste
arm
võimade
põhise

sõda = ANSIP

alvise fabelis aeg ei saa olla

- Так, а как это все связано с тем, что вы полагаете, что русские за Сависаара, а эстонцы за Ансипа. С чего вы сделали этот вывод?

+ Но он своими речами, то есть всем этим поддерживает русских больше в Эстонии. Скажем, он хочет продвинуть, помочь как-то.

- А как на счет того, что после ... эээ ... значит такого ... значит на второй день по моему после этих ... эээ ... он говорил, что он больше эстонец, чем Ансип?

+ Я не слышала, что он такого говорил. Я тоже бы не выбрала ни того и ни того.

+ Здесь так много всего говорили ...

+ Сависаар просто хороший популист и очень хорошо умеет говорить, чтобы угодить: это мой электорат и это мой электорат. Так что в одном месте он должен говорить «оставьте Алешу», в другом месте он говорит, что «я хороший эстонец».

+ И не вся информация доходит до ... эээ ... потребителя, то есть если мы русскоязычное население и читаем все-таки русское в основном, то до нас никогда не дойдут, что «я больше эстонец, чем ... эээ ... русский», хотя у него мать русская. А до нас наоборот доходит «я русский, я за вас», то есть это такая лояльность, политическая лояльность, игра такая и ... осознанная. Ансип тоже какие-то речи ... какие-то пояснения говорил. Это в своей картинке.

- А вот давайте Вы свою картинку сейчас покажете.

+ У меня такая профессиональная картинка. Но ... у меня тоже на переднем плане ... эээ ... Ансип, потому что ... но я его сделала маленьким в знак своего как бы, ну, неуважения, потому что все-таки история ... надо все-таки уважать какую-то историю. Я ... У меня весь коллектив, с которым я работаю, в основном все эстонцы. И когда спрашивала, вам серьезно так неприятен, ну, этот монумент. Они говорят, мы даже его не замечали. И все-таки это кому-то было надо или это просто какая-то политическая, ну, игра. И ... и этот забор изобразила, что как наша власть оградилась этот монумент. И у меня это вызвало чувство, такой вот как будто вот я живу ... я никогда раньше ... я всегда Эстонию считала своей ... своим домом. Россия ... да я русская и Россию посещаю, но никогда так не считала ее, ну, своим домом. А когда вот ... после этих событий я посчитала – отторжение какое-то ... как будто серьезный фашизм какой-то произошел: как будто меня не уважают, мое мнение не уважают, моих предков не уважают, что я здесь вообще делаю. И вот такое ... и что опасные связи, что русские ... эээ ... практически все русские, когда вот эта высадка началась ... эээ ... тех, которые принимали какие-то вот участия ...

- В смысле кого?

+ эээ ... русские, которые принимали участие в этом дебоше и там ...

- Россияне Вы имеете в виду?

+ Да, да. Их паспорт не давали, что вот эти георгиевские ленты – это символ ... ммм ... тоже политический символ России, что ... который все запрещали. У меня такие ... такое ощущение вот сложилось, что я русская и это уже опасно. !!!

- А кто запрещал, каким образом?

+ Полиция запрещала. Даже я была этому свидетельницей. Мальчишки повязывали ленты ... эээ ... георгиевские ленты на машины и их арестовали.

- Где? В Таллинне? В Тарту?

+ В Тарту. И сказали, что это запрещенная символика в Эстонии. Хотя георгиевский флаг – это же победоносный символ. Это ничего не имеет ... не символика Советского Союза, и он не запрещен, вот. И дальше, ну, как бы маленькая картинка – это ... эээ ... такое вот уважение к людям, которые вот несли эти цветы. Конечно, каждое 9 мая их много не было, но вот русские вдруг вспомнили, сплотились и пошли на 9 мая вот ... эээ ... к перенесенному месту памятника. Это конечно, ну, как-то, ну, было больно мне конечно. Ну, почему-то больно мне было вот за русских. Почему-то вот прямо таки ...

- А почему?

+ Ну не знаю, боль у меня какая-то вот ... Просто они все пошли. Цветы. Было какое-то унижение. Я посчитала это за унижение какое-то.

- Пойти за унижение или сам перенос?

+ Сам перенос для меня был таким унижением.

- А то, что они пошли?

+ То, что они пошли ... мне просто стало их жалко. То, что вот люди пошли огромной массой туда, цветы положили. А ведь когда он был в центре города, ведь не было же столько цветов. Это такое привлечение людей было, ну вот. Возлагали цветы, камеры их снимали. Ну, вот такое все такое вот. Так освещено было, что кто ... ну, неприятно мне было. Не приятно. Вот ... ээ ... Дальше последовали самцы из России.

- Какие самцы?

+ ээ ... закрыли транзит железнодорожный, что ... что повлияло экономически ... ээ ... Сразу же граница Нарва у нас почему-то периодически то открывалась, то закрывалась, что экономически отразилась на этих же людях. Ну, вот так я.

- А что это за затылок такой красивый?

+ Это ... это президент Российской Федерации и он отвернулся от Эстонии. Отвернулся от Эстонии, от нас. И это его соратники, нехорошие.

- А в чем ... На основании чего Вы сделали вывод, что он отвернулся? И от кого «от нас»? От Эстонии или от русскоязычных?

+ От Эстонии. Не только от эстонцев, но и от русских эстонцев. Все-таки ... ээ ... Матушка-Русь никого не пощадила в независимости какой у тебя там паспорт: серый, синий ... ээ ... По шапке получаем все одинаково.

- А свастика к кому у вас имеет отношение?

+ Свастика имеет именно к этому забору, к этим полицейским, которые вот так ... Вот именно к этому моменту. Я не отношу свастику ко всем эстонцам. Нет, ни в коем случае. Именно вот к этому событию, к этому моменту у меня вот такое возникло ощущение, что вот как нацизм пришел, как нацисты пришли, и фашизм начался, война. Вот такое у меня ощущение было. Но это не относится....

- Война кого с кем?

+ Война русских с эстонцами. Вот я их посчитала ээ за немцев. Вот они вот, у меня такое ощущение возникло, что....

- За немцев?

+ Да. Вот именно за тех фашистов, да.

- Вы сказали война русских с эстонцами ... перед этим вы говорили об Ансипе, о власти. Так это все-таки кого с кем война?

+ Но Ансип, еще раз повторяю, он же лидер. Его большинство эстонцев выбрали, значит он лидер. Он возглавляет общество, в котором я живу. И если это общество выбрало этого человека, этот человек, как он себя ведет, он показывает им это — значит они это поощряют, они не уважают нас и вот произошел вот такой раскол.

- Понятно. Спасибо. А Виталий можно? Хорошо, тогда что Вы нарисовали, покажите нам.

+ В центре конечно это ... (не слышно и не понятно о чем говорит)... это связано с переносом памятника.

- Что связано с переносом памятника?

+ Ну, этот разгром в Таллинне. Дальше ... получалось, что в первые дни же освещалось немножко в медиа однобоко весь этот разлом. Говорилось, что только русские буквально там вышли громить. На самом деле было немножко по-другому.

- А как было на самом деле?

+ На самом деле были и те и те. То есть там все ... просто как бы не знаю это даже....

- А откуда Вы узнали то, что там были и те и те?

+ Ну, через предприятия.

- То есть Вы имеете в виду через знакомых или через СМИ?

+ Через знакомых.

+ СМИ освещало только узко.

+ Вот. Дальше немного здесь как бы действие полиции, которая разгоняли толпу там. Это не совсем правильно.

- А в чем именно не совсем правильно?

+ Ну вот конкретно это смерть этого парня. И опять же были такие моменты, что в Таллинне были арестованы люди, которые вообще не относились к этим ... к этим разгромам никакого отношения не имели. И только из-за того, что находились в ненужном месте в ненужное время. Ну конечно после этого, ну, на какое-то время произошел некий раскол в обществе, наверное, по национальным признакам. Я даже по себе заметил.

- А в чем это проявляется?

+ Ну, я просто зашел в один магазин, и женщина-продавщица, она как-то слышит мой акцент ... просто до этого общалась со мной нормально, а после этих событий с каким-то таким пренебрежением общалась. Ну, это было временно. Просто у меня на работе вообще коллектив чисто эстонский, там вообще ничего не было. В принципе немногие интересовались этой темой. Ну конечно в российских СМИ тоже смотрел там. Интересно, что одного так показали....

- А почему они так показали, как Вы думаете?

+ Им это удобно. Наверное, политическая ситуация....

+ Российский народ настроить воинственно против Эстонии. И что этим добились такие отношения, что рознь произошла. И ... российский народ относится точно так же негативно и к русскоговорящим в Эстонии.

- Спасибо. Ира, можно тогда и Ваш коллаж?

+ Ну, у меня больше ассоциации с массовым беспорядком, которые происходили в Таллинне.

- А чей портрет наверху?

+ Путина. Но он в газете был улыбающимся лицом, но я его изобразила бы более серьезнее.

- Ага. А почему Путин наверху?

+ ...

- Покажите еще раз, как у Вас она расположена! Что у Вас там Владимир Владимирович символизирует?

+ Ну вот эти ... эээ ... Я смотрела новости как на эстонском, так и на русском языке. Конечно информация очень сильно отличалась. То же самое слышала, как Путин был против всего этого, что происходит в Таллинне, был, говорил. Вплоть отказывался от Эстонии и не хотел никаких там, чтобы оказывалась какая-то помощь. Я знаю, что какие-то продукты питания продаются в России с Эстонии. Потому что он отказался принимать. И то же самое другие города тоже отказались продавать эстонские продукты.

+ Я тоже испугалась, потому что я собралась этим летом ехать к бабушке. Она в Москве живет. Я сразу паспорт на визу не понесла. Я позвонила в агентство, мне сказали, что сейчас никакой визы вам не дадут.

+ Я знаю, что на границе, на русской половине, довольно таки ожесточенно смотрели на эстонские номера на машинах. Вплоть до того что на самом деле страшно. Если бы в ближайшее время не надо было ехать в Россию, я бы отказалась ехать.

+ Нет, если в нормальное время ехать, такого нет, потому что у меня ездили эстонцы на эстонской машине, да впрямь эстонцы, и ничего нормально. И сейчас они к нам приезжают по работе. Делаем визы. Не у всех такой отпечаток сложился. Это....

Eesti vabariik ja maailm

KEEG
EI RTAGI
SELLEST
VAKIMINE
a laa kuden
olla

+ Кто-то ближе к сердцу воспринял, кто-то так поверхностно. Что-то вот случилось, Эстония показала себя на весь мир, то бишь по всем каналам, по всем новостям показали события в Таллинне. Теперь все узнали, что такое, кто такое и что такое Эстония, где она находится. Вот. Я на работе как бы не обсуждала. Со мной никто не начинал говорить об этом, и я как бы не заговаривала на эту тему.

- А покажите, у Вас там помимо беспорядков...

+ Ну, вот эти две картинки я нашла в газете, чтобы показать ... Все знают, что там происходило: витрины в магазинах все рушили, машины переворачивали. Вот конечно у меня вот такой осадок остался.

- Спасибо. Иштван, тогда. Прокомментируйте!

+ В центре у меня как бы ветераны с цветами. Здесь Ансип и полиция. Здесь звонок Путина. Понедобнее начну. В центре у нас праздник, День Победы, чувство русских вообще и ветеранов в частности. Чувство гордости за победу, ну такие патриотические чувства, которые в принципе никто не должен обсуждать, это нормально. И как бы с двух сторон друг на друга смотрят наше правительство и российское. Я считаю, что каждый из них из этого ... из происходящего хотел свою выгоду извлечь. Ансип хотел утвердиться во власти. Он когда шел к ней обещал унести памятник, он это сделал. Путин также тоже свои какие-то политические коридоры настраивал в своем населении в России. Я даже очень хороший пример слышал от знакомого через знакомого. У него была девушка в Москве. Она должна была сюда приехать, они должны были здесь свадьбу сыграть. После этих событий она отказалась. Сказала, что все здесь фашисты и не приедет сюда. То есть настолько сильно медиа-агитация проводилась в России. Как мы знаем, там со свободной медиа очень плохо, то есть такой пример. И кстати насчет того, что в мире теперь все знают, где Эстония находится, и что там происходит – это не правда. Я встречался с коллегами из Европы буквально через неделю после событий. Они говорили, что: «У вас там в Прибалтике что-то было. Там в Вене громили, а в Таллинне, Таллинне громили. А что громили?».

+ По крайней мере, они слышали, что что-то громили. Так бы они вообще ничего не услышали бы.

+ Что-то где-то, ну да. И, правда, они «не последние люди», новости смотрят. И что у меня здесь написано: «со стороны эстонского правительства не понимание русских, не понимание их проблем и использование чувствительной темы для провокации насилия, использование ситуации в политических целях». Я считаю, что правительство спровоцировало действие толпы, чтобы потом сказать: «Ага, видите какие русские. Теперь мы можем унести памятник». И сказать, что русские плохие. А русские выждали ... Российское правительство выждало, и сказали: «Ага, видите какое Эстонское правительство плохое, вот мы сейчас кран транзитный перекроем». Ну и что в итоге. У нас закручивание гаек со стороны полиции, то есть теперь чуть ли за не пристегнутый ремень уже права хотят отбирать. Я как бы это охарактеризовал «politsei riik». То есть у нас все больше тенденции к полицейскому государству. Все больше и больше со стороны полиции акт усиливается. А для простого народа ... «для нее это великий праздник» написал «и непонимание политиков». Они не понимают, не понимают действие властей, что в принципе понятно. Никому из них не было понятно, зачем нам надо было этот памятник уносить. Больше всего пострадают и ... тогда пострадали, и сейчас, может, дальше будут страдать – это простое русскоговорящее так называемое население. От того же, если Россия транзит закроет, рабочие места потеряют. Если кончится так называемый интеграционный процесс, тоже русские пострадают.

- Спасибо. Теперь давайте, значит, следующее. Я даю три листочка чистых на ту сторону. Три листочка сюда. Раздайте их, пожалуйста. Значит и на этом листочке ...

Patriotism
on tume, miks
hakkid pole
õigust andnud
Media
aplikatsioon

KAES EVA
KIVI

isiklik
riik
põlv
jõu
ore

эээ ... значит сделаем так, что как бы попробуем построить что называется временную ось. То есть попробуем вспомнить события, связанные с этим символом, и расположить на временной оси. То есть вот просто когда для вас эти события начались – принципы, связанные с памятником. И когда они закончились и закончились ли они вообще. И что как бы были в промежутке, какие бы основные вехи, какие основные события вы отметили бы. Вы можете так ее построить, так построить. Кто-то вот нарисовал такую схему, вот такую. Кто-то так рисовал, так. Как вам удобно. На этой временной оси отметьте, пожалуйста, самые важные пункты, как развивались события, связанные с бронзовым солдатом.

+ Вот эти события в апреле, их надо тоже расписывать или это одно событие?

- Ну, как вы сами считаете. Как вы сами считаете, какие важнейшие события связаны вот с этим солдатом. Что вы сами считаете более важным.

(Участники строят временную ось).

- Так, готово да?! Можно тогда быстро как бы показать и прокомментировать. Может Ирина тогда начать.

+ Я на первом плане, сначала написала – решение правительства снести памятник. Потом 26 апреля массовые беспорядки в Таллинне. Следующее – полиция ... (не слышно). Выкапывание останков погибших солдат. Перенос памятника на новое место. Потом в Таллинне автомобильная гонка была, когда в Таллинне машины ездили и водители сигналили, хотели, чтобы Андрус Ансип в отставку ушел. И 9 мая возлагают цветы к бронзовому солдату.

- Ясно. Марина?

+ У меня границ немножечко побольше. Я сразу извиняюсь, если я неправильно какую-то дату указала. 26 апреля у меня то есть перенос памятника. 9 мая – это День Победы. И что мне так запомнилось, что перенесли его. В День Победы люди здесь возлагают цветы. 13.05 сразу границы ... эээ ... Нарвская граница, на Koidula начинаются сразу какие-то ограничения. На Koidula там с переездом ограничения большие. Нарву вообще закрыли на один день. С 13.05 по 20.05, где-то неделька вот так, русские предприниматели отказываются от Kalev'a на заказ, пивные какие-то там поставки были отказаны. И вообще транзитным фирмам тяжело работать сейчас, даже с давними. И после этого, ну, это сейчас уже ... эээ ... открыли второй пограничный пункт в Нарве. После всего этого вот сейчас, я так отметила, что Илвес, по-моему, вот на прошлой неделе, я вот не помню ... То есть Россия сейчас упрощенный визовый режим делает.

- С чем?

+ С Россией Европейский Союз, по-моему.

- Это Евросоюз с Россией. А Эстония?

+ Эстония тоже, по-моему, они дают вот эти упрощенно как-то с Россией.

+ Вчера буквально по новостям говорили об упрощенном визовом режиме.

- То есть у Вас получается, в принципе, вот эта конфликтная ситуация с Россией она рассасывается или как?

+ эээ ... одна сторона пытается, ну, уладить проблемы.

- Это которая сторона?

+ В стране, в которой я живу.

- Эстония пытается да?

+ Да. Потому что последствия этого переноса экономически, ну, очень и очень ... эээ ... и так уже они за собой повлекли последствия, а если сосед очень большой ... просто мы не можем игнорировать этого соседа, мы не можем игнорировать, мы такая маленькая страна.

- Спасибо. Виталий?

+ У меня сразу беспорядки. Так, а потом вот эти переговоры - показывали в российских СМИ.

*ajatele
Tut veel kitaras
aga minimeks
sõnna min
mulla*

- Какие? Кого с кем?

+ Ну, не знаю....

+ Пресс-конференцию ты имеешь в виду?

+ Да. В общем, всякие потом политические переговоры там....

- То есть для Вас эта история сейчас как бы закончилась на данный момент?

+ Конкретно вот это, да.

- Ага. Иштван, можно?

+ У меня рамки чуть пошире. Я начал с девятого мая прошлого года, когда в толпу милиционеров пришли эстонцы, банда ... полиция их развела потом. Выдвинули какие-то обвинения. Следующее – это выборы ... (не понятно), дискуссии между партиями, создание рабочей группы по этой проблеме. Ну, потом уже следующее – это забор вокруг памятника. Следующее – это беспорядки, перенос памятника. Потом политические и экономические конфронтации между Россией и Эстонией, ну, это, в общем, словесная перепалка политиков в транзитной проблеме, как бы все в одном. 9 мая ... то есть 9 мая – это просто событие. Ну, после 9 мая для меня это событие просто как бы закончилось. Памятник на новом месте уже. Политики у нас тоже во всю уже извиняются.

- А Ира что думает? У Вас как составлена временная ось?

+ У меня вот....

- На временную ось не очень похожа. Больше похожа на систему координат.

+ 26 апреля значит – ночь неожиданная. Ну, как неожиданна?! Сначала начался все-таки демонтаж. Потом разгром на Пярну маантеэ, где была полиция и охрана тоже. До сих пор остается непонятным, именно на Пярну маантеэ. И 9 мая – праздник и ожидание каких-то новых беспорядков. К счастью, не произошло ничего. И все народ потихоньку успокаивается как бы.

- А как у Вас время течет? У Вас как бы такой круг и в нем что-то похоже на систему координат, то есть у Вас как...?

+ Как часы.

+ Да. Больше как часы.

- То есть как часовые стрелки, да?

+ Да

- Просто интересно. Круг он как бы говорит о том, что события повторяются или о том, что как бы замкнутое пространство.

+ Не заканчивается ... да ... Может, немножко неправильно сделано. Для меня еще не закончено, потому что родственники в России, постоянно там звонят – как там да что. Ну, что даже трубку брать не хочется.

- А в смысле «не закончилось», то есть Вы ожидаете какого-то продолжения или имеете в виду, что до сих пор...?

+ Я имею в виду, что обсуждения на эту тему еще не закончились. А вообще, да, на новом месте стоит и в принципе уже больше, наверное, не тронут.

- Спасибо. А Андрей, по-моему, еще свою схему не показал.

+ Я тут много написал.....

- Покажите, покажите, как у Вас это сейчас выглядит.

+ Вот, как диктант, в общем.

- А можно как-то символически, графически вот провести. Как у Вас время вообще течет? С чего начинается, какой начальный пункт?

+ Начинал с массовых беспорядков. По порядку решил рассказать... (не слышно о чем говорит).

- Нет ... почему ... люди говорили разные вещи. Разные люди выделяли вещи разные. Вы что там выделяли, что отмечали?

+ У меня два дня здесь обозначено. Вот первый день и второй день. Конфликты здесь вот помягче, чем в первый день.

12

V LISA Tartu eesti noorte noorte transkriptsioonid

Triin: Nii, aga nüüd ma tahaks teha kõigiga tutvust. Minu ettepanek oleks see, et te ütleksite oma eesnime või misiganes nime, millega te tahate siin esineda. Räägiksime üsna vabas vormis enda suhtest massimeediaga. Kas siis sellest, milliseid kanaleid või teemasid te peate enda jaoks oluliseks või sellest, kas olete pigem selline pealiskaudne jälgija, et televiisor või raadio mängib taustaks või kui te sellega tegelete, siis te tahate süveneda. Kas te olete omaette jälgijad või teile meeldib arutada või kommenteerida näiteks, kasvõi teha veebi kommentaare või helistada mõnda telesaatesse. Omaenda äranägemisel püüdke endast anda väike selline portree.

Rait: Aga kui pikalt see peaks olema?

Triin: Kolm-neli lauset, rohkem küll ei tahaks.

Rait: Olen siis Rait! Meedia või noh, ikka lehti loen ja kuulan raadiot. Põhiliselt jah, uudiseid loen näiteks ja poliitika huvitab, samas ka meelelahutus, populaarteaduslikud igasugused saated ja ajakirjad. Ma ei tea. Jah, meediat kui sihukest tarbin palju.

Triin: Olete te selline rohkem omaette süveneja või pigem meeldib teile seda jagada teistega, mida te loete või näete või kuulete?

Rait: Eks ikka mõnikord saab kellegagi arutada erinevaid asju.

Triin: Aga ise mingeid kommentaare kusagil kirjutanud ei ole?

Rait: Ei viitsi eriti, jah.

Triin: Mhmh, jah. Läheme edasi! Teie olete?

Mihkel: Mina tunnen täna ennast Mihklina! Ja minu suhe meediaga on väga isiklik. Nimelt televisiooniga kokku ei puutu eriti, raadiot ka väga ei kuula, üritan igapäevaselt kursis olla majandus-, sise- ja välisuudistega ja vahelduva eduga siis jälgin ka välisajakirjandust, selliseid suuremaid ja tuntumaid siis. Kommentaare ei kirjuta, sest et olen aeg-ajalt lugenud, mis siis inimesed, mis rahvas arvab erinevatest teemadest ja ei taha nagu sinna sammu rottu oma arvamust kirjutada, et milleks koos selle rahvaga seal röökida?

Triin: Aga kellegagi arutate neid asju?

Mihkel: Jah, alati. Alati kui on midagi, mis jääb selliseks nagu kummaliseks, sest meedia on nagu ta on. Ja ajakirjanikud on nagu nad on. Tihti peale kui märkan jälle midagi sellist, mis tekitab küsimusi, kas tegelikult ikka nii on, siis tuleb alati see asi välja uurida ja selgitada.

Triin: Aitäh, läheme edasi!

Iris: Mina olen Iris ja võiks öelda, et minu suhe meediaga on mitmekülgne, sest ma õpin ka sellist asja nagu meedia- ja reklaamikunst. Nii et meediast ma jälgin.. pedantselt ma jälgin reklaame ning uudiseid. Muidu ma vaatan televiisorist ainult uudiseid ja siis mingi reklaampause. Ja muidu ma loen uudiseid internetist: minut.ee, Postimees Online, Delfi,

vahel BBC ja muud sarnast. Kommenteerin ma vahetevahel aga harva, noh siis kui ma näen, et see mis inimesed on kommenteerinud, on ikka väga imelik, siis ma küsingi, et mis toimub. Muidu ma reeglina ei pea vajalikuks oma arvamust avaldada kui midagi sarnast on juba öeldud.

Triin: Selge, aitäh! Läheme edasi.

Merka: Minu nimi on Merka. Telekat ma ei vaata, sest mul ei ole telekat. Ja ajakirjandusega ma puutun kokku ainult üldiselt online-asjade kaudu. Et internet on lihtsalt foorumites käimiseks.

Triin: Siis sellest võib järeldada, et te ise olete ka suhteliselt aktiivne või?

Merka: Ei.

Triin: Ei? Ainult loete seda, millest kirjutatakse, jah? Läheks edasi! Teie olete?

Ann: Mina olen Ann! Ajakirjandusega.. loen igapäev Postimees Onlinest ja Äripäevast pealkirjad läbi. Ja Ekspress käib mulle koju. Aga olen tähele pannud, et suudan sellest infost salvestada ainult selle, mis on minuga isiklikult seotud. Ja väga paljud uudised jõuavad tegelikult minuni hoopis minu perekonna kaudu. Poliitika vastu ma muidu ise üldse huvi ei tunne, aga perekonnas hästi palju räägitakse sellest, et siis nagu sealtkaudu saan seda infot pigem. Et ajakirjanduse roll minu jaoks on nagu üsna väike. Et ajakirjandust, mis mind huvitab, mis infot ma ise otsin, on kõikvõimalikud sellised innovatsiooniuudised, et mis kuskil jälle leiutatud on ja pigem sihukesed.. sihukesed asjad.

Triin: Mhmh. Väga hea. Jaa?

Maarja: Täpselt sarnane, et sellised igapäevauudised .. mina olen Maarja .. igapäevauudised tulevad pigem teiste inimeste kaudu. Et kui ma ise loen, siis põhjalikult – mul käib Postimees koju niimoodi umbes ülekuu. Ja siis kui ma ta ette võtan, pühendan ma talle poolteist tundi ja loen kõik kaanest kaaneni läbi. Aga kui ta siis ei käi, siis ma ei tunne sellest suurt puudust. Aga millega ma regulaarsemalt puutun kokku, on kultuuriajakirjandus, mis on TMK ja Areen. Aga ise ma kuigi aktiivne ei ole jah selles mõttes kommenteerima.

Triin: Aga arutate kellegagi neid teemasid?

Maarja: No, arutan jah pigem siis sõpradega, aga kuidagi laiemale üldsusele oma arvamust ..

Triin: .. ei, ma mõtlesin arutamise all ka seda kui te räägite noh sõbraga või tuttavatega või ..

Maarja: ..ei seda ikka, jah. Ikka-ikka.

Triin: Nii, nime me teame!

Uku: Jah, mina olen Uku! Eesti ajakirjandusest loen põhiliselt Postimeest ja kui väga harva lihtsalt ette sattub, siis ka natuke kollast ajakirjandust. Vaatan telekast uudiseid ja sihukeseid dokumentalistikat ja publitsistikat ja internetis küll neid ajalehtede võrguväljaandeid külastan

hästi harva, aga tehnoloogiauudiseid otsin ja uurin rahvusvahelistest veebidest, et mis seal muutunud on. Ja siis ma loen ka noorsootööajakirju ja tehnoloogiaajakirju nii veebis kui trükkis. Ja ma kuulan hea meelega raadiost neid saateid, kus ajakirjanikud räägivad, mis selle ajaga toimunud on, et nii sise- kui välisuudiste kui majandusajade kohta. Tihti Postimees on mitu päeva lugemata, aga sealt ma saan kindlasti info kätte ja kuulan mahlakaid kommentaare ka – see on sihuke hea formaat.

Triin: Aga mis teid ajendab selleks? Te tahte ise ülevaadet saada või te tahate seltskonnas näiteks, et jututeemadega kaasa saaksite minna? Miks te ennast nõ järele tahate aidata?

Uku: Mõlemad põhjused ongi tähtsad. Ja see on pealegi nagu tore ajatäide ka. Et kui ma samal ajal koristan või nõusid pesen, et siis on mingisugne nagu mõttekas taust seal juures.

Triin: Selge.

Uku: Ja ise aeg-ajalt kirjutan ka arvamustlugusid. Põhiliselt ühiskonnakriitilisi. Ja sõprade-kolleeptidega hea meelega arutan asju tööl üsna tihti.

Triin: Nii, saame teiega tuttavaks! Igaüks rääkis oma ..

Eero: Olen Eero.

Triin: Jaa, Eero! Igaüks rääkis lühidalt oma nõ. suhtest ajakirjandusega, et mida ta jälgib ja kuivõrd aktiivne ta on.

Eero: Jah, ma sain aru. Et ma siis loen üles, mida mina loen. Koju käivad mulle KesKus, Ekspress, Päevaleht, vahelduva eduga Äripäev. Siis veebimeedias loen pigem Lenta.ru-d ja venekeelseid uudiseid, et saada sealt ka midagi juurde, sest printmeedia ei väljenda kõike. Siis pidevalt tarbin muusikaajakirju Metal Hammer ja Orkus. Ja siis .. uudiseid me reeglina ei aruta oma sõpruskonnas, sest kõik on nendega niigi kursis, ma arvan. Ja nagu Ukugi, siis „Keskpäevatud“ ja „Olukorrast riigis“ on sihukesed saated, mida püüan kuulata, sest lisaks sellele, et see mingi ülevaate annab, siis see kommentaari pool on sihuke muhe ja irooniline.

Triin: Aga televisioon?

Eero: Kui .. siis Aktuaalne Kaamera. Kui klapib ajaga.

Triin: Mhmh, selge. Ma ütleks veel mõne sõna täienduseks, mis enne juba ei tulnud jutuks. Et kui me nüüd edasi läheme erinevate temadega, siis lihtsalt igaks juhuks öelda teile, et kuigi meil on siis kohvid ja teed laual ja ilmselt paljud ka tunnevad üksteist, ei ole see siiski seltskondlik vestlus. Et mis teda eristab seltskondlikust vestlusest, on see, et noh, ma ei tea kuivõrd, aga mõningatel juhtudel inimesed püüavad nagu mitte oma väga teravaid või eristuvaid arvamusi välja öelda, eksole. Noh selleks, et säiliks mingi sõbralik atmosfäär ja keegi ei vihastaks ja keegi ei solvuks ja keegi ei hakkaks kriitiliselt üle mõtlema, et „ahah, mina ütlesin enne seda ja näed, tema ütleb just midagi vastupidist.“ Et selles mõttes unustage

see nende seinte vahel praegu ära. Et igaüks ütleb täpselt seda, mis ta mõtleb. Loomulikult ei ole keelatud, ega teised ei pea kõrvu kinni panema, loomulikult ei ole keelatud, isegi see on väga hea kui te kommenteerite või vaidlete vastu. Ma usun, et keegi siit nagu selles mõttes solvunud tundega ei lahku. Aga teeme nii, et edaspidi misiganes me arutame, et tõesti öelge prauhti välja see, mis teie asjast arvate. Nii, aga järgnevalt me tahaksime edasi minna ühe konkreetse teemaga, et mitte jääda liiga üldiseks meediast rääkides ja mitte nii väga laiali valguda. Ja meil oleks huvi ühe konkreetse teema vastu, mida ajakirjandus hiljuti ka väga põhjalikult kajastas. Ja, ma ei tea, kas see tuleb teile üllatuseks, et see on seotud selle pildiga. Ja esimeseks ma ei palu teil üldse valjusti midagi öelda vaid rahulikult järele mõelda, et mis iganes seoseid-mõtteid-arvamusi-teooriaid see pilt teie tekitab kui ma seda praegu näitan. Ja selline palve on, et me püüaksime valida natukene nagu ebatavalised eneseväljendusvahendid. Siin laual on terve hunnik ajakirju, lõikuge nendest välja pilte ja kleepige neid kokku, tehke sihuke mosaiik või kollaž. Mis iganes pilt väljendab, ükskõik mil viisil, te saate neid pärast kommenteerida. Meie ei hakka ära arvama, mida te sellega öelda tahtsite. Et püüdke panna kokku üks selline kollaž. Kui te ei leia sobivat pilti, meil on üsna piiratud aeg selleks, kirjutage sõnu, joonistage – mida iganes.

Triin: Nii, hankige endale sobilikud asjad.

Iris: Eero, viitsid kääre ulatada?

Iris: Aitäh.

Triin: Võite ka kohe käärid laiali jagada. Nii, ma panen teile siia ...

Mihkel: Saaksid Sa mulle ulatada need viimased käärid laua pealt?

Triin: Kääre ei ole, siis sõbralikult ka laenate üksteisele.

Mihkel: Me pidasime sõda siin.

Triin: Ei, vaenlased ka ei pea olema. Ega siis kohvi-teed või kallata ja kääre laenata ikka. Nii. Ja siis piltide kinnitamiseks on näete need plätsud, need ei määri kätt ega midagi. Näete, siin on need plätsud. Pastakad on ka.

(grupp teeb kollaži)

Eero: Ma tahaks seda Ekspressi esilehe päist. Annad või? Seda punast osa.

Iris: Võta terve esileht!

Eero: Anna siis. Aitäh!

Ann: Oeh, rebimine ei olegi nii tore. Ma võtaks need käärid endale. Aitäh!

Triin: Teed või kohvi kellelegi? Andke oma tassid minu kätte!

Iris: Paluks teed!

Triin: Jaa. Kellele veel kohvi või teed?

Uku: Kas ma saan pärast kollaaži endale?

Triin: Mkm. Selle ma võtan ära.

Uku: Ma saan sellest foto?

Eero: Ei zaa!

Triin: Ee.. jah. Kui te jätate oma e-maili aadressi, siis ma võin skanneerida ja saata teile.

Uku: Omalooming saab tasapisi armsaks.

Triin: Väga hea!

Eero: Viska mulle ka seda nätsu!

Triin: Lõika endale sealt kohe tükk siis.

Mihkel: Oo! Veel üks Cosmoplitan!

Uku: Kuidas?

Mihkel: Veel üks Cosmopolitan. See sinu lähedal.

Uku: Aa, see siin?

Mihkel: Jah!

Uku: Ma võtaks terve selle?

Maarja: Mhmh, kohe annan

Uku: Aitäh!

Triin: Nii, püüame nüüd vaikselt hakata paari lähema minuti jooksul mõtlema oma töö lõpetamise peale. Ehk siis see tähendab, et kui te ei ole ikka häid pilte leidnud, siis võiksite hakata mõtlema, mida veel kirjutada või joonistada sinna juurde.

Eero: Sam hateli, blin!

Uku: Ma ei kuulnud.

Eero: Ise tahtsid, pannkook!

Uku: Misasja? Tegin küll nägu, et ei saa aru.

Eero: Äрге alluge provokatsioonile.

Rait: Kus see näts on?

Eero: Ee.. kuskil ...

Rait: Siin!

Triin: Nii, kes tahab midagi kirjutada või joonistada, siis on siin sihukesed paksemad pliiatsid ka.

Iris: Kas seda nätsu on kuskil?

Triin: Jaa, see käib ringi.

5

Iris: Aitäh!

Triin: Võtke endale kohe tükid siis.

Triin: Panen siit vahelt ukse kinni, siis on natuke privaatsem. Nonii, püüame nüüd lõpetada. Nii, kes veel viimaseid paigutusi teeb, tehke seda rahulikult ja hoidke kõrvalt lahti. Et tegelikult ei olegi midagi muud kui paluks, et te kommenteeriksite. Mida pikemalt ja põhjalikumalt, seda parem, sest me ei hakka tegema mingisugust psühhoanalüüsi, et mis pilte te valisite. Et ikkagi see jutt, mis teie enda suust tuleb. Ja Eero oli üks esimesi, kes sai valmis. Võibolla siis näitate teistele oma pilti kõigepealt ja kommenteerite seda ka.

Eero: Et palju kära vähe villa. Et lihtrahvas ajab ikka oma asja. Kas see kuningas karjub või on alasti või sidemetes, vahet ei ole. Kas on see pronksplönn seal või ei ole – eestlus on nagu tunne. Et üks mingi kuju kuskil ees või taga ei tohiks seda morjendada. Selline see seis ühiskonnas ongi täna.

Triin: Kas need tüdrukud seal sümboliseerivad lihtrahvast või?

Eero: Jah!

Triin: Ahah.

Eero: Nendel käib alati pidu. Ja seal üleval otsas on siis ahastus ja tähtsad asjad.

Triin: Aga keda te selle kuninga all nagu silmas pidasite? Kes see kuningas on?

Eero: No paremat pilti ei leidnud, aga see sümboliseerib seda võimu ja rahva üles-alla nõ. ühte joont, aga samas ka vastuolu. Kuningas istub seal üleval üksinda, aga lihtrahvas lööb ikka all otsas tantsu, hoolimata võimust.

Triin: Aga küsiks veel täpsustatumalt. Et võim ja lihtrahvas, nagu kasvõi rahvuslikul pinnal püsida.

Eero: No isegi kui tekkib erimeelsusi, siis lõpuks lepitakse sellega, mis jääb ja on. Et praegu veel nagu ollakse tigedad ja pahased, aga ma arvan see pahameel vaibub nagu.

Triin: Kes on tige ja pahane?

Eero: Ma arvan, et slaavi keelt kõnelev ühiskonna pool.

Triin: On Eesti võimude peale pahane?

Eero: Ta ei ole Eesti võimude peale pahane vaid neil on teine mentaliteet ja ellusuhtumine. Neile on sümbolid olulisemad kui eestlasele. Eestlane nokitseb oma mätta otsas, aga slaavlaste jaoks on olulisem käia koos mingi asja juures midagi kummardamas. Olla ühe tugeva liidri alla kummardanud. Kui see sümbol neilt ära võtta, siis see on tungimine nende privaatseesse maailma, jõulisemalt kui eestlased seda ette kujutavad.

Triin: Aga see, et te valisite sihukese suhteliselt lõbusa pildi, see siis sümboliseerib mingeid eestlaste tundeid?

Eero: Ei, see ei olnud lõbususe pärast valitud. See oli nagu valitud sellepärast, et siin on nagu palju rahvast, kes ajavad mingit oma asja ja neid nagu ei morjenda see tegelikult lõpuni, mis käib seal kõrgemal.

Triin: No siin on näha „Eesti“ ja „Täna“. Mida need tähendavad?

Eero: See ongi Eesti tänane seis, mis on orbiidil, mis on oluline.

Triin: Aga mis on täna oluline? Te ütlesite, et ajad lähevad mööda ja ...

Eero: Oluline on see, et settiks nagu olulised asjad välja inimeste jaoks. Et see meeletu tormamine ükskord ära lõppeks. Et leitaks ühiskonnas see sisemine rahu. Et ei aetaks taga ulmeliselt mingit majanduskasvu, mammonat ja asju, sest ühel hetkel inimesed hakkavad surma kui praegused neljakümnesed on viiekümnesed. Nad võiks enne oma suremist aru saada, et milleks.

Triin: Mis te arvate, kas see tüli nüüd selle sümboli(te) ümber väljendab inimeste jaoks mingeid olulisi asju või on see midagi sellist pealiskaudset, millest tuleks kiiresti vabaneda?

Eero: Ma arvan, et see on oluline, aga sellega läheb veel aastaid aega enne kui see lõplikult paika settib, sest kultuuritaustad on nii erinevad.

Triin: Te kasutasite kahel korral väljendit, et „settib paika“. On teil mingi visioon sellest, et mismoodi see settib paika? Te ütlesite, et eestlaste jaoks ei ole sümbolid olulised, venelaste jaoks on. Mismoodi see paika settimine.. siis venelaste jaoks ka ei ole ka sümbolid olulised või vastupidi eestlaste jaoks muutuvad olulisemaks?

Eero: Viis aastat käivad ja protestivad, kümne aasta pärast käivad seal, kus see monument seisab ja lepivad sellega.

Triin: Et põhimõtteliselt need kultuurilised erinevused jäävad ja lihtsalt nõnda harjutakse?

Eero: Jah. Neid ei ole võimalik välja juurida.

Triin: Aga läheks siis edasi. Vaataks vahepeal mõne tüdruku pilti ka. Maarja näiteks!

Maarja: No, minu kollaaž...

Triin: Näidake teistele ka! Siis te peate rohkem rääkima, sest kirju me ei näe lugeda.

Maarja: Minu kollaaž peegeldabki minu tohutut üllatust, mis väljendub nendes kolmes küsimärgis siin, ühe artikli üle, mis avaldati Postimehes. Mis on üldiselt suhteliselt ju nõ. võimuparteiga, noh selline kooskõlas ajakiri, kes ei ole aktiivselt välja näidanud oma negatiivset hoiakut Reformierakonna vastu. Aga seal avaldati artikkel, kus üks Postimehe ajakirjanik rääkis oma kogemustest sellel kurikuulsal ööl. Siin on kujutatud nüüd seda hetke, kus politsei hakkas neid vandaale taga ajama. Et kellel siis põhjust oli, need jooksid minema, tema aga oli olnud oma kodumaja ees ja kaitsnud seda, et ei visataks sisse aknaid. Ja siis jõudis politsei sinna tema juurde, ta lihtsalt brutaalselt, ta tõesti ülimalt värvikate väljenditega

on ju selles, et nendel politseinikel oli nii meeletult emotsionaalne pinge peal. Et noh, mul mees seletas mulle, et tema on olnud niisuguses olukorras, kus ... noh kaklussituatsioonis onju. Et Sul läheb nagu .. Sa ei kontrolli oma mõtteid enam, Sa tegelikult ei ole adekvaatne oma otsustes ...

Maarja: Ma saan sellest täiesti aru, aga ...

Ann: ... seda vastuseks ei tulnud ajakirjanduses mitte kuskilt, et neid põhjendusi. Et täpselt see situatsioon, et nagu iga inimene on nagu nii erinev, iga inimene reageerib erinevalt ja arvab asjadest erinevalt. Siis võiks see arvamus dialoogidest välja tulla, aga tegelikult ei tule minu meelest.

Triin: Iris tahtis midagi vist ...

Iris: Jaa, ma just tahtsin öelda seda, et number üks - politsei on treenitud selliste olukorda toimetulemiseks ..

Maarja: Samas neil ei ole sellist kogemust, mis on nii ulatuslik operatsioon.

Iris: No, nii ulatuslik mitte, aga siiski neil on kogemus sellega olemas, pluss nad on treenitud siiski alluma käskudele. Samas on mõistetav see, et kui inimene ei lase ennast kinni võtta või arreteerida, et siis neil on luba kasutada mingil määral vägivalda. Muidugi ma ei saa aru nendest kirjeldustest, kus nad mõnitavad ...

Maarja: Just nimelt! Et see, kuidas see artikkel kirja oli pandud ..

Triin: Aga kas Postimees oleks pidanud avaldama selle artikli? Sest noh, inimene okei kirjutab oma üleelamistest, noh. Me võime siin spekuloida, et kas ta pani natukene juurde või ei pannud natukene. Kas Postimees oleks pidanud avaldama selle või jätma avaldama või kuidagi toimetama?

Maarja: Ei, no kindlasti mitte, sest noh, vaba ajakirjandus ..

Triin: Et avaldada oleks igal juhul tohtinud?

Maarja, Uku: Jah

Iris: Aga ikkagi kontrollida, mil määral see toimus. No on olemas mingid klipid sellest, kuidas nendes kinnihoidmiskohtades meie sadama D-terminalis ...

Triin: Et mingit lisainfot anda selle kohta? Et kui on inimese läbielamine, siis anda mingi taustamaterjal või panna sinna juurde?

Eero: See oli lihtsalt ühe solvunud inimese jutt. Kuna ta on Postimehe ajakirjanik, siis ta sai oma lehepinna ja sai selle artikli sinna. Kõik ei peagi järgima mingit ...

Maarja: No aga Postimees on ikkagi viisakas meediaväljaanne, sellel oleks pidanud olema ka mingi tasakaalustav lugu siis kõrval. Tõesti avada mingit taustsüsteemi..

Eero: No aga siis oleks see uuesti lumepalli veerema lükanud ja mingi mõttetu dispuudi tekitanud sellest. Võibolla on just hea, et mingit vastulauset ei tulnud.

Triin: Kas te arvate, et nimelt tekitati selline olukord nagu vaikus või vaakum selle ümber?

Iris: Võibolla tõesti. Sellepärast, et üldiselt oli ju see hinnang Eesti Politsei tööle väga hea. Postimees Online'is oli üle viiekümne protsendi inimesi hinnanud väga heaks politsei tööd.

Triin: Mhmmh. Selge. Et me ajaga väga ummikusse ei jookseks, siis võibolla .. Maarja, kas Teil on oma pildi kohta veel midagi äkki öelda?

Maarja: Ei, no otseselt ei ole. Aga, et mina otsingi edasi oma seda suurt hämmingut ja ma ei olegi sellele küsimusele siia maani vastust leidnud.

Triin: Jah. Aga läheks siis Anni sellega veel, et kas on midagi veel lisada? Et siin oli põhiline, et inimesed peaks suhtlema rohkem omavahel, aga mis veel?

Ann: Jah. Siis kui ma seda tegin, siis ma mõtlesin selle peale, et mis üks mul vene tuttav mulle kommenteeris, et .. ja millega ma mingil määral nõus olen, et mina ei leidnud ka ajakirjandusest seda infot, et venelastele oleks kohe alguses välja öeldud, et see pronkssõdur viiakse teise kohta. Et koguaeg käis nagu jutt selle ümber, et see pronkssõdur viiakse sealt minema, võetakse maha. Et selles mõttes, minu meelest oli see nagu kommunikatsioon seal häiritud ja see oli tegelikult üsna suur kogu selle skandaali põhjus.

Triin: Mhmmh

Iris: Probleem oli ka selles, et vene elanikkond, noh – nüüd on nad hakanud rohkem Eesti ajakirjandust lugema, aga nad ju viibisid vene kultuuriruumis põhiliselt. Nad vaatasid SAT-i kanaleid, ma ei tea, ma ei jälgi neid kanaleid. Aga nad ühesõnaga ei jälgi Aktuaalse Kaamera venekeelseid uudiseid.

Triin: Kas te arvate, et selle pärast ei hakatud seda ka kommunikeerima, et niikuinii venelased ei vaata? Või lihtsalt kellelgi ei tulnud see pähe?

Iris: Ma usun, et see on lihtsalt Eesti Vabariigi valitsuse poolne möödalaskmine. Et ikkagi peaks ju mingisugune ...

Triin: Kas ei tahetud anda või keegi ei taibanud anda infot?

Eero: See oli tahtlik infosulg ikkagi ma arvan.

Uku: No tegelikult olid uudislööd, aga need olid erineva sisuga. Et keegi, kes .. ma ei mäleta, kes see oli, aga keegi ajakirjanik, kes jälgib mõlemaid kanaleid, kirjeldas seda, kuidas vene aktuaalse kaamera klipp peatus ühes teises kohas hoopis. Samamoodi selle Marina Kaljuranna Moskva saatkonna ründamisega oli ka niimoodi minu meelest, et seal oli teine sisu olnud. Mitte kardinaalselt erinev, aga ikkagi teine.

Triin: Aga mis selle sisu põhiline erinevus oli?

Eero: No aga siis oleks see uuesti lumepalli veerema lükanud ja mingi mõttetu dispuudi tekitanud sellest. Võibolla on just hea, et mingit vastulauset ei tulnud.

Triin: Kas te arvate, et nimelt tekitati selline olukord nagu vaikus või vaakum selle ümber?

Iris: Võibolla tõesti. Sellepärast, et üldiselt oli ju see hinnang Eesti Politsei tööle väga hea. Postimees Online'is oli üle viiekümne protsendi inimesi hinnanud väga heaks politsei tööd.

Triin: Mhmmh. Selge. Et me ajaga väga ummikusse ei jookseks, siis võibolla .. Maarja, kas Teil on oma pildi kohta veel midagi äkki öelda?

Maarja: Ei, no otseselt ei ole. Aga, et mina otsingi edasi oma seda suurt hämmingut ja ma ei olegi sellele küsimusele siia maani vastust leidnud.

Triin: Jah. Aga läheks siis Anni sellega veel, et kas on midagi veel lisada? Et siin oli põhiline, et inimesed peaks suhtlema rohkem omavahel, aga mis veel?

Ann: Jah. Siis kui ma seda tegin, siis ma mõtlesin selle peale, et mis üks mul vene tuttav mulle kommenteeris, et .. ja millega ma mingil määral nõus olen, et mina ei leidnud ka ajakirjandusest seda infot, et venelastele oleks kohe alguses välja öeldud, et see pronkssõdur viiakse teise kohta. Et koguaeg käis nagu jutt selle ümber, et see pronkssõdur viiakse sealt minema, võetakse maha. Et selles mõttes, minu meelest oli see nagu kommunikatsioon seal häiritud ja see oli tegelikult üsna suur kogu selle skandaali põhjus.

Triin: Mhmmh

Iris: Probleem oli ka selles, et vene elanikkond, noh – nüüd on nad hakanud rohkem Eesti ajakirjandust lugema, aga nad ju viibisid vene kultuuriruumis põhiliselt. Nad vaatasid SAT-i kanaleid, ma ei tea, ma ei jälgi neid kanaleid. Aga nad ühesõnaga ei jälgi Aktuaalse Kaamera venekeelseid uudiseid.

Triin: Kas te arvate, et selle pärast ei hakatud seda ka kommunikeerima, et niikuinii venelased ei vaata? Või lihtsalt kellelgi ei tulnud see pähe?

Iris: Ma usun, et see on lihtsalt Eesti Vabariigi valitsuse poolne möödalaskmine. Et ikkagi peaks ju mingisugune ...

Triin: Kas ei tahetud anda või keegi ei taibanud anda infot?

Eero: See oli tahtlik infosulg ikkagi ma arvan.

Uku: No tegelikult olid uudislööd, aga need olid erineva sisuga. Et keegi, kes .. ma ei mäleta, kes see oli, aga keegi ajakirjanik, kes jälgib mõlemaid kanaleid, kirjeldas seda, kuidas vene aktuaalse kaamera klipp peatus ühes teises kohas hoopis. Samamoodi selle Marina Kaljuranna Moskva saatkonna ründamisega oli ka niimoodi minu meelest, et seal oli teine sisu olnud. Mitte kardinaalselt erinev, aga ikkagi teine.

Triin: Aga mis selle sisu põhiline erinevus oli?

Uku: Ma kahjuks ei mäleta seda hästi.

Eero: No ETV uudised on tunduvalt enam tsenseeritud. See on fakt, sest riik annab raha ja siis nad peavad tegema JOKK-uudiseid, et oleks korrektne.

Iris: Aga Eesti venekeelsel elanikkonnal ei ole ju mingit ... võimalust.

Triin: Aga ma tuleks veel selle küsimuse juurde, mis meil nagu välja ujus. Et mis te arvate, kas ei tahetud anda infot, noh kasvõi selle kohta, et ta tegelikult kavatsetakse teise kohta panna? Või lihtsalt keegi ei taibanud, et tegemist oli endalgi nii palju.

Ann: Ma arvan, et see infojagamine oli üsna juhuslik. Et see üsna sõltub sellest, kes parajasti, kus ja mida ütles. Minu meelest.

Reelika: Mina arvan küll, et see oli teadlik. Et seda infot ei tahetud anda. Aga lihtsalt ei kujutatud ette, mis see endaga kaasa toob.

Iris: Valitsuses, ma usun, võibolla keegi võis teha möödalaskmise. Kui peaks olema loogiline eeldada, et ikkagi suur osa venekeelsest elanikkonnast siin ei jälgi eestikeelset meediat. Et neile oleks pidanud siis selgeks tegema, mis toimub venekeelses ajakirjanduses või lihtsalt vene keeles kasvõi panema linnas mingid reklaamid üles. Misiganes. Kui nad ei vaate Eesti telekanaleid, kui nad ei loe Eesti ajakirjandust, siis kuidagi peab neile selle info selgeks tegema. Kui neile ei anta mittemingisugust informatsiooni, siis mõni ime, et nad lähevad natuke hulluks.

Triin: Aga läheme edasi. Vaatame Uku pilti vahelduseks. Võibolla tuleb veel uusi mõtteid.

Uku: Mul on selle eelmise teema sappa veel üks kommentaar öelda. Mina usun küll, et see oli teadlik strateegiline otsus „mitte anda infot.“ Ja kui me tahame mingit monumenti ära nihutada, seal ei ole häid variante, on halvad ja väga halvad variandid. Ja valiti see halb variant, et ei antud infot, et ... noh, läheks veel hullemaks kui ...

Triin: Kardeti, et muidu läheb veel hullemaks, jah?

Uku: Ma arvan küll, jah. Muidu oleks see kindlasti olnud mingi ... oleks konkreetne kuupäev teada ja ... ma arvan, et see oli halb valik, aga see oli siiski õige valik. Mitte, et me hakkame seda ära nihutama ja seda konkreetset päeva kommunikeerida. Aga see oli just õige, et nad ... räägitakse, et poliitikud olid valetanud, et „me kindlasti ei nihuta seda enne seda üheksanda mai päeva.“ Et see on nagu omaette küsimus.

Triin: Mhmh. Näidake oma pilti!

Uku: Ma võtaks midagi alla ka, siis on kergem seda hoida. Ma olen üsna päri sellega, mida Iris rääkis sellest kahest erinevast kultuuriruumist ja kahest erinevast meediaruumist. See väike kast „must-valge“ on siin see, mis räägib sellest, kuidas see võib päris kõvasti erineda, mida Eesti meedia tarbijad ja Vene meedia tarbijad näevad ja kuulevad. Lugesin kuskilt ühte

meediatarbivate uuringut, kus oli juttu sellest, et mitte-eestlased, kes Eestis elavad, vaatavad väga palju vene kanalite meelelahutust. Ega nad sealt neid uudiseid nii palju ei vaatagi tavaliselt. Sellel karmil ajal nad kindlasti vaatasid rohkem uudiseid ka, aga võibolla kui teada seda, et väga vähe mitte-eestlasi vaatab tegelikult uudiseid niikuinii, et kust nad selle info saavad? Kas ongi ainult nagu jutu ja selliste omavaheliste eelarvamuste tasandil? Aga selle kohta ma ei tea ja ei julge väga spekulatsioonidega ka, et see on väga stereotüüpne, mis ma praegu ütlesin. Et see infoväljade erisus, ma olen täiesti nõus sellega. Ja kuidas seda enne üldse kajastatud on, tausta on avatud? Hiljuti tehti üks dokumentaalfilm, ma ise ei ole seda näinud, aga ma olen lugenud arvustusi selle kohta. Ja et need on olnud pigem kriitilised, mis Urmas E. Liiv tegi sellest ... ma ei tea, mis selle pealkiri on .. „Pronksöö“ või midagi? Mõne päeva eest näidati. Ja Raivo Järvi väike sihuke arvustuse nupukene ilmus Postimehes paari päeva eest, kus oli juttu sellest, et tema meelest on see rohkem nagu Vene meediaveskile vesi, et see film oli kuidagi ... ei olnud sobilik sellise tegelikult tausta avamiseks. See oli rohkem nagu sihuke lahja reportaaži moodi ma sain aru. Mis puudutab veel seda Vene meediaruumi, siis see, mis toimus rahutuste ajal, kus üks venelane pussitati ja surma sai, siis see on ikka räige küll, kuidas seda Venemaal mitte ainult meediategelased, aga poliitikud põhimõtteliselt tõlgendasid teadlikult valesti, ütlesid et ...

Iris: Eesti Politsei

Uku: ...jah, politsei oli see, kes ta ära tappis või niimoodi. Ja kui selline asi on juba tehtud, siis see on juba levinud igalepoole ja hiljem tagantjärele mingi nupuke või õiendus, et „oot-oot, see polnudki tegelikult nii“, ei toimi sugugi. Et see on ikka väga räige ma leian. Ja samuti oli kole see, mida Edgar Savisaar oma blogis kirjutas. See, kas blogi on avalik meedia või mitte, on ka sihuke naljaküsimus. Loomulikult on! Ja see on ka ilmselge, et poliitikute blogikirjutisi loetakse ja tsiteeritakse mujal meedias. Mulle meeldis see, et sellele nagu vastukaaluks ja üldse mitmete muude keskerakondlaste pilkamiseks tehti see TEHTUD-särk ja üks sõber tõi selle mulle hiljuti. Ma kavatsen seda rõõmuga sobilikes keskkondades kanda. Seal selja peal olid paljude keskerakondlaste nimed. Rinna peal oli see ... sihuke pilt, kus keegi varastab kellegi käest käekotti, kui te Tallinnas olete näinud sihukesed nagu väikesed hoiatussildid on linna peal olemas. Ja TEHTUD kirjutatud nagu vene tähtedega. Ja vaši oli vist .. või naši oli ka või midagi sihukest. Et see, kes on kui eestlane, see oli ka kuidagi räigelt ütles, et „ma olen rohkem eestlane kui Ansip ja keegi teine.“

Eero: Muidugi, vaata kui palju ta kaalub.

Uku: Et sihukene nagu rahvussuhetele mängimine ja selle peale viitamine, et see on väga tähtis koht, kus iseendale otsa vaadata ja ... ja, et see on üks suur etendus, mis on kuskilt

Usk, et
politsei oli
jõukas,
aga

ETV-le
minu

orkestreeritud. See on ka üks võimalik vaatenurk kõigele sellele. Igal juhul, see kuidas välismeedia on nüüd seda sama Vene meediat kasutanud, on üsna meie-vaenulik olnud ja näidanud, et meil on ikka klaas pikali, et siin ühiskonnas ei ole kõik hästi ja kohe nii, et peaks tegema erakorralised valimised. Iga sõge küll ma leian. Aga see, mida selle väljakuga hiljem tehti, mulle väga meeldib see lillemere idee. Et kes see ikka läheb tampima lillede peale, tundmata end sealjuures halvasti või nõmedasti, et see on väga nutikas ma leian. Ja samal ajal ma ise olen küllalt sellega, mida politsei tegi. Ka see ajakirjaniku lugu, mida Sa, Maarja, rääkisid, läks mulle hinge küll ja ma ei kahtle selles sugugi. Ma arvan, et ta ei pannud värvi juurde ja ma usun, et see päriselt oligi nii. Ja inimlikul tasandil ma tunnen talle kaasa, aga kui ma üritan laiemalt mõelda, siis ma ütleks, et kus nagu metsa raiutakse, seal pilpad lendavad. Et kui mingisugune teine nagu tüüp lihtsalt ütleb, et ta üritas end selgitada ka, et see on tema maja ja tema on ajakirjanik ja ärge viige mind, siis politseil ei ole võimalik seda kohe kontrollida. Omaette küsimus on, kas teda oleks tohtinud alandada ja et see tuvastamine selle kinnipidamiskohas oleks pidanud palju rutemini toimuma. See on küll nõme ja vääritud. Aga üldjoontes ma olen rahul sellega, mida politsei tegi. Ja kui kohapeal need ärid sisse löödi ja politsei ei tulnud neid kaitsma, siis seda võis olla ka omanikel nõme ja kole vaadata, aga see on ikkagi nagu varavastane kuritegu. Selle asemel, et neid ärisid kaitsta .. ma arvan, et tehti õigesti. Ja siis Ilmar Raag kirjutas ühe toreda meediaanalüüsi Ekspressis paari nädala eest, kus ta rääkis sellest, et vahendeid on Eesti Televisiooni kõvasti. Ta on ainuke televisioon, kellel on nii palju rutsi, et ta saab teha seda otseülekannet ja igasugused inimesed need ... asjad on muretsenud. Aga seda ikkagi ei tehtud. Nii et kui õhtustes uudistes kajastati politseijuhti rääkimas, et siis ta rääkis sellest hetkest, mis parasjagu toimub ja ütles, et rahutused on juba möödas. Aga see, mis telepildis oli, oli pool tundi või tund aega varasem pilt, kus alles näidati, kuidas inimesed nagu mässavad. Nii et tekkis tunne, et ta tegelikult valetab ja see on nagu väga suur kivi Eesti Televisiooni kapsaaeda ma leian. Ja kes seda Ekspressi artiklit ei lugenud, see ei teagi sellest ja siia maani mõtleb, et ... pahasti igatahes politsei maine kahtlemata on kukkunud. Ja ma olen sellega ka päri, mis te enne ütlesite, et oleks olnud sellist head mitmepoolset meediakajastust sinna juurde vaja. Siis ilmus üks .. aa.. samal ajal paralleelselt mulle väga meeldis see, kuidas seda Moskva saatkonna juures toimunud jubedust kajastati ja kõik said kaasa tunda suursaadikule ja mõelda, et .. ja samamoodi, kuidas Eesti poliitikuid ja eriti seda välismeediasse nagu lääne maailmasse kommunikeerisid. Et on diplomaatilisi suhteid reguleeriv organisatsioon, mida selgelt ei järgita ja see oli päris kole. Ja siis oli üks õppejõudude, eelkõige Tallinna Ülikooli, aga seal oli teisi õppejõude ka, ühine kiri, mis toetas valitsust. Ja hiljem tuli mingite teiste kõrgkoolide õppejõudude ühine kiri, mis

x briti valitsuse aruandele seadit kolite
15 x vastakes politsei toot

meediatarbivate uuringut, kus oli juttu sellest, et mitte-eestlased, kes Eestis elavad, vaatavad väga palju vene kanalite meelelahutust. Ega nad sealt neid uudiseid nii palju ei vaatagi tavaliselt. Sellel karmil ajal nad kindlasti vaatasid rohkem uudiseid ka, aga võibolla kui teada seda, et väga vähe mitte-eestlasi vaatab tegelikult uudiseid niikuinii, et kust nad selle info saavad? Kas ongi ainult nagu jutu ja selliste omavaheliste eelarvamuste tasandil? Aga selle kohta ma ei tea ja ei julge väga spekulatsioonidega ka, et see on väga stereotüüpne, mis ma praegu ütlesin. Et see infoväljade erisus, ma olen täiesti nõus sellega. Ja kuidas seda enne üldse kajastatud on, tausta on avatud? Hiljuti tehti üks dokumentaalfilm, ma ise ei ole seda näinud, aga ma olen lugenud arvustusi selle kohta. Ja et need on olnud pigem kriitilised, mis Urmas E. Liiv tegi sellest ... ma ei tea, mis selle pealkiri on .. „Pronksöö“ või midagi? Mõne päeva eest näidati. Ja Raivo Järvi väike sihuke arvustuse nupukene ilmus Postimehes paari päeva eest, kus oli juttu sellest, et tema meelest on see rohkem nagu Vene meediaveskile vesi, et see film oli kuidagi ... ei olnud sobilik sellise tegelikult tausta avamiseks. See oli rohkem nagu sihuke lahja reportaaži moodi ma sain aru. Mis puudutab veel seda Vene meediaruumi, siis see, mis toimus rahutuste ajal, kus üks venelane pussitati ja surma sai, siis see on ikka räige küll, kuidas seda Venemaal mitte ainult meediategelased, aga poliitikud põhimõtteliselt tõlgendasid teadlikult valesti, ütlesid et ...

Iris: Eesti Politsei

Uku: ...jah, politsei oli see, kes ta ära tappis või niimoodi. Ja kui selline asi on juba tehtud, siis see on juba levinud igalepoole ja hiljem tagantjärele mingi nupuke või õiendus, et „oot-oot, see polnudki tegelikult nii“, ei toimi sugugi. Et see on ikka väga räige ma leian. Ja samuti oli kole see, mida Edgar Savisaar oma blogis kirjutas. See, kas blogi on avalik meedia või mitte, on ka sihuke naljaküsimus. Loomulikult on! Ja see on ka ilmselge, et poliitikute blogikirjutisi loetakse ja tsiteeritakse mujal meedias. Mulle meeldis see, et sellele nagu vastukaaluks ja üleüldse mitmete muude keskerakondlaste pilkamiseks tehti see TEHTUD-särk ja üks sõber tõi selle mulle hiljuti. Ma kavatsen seda rõõmuga sobilikes keskkondades kanda. Seal selja peal olid paljude keskerakondlaste nimed. Rinna peal oli see ... sihuke pilt, kus keegi varastab kellegi käest käekotti, kui te Tallinnas olete näinud sihukesed nagu väikesed hoiatussildid on linna peal olemas. Ja TEHTUD kirjutatud nagu vene tähtedega. Ja vaši oli vist .. või naši oli ka või midagi sihukest. Et see, kes on kui eestlane, see oli ka kuidagi räigelt ütles, et „ma olen rohkem eestlane kui Ansip ja keegi teine.“

Eero: Muidugi, vaata kui palju ta kaalub.

Uku: Et sihukene nagu rahvussuhetele mängimine ja selle peale viitamine, et see on väga tähtis koht, kus iseendale otsa vaadata ja ... ja, et see on üks suur etendus, mis on kuskilt

Uku: Ma kahjuks ei mäleta seda hästi.

Eero: No ETV uudised on tunduvalt enam tsenseeritud. See on fakt, sest riik annab raha ja siis nad peavad tegema JOKK-uudiseid, et oleks korrektne.

Iris: Aga Eesti venekeelsel elanikkonnal ei olegi ju mingit ... võimalust.

Triin: Aga ma tuleks veel selle küsimuse juurde, mis meil nagu välja ujus. Et mis te arvate, kas ei tahetud anda infot, noh kasvõi selle kohta, et ta tegelikult kavatsetakse teise kohta panna? Või lihtsalt keegi ei taibanud, et tegemist oli endalgi nii palju.

Ann: Ma arvan, et see infojagamine oli üsna juhuslik. Et see üsna sõltub sellest, kes parajasti, kus ja mida ütles. Minu meelest.

Reelika: Mina arvan küll, et see oli teadlik. Et seda infot ei tahetud anda. Aga lihtsalt ei kujutatud ette, mis see endaga kaasa toob.

Iris: Valitsuses, ma usun, võibolla keegi võis teha möödalaskmise. Kui peaks olema loogiline eeldada, et ikkagi suur osa venekeelsest elanikkonnast siin ei jälgi eestikeelset meediat. Et neile oleks pidanud siis selgeks tegema, mis toimub venekeelses ajakirjanduses või lihtsalt vene keeles kasvõi panema linnas mingid reklaamid üles. Misiganes. Kui nad ei vaate Eesti telekanaleid, kui nad ei loe Eesti ajakirjandust, siis kuidagi peab neile selle info selgeks tegema. Kui neile ei anta mittemingisugust informatsiooni, siis mõni ime, et nad lähevad natuke hulluks.

Triin: Aga läheme edasi. Vaatame Uku pilti vahelduseks. Võibolla tuleb veel uusi mõtteid.

Uku: Mul on selle eelmise teema sappa veel üks kommentaar öelda. Mina usun küll, et see oli teadlik strateegiline otsus „mitte anda infot.“ Ja kui me tahame mingit monumenti ära nihutada, seal ei ole häid variante, on halvad ja väga halvad variandid. Ja valiti see halb variant, et ei antud infot, et .. noh, läheks veel hullemaks kui ...

Triin: Kardeti, et muidu läheb veel hullemaks, jah?

Uku: Ma arvan küll, jah. Muidu oleks see kindlasti olnud mingi ... oleks konkreetne kuupäev teada ja .. ma arvan, et see oli halb valik, aga see oli siiski õige valik. Mitte, et me hakkame seda ära nihutama ja seda konkreetset päeva kommunikeerida. Aga see oli just õige, et nad ... räägitakse, et poliitikud olid valetanud, et „me kindlasti ei nihuta seda enne seda üheksanda mai päeva.“ Et see on nagu omaette küsimus.

Triin: Mhmmh. Näidake oma pilti!

Uku: Ma võtaks midagi alla ka, siis on kergem seda hoida. Ma olen üsna päri sellega, mida Iris rääkis sellest kahest erinevast kultuuriruumist ja kahest erinevast meediaruumist. See väike kast „must-valge“ on siin see, mis räägib sellest, kuidas see võib päris kõvasti erineda, mida Eesti meedia tarbijad ja Vene meedia tarbijad näevad ja kuulevad. Lugesin kuskilt ühte

meediatarbivate uuringut, kus oli juttu sellest, et mitte-eestlased, kes Eestis elavad, vaatavad väga palju vene kanalite meelelahutust. Ega nad sealt neid uudiseid nii palju ei vaatagi tavaliselt. Sellel karmil ajal nad kindlasti vaatasid rohkem uudiseid ka, aga võibolla kui teada seda, et väga vähe mitte-eestlasi vaatab tegelikult uudiseid niikuinii, et kust nad selle info saavad? Kas ongi ainult nagu jutu ja selliste omavaheliste eelarvamuste tasandil? Aga selle kohta ma ei tea ja ei julge väga spekulatsioonidega ka, et see on väga stereotüüpne, mis ma praegu ütlesin. Et see infoväljade erisus, ma olen täiesti nõus sellega. Ja kuidas seda enne üldse kajastatud on, tausta on avatud? Hiljuti tehti üks dokumentaalfilm, ma ise ei ole seda näinud, aga ma olen lugenud arvustusi selle kohta. Ja et need on olnud pigem kriitilised, mis Urmas E. Liiv tegi sellest ... ma ei tea, mis selle pealkiri on .. „Pronksöö“ või midagi? Mõne päeva eest näidati. Ja Raivo Järvi väike sihuke arvustuse nupukene ilmus Postimehes paari päeva eest, kus oli juttu sellest, et tema meelest on see rohkem nagu Vene meediaveskile vesi, et see film oli kuidagi ... ei olnud sobilik sellise tegelikult tausta avamiseks. See oli rohkem nagu sihuke lahja reportaaži moodi ma sain aru. Mis puudutab veel seda Vene meediaruumi, siis see, mis toimus rahutuste ajal, kus üks venelane pussitati ja surma sai, siis see on ikka räige küll, kuidas seda Venemaal mitte ainult meediategelased, aga poliitikud põhimõtteliselt tõlgendasid teadlikult valesti, ütlesid et ...

Iris: Eesti Politsei

Uku: ...jah, politsei oli see, kes ta ära tappis või niimoodi. Ja kui selline asi on juba tehtud, siis see on juba levinud igalepoole ja hiljem tagantjärele mingi nupuke või õiendus, et „ootoot, see polnudki tegelikult nii“, ei toimi sugugi. Et see on ikka väga räige ma leian. Ja samuti oli kole see, mida Edgar Savisaar oma blogis kirjutas. See, kas blogi on avalik meedia või mitte, on ka sihuke naljaküsimus. Loomulikult on! Ja see on ka ilmselge, et poliitikute blogikirjutisi loetakse ja tsiteeritakse mujal meedias. Mulle meeldis see, et sellele nagu vastukaaluks ja üleüldse mitmete muude keskerakondlaste pilkamiseks tehti see TEHTUD-särk ja üks sõber tõi selle mulle hiljuti. Ma kavatsen seda rõõmuga sobilikes keskkondades kanda. Seal selja peal olid paljude keskerakondlaste nimed. Rinna peal oli see ... sihuke pilt, kus keegi varastab kellegi käest käekotti, kui te Tallinnas olete näinud sihukesed nagu väikesed hoiatussildid on linna peal olemas. Ja TEHTUD kirjutatud nagu vene tähtedega. Ja vaši oli vist .. või naši oli ka või midagi sihukest. Et see, kes on kui eestlane, see oli ka kuidagi räigelt ütles, et „ma olen rohkem eestlane kui Ansip ja keegi teine.“

Eero: Muidugi, vaata kui palju ta kaalub.

Uku: Et sihukene nagu rahvussuhetele mängimine ja selle peale viitamine, et see on väga tähtis koht, kus iseendale otsa vaadata ja ... ja, et see on üks suur etendus, mis on kuskilt

Usk et
politsei ole
jõukas,
aga

ETV-le
minu

orkestreeritud. See on ka üks võimalik vaatenurk kõigele sellele. Igal juhul, see kuidas välismeedia on nüüd seda sama Vene meediat kasutanud, on üsna meie-vaenulik olnud ja näidanud, et meil on ikka klaas pikali, et siin ühiskonnas ei ole kõik hästi ja kohe nii, et peaks tegema erakorralised valimised. Iga sõge küll ma leian. Aga see, mida selle väljakuga hiljem tehti, mulle väga meeldib see lillemere idee. Et kes see ikka läheb tampima lillede peale, tundmata end sealjuures halvasti või nõmedasti, et see on väga nutikas ma leian. Ja samal ajal ma ise olen küllalt sellega, mida politsei tegi. Ka see ajakirjaniku lugu, mida Sa, Maarja, rääkisid, läks mulle hinge küll ja ma ei kahtle selles sugugi. Ma arvan, et ta ei pannud värvi juurde ja ma usun, et see päriselt oligi nii. Ja inimlikul tasandil ma tunnen talle kaasa, aga kui ma üritan laiemalt mõelda, siis ma ütleks, et kus nagu metsa raiutakse, seal pilpad lendavad. Et kui mingisugune teine nagu tüüp lihtsalt ütleb, et ta üritas end selgitada ka, et see on tema maja ja tema on ajakirjanik ja ärge viige mind, siis politseil ei ole võimalik seda kohe kontrollida. Omaette küsimus on, kas teda oleks tohtinud alandada ja et see tuvastamine selle kinnipidamiskohas oleks pidanud palju rutemini toimuma. See on küll nõme ja vääritud. Aga üldjoontes ma olen rahul sellega, mida politsei tegi. Ja kui kohapeal need ärid sisse löödi ja politsei ei tulnud neid kaitsma, siis seda võis olla ka omanikel nõme ja kole vaadata, aga see on ikkagi nagu varavastane kuritegu. Selle asemel, et neid ärisid kaitsta .. ma arvan, et tehti õigesti. Ja siis Ilmar Raag kirjutas ühe toreda meediaanalüüsi Ekspressis paari nädala eest, kus ta rääkis sellest, et vahendeid on Eesti Televisiooni kõvasti. Ta on ainuke televisioon, kellel on nii palju rutsi, et ta saab teha seda otseülekannet ja igasugused inimesed need ... asjad on muretsenud. Aga seda ikkagi ei tehtud. Nii et kui õhtustes uudistes kajastati politseijuhti rääkimas, et siis ta rääkis sellest hetkest, mis parasjagu toimub ja ütles, et rahutused on juba möödas. Aga see, mis telepildis oli, oli pool tundi või tund aega varasem pilt, kus alles näidati, kuidas inimesed nagu mässavad. Nii et tekkis tunne, et ta tegelikult valetab ja see on nagu väga suur kivi Eesti Televisiooni kapsaada ma leian. Ja kes seda Ekspressi artiklit ei lugenud, see ei teagi sellest ja siiamaani mõtleb, et ... pahasti igatahes politsei maine kahtlemata on kukkunud. Ja ma olen sellega ka päri, mis te enne ütlesite, et oleks olnud sellist head mitmepoolset meediakajastust sinna juurde vaja. Siis ilmus üks .. aa.. samal ajal paralleelselt mulle väga meeldis see, kuidas seda Moskva saatkonna juures toimunud jubedust kajastati ja kõik said kaasa tunda suursaadikule ja mõelda, et .. ja samamoodi, kuidas Eesti poliitikuid ja eriti seda välismeediasse nagu lääne maailmasse kommunikeerisid. Et on diplomaatilisi suhteid reguleeriv organisatsioon, mida selgelt ei järgita ja see oli päris kole. Ja siis oli üks õppejõudude, eelkõige Tallinna Ülikooli, aga seal oli teisi õppejõude ka, ühine kiri, mis toetas valitsust. Ja hiljem tuli mingite teiste kõrgkoolide õppejõudude ühine kiri, mis

25

oli selle esimese suhtes kriitiline, et noh, selles mõttes nagu diskussioon on mitmel tasandil ühiskonda tekkinud. Jaa see, mida kolmas sektor on teinud, seda räägib see kast, on üks selline noortegrupp, kuhu kuulusid nii eesti noored kui vene noored, mis on seotud Heateo Sihtasutusega, pakkusid välja sellise algatuse, see oli valge tulbi algatus, et viia vastastikku tähtsatesse kohtadesse valgeid lilli mõni päev enne seda üheksandat maid. Minu meelest see oli väga nutikas ja sellest ma kirjutasin ka valmis arvamuse, et äge asi ja tuleks toetada ja Postimees ega Päevaleht seda avaldada ei võtnud ja ma mõtlesin, et noh, siis pakun selle kas ühte noorsootöö infotehte või üldse jätan nagu seisma.

Triin: Mis see põhjendus oli?

Uku: Kalle Muuli ei põhjendanudki seda sugugi ja Päevalehe arvamustoimetaja ei vastanud üldse kirjale. Ütles lihtsalt, et ei kasuta seda.

Triin: Noh, kiirustame edasi. Äkki siis Rait näitab meile oma pilti ja kommenteerib ka muidugi.

Rait: See on siis minu niisugune töö. Minus nagu tekitab siis see pronkssõdur, või üldse need sündmused selle ümber, väga vastakaid arvamusi. Ta ongi sihuke keeruline teema, et mida ta siis täpselt sümboliseerib või kellele täpselt mida, et see on väga mitmetahuline. Kas ta on siis vabastaja või on ta okupant või misiganes nagu. Et selles suhtes ongi see väga keeruline teema ja ma arvan, et sellele polegi sellist päris ühest vastust. Et noh, kui teise maailmasõja võitmisel, et siis Venemaa nagu võitis, või noh, Nõukogude Liit ja siis kommunism võitis ja seda ei halvustatud või alavääristatud nagu fašismi, mis läkski põlu alla kohe. Võitjale jäävad põhimõtteliselt siis ..

Eero: Võitjate üle kohut ei mõisteta.

Rait: Et selles suhtes on, ma ei tea, ma arvan, et see on vist veidike vale. Et noh, see pronkssõdur nüüd tõstataski selle diskussiooni ka laiemas või noh, ka globaalsemal tasandil, et minu arust vähemalt. Et selles suhtes oli nagu hea see, aga jah, et kes nad siis täpselt olid, kas nad olid siis vabatajad või marodöörid. Või noh, siin on küll väga väikeselt, aga siin on üks uss ja käsi. Ja siin ussi peal on siis haakrist ja siis see käsi lööb siis pistodaga läbi selle haakristiga ussi. Et see võib olla siis oleks venelaste jaoks või .. see sümbol.

Triin: Aga mis see kiri seal on? See „pronkssõdur nihutab Eesti rahvuspoliitikat“, miks te selle panite sinna?

venelased
on olnud

Rait: Noh, kahtlemata nüüd peab midagi muutuma. Minu meelest see ei ole ka õige, et ... samas tuleb sellest, et ka venelased elavad siin ja neid ei saa ignoreerida lõputult.

Triin: Sellest pole nagu varem aru saadud teie arvates või?

Rait: Jah, ma leian küll. Seda teemat ..

Donald Pärki
Arstikolles
Paul

Triin: Nad olid vait siis ja ei tõstatanud nagu teemat ..

Rait: Noh, neid on ju peaaegu, et kolmandik Eestis. Aga samas neil ei ole näiteks mingit poliitilist väljundit, neil ei ole mingit oma erakonda. Nad peavad mingi teiste eestlastega läbi saama ja tugevalt arvestama, et kuhugi üldse jõuda. Minu meelest on see, või noh, kui nüüd võtta Soomas, et seal on rootslasi on seal viis protsenti või kümme, aga nendega arvestakse. Rootsi keel on näiteks rahvuskeel ja samas nagu kui, jah, see on raske teema. Et jah, venelased olid siin kui okupandid ja nende vastu on kindlasti vimm, et kas neid peaks siis samamoodi kohtlema nagu soomlased kohtlevad rootslasi või peaks neid kuidagi teistmoodi. Või noh, ma ei tea. Ilmselt midagi peab muutuma sellega seoses.

Triin: Selge. Mihkel, näidake oma pilti!

Mihkel: Jah, Mihkel näitab nüüd oma .. võtan julguse seda kollaažiks nimetada. Siia üles ma panin kaks sellist märksõna. Üheks on siis „ajalugu“ ja ajaloo selline „erinev tõlgendamine“. Ma arvan, et see, mis meil koolis õpetatakse, ei ole päris see tõde ja see, mis seal ida pool räägitakse Eesti nõ. venekeelsetes koolides, ei ole ka päris see tõde. Et just ka meediakajastust oli väga tore vaadata, et kui kuulsime, et venekeelses ajakirjanduses kirjutati väga Eestivaenulikult, eestikeelses ajakirjanduses kirjutati, et mingid huligaanid on linna peal mässamas, siis BBC-st tuli selline väga ilus ülevaade, et on kaks sellist erinevat gruppi, kes saavad probleemist erinevalt aru ja neil on omavahelised sellised lahkarvamused. Teiseks selliseks märksõnaks on „Cosmo kümme käsku“. Selle all ma pean silmas nüüd seda, et jagati hästi palju selliseid käske ja juhtimine üldse kõrgemalt tasemelt oli väga hea. Ja igaügestes gruppides. Mida siis inimesed lihtsalt pimesi jälgisid ja järgisid. Ühesõnaga kõik, mis öeldi – tehti. Tuli see käsk Ansipilt, tuli see Putinilt, ükskõik kust, tehti nii nagu oli vaja. See, mis toimus, võibolla tõesti selle pealuu all pean silmas neid, kes olid sinna Tõnismäele maetud ja suuremas pildis siis sellist mitte-eestlast Eestis. Võibolla venelasteks on neid raske nimetada, sest kui suur osa neist on üldse venelased ja kes või mis on üldse venelane. Aga miks nad läksid siis tänavatele möllama ja lõhkuma ja üldse miks see suhtumine on selline. Kus nad enamjaolt elavad? Mägedel! Ja tõesti ka ise mägedelt pärit, on suhteliselt raske on tekitada sellist kodutunnet sellise piirkonnaga ja siis sa tunnedki end nagu rohkem turistina ja möllad ja teed, mis tahad. Lisaks on siin need mõttemärgid, mis näitavad asjade erinevat nägemust või sellist tõlgendamist. Jällegi see ajaloo erinev vaade. Aga lõpptulemuseks jõuan siia pildi juurde, kus kõik on täiesti väsinud asjast ja endal oli täpselt samasugune tunne. See oli vist juba teisel päeval või midagi sellist, see pronksõduri teema oli ammu üle visanud. Kui hakkasid rahutused peale, siis lõpuks ometi, mul oli tegelikult hea meel. Me olime muutunud nii igavaks põhjamaiseks riigiks, et Taanis toimus ka palju rohkem kui Eestis –

mulle
koolis
mõeldud

he meel
et midagi
toimus

PS

Triin: Nad olid vait siis ja ei tõstatanud nagu teemat ..

Rait: Noh, neid on ju peaaegu, et kolmandik Eestis. Aga samas neil ei ole näiteks mingit poliitilist väljundit, neil ei ole mingit oma erakonda. Nad peavad mingi teiste eestlastega läbi saama ja tugevalt arvestama, et kuhugi üldse jõuda. Minu meelest on see, või noh, kui nüüd võtta Soomas, et seal on rootslasi on seal viis protsenti või kümme, aga nendega arvestakse. Rootsi keel on näiteks rahvuskeel ja samas nagu kui, jah, see on raske teema. Et jah, venelased olid siin kui okupandid ja nende vastu on kindlasti vimm, et kas neid peaks siis samamoodi kohtlema nagu soomlased kohtlevad rootslasi või peaks neid kuidagi teistmoodi. Või noh, ma ei tea. Ilmselt midagi peab muutuma sellega seoses.

Triin: Selge. Mihkel, näidake oma pilti!

Mihkel: Jah, Mihkel näitab nüüd oma .. võtan julguse seda kollaažiks nimetada. Siia üles ma panin kaks sellist märksõna. Üheks on siis „ajalugu“ ja ajaloo selline „erinev tõlgendamine“. Ma arvan, et see, mis meil koolis õpetatakse, ei ole päris see tõde ja see, mis seal ida pool räägitakse Eesti nõ. venekeelsetes koolides, ei ole ka päris see tõde. Et just ka meediakajastust oli väga tore vaadata, et kui kuulsime, et venekeelses ajakirjanduses kirjutati väga Eestivaenulikult, eestikeelses ajakirjanduses kirjutati, et mingid huligaanid on linna peal mässamas, siis BBC-st tuli selline väga ilus ülevaade, et on kaks sellist erinevat gruppi, kes saavad probleemist erinevalt aru ja neil on omavahelised sellised lahkarvamused. Teiseks selliseks märksõnaks on „Cosmo kümme käsku“. Selle all ma pean silmas nüüd seda, et jagati hästi palju selliseid käskke ja juhtimine üldse kõrgemalt tasemelt oli väga hea. Ja igaügestes gruppides. Mida siis inimesed lihtsalt pimesi jälgisid ja järgisid. Ühesõnaga kõik, mis öeldi – tehti. Tuli see käsk Ansipilt, tuli see Putinilt, ükskõik kust, tehti nii nagu oli vaja. See, mis toimus, võibolla tõesti selle pealuu all pean silmas neid, kes olid sinna Tõnismäele maetud ja suuremas pildis siis sellist mitte-eestlasi Eestis. Võibolla venelasteks on neid raske nimetada, sest kui suur osa neist on üldse venelased ja kes või mis on üldse venelane. Aga miks nad läksid siis tänavatele möllama ja lõhkuma ja üldse miks see suhtumine on selline. Kus nad enamjaolt elavad? Mägedel! Ja tõesti ka ise mägedelt pärit, on suhteliselt raske on tekitada sellist kodutunnet sellise piirkonnaga ja siis sa tunnedki end nagu rohkem turistina ja möllad ja teed, mis tahad. Lisaks on siin need mõttemärgid, mis näitavad asjade erinevat nägemust või sellist tõlgendamist. Jällegi see ajaloo erinev vaade. Aga lõpptulemuseks jõuan siia pildi juurde, kus kõik on täiesti väsinud asjast ja endal oli täpselt samasugune tunne. See oli vist juba teisel päeval või midagi sellist, see pronksõduri teema oli ammu üle visanud. Kui hakkasid rahutused peale, siis lõpuks ometi, mul oli tegelikult hea meel. Me olime muutunud nii igavaks põhjamaiseks riigiks, et Taanis toimus ka palju rohkem kui Eestis –

Mihkel
kooliõpetaja
mõtted

he meel,
et midagi
sündis

keegi jättis
jäd
gobis

magus
kum

massirahutused ja asjad. Läks lõpuks mölluks, oli tore ajakirjandust lugeda, aga järgnevatel päevadel muud ei ilmunudki kui ainult mingisugune Aljoša ees ja Aljoša taga. Ajalehest ei olnud enam mittemidagi lugeda ja tõesti, ma ei hakka lugema mingisuguseid arvamused või kirjeldusi, kus ajakirjanik räägib, et „ma sain peksa.“ Noh, olid valel ajal vales kohas, et sitt lugu. Ja siia lõpuks ma panin veel sellise lause, et mille ma leidsin Eesti Politseilehest, et registreeritud kuritegude arv on vähenenud sel ajal kümme protsenti või midagi sellist, aga tulemuseks oli ju tegelikult ju see, et Tallinnas peale seda pronksiööde registreeritud kuritegude arv vähenes nelikümmend protsenti. Ühesõnaga kõik need, kes muidu sooritasid kuritegusid, istusid kusagil kinni, mis on tegelikult äärmiselt positiivne. Lisaks üle-Eestiliselt tuli ka see kasuks, sest inimesed olid kodus, kaitsesid rohkem oma vara ja kõik on võitjad. Ka Tallinn on võitja, sest et Tallinn sai endale kesklinnas ühe väga magusa krundi juurde, kuhu võibolla kümne-viieteistkümmene aasta pärast midagi püsti panna. Ja see, et sellest pronkssõdurist räägitakse, siis tegelikult ei huvita kedagi see asi, mis seal toimub. Kes mõllasid? Nad isegi ei teadnud, kellega on tegu, mis .. kes see Aljoša on. Kes olid tänaval, kes lasid signaali, olid lihtsalt rahvas, kes läks kaasa sellega, et kusagil oli keegi asjast huvitatud. Mis hetkel edasi toimub, see ida poolne surve, see on lihtsalt ühe riigi välispoliitika, mis täidab selliseid pikaajalisemaid eesmärgi ja ma arvan, et rahvast see väga ei mõjuta.

Triin: Aga miks mindi kaasa? Kas lihtsalt selle pärast, et lihtsalt keegi käskis ja ollakse harjunud käsku täitma.

Mihkel: Keegi kutsus üles. Igav oli! Inimestel ei olnud mittemidagi teha.

Triin: Igav oli? Aa, okei. Seda ma tahtsingi teada.

Iris: Mina räägin sellest!

Triin: Jaa, palun! Iris võiks rääkida.

lehmakarja

Iris: Nii, minu pilt on väga lihtne. Tormav pühvlite või millegi kari ja siin väike sildike „Я пер Эстоний“. Et see on siis .. räägib reaktiivsusest nagu ja sellest, kuidas nagu ka mingi lehmakarjas on, et on üks juht, kes ütleb karjale, kuhu minna ja siis nad lähevad sellega kaasa. Et see on ka täpselt nii nagu see grupp teismelisi mingi viieteist kuni kakskümmend, mis see põhiline vanusegrupp seal oli, et .. nad on nii kergesti mõjutatavad. Eriti kui nad ei saa kuskilt informatsiooni ja kodus ka vanemad virisevad, et „oh küll on elu ikka halb, nad diskrimineerivad ja nõuavad, et me eesti keelt õpiksime.“ Ja siis tulevad mingid tegelased ja ütlevad, aga vaata, läheme avaldame meelt ja siis lähevad avaldavad meelt, keegi tuleb ja läheb natukene karmimaks selle asjaga. Saab sellest väikesest alkoholist ja suurest seltskonnast nagu jõudu, viskab mingi kivi, lööb ühe akna sisse või virutab jalaga autole, mida

iganes. Ja siis see noh, kasvab-kasvab-kasvab. Lihtsalt reaktiivsus, massidega kaasa minemine. Aga see on ka tingitud suuresti sellest, et ei olnud ju informatsiooni, et kõik olid endast väljas ja vajasis mingit moodust enda väljaelamiseks ja tegelikult ju ei pakuta ju mingeid häid võimalusi venekeelse elanikkonna eneseväljendamiseks.

Maarja: Aga.. vabandust, aga nendest, kes seal nõ. noh möllasid või marodööritsesid, olid ju väga suur juba eestlasi, siis selles mõttes ju probleem ...

Iris: Nojah, aga see on sellepärast, et see on ka just sellest, et minnakse selle massiga kaasa, et kui mingi üks juhtlehm hakkab seal ammuma, siis lähevad mingid järgi ja siis lähevad kõik.

Triin: Mhmh. Vaataks nüüd Merka pilti!

Merka: Ma ütlekski kokkuvõtteks, et kogu see probleem, mis välismeedias kajastus, oligi see, et üks võim näitab teisele võimule et ikka on vaja tõestada, et „mina olen suurem.“ Aga selle meedia koha pealt ma ütleksin, et see on lihtsalt võimas kuivõrd erinevates kultuuriruumides me elame. Ja ma tõesti, pärast seda kui ma sain teada, et kuivõrd moonutatakse Vene meedias kõike seda, mis siin juhtus, siis ma ei taha ka nagu Eesti meediat enam uskuda. Et siin võib ju samamoodi toimida. Et lõpuks ma lugesin BBC-st ainult, sest see, mis mujal oli, oli lihtsalt üks suur tatipritsimine.

Ei usu meediat enam

Triin: Mhmh. Aitäh! Järgmisena on mul veel üks selline pisut eriskummalisem palve. Et nagu me nägime, tegelikult siiski see, mida te rääkisite, osaliselt oli ühtemoodi, osaliselt oli erinev. Aga nüüd edasi püüaks nagu võtta kokku kõik selle, noh pronkssõduriga seonduvad sündmused, ükskõik mis mõttes seonduvad sündmused. See on hästi lai määratlus, nimelt. Ja mul on ettepanek, et püüdke joonistada üks selline mõtteline ajatelg ja märkige selle teljel sellised olulised punktid, kuidas teie jaoks pronkssõduriga seonduvad sündmused, mis iganes mõttes, on kulgenud. Ja ei ole mingit vajadust panna mingeid täpseid kuupäevi ega midagi sellist. Ikkagi mingid ajavahemikud ja hetked, et need on täiesti enda määrata, et kus on algus ja kas on lõpp ja kas on lõppu. Oluline on see, et te väljendaksite seda nagu teie näete seda sündmuste kulgu. Ja ma annan teile .. siin ma lihtsalt näitan teile, mida me siin eelmiselt grupilt välja pressisime. Et siin on neid päris palju, aga neid oli üsna erinevaid. Et oli siin paari-kolme punktiga ja oli terve pulk tihedasti täis kirjutatud. Et võtke siit pastakas. Ja tõesti, olge hästi vabad, et ei, see ei ole tunnikontroll, et kontrollime misiganes faktiteadmisi. Nii, kas kõigil on paber? Kas kõigil on kirjutusvahend?

Mihkel: Millal ta hakkas?

Triin: Ei! Omavahel ärge arutage. Ärge omavahel arutage, ma tõesti tahaks, et te üksteist ei mõjutaks. Et see on täpselt see, et mis esimesena pähe tuleb, see on tähtis. Mitte, et ma kahtlustaks, et te ei tea vastuseid.

VI LISA Fookusgrupi intervjuudel kasutatud pronkssõduri pilt

